

૨૨૬૨૨
 (જાતીય પુસ્તકાલયમાંથી લેવામાં આવેલું)

4/1926 23-1-1926

જાતીય પુસ્તકાલયમાંની વાતો.

(ભાગ ૧ લો.) Reg. No. 119

પ્રકાશક: રાજકોટના શ્રીમદ્ ભગવાન, શ્રીમદ્ ભગવાન, શ્રીમદ્ ભગવાન. [ફો. ૧-૧-૨]

(વાંચો) સચિત્ર ધાર્મિક પુસ્તકો.

નર્સીંહ મહેતા ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

મીરાંબાઈ ભાગ (૧-૨) સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

રામલીલા ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

વીણાવેલી ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦

સતિ દ્રૌપદી સચીત્ર ૦-૧૦-૦

મહાલક્ષ્મી ભાગ ૧-૨ સંપૂર્ણ સચીત્ર દી. ૦-૧૦-૦

રાજ કઠીઆરો સંપૂર્ણ ૧-૪-૦

રક્ષક કે ભક્ષક ? ૦-૧૦-૦

સતિ સીતા સચીત્ર ૦-૧૦-૦

પતિનારાયણ વૃત ૦-૧-૦

સત્યનારાયણની કથા ૦-૧-૦

વારાંગના કે દેવાંગના ? ૦-૧૦-૦

ખત્રીસ પુતળીમાંની બહી બહી વાતો ૧ થી ૧૦

ભાગમાં સચીત્ર દરેક ભાગની દી. ૦-૮-૦

કામલતા સચીત્ર ૦-૮-૦

સમાજનો શીકાર ૦-૧૦-૦

સત્યવાદી હરિશ્ચંદ્ર ને તારામતી

ચીમ્પાદી નાટક સચીત્ર ૦-૧૦-૦

ચિતોહનો કરણ દી. ૦-૮-૦

પ્રતાપી પ્રમિલા દી. ૦-૮-૦

રૂપિરાજનાં પદ સચિત્ર દી. ૦-૮-૦

ચતુર સ્ત્રી વિલાસ ગરબાવળી

(સંગનનાં ગીત સાથે) ૦-૮-૦

બુદ્ધી જનેતા અને પરિવર્તન

સચીત્ર ૦-૧૦-૦

હિંદુ સંસાર સચીત્ર ૦-૧૦-૦

જીવતી ચુડેલ સચીત્ર ૦-૮-૦

રાજ હરિશ્ચંદ્ર હરિગીતમાં ગયો ૦-૧-૦

ખોડાણો ભાગ ૧-૨ સચીત્ર દરેક ભાગના ૦-૧૦-૦

પવિત્રકુમાર સચીત્ર ૦-૧૦-૦

પારસમાણી ૧૬૨ પાનાં ૦-૮-૦

બકતશીરોમાણી ૧૬૨ પાનાં ૦-૧૦-૦

ઝેરી ઝવેરી સચિત્ર દી. ૦-૧૦-૦

એકજ પૈસા સચિત્ર દી. ૦-૮-૦

બકતશીરોમાણી પાનાં ૧૬૬ દી. ૦-૧૦-૦

પવિત્ર લીલાવતી (હરીગીતમાં) ૦-૧-૦

સતી તારામતી વાતમાં સચિત્ર ૦-૧૦-૦

કોણુ ચાક્રાક ? સચિત્ર ૦-૧૦-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી સર્વિસાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૬૪૧- સર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૬XK13000000-1100-8

વિષય ૬-૧૪

બત્રીસ પૂતળીની વારતા.

ગણેશ

અમદાવાદ

૧૨૬-૪૮૮

વારતા ૧ લી હરણની.

ગણેશ નામની પહેલી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાત્ર ભોજ સામળ છે.

છપા—પરણમું દુઠાળો દેવ, સેવ કરું એક ચિતે; કમળજ તનયા શરણુ, ચરણુ પુણું દો પ્રીતિ. વિસ્તું વિરંચી ધરિ, શિશ નામું કરજોડે; સશી શેજ રવી ચંદ્ર, ઇન્દુ આરાધું કોડે, નમુ રૂપીને પાય, સાક્ષ સરવે દેવ કીજે, સકળ કવિતા શુભ, સિદ્ધ, વિચારી દેજે. ગુરુ ઇષ્ટ મુજ માત, તાત વ્રાહ્મણુ મવા બેગી ગીતા ગ્રંથ અભેદ, વેદ પંડિત વ્રહ્મભોગી. એકાદશ મહારૂદ્ર, ભદ્ર ભૈરવ બદ્ધક કાશી, છપન કોડ આ-મુંડ, મુંડ માળા ઉર રાખી. કહે સામળ સહુને નમું, અરજ એ ચિતમાં ધરે; વિક્રમ અરિત વરણુવ કરું, પ્રિત ધરી પુરણુ કરે.

દોહરા—વાકવાહની પરણમું, મણુપત પુણુ પાય; કરણા ઠપ અવિલોકતાં, ભુદ્ર પ્રફુલિત થાય. રાજેશ્વર રાધે રમણુ, બનકી જીવણુરામ; મટે કોટી પાતક સકળ, જપતે નિરમળ નામ. તિરથ વર એ નામમાં, પંડિત પુણ્ય કરેડ; જપતપ સાધન નામમાં, મટે રહુ કરજોડ. હામોહર હયાળજી, કરણા નીચ કૃપાળ; ગદાધર ગીરધર નમું, નમું ગોવિંદ ગોપાળ. આશરકિત તું ઇશ્વરી, કરે કોટીપર કામ; સાચી દેવી શંખજીપુરી બહુચર બાળા નામ, શામળ કહે હું મંદ-મતિ, ઇચ્છું મોટું કાજ; વિક્રમા અરક મહિયા કહું, રાખો માહરી લાજ, સંસ્કૃત કાળીદાસ કૃત, નિરખ્યા ગ્રંથ જે નેહ; તે પાકૃત પ્રીતે કરું, તમ કૃપાથી નેહ. શ્રીગાડ માળવી વીર શુભ, વેગનપુરમાં વાસ પિતા પુરૂષોત્તમ તમે, કહે કવિ સામળદાસ. તેણે એ પ્રાકૃત કર્યું, પ્રિતે બુદ્ધિ પ્રમાણુ; તે સિદ્ધજપતિ રખીદાસને, જીતે કીધું જાણુ, ગુણસાગર ગુર્જરધરા માતર પ્રગળા માંસ; વાસણું વંજ અંશપત, કશી કાઉજી કુળ તાંસ, મનજી સુતરાજ સરીખોડા, શકળ કળા ગુણસાર; લેઉઆ માંહે લાજ જશ, દિલ રૂઠો હાતાર. વિરેશ્વરજી વિશ્વપતી, ખરી નવખંડે ખ્યાત; મોદિક મણુ બે તાંદુળ ચંડે, તે તો કડોતક વાત. પરતક્ષ પારખું પૃથ્વીવિશે, કડોતક સરખું હોય; મહિમા એ મહાદેવનો, કળી શકે નહિ કોય. રૂડી કિરપા રખી ઉપરે, પ્રીત રીત પુર મેર; કરચું નવાણુ કો કારમું, ગંગા આણી ધેર. એક પરમારથ એ કર્યું; બીજું ધારયું મન; પંડિત તેડયો પ્રિતશું, બેગ પુરૂષને જન; રૂડી પ્રકારે સંતોષયા; ખાન પાન ધન ધાના; વસુધા વસ્ત્રો વિધવિધે, દીધાં બહુ વિધ દાન. પંચ પુત્ર પ્રસિદ્ધ શું, મનજી સુત રખીદાસ; વડ હથ સુત વેણિ વેડા, શોભા ને ઘર વાસ. શુભ શી-

ક્ષા તેને કહી, પવીત્ર પુન્યની પર; તેણે પાંડિત નદીથી; ઘણા હેતથી ધેર. પુરાણ
 - અરમારથ તણું, કરે કદા કવિરાજ; પરમારથ પ્રિતે કરે, કામ હસેદીશ કાજ, ભગત
 ભાટ ભુપત સમો, સુરરંગ ગુણગાન; પુત્ર પરસન પીંગળ તણે, તે ગુણસાગર
 સમાન; તે કારણ રખીએ કરચુ, કક્ષાર્પણું કાજ જશ જગભાધે વિસ્તર્યો રાખી
 લક્ષ્મીવર લાજ, રખીએ રૂશી સખી કર્યા, કીધો અંધપ્રકાશ; જે બુદ્ધિ રીધી સરસ્વતી
 વાણી એજ વિલાસ, ઈંદુ ઘડી ઉત્પત હતા, ગરબવરીન રાજન; ત્રંબકસેતની બેટડી
 પરધેયો રૂપરતન. ત્રંબકઘટ તેણે રમ્યા રાજરૂપ અનુપ; અકળીત કામ ભારે કરચું,
 વિરમે પામ્યા ભુપ. ઉતપતી તેની આવશે, આગળ એ સંદેહ; નિશા સમે તે દેવતા,
 દહાડે ગરબવ દેહ. આળી ત્વચા ગરબવ તણી, તેત્રીની માત; દટદર થયું નયનમાં, વરત્યો
 મહા ઉતપાત. નાદી નારી તે સંગે, કિતરે ગરભાધામ; રૂપિ આશ્રમ જઈ જાણ્યો,
 વિક્રમ ધરચું તેનામ. ઉઠેલી નગરી વીરો, જુઓ વીરવંતાળ; પારધે રાજ તેનમનું,
 કરી પ્રજા પ્રતિપાળ. કરચું રાજ ભરતખંડનું, એ, છત્ર અનુદિશ; પંચદંડ છત્રી
 શક્યા, ધરનું છત્ર તે શિશ. વિક્રમ એક અછત છે, છે પરદુષ ભંજન નામ; સાંદા-
 દર પરનારનાં, કર્યાં કોટી ગર કામ. બેતીપશાસ સકળ તે જ્યાં યુધીછર હોય;
 અકળિત કામ તેણે કર્યાં, બીજે ન કરે કોય.

છાપો—સુંદર સરસ સરૂપ, ભુપ ગુણુપનું અંગ; સકળ કળા ગુણુ જાણુ,
 માન્ય રાખે અતી રંગ, અનુર વિદ્યા અકિંદ, લેખ લક્ષ્મી બત્રીશ; શીલપશાસ છવીશ,
 છતે ગુણુ રાય છત્રીસે. ગોરશી આસન લેહ; વ્યાકરણીવાણી, પીંગળ પાક પુરાણુ,
 જ્ઞાન બેતિપ જુગ જાણી. લઘુ લાવવી વિદ્યાએ, પરવેશ કરે પરકાયા, ગતી સ્વર્ગ
 પાતાળ, રમે દેવતાઈ માયા. દુત દયા મહા ધીર, વીર ધનુરધારી; ગઉ આઠાળ પ્રતિ-
 પાળ; સોહાદર જે પરનારી; પરદુષ ભંજન સુખ કરણુ, સત જુગતે સાંખી
 જુઓ; શામળ કહે મહાધીર વીર, અછત વીરવિક્રમ હુઓ આપાઈ—અક્ષવતી આ-
 પે અવતરયા, પરદુષ ભંજન પ્રીતે પરવરયા; દુશમન વીર સાદસ ધીર, અછત
 છત્રા જેણે વીર. સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળે ગયા, એક છત્ર અકવૃતિ ઘેરા; થયા ધર્મ પુન્ય
 મારગ ઘણા, શક લખા ૫ બેતિપ તણા; તે તણે તાંચુ મહીમાય, સુણતે પાંચે પા-
 તીકે જાય; જેણું રામાયણ પરજ પવીત્ર, તેહ સમુ કહુ વિક્રમ અરિત. દુરતણા જશ
 મહીમા મણિ, પુન્ય પ્રતાપ જશ મહિમા તાંચા; સુણતે પુન્ય હોય જે આજ, કળે મ-
 નવાંછીતના કાજ. તમા નારી પામે તન, દુર્ભળ જન તે પામે ધન; પુન્ય પદારથ ઉપર
 ભાવ, સ્વમામાં ના આવે તાવ. મહાકાળેશ્વર કીરપા કરે, સકળ વીધન હરસીધી
 હરે, વીક્રમસેનનું સુણે અરીજ, પરીઆ પંચોતેર હોય પવીત્ર. મહિમા કેહેતાં ન લઉપા
 ર, સત મુદા મોહે કરણ્યાગ. દોહરા—પાળ્યું રાજ પૃથ્વી-વિશે. હજાહજ ઘણું ધસ-

રસુત્ર, પ્રભ પાળી પ્રિતશું, જેમ પેતાનો પુત્ર. ચિકમ કેરા વંશમાં, મહીપત મોહા-
ટા મુજ; સીદલ સુત સીરોમણિ; ભયનીવારણ ભુજ; મુજ ભત્રીજા મારવા, મોકલી-
યા અંડાળ; પતિત વનમાં પરવશે, બીન્થોવનમાં બાળ ભત્રીશ લક્ષણ બાળકો,
બીહીનો મનમાં તેહ, સમસ્યા લખીને મોકલી, ભાગ્યે મન સંદેહ.

શ્લોક—પ્રાચાતસુગૃહપતિકવયુગલકારં મુનેર્મતો । સેતુચ્ચેનમહોદયૌક્ષીવલેકાસાદસાંસાંતકા ॥

અન્વેષાપીયુધિષ્ઠિરોષમત્ત્વોવાવત્ત્વમ્મત્તલેનેકેન્વાપી સમંગતાવત્ત્વમ્મવિહજતથા યસસી ॥

દોહરો—હઠ કરૂણા કાકાશ્ચને, દુરમત કીધિતાજ, શુભપ્રુદ્ધ જેઠ સુંપીયુ, બોજ
ધારાનું રાજ. (તે બોજ કેવો છે) છપા—કામ સમાને રૂપ, ભુપ દુર્યોધન દામી,
દાતા કરણ સમાન, કોક જેવો મહાકામી. સત્યવાદી હરીચંદ્ર, ઈંદુ જેવો રક્ષકારિ; સુધે
તણે પ્રતાપ, અગરત સમે આચારિ. અમર તપે મુખ વેણુ, નેણુ દોય અમૃત
ભરીયા, રહે બહુ વીશાળ, લોભે શુભ રેખા કરીયા; કુળાચાર કર કર્મ, ધરમ શાસ્ત્ર
નવ લોપે; સભા પંડીત સેહેપાંચ, મુલ હરીગુણ ભાવે. દાતા બોજ ભારે હુવો, નહિ
ઉણમ ધરી શીધ કરી; કેહે શામળ સુખે ભોગવે, પુન્ય વાત જેને મન વશી. ધારા
નગરનો રાજ, કાજ કરે શુભરિતિ; પુન્ય વરતે પુરમાંય, પ્રભ પાળે બહુ પ્રીતિ. વિમ્મ
પાળે ખટ કર્મ, ધર્મ શું સંક્યા સાધે ક્ષત્રી અદે રણમાંહે, અહરનીશ દેવ આરાધે.
દ્વિજની કરતા શેવ વરત આચરતા વાદે; કરે કીર્તન ગુરૂ ગામ, નૃત્ય વખાણેનાદે,
પતીવ્રતા સહુનાર, ભારસતિનો આણે; દેવ સમાન શેવ, પુત્ર મા બાપને જાણે. રામ-
રાજસરી બડુ, બોજરાજ કરે જ્યાંહાં; શામળ કહે વમુધાર્ણે, મેહ માગ્યાવરસે ત્યાંહાં.

ચોપડ—દેશ ખાળવ શુભ ધારા ગામ, બોજરાય નરપતનું નામ; વસે નગરમાં
વર્ણ અદાર, સત્ય ધર્મ રૂડા આચાર. ગરબા ગજ મહામત માતંગ, અરેવ અભણ
અતિ ઉજવળ અંગ; ધવળ ધાળી રઢીઆળા રથ, શુભકામે રાજ સમરથ. પાવક
પુરા પુઠે પરવરે, જડીત શુભ છત્ર જે ધરે; નહી નગર ધારા સમંતાલ, ચો ચોપડ
ચોભારી પોલ. એકશે દશ હરવાળ વળી, બારી ભત્રીશ ભાતે શુભ ભત્રી; પરં
પંઆણું પંહર વાટ, નવા રેહેટ પાણીના વાટ. ગલેગાર કુવા વાવડી, પુરણ રેહેટ પું-
હળ વાવડી, કુલીવાડી વનકળ ફળ્યાં; ભાર અદારે અહિતર મળ્યાં. એવી નગર તણી
શોભાય, કનક સિદ્ધાસન બેઠો રાય; પરદેશ પંથી ચાલે વાટ. બોલે જશ ભલેરા
ભાટ. આરબુતે ચતુરાઈ દાખવે, નાગર લક્ષણ બહુ લાખવે; પંડિત પંહરસેં મુળાયુ,
જેશી બુગતે બોલે વાણુ. નહું કવીત કરી લારે જેહ, પામે લાખ સવાથો તેહ; ભં-
ડારથી ભચીક પાછો વળે, હુકમ લાખ અઢીનો કરે, એવાં પુન્યનાં કરે નિત્ય કામ,
ભમણું બોજ પડાવ્યું નામ, વિવિધ નિત્ય વાળં વાજંત, બંદીજન બહુ જશ બો-
લંત, નૃતકી નાચે આઠે પહોર, જયજય બોલે રાજ તે ફોર. વોપનાઠ નિશાને થાય,

હાસ્યગીત કથારસ થાય વાળે તાણ તાતિ મરદાંગ, ધેરધેર વરતે ઓછવરંગ, દુઠ-
બીના ઇમકારા થાય, અંતરીક્ષથી મુરીનર ગાય; પહેલું નામ ભોજન ચડયું, ખમ-
ણું ભોજ પુન્યેથી પડયું. માથ પંડીત મન ગમતાં માન, કાળીદાસ સરખા પ્રધાન;
માત કાળી પરસન જેહને, આશિશ દે એહવિ તેહને, ખરી વાત તણે જે ભોજ, ભી-
ક્ષુકનુ પીયર તે ભોજ; માગણ કેરુ એ મોસાળ, વખાણે જન ઉપર વહાલ, કંઈપતર
વત કળયુગ વિશે, ભારે નહી ભોજભડ પખે. મહારાજ મોટા મડ ભુપ, કંદ્રપ સર-
ખું જેનું સ્વરૂપ; અવનવા આપે હોય ઈંદ્રિ, નવ લક્ષ તારામાં જેમ ચંદ્ર. બાનુમતિ
જેની સીસતી, અષ્ટ સહસ્ર પટરાણી અતી; શીવ શક સમરથ ધર્મ, કુળ આચાર
કરે સહુ કર્મ; મુર્ય ઉગે આપે સંત ગાય, પછે ભુમીથી મેહેલે ગાય. હંત ધાવન કરીદે
દાન મહીપતદં બ્રાહ્મણને માન. નાહી ધોઈ દેવતાર્ચન કરે; હીમ મહોર થાળીમાં ભરે;
નઉતમ વિમ કેા આવે જેહ, પામે દાન સવાયાં તેહ. દાન પુનનો ન લહુ પાર, સહુ
મુખી છે વર્ણ અદાર. કાર્ય કામ નીત ભોજે વણાં, કયમ વિખાણુ કરે તે તથાં, દુઃખ
નહી કોને નહી શોક, કર્મ અનુસારે વરતે લોક. એવે જન્યક કષ્ટે અડે, તેવું દુઃખ
અર્ધુવ જઈ પડે, એની દ્રષ્ટે ના આવે રાંક, તેમાં શો દાતાનો વાંક. દોહરો—ભોજ
નગરે બ્રાહ્મણ વસે, આપે પરમ પવીત્ર; સોની સાથી તેહનો, જનનો માન્યો મીત્ર.
કહે સોની તું વીમ મુણ, મુજ સાથ વીદેશ આવ્ય; શાંભ દામ બેઠે કરી દ્રવ્ય ધણેશે
લાવ્ય. કરાવ્ય મંદીરને માળીયા, ડિંચા કર અવાસ; મુખ ભોગવો સંસારનાં લીલા
લેહેર વીલાસ, અમૃત વચન અદકાં કહ્યાં રીઝવો તે જાપીરાજ; કહેતાં સમર્થ ધર-
તણી, આવેઅદકી લાજ. અંગે પહેર્યું વસ્ત્ર જે, ઉઠર પોખ્યું અમ, એહ રીઠ છે
આપણિ, મહારાજ વખાણે મન. ચીંતામાં કર ચીંતાનિ, જેમ તેમ કરવો દીશ;
થોડેક દીવસે આવશું, મુખ કરશે જુગદીશ. ચોપાડ—એક વિમળીને સોનાર, બેઉ
જળ પંથ પળીયા અપાર; પુછે ગામ એક બીજુ ઝહે, નીરા પડે ત્યાં વાસો રહે, પ-
શ્ચીમ દેશ પરીયાણુ કર્યું, મુંઠર સાગર આર્જવ બર્યું છે ત્યાં નિર્જળ નીર, વશે
ગામ એક તેનિ તીર; ગુણસાગર સરખુ તેગામ, કરી રહ્યા બે તેણે કામ; કનકાપુર
નામે કહેવાય, વીજેપાળ ત્યાંનો છે રાય; રહ્યા ઉતરી તેને કામ; વળગ્યા બે પેતાને
કામ. વિખેતો માંડી નીશાળ, લધુવેશ રાજનો બાળ; વિખે રાયે દિશા માન; સોંધો
પંડિતને સંતાન. રાત દીવસ રહે રાજને ધેર, પુત્ર ભણાવે રૂડી પેર; તેજ પાળ કું-
વર નીત ભણે, ગુણ સવળા લેખાનાં ગણે; વર્ષ થયાં એમ કરતાં ખાર ત્યારે મનમાં
કર્યો વિચાર. સોનીએ પેદા કીધા દામ; ત્યારે સંભાર્યું અર્બક ગામ. અર્બક નારી
ચીંતામાં ચડી. આવ્યો વિમ પાસે તે ધડી; આવો સાથે તો શીમ કીજીએ, નહીનો
વહેલી શીક્ષા દીજીએ.

દોહરા-વિષ કહેતેજપાળ મુઝુ, મહારાજ સાંભળ મુજ વાત;એ આપે મુજને આગના,તો જઈ સોની સાથ વાટ જુએ ધેર બ્રાહ્મણિ, બીજ નહાના તન;અનાથ ધરમાં તેહને નહી હોય ખાવા અન. રાજ કહે કપિજી મુણે,ત્યાં ગયાનો શો અર્થ વિસ્વાસ આવેએ મીત્રનો, તો મોકલો ધણેરો ગરથ.ચોપાઇ-ભુપત્ય કહે સાંભળરે બ્રહ્મ,કહું સોની કેરુ કર્મ નસકર સહુ મુણે। સરદાર,કોઇ વસા જામે। સોનાર,સોની તમે। વિશ્વાસ કરે, તે દહાપણ પોતાનું હરે; મોકલશે ધન આપી જેહ, ક્ષેમકુશળ પહોંચે નહીંતેહ,કહેતામાં ન કરશે। કોપ મુર, વચન કરું કેમ લોપ કહે વિષ સોની છે મીત્ર;પર્મ સાધુને પુત્ય પવીત્ર;ના આપે।કોહો આંડા આંક.શીદ કહોડો સોનીનો વાંક. વીમ વચન પરમાણુ કર્યો, રતન ચાર લઈ આગળ ધર્યો. વસ્તુ અમુલ્ય છે એ સહી.વાપરે ખાંતે ખુટે નહિ;મુખ્યાં રાયે બ્રાહ્મણ હાથ, વિષ ચલાવ્યાં સોની સાથ, તુજ ભાભી હાથે આપજે, કુશળ વાત મહારી ધાપજે; મીત્ર મારગમાં પંથે પાળ્યો,વિષ વળાવી પાછો વળ્યો વાટે જતાં કર્યો વીચાર,માલ અમુલ્ય અપરમ-પાર. એ વિષ છે દુરળજ રાંક, માહારા કર્મનો મોહોટો આંક. કરુ ઉપાય પરપંચી પેર, રતન ચાર રાખુ મુજ ધેર;આવ્યો ધેર તે પોતાતમે,ભામની આગળ મોહોટમ ભણે. ઇછદેવ અમને તો ફળ્યો,રતન ચાર તે વેગે રળ્યો,શામાને આપ્યાં સાટીયાં; ખાક તળે ઉંડાં ટાટીયાં; તેડયા જળુ પટલીઆ પાંચ, લોભ દેખાડી પરડી લાંચ; બ્રાહ્મણિ પાસે તેડી ગયો, ખબર કહિને સાચો થયો વિષ થોડક દીવસે આવશે, કર્મ અનુસાર ધન લાવશે,ખેમ કુશળતો કહયો વિચાર. ચાર હુન આપ્યાં તે હાર, બ્રાહ્મણે જે સોંપ્યાં મુને,આ પંચ દેખતાંઆપુ તુને,તેનારિ રળીઆતજ થઇ.કુશળ આપ ધણિની લહી એક હુનમાં વલજ કર્યો, બીજમાં ત્રણજ ભર્યો; ત્રીજુ દેવા-હાર લઈ ગયો,ચોથું ઘર સંચામલુ થયો,દીન પુકે દીનઆહ્યાવહિ, રતનવાત વિસારે રહી;રાજની વિદ્યા પુરણુ થઈ,વીમ આગળ વાતજ કહિ.તમે પધારોજી તમ ધેર, ભોગવો ગ્રહસ્થાશ્રમ શુભ પેર;અખુટ ગરથ મોકલીએ જેહ,ખાચો પીધોને ખરચો તેહ. વળી કહેતાં આપું ધણું, વાટે જાખમ જવજ તણું; તુંબીપાત્ર લઈ વિષજ વળ્યો, હાલોમાલો પંથે પાળ્યો.આવ્યો ધેર વોટથી વહી, વધાઇ વીનતા આગળ ગઇ,દીધાં ખાન ક્રીધાં ભોજન, મળવા સકળ સહોદર જન; સોનીને પણ જાણુ થયું, આવ્યો મળવા દુઃખજ ગયું. કુશળ વારતા કોંડ કહી, નીશા અરધી તે વળા ગઇ, સહુ સહોદર મંદિર ગયાં, નગનારિ બે શુળે થયાં; કાં દરિદ્ર વેંડે તું નાર ગર્થ ધણા છે તાહારે ખાર.કેમ કરી ક્રીધાં જતન.મોકલ્યાં ચાર અમુલ્ય રતન;લાવો તે નંબ કયાં મુક્રીયાં,નથી વટાવ્યાં તે મુક્રીયાં.કરો મંગળ પરણાવો બાળ,ઉતારો મા-થાની ગાળ. ઉંચા મહેલ કરો આકાશ, ભોગવો લીલાલદેર વીલાસ; સહોદર સહુ

તેડા સંગ, આભુષણ યોગે અંગ; જગન દાન મહાદ્ર કીલ્લએ, મનુષ્યા દેહનો લાલો લીલ્લએ, મુણ્યાં વચન કંથે કેરાં ઘણાં, પ્રલે થયાં નરનારી તણાં; ફોગટ દહાડા ખોઈ આવીયો, નથી દામ ખોટો લાવીયો. રત્ન રત્ન ઝંખે છે કંથ, થયો પેલો આવતાં પંથ ધન ધન કહેતા હવજ જશે. રાખુ હુંશ કરતામાં થશે. નારી કહે મુખે નિંદ્રા કરો, જર તલ જાળના પરહરો. કુંભી નરક પડશે માણ, લોક દુધારત ધરમાં હાથ; ધર પાખ્યા તો ઘણુંએ ધન, એમ કરિને વાળો મન. દોહરા—વાત મુણિ વનિતા તણિ, વદે વિપ્ર અપાર; સોની સાથે મોકલ્યાં, રત્ન અમુલ્ય આર. કહે પેલો વનીતા મુને, વીપ્રીત ખોલી વાણ; જુઠું જે ખોલુ અંખો તો ઇશ્વરની આણ; કામનિ કહે મુખો કંથલ, આપ્યા આરજ હુન, તુરત તે દહાડા પરચીયાં, તેની આણી તુન. ચોપાઈ—માહા ચીંતામાં રાતજ ગઈ, પ્રાતસર્મેની વેળા થઈ; કહે પોતાની વીપ્રપર, ગયો વીપ્ર સોનીને ઘર. સાબાશ અકલ રૂઢી તાહરી, તેં ચીંતા જાણી માહરી; રત્ન આર તેં રાખીયાં, સ્ત્રી જાણીને નથી આપીયાં લહે સોની બ્રાહ્મણ રૂંદ, તેહ અનુચર દ્રષ્ટે જુવે. દશ વીશેક સાંમહ ધાઈયા, સહુ સાથે જેવા આવીયા. દોહરા—કહે સોની મેં આપીયાં, તાહરી સ્ત્રીને હાથ; પડ ગળે કો પારેખને નહિ આલે મુજ સાથ. પંચ પ્રમાણીક દેખતાં, જુવતી હાથે જેહ, પહેર દીવસ હતા પાછલો, તે વેળા આપ્યાં તેહ ધર્મ સરખા રાય છે, રાજ ભોજનું રાજ; બીલ વાર ગળે પડે, તે નહી આવે કાજ

ચોપાઈ—માંદોમાંદે રાજ થઈ, તે ખમર રાજદારે ગઈ; બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મણીને સોનાર, ગયાં સગીપે રાજદવાર. ભુપને પ્રથમ પુછયું, ન કરીશ કુડુ આપે કર્મ પછી બ્રાહ્મણીને પુછી વાત, મેદદયો કાન ઉપર હાથ, પુછયું સોનીને તે રાય, આપ્યા કે ન મુકરર જાય; રાજલ બ્રાહ્મણું ધન, નવ રાખે કોઈ દરીજન. બ્રાહ્મણ ધનની છે ભોગીયો, દશ અવતાર મુધી રોગીયો, આવતાં દાંત નથી ભાળીયાં તરત એ નારીને આડીયાં અગ્નિમાંદે કયમ હાથ ધાડીએ વિપ્ર જરેના નવ આડીએ. રાજ કહે સાંભળરે ભાઈ, એ વાતનો કો લાવ ગુદાઈ તો તો તું સાચો જાણીએ, પંચ કહે તે પ્રમાણીએ; નથી કંચું મેં કાચું કામ, લીધાં પંચ જાણનાં નામ, દોહરા—પંચ પ્રમાણીક ખોડીયા. સાંભળ સત્ય મુજાણુ આર વજુ સોંપી સોનિએ; દીઠું દ્રષ્ટ પ્રમાણુ, રાજને કંઈ સાન નહિ, કાને સાંભળે વાત; વીપ્ર ને જુડો કરયો, કરી સોનીની ખ્યાત. ચોપાઈ બીજને શુળી દીલ્લએ, વીપ્ર જાતને શું કીલ્લએ. એણે કંચું જે આણું કામ, તલજો પોતાનું ગામ, એમ કહી ગયા ધર માંદે, નરનારી આદ્યાં જે બાંદે, નગર થકી બાહાર નીસરે, જુડો જુડો સહુકો કરે. સાખી સાથે સોની જોડ, હીંડ મનથી મોડા મોડ ગામ ભાગોળે ટીંખો એક, એહ જગ્યાનો વડો વિવેક, વીપ્ર કરે એક ખેતીતાંદ. માળો ટીંખા ઉપર જ્યાંદ. જોડાઈ મોહ આગળ જાય, પોંખ ત્યાં મુખેથી ખાય. આપવાને

ઉતરે બહાર, પોરે બુમ આપે તાહરે; મલેચ્છ તારો મહીપતિ, ઉતરો ત્યારે હરીદ્ર અતી તે ડેકાણે બેસે ગોવાળ, વરણ અઢારતણા જે બાળ; એક તે માંહે રાજધાય, બીજાને તે કરે ન્યાય, તેની સામે બ્રાહ્મણ રૂએ, તેડ વનચર દ્રષ્ટે બુએ. દશવિશેક સાંપ્રદ ધાધયા, સહુ કેને બાંહે સાંદીયા; ગોપ આગળ જઈ ઉભા કરયા, હાથે ઘેર મુતારા ધરયા. જે કે બુઠી બોલે વાણુ, મારી મુતારે લેઈયું માણુ, પુછી હકીકત લીધા પાર, મનમાંહે તે કરશે વિચાર, સોની કહે મેં આપ્યાં કથી; કહે બ્રાહ્મણી પોહોમ્યાં નથી. આપ્યાં આપ્યાં કહે લાંચીયાં, બોલે એમને ક્રીધા સાચીયાં. કહે ગોપ જે સાચા થાય, તે મલપતા મંદિર જાય; બુંડા જે પગે અતિશ મારી મુતારે ભાગુ શીશ, કહે વાત સાચી રાગ પાં, આચા પંડગનીલા હાથમાં જેણે જેવાં દીકાં હોય તેવાં ઘડી આવી લાંબા સોય દોહરા—એક એક કેડે દશ જણા, લાડા લેઈને જાણુ કેને કે નવ દહી શકે, ડાળાં લેશે માણુ, ચારે શાહી બુબુવા, મનમાં પાચ્યા કષ્ટ; કેવાં રત્ન કરી આપસે. નથી દીકાં જે દ્રષ્ટ; કેણે ઘેડ ગાળે, કેણે કુલડી કીધ, તરફતા સહુ ધરજતાં; આવી અંતે સહુ દીધ.

ગોપાધ—જેના મનમાં જેવાં અડ્યાં, તેણે તેવાં ઘાટજ ધડ્યાં; આણી આગળ ઉભા કર્યા. ચારે સાહી બુંડા પડ્યા. દીકાં હશે તાહરે સઉ સામ, બુબુવાં ધધાણુ ઘડ્યાં કયમ હાથ; નિચું બઈ રહ્યા તે ચાર, પ્રતિ ઉતર ન થયો તે હાર; વળતા ગોપને આગા દીધ, બાંધીને ચોમંબા ક્રીધ; માર મુતારા તમે, બુબા પાત કરે બહુ ધાંગા; સાચું બોલ્યા જાણુ તે ચાર, વચારે નવ સેહેવાંગા માર; પેટ અરથે લાંચ લોભીયા, કર્યું કર્મ બુંડું બોલીયા, બુબી રાગ મોમલીયા ગેર, પછે પકડી સોનીની ગેર, ઉંધુ મસ્તકને ઉંચા પાય. ઉપર માર મુતારા બાળ; સોની સાચી બોલ્યો વાણુ; જાણુ નિશ્ચે લેશે માણુ. રાખ્યાં ઘેર કરીને જતન ધરમાં હાથ્યાં છે ચાર રત્ન. રત્ન મંગાળ્યાં તે માથમાં, આપ્યાં બ્રાહ્મણના હાથમાં નરનારી રળીઆતજ ગયા, ચાર રત્ન લેઈને ગયા. દોહરા—ગોપરાય કહે ગોપને, બુહાએ પ્રચંડ; શામવહન કરી ફેરવા એને એના હાંડ, ગોપ ધમેરા ઉઠીયા. ઝાલ્યા બહુ તે દિશ શામ વહન કરી ફેરવ્યા, ગામ ઉઘોડે શીશ. નજ માંહે લેઈ ગયા બોજ બોળો જે જ્યાંડ; પુછી પર પ્રધાનને. કહી સવળે ત્યાંડ. ન્યાય આપણા ચુકવ્યો, ગોપ રાયે તે વ્રત; રત્ન ચાર બ્રાહ્મણ તળાં, તેજ અપાળ્યાં તરત રિઝયો એણું સાંભળી, રાજાને પ્રધાન; છ અસ્વારી નીરાચી, દીધાં ગોપને માન. આશ્વાસન અઢકી કરી, જે રાજાની રિત, અનેક શરશા ચાતુરી. મીછી ને બહુ પ્રીત. ચોપાધ—પુછ્યા બીજા બહુ પ્રપંચ, પ્રતિ ઉત્તર આપ્યા શુભશંચ; ઉડયો બોજ બડ બાગી શીખ, ન આણી ગોપ મન બીક; વખાણુ કરી સહુ વીરમે થાય, એટલે

ત્યાં તો પડી નીશાય. જોય પેન હાંકયું છે તાંહ શહુકો આબ્યું નમજ માંહ, લોકે જેથે નાનો બાળ, ન્યાય ચુકથે તે ગોવાળ, તે રાજ્યે તેડથે પાસ. બોલાવીને દીધી આશ.તેમાં નહીં અક્કલ કે શાન, રોજ જેવું હોય રાજન; પ્રધાને જેથે ઉઠવેપ, નહીં અક્કલ એમાં લવલેશ. દોહરા—નજર રાથે વિચારીયું, નહિ કાંઈ એનું કામ; આસન બેસે એ જ્યાંહાં તેહ અમુલખ ઠામ. રાજ લક્ષણ આગળો, તેવો છે પ્રધાન, ગઢ હતો તે ગોપનો, ખોદાવ્યો રાજન માળો બાકથો તો બ્રાહ્મણે, ત્યાંહાં મુધી ગોદિ બોમ્બ; કહાડયું સિદાસન કારમું, રવી મંડળ જ્યમ વ્યોમ. જળ મુધી ભુમી ખણી અમુલખ અપરમપાર; નિસરયું તે રત્ન જડયું, સિદાસન શુભ સાર. (સીદાસન કેવું છે.)

શ્લોક—રત્નજઢીચ સુવર્ણસ્ય છત્ર વપતસંયુતે, દ્વાદશ વીજન મોહારી; કનકપુષ્પી કામુચ.

ચોપાટ—ઈદ્રાસન થકી આવનવું, તત્વ ત્રીભાવન કેડું હવું; રવી ઉડીઓ હોય જેમ, ઉદ્યાતકાર દિઠું તે તેમ. સુરલોક સહી આશન જશું, આબ્યું બોજ સભામાં તમુ. સુર્યકાંઠ ભણી છે જડીત, પંચ દંડ રૂંદે શીરછત્ર. પંચ પરથાર સોના પુતળી બત્રીસ પુઠે બાવન પુતળી. બત્રીસ ગજ ગોળા આકાર, હાથ હાથ પુતળીકો ઠાર પદ્મનીધી દીસતી વડી, સ્વયં વિધાતા હાથે ધડી; કોણે કર વેળાને તાર, કોના કરમાં ચંત્ર રસાળ વઢન સરહ પુતનની જેત, આબ્યું તે આસન ઉદ્યાત. વજ્ર શણગાર દિવ્ય ઠામની. નહિ ભુતળ એવી ભામની, રોભા દીધી આશન તણી, લાગી ખાંત રાજને ધણી. તેજા પડિત જોશી શીધ, પુશારકનું મુહુરત લીધ રાજ બોજે કરાવ્યું કામ, શુભમંગળ છો કામોકામ; વાળે મૂઠંડા દોલ નિશાન, જળદળ જેત ઉડીથો છે ભાણ. સોકોને દિધાં માન દિધાં લક્ષ સવાયાં દાન; પાન પુલ રાજ પેહેચરો, શુભ સીદાસને બેસરો, જેવા મળી છે વર્ણ અદાર, બુથ ગાંધ્રવ છે અપરમપાર; પડિત જોશી મંત્ર મંત્રેશ, રાજકુળી છતે છત્રીશ. વાળં વાળે શુભ ચોપાટ, જશ બોલે ભુપતના ભાટ; ચારણલોક ચતુરાઈ કરે, ભલો ભલો એવું ઉચરે; શુભ મુહુરત શુભ વેળા થઈ, ચીંતા મન તણી તો ગઈ; શુભ ગંગાદક આર્જન કર્યું, ધ્યાન ઇષ્ટ તણું તો ધરયું સમરયું નારાયણનું નામ, આસન બેસવા બાલી હામ; પ્રથમ સિદાસન શુદ્ધ કર્યું, પુષ્પચંદનને કુમકુમ ધર્યું; વેદ મંત્ર ક્રીધો અભિષેક પૂજ્યા પર્વત પાટ અનેક. અશ્વિ ગજરથ ધેનુને ધન. સંતોષ્યા બાચક બહુ જન; પગ આસન મુકે જેટલે, નંદા નામ બોલી તેટલે.

દોહરા—અચરત પામ્યો અતિ ધણું, બોજરાય ભટભુપ; બોલી નંદા પુતળી જેનું શુભ સ્વરૂપ. સર્વ સભા વીરમે થઈ, અચરત હીઠુ પ્રૌઢ; કનક પુતળીએ કહી, થઈ રથા દીગમુદ. પગે ખેંચી કરએડીયા, ના કહી તે કુણ કાજ; કોનું આશન

કુણ બેસશે. તે કહો અમને આજ, નંદા નામ કહે પુતળી, બોલ મુણે આ કામ; શીદાશન વીકમતાણું, પરદુષ ભંજન નામ. ઈંદ્ર ધકી ઉતપન હવે, મુરપુર મહા ધીર; હરસીદ હલુરી તેહને, છલ્યે અછલ વીર. ચક્રે રાજ તેણે કર્યુ, સધકે આદ્યે બેઠા; સહેાદર પરનારના; નારાયણ શું નહ, અરણ્ય અવની કરી, અહરનીશ આનંદ; નરપત તે નવખંડને, વીકમાચકં તે ચંદ. તે સરખો હાતા ધશે, તે બેશે એ કામ બીજે સિદાશન પુજશે, નહીબેઠાનું કામ. કહો વાત તે વીરની, સાચી તે મુળ સાથ; બોલ કહે મેં માનીયું, રહુ બેઠી બ હાથકેહે નંદા શુણરાયણ, પોહો-આડું તુજ આશ આઘ વાત ઉતપન હવી, કહે કવી શામળદાસ. નંદા કહે શુણ નરપતી, પાંચે પાતીક જાય; ધેર બેઠાં ગંગા મળે, પુર્ણ પાવન થાય. એહ ચરિત્ર જે સાંભળે, મનમાં આણી ભાવ; ટાઢો ઉનો ચોથીયો, સ્વપ્ને નાવે તાવ.

ચોપાઈ—દેશ મુખ્ય એ મોહોટું કામ, તીરથ એજ. ઉજેણી ગામ; નહિશ્રી પ્રાગ-ગા સમતુલ્ય, મોહોટું ક્ષેત્ર મુક્તિનું મુલ્ય. નગર ઉજેણી છે અતી સાર. જેણું ઈંદ્રાસન અતીસાર; નવતેરી નગરીનું નામ, ધર્મવંત આધું છે ગામ, સાદ્યક હરસીધી માતાય, છપનહોડ તણે જે રાય; મહાકાળેશ્વર. જેતી સ્વરૂપ, ભક્ત વત્સળ જે ભારે ભુપ; મુક્તિક્ષેત્રમાં મહીમા ધણે, અતિ પ્રતાપ ઉજેણી તણે, અખીલ પુન્ય મોટે અનુપ, વીકમસે સરખો છે ભુપ. સતવારી વસે સહુ લોક નહી કોને વ્યાધીકે શોક; સદાવૃત આપે બહુ સતિ, પતીવ્રતા સેવે શુભ મતી. બ્રાહ્મણ આદિ અદારે વર્ણ, હરી કથા શુણે નીત્ય કર્યું; જત્રાવર્ત આચરે ધર્મ, આંણ ફરે ધર્મની, મુખ પર્મ; હવડાં સંક્ષેપે કહું વાણ, આગળ ધારી નગર વહાણ; રાગકળા છત્રીશે સુર, નરપતમાં ઈશ્વરનું તુર. વાજે ઘડંગને વશ, સહુ લોકમાં ઈશ્વરનો અંસ. ગંગાસમાન શ્રીપ્રાનાં નીર સીદવડ છે તેની તીર; વસે પીદ ચોરાશી ત્યાંહે. આવનવીર બેસે તે માંહે, ગાંધ્રવ છે પ્રૌઢ મશાણ, ભુતાવળ સઘળીનું રાન, ચોસઠ બેગણીઓ માહા મુળ, અવર નગર નહી એ સમતુલ. વશે વિર મોહોટો વડતાળ, ભુત પ્રેત વંતર મહા વ્યાળ; જક્ષ કીનરને ગંધર્વ ધણા, સહુ નીશાચર નહી મણા; શુદ્ધવડ ઇણે બહુશાખ, જ્યાં ચેટક ચોરાશી લાખ; હાકપતી વસે એક ડાળ, બીજે અષ્ટ ભૈરવ મહાકાળ; અનેક ડાળાં બીજાં ભયંકર, તેમાં રહે પોતે શંકર, આચર દેવ્યા ગામજ તણી, જેની માયા છે અતી ઘણી. વીકમાચકં કહેવાણે આપ, સર્વ હરસીધી પ્રતાપ; દુખે ન વ્યાપે કોની દેહ, મન વાંછીત વરસે છે મેહ; ફળે વનસ્પતીભાર અદાર ચોર સુમલ નહી ભય લભાર. કરે લોક સહુ ધરના કાજ, રામ સરિખું આલે રાજ; બેઠા અવિચળ નિરભે ધીર, પરદુષભંજન વહધ વીર. સહેાદર પરનારી તણે, ગો બ્રાહ્મણ પર નેહજ ધણે, તેણે ક્રીધા કામજ બેહ, કહું સંક્ષેપે તુજને તેહ; આહેરી એક મગ્ગી વસન, કરે ચેટક હણે નિત જન; નામ પરપતીયો નીતે જાય, કરે અચેટક

દાહાડી વનમાં. એકનારીને ચારે તરફ; વહેંડેઆહેરીજન, પગુ વેંધિ તેપેટજલરે
 નીત્ય અહાર એનો કરે લાભુવાએ વનમોબર, સાંજે લાવે અદકોઅહારા એકદીવસ
 તેખાધે ભમ્બો, શેહેજે વીત્યો સંધ્યાસમો; આહારન આવ્યો તેને હાથ, તેણે વીચાર્યું
 રૂદીયા સાથ, હાલો ઘેર જઈ શું કરું, સ્ત્રી સંતાન આગળ શું ધરું; રહુ વનમાંહે
 અધીરાત, મળેઆહાર મુજને પરલાત. બેવો ધાટ તેણે મનમાંધડધો, એક વ્રક્ષ વડ
 ઉપર અડ્યો; વાઘ સીંહનો ભય મન ધરી; રહ્યો વડ ઉપર જઈ. સ્વપ્નામાંહે
 દેખીએ જેમ, પ્રતક્ષ કૌતક દીઠું તેમ. અકસ્માત આવ્યા જણુ સાત, આડા દીધા
 તેણે હાથ; અસંખ્ય લોક એવે આવિયા, કનક તણું આશન લાવીયા, ઈંદ્રાસન સરખો
 તે ધાટ, તે વડ હેઠળ મેહેલ્લો પાટ; તે ઉપર દીઠો એક રણ, ફરે છત્ર હરણને શરણુ
 અતીશે કોમળ રૂપ અપાર, કનક આસનબેઠો કળીયાર. સોના સીંગડી અતી અમુલ્ય
 મુસ્તક મુક્તાકળની ઝુલ એ ધુધરી વરકે ઘણી, શી કહુ શોભા હરણજ તણી;
 મગ પોહોડો બેઠો તે રાજ, પાસે ઉભા સેવક કાજ; કેટલા એકતો ચમર કરે, કેટલાક
 એક છત્ર શીર ધરે, કેટલાકતો વીંજણુ કારણે, કંઈ પ્રતીદાર ઉભા બારણે અકળીત
 એક વાસ્યુંછે ગામ. દેવલોકનાજેવો ઠામ; અનેક મેહેલ મેડી માળીયાં, ગોખ જદીત્ર
 સોભે ભળીયાં. પીતાંબર પાથરીયા પાટ, કનક તણી હાંચોળા ખાટ, નમ્ર પાછળકોટ
 નવરંગ, વરાં શેહેર માણસનો સંગ; અશ્વ ગજરથ ગાયક ગણા, અલખત માંહે નહી
 મણુ; દોશીકણીયા પારેખખહુ, દીઠાંવરણુ અહારેસહુ. મણીમાણેકભરોભંદાર, અલખ
 ત અદકી અપ્રમપાર; જેવી શોભા નરપત તણી, તે ઘડી શોભા દીડી ઘણી. બેઠો
 વડ આહેરી જુએ, મનમાં હરખે મનમુ મુહે; મુખથી કાંઈ ન બોલે વાચ જણે દેખું
 સ્વપ્ન કે સાચ; એવી રચનાનો નહી પ્રાર; જેતાં વીત્યાં જામજ ચાર, એવે પુર્વ ઊ-
 દીયો અરણુ, આજસ મોડી ઊઠ્યો હરણુ; સભા સહીત તે બેઠો થયો, જાળેજાંખરે
 નાહાશી મયો; નમ્ર સર્વ અલોપજ ધયું, સહુસહુને ઠેકાણે ગયું; ફરી ફરીને વ્યાધિ
 જોય, માનવ દ્રષ્ટ ન આવ્યું કોટ; જેતે કાંઈ દ્રષ્ટે નવ પડયું, આહેરને અચરત અ-
 ડયું. ગયું નમ્રલોકને ઘડ. રહ્યો આહેરી વ્રક્ષ વડ; કરે આલોચ વિમાશણુ મન.
 કોઈ વાત ન જાણે અન્ય; હસ્તો રમતો આવ્યો ઘેર, સ્ત્રી આગળ માંડી કહિ પેર, કો
 આગળ કહીને શું કરું, ભારે વાત હાંડકેમ ધરું; નારી કાંઈ નથી ફાવીયો, મોટે ડીંગ
 એવે લાવિયો. તાહારા સમજે સાચી વાત, દ્રષ્ટ જોડી જોઈ મેં ખ્યાત. માનની કહે
 દેખાડો મુને, તો સાચો જાણું હું તુને; કરે વાત મનમાંહે પુર, એવે મેરજ બેસો મુર;
 સ્ત્રીને પોતે તેડી સાથ, આવ્યો વનમાં પડતે રાત; વડ ઉપર ચડીયાં છે બેઠ, નરના
 શીમાં આણ્યો નેહ. પેહેલેદિવશે દીડીતી જેમ, તેવી શોભા દીડી તેમ; તેહું નગર તેવા
 લોક, શાયું માન્યું શાખાએ શોક; તેવા હરણુ દીડો તે વડી, આસન ઉપર બેઠો.

ચઢી; નિશા આખી કઠિતક નીરખીયું, બનેનું હઠડું હરખીયું. પ્રાતસમે તે થાનક હુલે, હરણ ઉઠી જળામાં ગયો; એટલે સમરધ સધળી ગઈ, રણભામ્ય હતી તે રહી એટલે ઉતર્યા નરનાર તેમણે મનમાં કર્યો વિચાર; દીકી શોભા એહ અનુપ, જઈ ચેતાવ્યો ભારે ભુપ; મહારાજ રાજ કઠિતક એક હોય, મહીમાં કળી શકે નહી કોય. તેડયો રાજને એકાંત, ભાગી આપ મનડાની ભાંત; તૃપે તે માની સાચી વાત, તેડયો વ્યાધિ પડતે રાત; પેહેલે હઠાડે મેં તો લહયું તે મારી ધરણીને કહયું સ્ત્રી ભરથાર મળી બે ગયાં. દેખી રસના મુખીયાં થયાં-મેઠા છે મહીપત મહારાજ, આવ્યો છું કહેવા તમ કાજ. ક્રીધા બોલ મેં તમને ખરો, એ ઉપર ગમે તે કરો દોહરા—એહ વચને આનંદીયો, વકહય વીક્રમવિર; નૌતમ વાત નીરખી તમે, તેડી જાઓ તેતીર કરો વાતથી વાયદો, કહયું આપ ધધાણ; સાંજ સમે તે સંચર્યા, લેઈ ધનુષને બાણ એકાક્રી તે એકલો તેડયો વ્યાધીને સાથ; નિશા સમે બે નીસર્યા, મહી હથીઆરાં હાથ. વડ શીખરે તે બેઉ ચડયા, ધીરવીર જન જેહ; ઠિઠી રચના કારમી. મુણીતી કાને તેહ, તેણું છત્ર તેણું ચમર, તેવા લોક સહુ નાર; તેવો ધડ તેણું નગર, તેની શો ભાનો નહી પાર રત્નસમરધ કાંઈ કોટીધા, ગર્થ હીમ ભંડાર; દીકી રચના કોદેવનિ, ક્રીધા મન વીચાર. મનોહર મંગળ વાજતે, રાજ રીત શુભરંગ, વરણ અદાર વસે સહુ અધીપતિ રીઝીયો અંગ. એમ કરતે રવી ઉગીયો, ઉઠ્યો હરણ અનુપ; એહ કરામત એહની, ચીત માં ચેત્યો ભુપ. દાવન કે એ દેવતા, રણ રૂપ એ આપ બે મગીયાને મુક્રીયે, તોતો બેસે શીર પાપ દાવો દુત મગીયારમણ, એક્ષતિનો ધર્મ ચતુર નર ચુકે નહી, કુળ કલંક શીર કરમ; તતક્ષણ આંપ ચઢાવીયો, પુઠે પુરોબાણ; કશીને મારયો હરણને, તતક્ષણ લીધા પ્રાણ. વડથી હેઠો ઉતર, બેઠો આસન તર્ત; આણ વરતાવી આપની, શીર શોહાવ્યું છત્ર. ઉઝ્યો રવી ઉઝેસમુ, રાજ બેઠો રાજ, નગર તો સરવે સ્થંભી રહયું, થઈ ન શકયું તે તાજ, ચોપઈ—એવે એક ત્યાં કઠિતક થયું, નગર સરવે સ્થંભી રહયું; એટલે આવ્યું એક વીમાન, તે ડ્રષ્ટે દીકું રા જન; આવી ઉતરયું વડને શરણ, વિમાન ઉપર બેઠો તે હરણ; ઉપડી ચાલ્યું આ-કારી, તવ રાજાએ ઝાલ્યુ પાસ; કોણ છે તુ વરણ, કેમ આવ્યો તો આને શરણ, આપ વાત પ્રતી જિતર જેહ, ભાન્ય મારા મનનો સંદેહ; વળતો હરણ બોલ્યો તે વાત, મધવા તેતો મારો તાત; પીતા વચન મેં ક્રીધાં લોપ, તવ મધવાનો ચડિયો કોપ, ત્યારે મુજને દીધો આપ, વનચર વનમાં થાતુ આપ, તે પ્રતે મેં જોડયા હાથ, મુરપત થયો સનાથ. વર્ષ એક વનચર કહાવજે; પછે હજુર મારે આવજે, ભોગવ્ય સર્વ તુ રાને મુખ, ફહાડે વનચર દેહનું દુખ. તમથી વશછે બધુ ગામ, લેઈ શકે નહી તાર નામ; ઉઝેણુ-પણ જે શકિનો ભુપ વંશ આપણે દેવ સ્વરૂપ, તે લેશે પુન્ય કાછે પ્રાણ, સ્વરગ

આવળે પુત્ર મુવણ, તારી દેહ થશે ત્યાં તાજ, ભોગવશે તે તારા રાજ. તેસ્વરૂપ અવતરીશે આગ, નથી બેસતું તુજને પાપ; ભાગ્યે સંદેહ સુખીશે થયો, તે હરણતો સ્વરગે ગયો. મહીપત કેઈ હરખે મન, આપ્યું રાજ્ય રીઠ મહાધન; આહેરીને રાજ કહે, તારે ધન જોઈએ તે લહે. પેટ ભરીને નહોતો આહાર, બાંધી જતું ધન ભંડાર, સો પરીઆ મુધી જે ખાઓ. બાંધી માંડડી જુગતે જાઓ, આહેરી વાત સાંજળી, પોતે મન ગયો પરજળી. ઉપેટ એટલું બાંધ્યું ધન, પણ તેનું નવ માન્યું મન; ચતુર રાય તે ચિતમાં હર્યો, વિચાર વ્યાધીનો મનમાં વસ્યો, દોહરો—રાજ કહેછે વ્યાધ મુણ, જે તાહારે મન હોય; મન મેલેલી મુને કહે, ખેદમાં કરશે કોય; ધન આલે હરખે નહી, વાર કહે તે વાંણ, સત્યાકહે નહી મુજને, તો તારિ દેવીની આણ, ચોપાઈ—કહે આહેરી મુણ રાજન. માહરૂં તો નવ માન્યું મન; મેં તો મારા મનમાં ધર્યું, પ્રથમ જણ મેં તમને કર્યું; મરગીઆ કરત એતો માહરૂં, શું એમાં હાપણ તાહરૂં દોષ દેતો નથી હું તને, ધીક ફીક મનમાં કહું છું મુને; ગગને જીવતા મેં મુંડીઓ, દે ખાટયો તમ તે ચુકીઓ; પ્રથમ ગગને જો કરતો ધાત, રાજ તણી જુગતાઈ થાત તમોએ મારયા તે હું મારતા, કનકછત્ર તેહું મારતા; એવીચારી જોયું એમો, ડાઘા છો વીચારો તમો; પોતે રાજ મનમાં હસ્યો; સાચે બોલ વ્યાધિન વસ્યો, હા બાઈ હું જુલ્યો આજ, રીઝીને કર તું રાજ, સાચુ તું બોલ્યો તે વાંક, મેં મારયા તે માહારે વાંક કુમકુમતિલક કોડેથી કર્યું, છત્ર આહેરી માંધે ધર્યું; વ્યાધીતણી વરનાવી આણ એવો પરદુઃખ જન જણ; અથકુંજર રથછે ધન, રાજ થઈ સોંપ્યું રાજન, અનમી શેઠ અધીકારી વર્ણ, તે સહુકો નમાવ્યા ચર્ણ; મંડી મેલેલ અટારી જેહ સોપી સઘળી સમરથ તેહ. દોહરો—સોંપ્યું રાજ તે રાંકને, રાજ થઈ બોલ્યો રાય; મુખ લીલા તે ભોગવો, અમ દીજે આજ્ઞાય. ચોપાઈ—વાર કહીને વ્યાધી રહ્યો, અંતઃકરણ ઉલટ નવ થયો, મહીપત કહે ન માન્યું મન, યુધ કરી બોલ્યો રાજન. શામટેહ જ મોડા મુખ, કહો કાંઈ ચીંતા કાંઈ દુઃખ; મન મેલી તું ન કહે વાત, ઉણમન કાંઈ ન રાખીશ જાત, વળતો કહે આહેરી મર્મ; હું નીચ જાત આહેરી કર્મ, તમ પસાએ પામ્યો રાજ, મારા મનમાં આવે ભાજ. દોહરો—વીકમેએ સાચું લહ્યું, માનો કારણ વાત; પોતાનીકન્યા હતી, પરણાવી તે સાથ. ચોપાઈ—પટરાણી વિખાણે જેહ, આહેરીને સોંપી તેહ; નવખંડના તેડયા નરપતી, અવર બીજા આળ્યા છત્રપતિ, લખીકોતરી હામોહામ, મંડપરચીયો તેણે ગામ; અનેક રાય ને આવવા, તે બેટ સામમી બહુ ભા; વીયા. દોહરો—વીકમાલતથી લક્ષ્મણો, વધ/ભવ પામ્યો વેદ; ચતુર રાયણ ચર્ણ નમ્યો, વળતી રક્ષો શો બેદ, પુત્રી પટરાણી તણી, લાડકવાઈ ભાળ; તે આપી રાજ નમ્યો ભલો ભલો કહી ભાળ. તે દહોડે સીમાડીઓ, રૂડુ મનાવવા રાય; પુત્રી પોતાના પેઢી પરણાવી ભાગ્યા પાય. વખાણ કરે ત્યાં વિમ સહુ બલો ભલો કહે ભાટ; તે વેળા પર.

પરે પ્રેસદા, એક સત ઉપર આકાશન અનંગળ આપીયું. આપો હેમભંડાર, કન્યા-
દાન કર્યું કોડથી, શોભા ક્રીધી સાર, એવાં કામ ક્રીધાં અનેક, એક એકથી અધીક;
વરણન કોણ કરી શકે, વીક્રમ તણે વીવેક. નંદા કહે નરપત મુણે ભોજરાય ભડ-
ભુપ; એવો થયો તે અધીપતિ, વીક્રમ રાજસ્વરૂપ, એવાં પુન્ય પરાક્રમ કરો. એવાં
એવાં દેજે દાન; તે એ આસન બેસજે પરો બીડાં પાન; રાક લખાણો શાસ્ત્રમાં; યુ-
લીટર કેરી જોડ; તે બેઠા એ આસને, હાંકી જતે હોડ, એમ કહીને પુતળી, આપે
ગઈ આકાશ; એક કથા પુરણ થઈ, કહે કવિ શામળદાસ. શ્રાતા વક્તા સમજતા,
કહે કવિતા કરજોડ- સામળભટ કહે બોલજે, જયજય શ્રી રણુણડ.

વારતા ૨ જી વીપ્રની.

મુભદ્રા નામની બીજી પુતળી બોલે છે તે રાત ભોજ સાંભળે છે.

દોહરા—શ્રી મુખ શેષું સારદા, હંસ વાહની માત; વેણા પુસ્તક ધારણી, વાણી
વેદ વીજ્યાત. જ્ઞાન તનયા જ્ઞાનરૂપણી, જ્ઞાન વીધા ભરપુર; નિર્ભળ નામ નારાયણી
નારાયણનું નુર. જેને નૃસિંહ સારદા, કવી કહેવાણા કરોડ; મતદયણ તું માવડી, માટે
રહું કરજોડ. ભરદ્વાજી બુદ્ધ દેયણિ, બોહાંગુણ દેયણ બુદ્ધ; ત્રથ કહ કવિજન કહે,
સારદા આપે શુદ્ધ શ્રીગણપતિ ગરવાં ઘણું, ગુણનીધી ગંભીર; દુઃદાળો દુખભંજનો
ધર્મ ધોરધર ધીર. ઈશ્વર મુત. લક્ષ્મણ, મુંદાળો સમરથ; પુન્યો નહી જેણે પ્રીતથી
વીધાને તેની વ્યર્થ, સીંદુર અગ્રે શોભતું, મોટીક અમૃત અહાર; ઉમીયા અંગે ઉ-
ત્પન્ન હવાં, દેવ વંડા દાતાર. ભોજરાજ ભાર્વાક ભક્ષો, ધારા નગરનો પ્રીશ; પુન્ય કરે
પરમારથી, અહરનીશ પુજે ઇશ. સભા પંડિત નીત પાંચસે, માધ સરીનીત મુલ્ય;
કાળીદાસ કેદ્રપજશો, બુદ્ધ ભારતી તુલ્ય, બમણું ભોજ પડાવીયું નીરમળ રહું
નામ; ભર્તખંડના ભુપતી. કરતા રહું કામ. નહું કવિત નવી વારતા, નવી કઉતક
નવી ભાષ; તરત ગણી દે તેહને, ટકા શુભ સવાલાખ. કાલા ધેલા કે દુખળા, તે ધન
પ્રાપ્તે તરત; નીરમુખ કોઈ મળે નહી, વેદ પાળે એ વરત. ભુપતે કહાડ્યું ભુમી થકી,
સીંદાસન અનુપ; શોભાવ્યું સભા વીધે. જેનું રઢીઆણું રૂપ. નગર ભોજન કરા-
વીયું, દીધા બહુ વીધ દાન; જ્ઞાન્યક જશ બોલે ધણા, માગણ પામે માન. શુભગંગો-
દકે શુદ્ધ કર્યું, લીધું રહું લજન, આસન બેસવા મન કર્યું, મહીપત થયો મજન.
પ્રીતે પ્રદક્ષિણા કરી, ધરે સીંદાસન પાય, બોલી મુભદ્રા પુતળી રહે રહે વેગળો રાય
સ્પર્શ માં કરીશ સીંદાસને નહી તાહરો વેહેવાર, નથી જોગ તું નરપતિ, આભડવા
અધીકાર. પરદુઃખભંજન મુખ કરણ, કલ્પવૃક્ષ કહેવાય, એ સીંદાસન ઈંદ્રનું બેસે
વિક્રમરાય. તે સરખા દાતા થશે, પરકામ દે કાય, પરમારથ વહાલું પ્રાણથી તે ધરે

સીંહાસન પાય. બીજે કો એસે નહીં, રાજા મનનો રાંક, પછે પસ્તાસો રાયજી, કહા-
 ડશો માહરો વાંક. ચતુર હોયતો ચેતજે, હુશી ચારો હાણુ; દેહ સુખ દોહલાંધરી, પર-
 ટવા પરો પ્રાણ. ભોજ કહે ભલે કશું, રહુ જોડી બે હાથ; વખાણુજે વીક્રમ તણાં,
 તે શોભાવે મુજ સાથ. કેવો દેશ કેવું નગર, કેવું પુન્ય પરીવાર, કેવું રાજને રીધ ધર.
 એ કેવો હાતાર, પ્રાકમી પ્રમારથી, કે કર્યા પરકામ. મહિમા કેવો મહિપત તણાં, ઠરી
 રહુ આ કામ, તેવો થાઉ તો પગધર, નહીતો કરે પુજન બોલ સાચું ઉતાવળી,
 ધન આજનોદન. ચોપાઈ—સુભદ્રા કહે સુણા નરેશ, તેનો તજને કહુ ઊપદેશ; ણરત-
 ખંડને જાંબુદાંપ, દેશ માળવા તેનો દીપ. માળવ મુખ્ય ઊજેણી ગામ, મુક્તા પદાર્થ
 કારક કામ; ખરી ગંગા ક્ષીપ્રાની તીર, અતી છે નીર્મળ છે જેનાં નીર. રાયવીક્રમ કરે
 રાજ; અસત્ય અન્યા તનથી યાજ, સકળ લોક સંપતે સુખા, ધર્મ પાળ રૂડા રૂખા
 અગ્નિ હોત્ર હોમે અતી બણા, પ્રતીપાળ કરે રાજ તે તણા, સદાવ્રત અપાવે વાટ,
 વેહપારી એવાનાં હાટ. રૂડા જનને રૂડા લાગ, રાજ પામે દશમો ભાગ. ભારઅદાર
 તો સકળે રૂળે. માગણુને મન માન્યાં મળે, નરપતિને મહુ ઉપર નેહ. મોહોના
 માગ્યા વરસે મેહ. સુખ સદોહર મોહે સુખ, દુનીયાંકો નવ પામે દુખ, વજીર
 રાજ રાજનું કરે. પોત પરદુખ ખોળતો કરે, અહરનીશને ઓઠે જામ, કરે રાય પ-
 રમારથ કામ, પચ દડ જીતિ જશ લીધો અહો રાત અવની કીધ બીજો, થયોહોય
 વીક્રમ પખે, તો જોતીપશાજ શકમાં લખે. જશ જીતીજગતનો બધો, દવ રીઝીને
 હાન દીધો, ક્રીરતી જશને કીંકર કરી, બલાઈ સર્વભંડારે ભરી, ન્યાકતણા ચલાવે
 નેક, અધિક શ્વકલ કહેવાણો એક, વશ કીધો ઉમીયાને ધશ. જેને આર્ણે સમરપ્ર્યું
 શીજ; માયા હંકારને માયો કોધ, માર્યો અન્યાયકેરો બોધ. અસત્ય અન્યાય; ક્રીધુ
 તાજ રામ તણું ચલાવ્યું રાજ. શુભ પ્રાક્રમ ક્રીધાં લખ લાખ, સંક્ષેપ કહુ તેમાં એક
 શાખ; મેહેલ આગળ મહુલી જેમ સીધુમાં બીંદુ હોય તેમ. શક સમે રાય અથો
 શીકાર, માથે સેન તણો નહી પાર. શુભ સાથે હાથી ઘોડા પ્રૌઢ પાંચેક જુગતેજો
 ડલા; જેવો અવનવો હોયે ઈંદ્ર, જેવો શરહ પુનમનો ચંદ્ર; જેવો ઉતરાણુનો રવી
 કહે શોભા કેટલીએક કવી. ચઢયો દહામે દેઈ ઠોર, ધેરયું સેન એક મહાજમદાર,
 તેમાંથી એક મરૂગલો, પુઠે થયો રાજ એકલો; મારીસાથે ન આવ્યો કોય, જે કાંઈ
 કરમે લખ્યું તે હોય, નરપતને કોણ પહોંચી શકે, પાછા વળ્યા સહુવીક્રમપખે; આ-
 ગળ મરઘ ને પાછળ રાક, કેડકેડે રણમાં જાય; રાજને ચીંતા નવ મળે, સૌકો એનાં
 પ્રાક્રમ કળે. અજીત એ માર્યા કેમ જાટ, નથી સુઠ ખાધી કો માય ગયો મારગપડી
 છે રાત, રાયે વીચાર્યું રૂઢિયા સાથ; રણમાંહી ગયો મરવરાજ, રાજ પામ્યો મનમાં
 લાજ; ભુખ તરશ તડકોને ટાઢ, પુજવાને લાગ્યાં છે હાડ મનુષ્ય પગલાં દીઠાંબ્યાં
 મ રાજએ અથ ચલાવ્યો ત્યાંય, એટલે દીઠું નગર અનુપ, સુખ પામ્યા તે બારે

ભુપ; મહીકાવતી નગરીનું નામ; મહીપાળ રાજનું ગામ. પુછી મામને લીધા પાર, વિક્રમસેને કરશે વીચાર; ધર પુછી રાયગથો, પામ્યો માનને મુખીધોયગો; બ્રહ્મહત્ત એક ફેરો રૂપ, બેને વેદ વરયા છે મુખ; તપોબળ બ્રહ્મકેરૂં રૂપ, દેખી હપ્પ્યો મનમ ભુપ; પંદર વરસની પુત્રી એક, તે તો બહે સરવ વીવેક; તે બ્રાહ્મણની નારી સતિ, પતી વ્રતા ધર્મ પાળતી. તેને પેટ આવ્યો છે તંન, તે હહાડે થયા ખટ દન; દુખી બેડો છે ઊલટ ભેર, એટલે રાજ આવ્યો ધેર. વટેમારગુ નિરમળ નામ; તેજ પુરૂષ આવ્યા તે કામ; તેવા ધોડા તેવા મુખી, દીઠે મુખ પામ્યા તે મુખી રાજ; અશ્વથકી ઊતરયા, વાડવને ચરણે શીર ધરયા; વીત્રે દીધા આશીરવાદ, રાજ મન પામ્યો ઊલટાઈ રૂપી મન રાજ ભાવીયા કહે માનુભાવ કયાંધી આવીયા; અમ સરખું કાઈ દિને કામ, એ આશ્રમ તમારો કામ; રાજ કહે હું પંથીવેશ, ભુલ્યો આવ્યો છું તમ દેશ; રહેશું પડ્યા એકજ રાત. પંથ ઊઠી ચાલેશું પ્રભાત; મુછી વીખનું હરખું મન; મનમનરે આનુનો દન, અધીપતી દેખી પુલ્યું અંગ, આળસુ ધેર પધારયા ગંગ; અમ ધેર ઊછવ મોટા જગ, આજ રૂપ્યાં હમારાં ભાગ્ય,, પુત્રી કહે પીતાને વાત, સાલળ ડાહ્યા મારા તાત; વ્રદ મુતક આપણે છે ધેર, પ્રીછાવશે મા તેની પેર, ભહું માણસ મુતક બહુરો, અંતરમાં ઓછું આણશે કોરી માગળ ઉઠકે ભરી, રસો ઇ તણી સામગ્રી કરી, રાંધે કીધું સ્નાન શરીર, નાથા પોતે નીરમળ નીર. રખી તણા તો પુંજ્યા પાય, સાત મહોર સમરપી રાય, પુર્ણ પાક કરશે રાજન ભાવતાં કીધાં ભોજન; લવીંગ સોપારી બીડાં પાનાં; પુરણ પ્રીતે પરમ નિધાન; રૂપીએ પાથરી મુખ સેન્યાય કરશે નકાર દેખી તે રાય અમો પોહોડશું ભારે આંહી, તમે રૂશી પહોડો ધરમાંહિ, અમને તો નિદ્રા નહી ધણી, અમે ચોકી કરશું તમ તણી, મુખે મુતાં નિદ્રાવશ થઈ એટલે અરધ નીશા તો ગઈ; ભાર વચ્ચે બેડો છ રાય, કોયલું ખડગ ધરયું કરમાંય; આગીઆ ઇષ્ટ પાસે છે ધેર,, કર ઝાલી ધોડાની દોર; નહી નિદ્રા નયણે અનુમાન; હરી હરનું ધરે છે ધ્યાન; કહિતક એક થયું તે કાર, એટલે આવી ત્યાં એક નાર; સોળ વરસ સરખી શુભ રૂપ, નરખીને હરખ્યો મન ભુપ; અંગ શણગાર સજ્યા છે સોળ, મુખ બીડાં બહોળાં તંબોળ, હરતી રમતી રમજમ કરે, પુરંદરી એવી પરવરે. અંગરાગ ઓપે કટીપહી; કુમકુમ કંકાવડી. કુમકુસ આડ કરી લલાટ, ચોટયા ચોખલા રીઝી રાંડ; ગઈ પેસવા ધરમાંહે; રાજ એ તેને ઝાલી બાંહે; નથી દેખતાં બેઠાં અમે; કેમ પેસો છો ધરમાં તંબા; લોપે કેમ અમારી લાજ, અરધિ રાત ઇલાં શું કાજ, ચોર લંપટ કે છો કેા દુત, બર કે છે તું ધુત. રાણી રાંક કે છો મોહીની, દારી છે તું કોયની લક્ષ્મીદેવી કે તું સતી, કોણ તારો પીતા કે પતી, આપવા કે જાય છે; કહે ખોટી શાને થાય છે. રક્ષણ કરવા કે મારવા જાઓ છો છતવા કે હારવા, શીધ શીકેતર કે વ્યંતરી વેશ્યા કે ખેચર

ઉતરી, જલ કીન્તર કે ગાંધરવ નામ, કેમ આવે છે આણે કામ, સાચુ કહો બોલો આકિશ. તો હવડાં છેદાશે શીશ, કરોધ કરી બોલી તે નાર, બાળી ભસ્મ કરે આ કાર. મેહેલ હાલ માં પુછીશ વાત, બેતાં કરીશું તારી વાત, બાળી ભસ્મ તો તુજને કરે, બે હું એણે રૂદેમાં ધરું. દોહરા-તારો ડરાવ્યો હું નહિ દર, સાચુ કહું આ દીશ; મેલુ ખરગ આ કોહલું, તતક્ષણ છેદુ શીશ; બુદ્ધિ છું તું બોળતી, દાહાડી મોટા રોફ; ત્યાંહાં મળતી તુને ધોધીકા, આજ મળ્યો છે સાપ, નાદ ઉતારે તાહરો, પ્રીછું છું પાર; દર નહિ દાનવ થકી, નીસ્યે એ નીરધાર, બીવરાવ્યા છે સહુ જલ્મ, દેખાડીને મુળ; આજ હાથ તેં ધાલીયા, ગોખરે કરે મુળ. અછત પાસ આવ્યા તમે, છત્યાની નહી આશ, વાદ મુકો કહો વારતા, પ્રીતે બેસો પાસ.

ચોપાદ—નરપત સાથે બોલી નાર, આપ થકી કયમ કરું અહંકાર, મરત લોકે માનવ જેટલા, તે કો નવ છતે તેટલા. શું કહું તુજને વારંવાર, માનવીને તો માફ કાર; કોનુ બળ હાંડે નવધર; વીકમસેન થકી આસર. ઉગેણીપત ભારે બુપ, વિકરમ રાજ દેવાશી રૂપ; મુને માનવ દેખે નહિ કોય, એ અચરત માહારે મન હોય. સામુદ્રિકનાં આધાતુ, બર્તીસ લક્ષણ ચતુરસુબલ; દેવ રૂપદિશોછો તમે, પ્રીછ્યો પાર તમારો અમે, બોલોછો આણી મનવીર, શકે હોયરે વિકમવીર; કહે રાજ આજખે તું મુને, હું નથી આજખતોતુને. શેવક સરખું કોહો મુજ કામ, પ્રકાશ કરો તમારું નામ, દોહરા-ધર્મ પુરથી આવીયાં, વિધાત્રી મહાર નામ, લખું અક્ષર છઠી તણા, આવિછું હું તે કામ, એ પ્રાણણ સુતને થયો, ખરાથયા ખટ ઠન, લખું અક્ષર છઠી તણા, માન્યું માહરું મન.

ચોપાદ—ખોટી મુજને નવ કીજીએ, મુકો ધર જવા દીજીએ; જાણે મુખે લખી લાવજે, આ માર્ગ વહેલા આવજે. ગદ્ય વિધાતા લખીઆ લેખ, વાર ન લાગી પળમાં એક, પાછી વળીને આવી ત્યાંહે, રાજ વિક્રમ બેડો જ્યાંહે; રાજ કહે લખ્યું જે કર્મ, મુજનેતો સંભળાવો મર્ન; કહે વિધાતા મુજને નહી ગત્ય, પાર ન પ્રીછું સાચું સત્ય. ઉદરે ગરલ રહ્યો જે દીશ તેહહાંડે લખાણું શીશ; તે લખનારોછે હોનાર, તેણું કર્મ કરણી કીરતાર, પું જન્મ સંધાત પ્રતાપ મુખ દુઃખ હાથ વૃધ છતછાપ, તે અક્ષરની પુલ કરી, હુંતો મહારે પાછી ફરી; રાજ કહે જવા નહી દેઉ, એજ વાતનો કેડો લેઉ; શામ દામ કેત બેદજ કહો, ત્યાંહાં મુખી આસ્થાનક રહે; સ્ત્રી કહે પુછી આવશુ, કારણ તુજને સંભળાવશુ; વચન દેઇ વિધાતા ગદ્ય, ધર્મ પુરીને માર્ગ વહી, જઇ ધર્મને જાણુજ કર્યું. વીકમને મેં વચનજ ધર્યું. બાળક લેસારે લખ્યું જેહ નરપતીને કહો તેહ; કેહે ધર્મ નવ જાણું અમે, તો ત્યાંહ જઇ કયમ કહેશો તમે; કેહે વિધાતા વચનજ જાય તો મારે નવ ધરવી કાય. ગયા ધર્મ જ્યાં અકળ સ્વરૂપ, મહાન પુરૂષ કોઇ ભારે બુપ; સ્થાવર જંગમ જેનો વાસ, તેજ પુંજ પુરણ પ્રકાશ,

જડ ચૈતનમાં રમતો રામ, અણુ માત્ર ઠાહો નહીં ઠામ; પંચમહાભુત ત્રીશણુમાંતેહ,
નરનારી અકલગત એહ પચીસ પુરો બાવનથી બાર, થીર થાવર છે ઠારોઠાર રામ
દેશ નહીં વીખવાહ, પાંચેઈ દ્રિનો બણે સ્વાહ, પુખ્ત માંહે વાસના જેમ, તલમાંતેલ
રણુ છે તેમ; પંચમાં ઘડત કાષ્ટમાં અમ અણુમાં ગોળ રહ્યો છે મમ; પુરુષ પુરાણ
જેતું છે નામ શ્રદ્ધિ કરણી કીરતારે કામ; અનેક નામ નર અનંત; લક્ષ ચો-
રાશી શરણ્યા જંત જંત, ભરપુર ભરે અન પાણીપુર, નીરમળ નામ નારાયણનું
ભેગી ભેગી બાળે વેદ. વરણુવ કડી શકે નહીં વેદ; મોહોટા ભેગી ને સે મરમ, તે
પાસે ગયા થી બ્રહ્મ.

દોહરો—વિરચીએ વિનય કરો, જડિતળાંરયા ચરણ; મેદર ઘણી પોતે કરી
બોધ્યા અશબ્દ શરણુ, કોહો વીધાતા કરમ આવીયાં, કહો અમ સરખું કાજ
સંદેહ કોહો તમ મન તળો, રહે મારી લાજ. ખટ દિવસ બાળક જપ્ત્યો તે જતેછે
જમ, અક્ષર સમરાવી પુજ્યા અમો, તાંદાં મુધી લખીયું કર્મ. કહું કથા કર્મની,
ધર્મ વીચારી જોય, લખ્યા અંક છડી તણા, મટાવી ન શકે કોય. ગંગા વહેએ ઊ-
લટી પશ્ચિમ ઉંગે બાણ; તોયો લખ્યું મંદ નહીં, માનેસત્ય પ્રમાણુ. જનક જનુની
મુખ પામશે હોય નવ ખંડ નામ; તેજુજ બાળક થશે, કરશે રૂંડાં કામ, પંચ વર્ષે
ઉપવીન હશે, મુખ પામે માબાપ; તે દહાડે વિવાહ મળે, વેદ પુરાણો છાપ. સાતે વરશે
પરણુશે, મળસે લક્ષ્યા લોક તે વેળા કડિતક થશે મુખમાં થારો શોક, ચોથું મંગળ
વરશે લાખેણું મુખલાગ, તે વેળા એને મારશે, તારુ એને વાઘ. પ્રાણુ જશે એક
પલકમાં, જોઈ રહેશે સહુ સામ; ઉતપાત વર્તશે એ સમે; સડિકો ઘસશે હાથ; લાખે-
ણું એ લક્ષવસા, ટાળ્યું નવ ટળે એહ, બચ્ચો વાત મુખે કહો નર્પત આગળ નેહ
જે લખાણું કર્મમાંહે, થનાર વાત જે હોય; કોટ જમાંડ મળે એકાં, ટાળી ન શકે
કોય, માત ગર્ભર્ણીદુ પડ્યું, હાણુ વધકે ખોટ, મુખરૂપ જન્મ જરામર્જ, વરણુનો
મહીમાં મોટ. રાગ ભોગ કે જોગ ભુગત; જાત સ્વપ્ન કે સંચ; ટાળ્યુંનેજટળે
નહિ પુરણુ કરે પરપંચ અન તોલ પાણી વજન, નેત્ર પલકારાકામ, આયુશ ણાં-
ધ્યાએ વીધે, સ્વાસોસ્વાસ દેહદામ; એકવીશ સહસ્ર ઉપધ થશે, શોહ અજખ્યાબ
હમ વાયુ એહ દેહને, વેદ પુરાણો છાપ. જાજડને જોખમાં ધીરજ રાખી ધર્મ; સેલાટ
લખાણું બાળકને કોટવશા એ કર્મ; ધરખાપને ધર્મને કહ્યું તે થયું વિદ્યાબળ, કતાં
તર મોડી કહ્યું, વીકમ પ્રતે વાણુ.

ચોપાઠ—એમ કહી વીધાતા ગઈ, વીકમને મન ચીંતા થઈ; પરદુઃખમંજનહું
કહેવાઉં, મુખ ક્રીધા બાકી કેમ જોઉં, વચન જતેજવજ જાય; દુખસાગરમાં પડીયો
રાય; એમ કરતાં વીતી છે રાત, ઉગ્યો સૂર થયો પ્રભાત; પંચમ રાગ પ્રભાતે થાય
વૈષ્ણવ જન હરી કીરતન ગાય. તે વેળા ઉઠ્યો રાજન મહીપતીએ વિચારયું

મન, હવડાં શી કરે વાત, વચ્ચે વર્ષ રહ્યાં છે સાત, ઉઠ્યો વિપ્ર ઉમરતે દીશ; અધીપતને દીધી આશીશ; તાહરાં દોહલાં દુર જયે. નીરમળ નામ નવખડે હજે; જીવી જીવજે કુંગર તણી, વાધોલાજ વિક્રમથી ધણી. કું નથી જાણુતોતાહરૂ નામ, કરણ સરીખાંતેકુળ કામ, પ્રીતેરાજ લાગ્યો પાય; પાસે ખેસાર્યા છે દિગરાય, વિક્રમસેન લખ્યો એક પત્ર, આપ્યો વીપ્રને હાથે તત્ર, હ્યો કાગળ તમે ઝાલો હાથ, કું કહું તે કરજે એક નાથ; તમઘેર પ્રગટયો છે જે તન, હોય જ્યારે વિવાહનો દન; ત્યારે ઉજેણી આવજે, મારા હાથ અક્ષર લાવજે; મુજથી યારો તે સેવા કરૂં, તે વાતે સત્યવાચ્યાધરૂ; મુજને દો તમે એક વચન; મળ્યા પછે પરણાવો તન. મુજને મળ્યા વીણુ કરો વિવાય, સુકિત તારૂ નિષ્કૂળ થાય; તેજ વાતનો દોને કોલ. તો જાણુ રૂંડેરો બોલ. ત્યારે રૂખી કહે મુણો મહારાજ, મારે ક્યાંથી વીવાકાજ; મુજન વરસ પંચાવન થયાં, તેનો સર્વ એળે ગયા; ઇશ્વરે આપ્યો છે તન, નથી થયા પુરા દશ દન; એ બાળકનો વિવાહ થવો, તે દહાડો ક્યારે આવવો. કહે રાજ તે આવશે કાલ, એવું જાણી વચનજ આલ; બ્રાહ્મણ પુત્રી ત્રીજી સ્ત્રી સાથ, આપ્યું વચન પંથીને હાથ; જન્મકૃત શુકરીત હારીએ, જાણુ ક્યાં વિણુ પરણાવીએ; વીપ્ર કહે નવ જાણુ નામ, તમે મળો રહો જે કામ, નગર ઉજેણી વિક્રમરાય; અમે મળુ સભાની માંય; રાતદીવસ ને સાંજ સવાર, રહુ ખેડા અમ્હરનીશ તે કાર. હાથ અક્ષરનું લેઇ એધાણુ. આવજે નગર ઉજેણી રેઠાણુ. એવાં અને ક વચન હાખીયા, વચનમાંહી મુરજ સાખીયા ચંદીપાડને શાળીંગરામ, ઉપાડાવ્યા કરૂંએ કામ પરસ્પર દેઇ વચન, ત્યાંહાં થપ્પી આલ્યો રાજન પ્રધાન પુત્ર જીવે છેવાટ, આવ્યા રાજ ગયા ઉચાટ. શ્રીપત આવે મુખીયા થયા, વ્યાધિ શોક લેડોના ગયા. વીપ્ર ઘેર તન મોટા થાય દિન પુડે તો દીન વહી જાય, નગર નારીને હરખજ ધણો, શોક સમે નીત્યે તે તણો વિક્રમ કરે પોતાનું કાજ, રામ રીતચલાવે રાજ; વરસથયાં એમ કરતાં પાંચ, જનોઇ તણો પછે માંડ્યો સાંચ. દોહરા-કહે બ્રાહ્મણી ભરથારને. હરખ ધણોમન આજ; વરસજળે કું પાંચમું, કરીએ ઊપવીત કાજ. વૈશાખમાસ દશમી તીથી, સત બીપા ગુરૂવાર; કુદંગ સહોદર સહુ મળ્યા; માંડ્યો મંગળ ઊપચાર તેડ્યા વીપ્રજ વીદીયા; કુળ આચારે કર્મ, ગર્થ ખરચ્યાનો જે હતો, ધારયો રૂંડો ધર્મ જગત દાનને ધર્મ નીમ, બ્રહ્મ બોજન દક્ષણાય; રીતભાત પુરણુ કરી. આનંદ અંજ નમાય. નાત શિરોમણી વીપ્ર જે, તેને કન્યા એક; તેણે ક્રીધો ચાંદલો; દિધુ દાન વિશેક. ચોપાઈ-ત્યારે પુડે દીન વહી ગયા, સ્ત્રીને દીવસ અવધકા થયા; વરશપાય થયા જેટલે, વેવાઇ ઘેર આવ્યો તેટલે; કહયું એણુ વિવાહ ક્રીજીએ. પરણાવીલા વેહીજીએ લગ્ન નીરધારયું સજન મળી, મન તણી તો પોતિ રણી; ત્રણ માસ ઓછા છે નાંદે; વિચાર કરવા માંડ્યો ઘર માંદે; કોહો ખરચ્યાવ્યું સરવથી. ખેડો દામ એક ધરમાં નથી. દોહણુ છે આપણું પરમુત્ર, લાડકવાયો પરણે પુત્ર; સ્ત્રીનરનાર એકલા ગુહ્યકરે;

કહો કામ હવે કેમસરે,કોને જઈને લીજેદાન,જયો કોઈજીજીજીમાન,એવીવાતમન
માંહી કરી,એટલે વાત પેલી સાંભરી.કથે પોતાને કહી પેર,આવ્યોપથીપડેણુપેર.
તેણે ક્રીયો છે વાયેદો,નથી કયો બીજે કાયદો,તમને ઘેર તેડયા છે ત્યાંહ,નગર ઉજે
ણુ દેવ સ્થળ જ્યાંહ, માટે ત્યાં જયો મહારાજ,સવ આપણું સરશે કાજ,દિધા છે
બહુ કપરા સમ,માટે ત્યાં કેમ ન જઈએ કેમ.શામાટે દસણુ મુકીયે;વચનઆપતું કાં
મુકીયે દોહરા—એક રાત વાસો રહયોસહઅસમરપી મોહોર માટે દાતા જાણીયો;
જવો તમો તે દોર;કહે બ્રાહ્મણ મુણુ બ્રાહ્મણી તે શું કયાંની પ્રીતરાત રહેગણે પડે
નહી ધર્મની રીત. નામ ધવ નવ જાણીને, પીત થોડી પંથ,દુર વળતીતું કહે તે કઈ
લાગી મનમાં જુર. શું તેને નવ ઓળખું,તેનવ ઓળખે મુજ;તેને વરસજવહી
તે બતાવું તુજ. સ્વામી જયો જરેર ત્યાહાં, જ્યાં ઉજેણી ઘાટ, પાટ ઉપડાવ્યે
સરસ્વતી, સમ ખાધા તે માટ.ચોપાઈ.—પેણું ખત લખી આપ્યું જેહ, વિપ્રેસાથે
લીધું તેહ; માગી સીખને વિપ્રજ ગયો, નમ્ર ઉજેણી માંહે રહયો શીવ ભક્તિ
પ્રીતે પુજન સરેષ્ઠ પણ પામ્યો ભોજન; દેખી લીલા શોકજ સમથો, તે કામ
ગણવંતને ગમ્યો; સ્વરગ લોક સરીખું ગામ,દુખભંજન નરપતનું નામ, પદમનિ
જેવી સહુ પ્રેમદા જે જે આકોરે જ્યોખમજદા; વરિષ્ઠ સરીખાસરવેરખી,દેશમાંહી
નહી કો દુખી લાંકા જેવી કનકજ કોટ, સાગર જે ક્ષિપ્રાચોટ. રામરાજ સરીખો
રંગ, ગુણવંતી શ્રી બીજગંગ,માહાકાળેશ્વર પુજ્યા ઇશ.એટલે ઉજ્યો છે જગદીશ
હરખે હઈહુ હેતનું હણું, ઇંદ્રાસન હીહું અવનણું, બગીચા લક્ષણા સરવે લોક નહી
કોને વ્યાધી કે શોક. સ્ત્રીને અંપક વરણું ચીર, મુવરણુ કુંભે આણે નીર, નમ્ર
ઉદાત રવિનું તેજ, હરિહર ઉપર સહુને હેજ, જ્યાંહાં પુન્ય વરતે અનુદન, ત્યાં
કેમ લોપે વેદ વીધન; નમ્ર નીરખતાં વિતીરાત. ઉજ્યો અરણુવ બીજે પ્રભાતવીપ્ર
સ્નાન ખટ કરમજ કરયું, ક્યાન આલશકિતનું ધરયું રાજ્ય સમીપે જાય,
આસન બેઠો ચિકમરાય, નાથે અપસરા અપરમપાર, વારે શોભા વરણુ અદાર,
સભામાં પંડિત બેઠા રોતસાત. વિખાણુ કરે છે વેદ વાત; સાધુ સતરશે છેકામ,ની
મેશ નીમેશ મુપે શી રામ. અસત્ય ન બોલે કોય માહામોદક સહુકોને હોય; ધરી
વીપ્ર સભામાં ગયો, રાજ ઉઠી બેઠો થયો વિપ્ર જાણીને પુજ કરી ચરણામૃત પીધું
મુખ ભરી; કહો કયાંથી આવ્યો મહારાજ. તમ રોવકને કહો કાંઈ કાજ, ત્યારે
વીપ્ર તે દે આશીષ,જીવોરાજ કરોડ પચાસ,પત્ર લખ્યો તે દેખાડીયા રાજનેમુખ
પમાડીયો આ લખનારનું છે કામ.ક્રીધાં વાયદો આણે કામ મોઢી નથી કાંઈબીજી
પેર,આવ્યો છું તમારે ઘેર; હીંકા અક્ષર મોતા તથા,વીક્રમસેન મનહરખ્યા ધણા;
કામજ સીસ ચડાવ્યો તર્ત, બેશવા માંડયું આસન વર્ત; શ્રીમહીપતઉડીને મળ્યા

નાપ હતા તે સરવે દળયા. સુખસાગર પ્રગટથો સહુ પેર, કહો બાળક કુસળ છે પેર; એ અક્ષર તો છે માહરા, પુર મનારથ તાહરા, રથા પશાણ તમ ધેર અમો; સેવા રૂઢી કીધી તમો; કહો કુશળ તમારે ધેર, વાત માંડી હો પુરણ પેર. એથો બ્રાહ્મણ વસ્ત્રે થયો શકે રાય માહારે ધેર રહ્યો; નથી સેવા કરી એ તણી, એ મોહોરો ઉજ્જીધણી એતો અનવા હોય ઈંદ્ર; નવલખ તારા માહે ચંદ્ર, એમ વિચારી જાંખો થાય, તેતો સમજ્યો વિકમરાય, શું વિચારો રૂઢાખી, તમ ધેર અમો ધયા છું સુખી, તમ આવે અષ્ટમાશિદ આજ, મનવાંછિત માંગાણ કાજ; સુખીયા થઈ સલામાં રહે, કામ નીજ શેવકને કહો, રાખ્યો બ્રાહ્મણ દંધને માન, અન્નવસ્ત્ર આભુપણ હાન, પુર પત્ય નીત્ય બેસાડે પાસ, વિમ્ર બોગવે સુખ વિલાસ, દીન ચાલીમ ગયા છે વહી વિમ્રે વાત વિકમને કહી, અધીપતીને તેડવા એકાંત, બાગી મનડા કેરી જાંત વિવા કીધી કુંવરજ તણે, હરખ અમારા મનમાં થયું, તમે દીધાતા કપરા સમ તમવિના પરણાવું કયમ; આવ્યો નોતરું દેવા કાજ, મુખે કહેતા આવે છે લાજ. તમે રાય ને હુ તો રાંક, નવ કાંઠો રખે મુજ વાંક, હવે થોડા રથા છે દન, નાગરાજ આપ વિચારો મન. દોહરા—વિમ્ર પ્રતે વિક્રમ કંઠે ગોર કામશું હેજ; માંડે આવું તાહરે, એ મારો ભાગુજ, દુહાંબી વગાડાવું દેવનો, દોહાંદરો વાળું વાટ; સદાવ્રત કરે સામટા તજ તું મન ઉચાટ.

આપાધ—મહારાજ પધારો તમો, પાંચ પહારથ પામ્યા અમો; પુરપતીએ તેડયા પ્રધાન, મહીપતીએ દીધાં બહુ માન, સમજવીને કહી સહુ વાત, બુઝ્યો તમારા વતની સાથ, શણગારો જઈ નગરિવાસ રંગાવા તે મોહોલ અવાસ; તરીયા તોરણ અંધાંદા ધેર, કરો વિવા સમજઈ પેર, અસંખ્ય લેખે ખરચ્યો દામ, કરો જેમધરનું કામ; એક લક્ષ મુઠો અરવાર, દીધો હુકમ નવલાગી વાર, આખ્યા ખરચ્ય વેગ કરો લક્ષ બેતાળીશ મોહોરો ભરી. ડેરા તેણુ પોતા તણા, મુખાસન મજરથ બહુ થણા. સદાવ્રત કરો તે ગામ. ચોકી મોડલા કામોદામ, પર શણગારો રે ઘાટ; ધરમ ધજ બાંધા તે વાટ, અમો તો નોતરે આવશું, સેન સહીત બહુ ધન લાવશું, કહું છું તેમાં ઉણપ હશે; તો તો તમ શીર હંડજ થશે; રાયે શીખામણુ એવી દીધ, આદ્યા પ્રધાન કરીને સિદ્ધ. સાથે બ્રહ્મ વજ્રાવજ કયો, હસ્તિ ઉપર તેન ધરયો; અચરત પામ્યો મનમાં બ્રહ્મ, જોજો મહારું બાહ્યું કરગ; તે નગર જઈ ડેરા કયો, નગર નરપતિ તેથી કરયા, તે નગર આધિકારી જેહ, નમ્યા પ્રધાન જઈ અરણું તેહ, મથો વિમ્ર પો તાને ધર. સગન સહુને કહી તે પેર; રાજ વિક્રમ ઈહાં આવશે, સેન સકળ સાથે લાવશે, ધરમાં ઘરજીને કહિ વાત, હરખ્યા માનવ જાને જાત; દેવાશીના દરશન થશે, પાતીક પંચ જનમના જશે; રાજવળએ વચનજ ધરયું, તે પરધાને સરવ કરયું.

દોહરા—જ્યોત્સ્ના ધર શણગારીયાં, કંઠિપુરી વ્રત અથ; ધજ અંધાવી ધરની, સંઘળી શોભા સવ, નીશાન ઈંકા ગડગડ, શોણીત બાંધિ અહ; પુન્ય પ્રતાપ પુરજી

કરી, દેવ પુષ્પની ઋષ્ટ, ગોખ રંગાળ્યાં માળીયાં, મંદપ રચીયો મુલક પુરવતપુર્વસ
મ કરયું, શોભાએ સમતુલ્ય; ધકમઠ ચોકને આવડી, રાખગારયું શુભ ગામ; પડો
વળકાળ્યો પુર વીરો, હયો જોઈએ તે હામ; મંગળ ઓછવ સહુ કરો. જેમધરવિના
હન; વિમ નાનજ નોતરી, ધરમ કારણે ધન, ધેવર ગાજે હજુહળે; વાળવીવીધ જે
હે આટ; કવીજન જશ યોક્ષે ધણુ, વખાણે ચારણુ ભાટ. આજુઠ ફેર્યોઅતિધણે
ઈંદ્રાસન શોભાય; લગન સગીપે આવીયો, મન વિચારયું રાય લખ્યા લેખ ખોટા
કરે, હઈડે એવી હામ; છવાઈ એ વિમને, તો વીકમ માફ નામ. વિહાર એ વાધનો,
લક્ષ્યા મુકુ લોક; જોઈ વિરાતા શું કરે, લેખ લખ્યા તે ફેકે, જાણ્યા મહુ કેમ ફીટ
કેમ મરશે એ બાળ; પ્રપંચ રચુ પ્રાકૃમધી, ચુકાડું એ કાળ. છપા—લક્ષ બેતાળીશ
ગજ ધન નીશાને ફેરકે; વછી મુલતાન નીશાણુ, જાનુકે કાજ નુકે; દેહ ફામો દાવ,
ધાવ દુઠ્ઠલી હાખકાર; રોત ધટા ધનધાર, ધોર સુનાદા નગારે, જેમ અવરપુરે પરકીયા
જેમ અસાંદા મેહ અડયો; શામળખટ કહે એ વીધે, વિમકામવિક્રમ અડયો ચોપાઈ—
વિમ ગામ ઉતારા પ્રીધ. નવનીધ અટખા સીધ; શીખાડીયા રાત જે જન, હકમ
દશે દસ દન; નીરાળ્યાં નરપત લક્ષ્યા લોક, રદયત સહુને સમાયો શોક, મહીપતે
એક મત આચરી, વહર મોરલા એક પેટી કરી દશ ગજ ઉંચી દશ ગજ સગી પ-
હોળી દશ ગજ સહુને ગરી; પવન પ્રવંશ માંડી નવ કરં, છવ જતાં કાઠી કયમ
સંચર. એવી લોક તાગી કોટડી, પુઠ વજરને પંડ જડી; ચીચામળ પ્રીધું અનુપ,
ખરએ દાન ધણેરા બુધ. સાનેરી તે કામજ અડયા; મણિ મુકતાણ હીરે જડયાં, બાં-
ધ્યા અંદરવા ચોપાસ, પ્રીધું લાયક લીલા વિલાસ. એવી વીધરીત કાપી વાત; ફરયા
કોટ શીશમળ સાત; એક એક કોટી એક બેખ, મુક્યા લખપતી તે સાખ ઓછવ;
મંગળ વસ્ત્રો ધણે, દિન આવ્યો તે લગનજ તાણ; બાજન કરે છે ઘાડુ ગામ, વાજે
માહલ હામે હામ. વિક્રમરાયે માંગો જંગ; કાંધા તરખ રચ્યો બહુ રંગ; શત ગાઉ
ફરતા રખવાળ, જેને કર આયુક્ષ મહાકાળ; પયુ પક્ષી કે માતવી જા, પુરમાં આ-
વી ન શકે તેહ. હામ હામ પરવરીયા બેંધ, દીની શીખામળ પ્રીતીબાધ, રાત દીવસ
ચોકી કરનાર, કોટલાક રાજુનાં કોટલાક બાહાર; મુકી ચોકી ઘાટે ઘાટ, કોઈ પેશી શકે
નહી વાટ, એકું ઠાઠાપણુ એણે કરયું. પળતેણે કારજ શું સરયું કોઈ ઉપાયે એ
શા કરે. “પાકુ” આવરદા ખુટે નીરએ મોર, કોઈ ઉપાય કરે તે સરવે હાશ, લખ્યા
લેખ કોનાં નવ મોરે, તણ ન વર્ષ ને જવ નવ ઘટે; ઉપાય સરવે આળ પંપાળ,
અજીત માયા છે કો કાળ. એમાં નવ ચાલ કો તણું, ફરનાર વસ્તુ જોરાવર
પણું; રાજા ધર્મવંત દ્રઢ ધીર, પરકુળ બાજન વિકરમ વીર. ધીરવીર મરમ
ઉપર ધરશે, હનાર વાત છે તે તો હશે, ઠાઠાપણુ કર રાજ નાદર્. કાળ કહે ખાલું
માહારૂં મહિપત એકલો એને મન, કો નવ જાણુ અન્ય, જલું કાળને કહે

રાજન, કરે પેર સમજીને મન કરે કુળ આચરી રિત, પરણાવા ઉપદ્ધિ મોહોળીપ્રીત
એમ કરત વરધોડા અદે, નીશાન મળેને મડમડે. સામેલા જ્યાં વીકમરાય, તેની
શોભામાં શું કહેવાય; શીદિસિદ્ધને ઉણુમ કરી, માહાલક્ષ્મી જ્યાં વિકમરાય, તેની
લોક હરખે છે બહુ મુખે મોલેછે સહુ; કો કહે રાંકને હાથ રતન, કો કહે વાસવ
એક વતન; કો કહે અ કયમ છાજશે, કો કહે ગુણુ ઝાઝા ગાજશે; કો કહે કહે કાંઈ
વિદ્ય થશે, ક્રીડી મુખ કોણુ કયમ હશે, કોને હરખ કોને શોક; પેર પેર મોલેછે લોક
વર તઠતીખે તોરણુ ગયો; સામુને તે ઉલટ થયો પુખણુ નાતની રીતે કરી, બેશી
માહોરે કન્યા વરી; ઉલટબેર વીતી છે રાત, ઉગ્યે રવી થયો પ્રભાત; વિષ્ણવેદીઆ
બહુ, આશીવાદ દે છે સહુ.

દોહરા—સહુ સજ્જન શું બોલીઆ, પોતે વિકમરાય; લોક કોઠી છે વજરની
ચોરી રચો તે માંહ. ભુત પ્રેત વ્યંતર વીધી, જક્ષ ક્રીનર કહેવાય ઠાકયણુ શાકયણુ
શકિતારી, દ્રષ્ટ તેની નવ થાય કનક કળશ ચોરી રચી સવળી સોભાસાર; જગન
કરે ત્યાં જગતો ઉપર ક્ષત નીરધાર વર કન્યા માંહી બે જણાં તેનાં માતને તાત;
એક વીમ માંહે વંદિયો, વેદ શાસ્ત્ર વિક્ષાત. ધડ લોકનો છે દરશગજ, પેસવા વસમી
વાટ; પ્રવેશ નહિ જ્યાં પવનનો, વીકટ ધણે એ ઘાટ. તરવરી બેઢ પાછળ રથા,
સત માઉ સુધી જણુ; ધરી ખડગ દારે રહો વીકમવીર મુજણુ ધરયું ધ્યાન વૈત-
ળનુ, ખડગ કોયણુ હાથ બેઠા વીકમ બારીએ, સમરી હરશીધ માત. પોહેલું મંગળ
વરતીયું, બીજુ ત્રીજુ હોય; લખ્યું જે લેલાટમાં; ટાળી શકે ન કોય; ચોથું મંગળ
વરતે જથો વિધાત્રાય લાગે; અંદરે ચીત્રામણુ, આલેખ્યો તે વાધ; શારદુલ નવ
હાથનો મોહોટી જેની મુછ; વિકરાળ દાદ કકડાવતો, શીર ઉપર છે પુછ; દીકોસ
જીવન દુરરતિ, દીધી ધરીને ડોટ; વર ઉપર દૂરી પડ્યો, કરી કારમી ચોટહાહાકાર
સઘળે થયો, વિક્રમ આબ્યો શરણુ; વાધ અલોપજ થઈ ગયો તે વર પામ્યો મરણુ
મહાર કોઠીને પેશીએ તોએ ના મેલે ત્રત્ય; જોતાં હરખ સમી ગયે; તેવેજાએ તરત
ચીત્રામણુ જોઈશું; રાજએ ઘસીઆ હાથ; મુખ દીટીને દુખ થયું સોડાનુરસહુ સાથ,
માત તાત મુરછા થયા પ્રગટ્યો સહુને સોક, વર્ણુ અહાર વ્યાકુળ થઈ ત્રાહ ત્રાહ
કરે લોક જેવો હરખ ઓછવ હતો, જેવો ફેલ્યો તો રંગ, રવેત શામે થઈ ગયું,
મનુષ્ય થયાં મન ભંગ પોહોર એક સહુ કળકળકો, જેની જેવે પ્રીત વીમ કહે
વેગે કરે મનુશાચારી રીત. અગ્નિ હાથ દો એકને, આણો હાથાધીર. વિવિધવાત
લોકે કહિ, નરખે વિક્રમ વિર. છપો—કો કહે આબ્યો તાવ કો કહે પ્રીછી વળીધે;
કો કહે કરડ્યો નાગ; કો કહે વાસીવસીએ; કો કહે વાંધો રોગ, કો કહે મારીમુંક
કો કહે લાગ્યું પાપ, એમ લોકો પડીઆ છુક; ઈશ્વર માથે લે નહી, જમત તણામ-
હીમા લુઓ; સામળભટ કહે શાક્ષી એ માત આવેનિશ્ચે મુઓ. ચોપાઈ—મુઆં કોઈ

નવ આગે ધેર, ષડીવર કહે કરો એ પેર; સમશાન લલીતાએ, અગ્નિદાઘ
એને દીલ્યો; હો કહે રાંકને આવ્યું ધન, તો કયમ જીવે એનો તન; રતન રાંકને
છાજે સાચુ ન કોહોતો મહારા સમ, કો કહે એતો બોળો બ્રહ્મ; કો કહે એનાં
કુડાં કરમ, રાજ ના આપત એવડું ધન, તો એતો નવ મરતો તન. એ જીવન ના-
વત જીવાળ, તો જીવત બ્રાહ્મણને બાળ; તેડયો રાય બ્રાહ્મણ હારીયો, વિક્રમે પિત્ર
મારીયો; એહ બાપેડો બ્રાહ્મણ રાંક; એવંડો વિક્રમનો છે વાંક; ઉંડળમાં કયમ આવે
આમ, વેળુમાં કયમ આવે નામ અગ્નિમાં કેમ બાથ ભરાય; સાગરને કયમ નરથી
તરાય. મેરૂ માંથે કયમ ઉપાડે, અપંગો કયમ આકારો ચંદ્ર, અહિ કયમ લેવાએમણી
એ અસખત પામ્યો અતી ધણી; રાંક હાથ રતન કેમ રહે, કુડા લોક તે કુડું કહે; હાલે
જીભ તે પીંપળ પાન, તે રાજ સાંભળે છે કાન. એ અકરમી બ્રાહ્મણ આપ, બ્રહ્મહત્યા
રાજને થાપ, એમ બોલના વાગે બાણ, છાંના છાંની વટે છે વાણ. કો કહે એ સત-
વાદી ભુખ, રામચંદ્ર સરીખુ રૂપ; એતો હત્યા આપે આપિ, પાપી બ્રાહ્મણ કેરૂ પાપ;
શું મુખ લેઈ રાજ ધેર જશે, કો કહે કાંઈ અનરથ થશે; બહુ મુખે વાતો સાંભળી
પુરત રહ્યો પરજળી; શોક મનથી છોડીયો, સબ કોઈએ આંધવા માંડીયો.
વિકરમશેને વીચારયું મન, તજ્યું આપ નિંદ્રા જળ અન્ન; ધીક ધીક એ
મહારો અવતાર, ધીક ધીક મુત બંદાર. ધીક ધીક જીવિત ધીક એ
રાજ, હવે પ્રાણ રાખું કુણ કાજ; પરદુઃખભંજન નામજ ગયું હવે મુ-
જ હવિત શું રહ્યું, બાળકને સજીવન કરે નહીતર હું સાથે મરૂ; હીમત ન મુકું
ધાહું હાણ, ધૈર્ય કરે બે મારૂ કામ; રાજાએ બેડયા બે હાથ; બોલ્યો તેના સજ્જન
સાથ. પુત્ર મુ'પો મને રૂડી પેર, મુખે બેસો તમારે ધેર વચન પ્રમાણ મારૂ કીલ્યે,
હું કહું ને કરવા દીલ્યે; કોંડ બોલ્યો રૂડો રૂખી. મહારાજ કાં થાયો દુઃખી; તે તો
આપી રૂડી જાગ, અમ અપરાધિનું અભાગ્ય; તે તો વાળ્યો આંડો આંક. કરમ અ-
મારા કેરો વાંક, મહારાજ મોહોટો દાતાર એમ લાગ્યું કરમે કીરતાર; તમે
જાઓ ઉઝેલી દેશ કાં દુઃખ પામે છો નરેશ. રાજ કુખ કરો એ તાજ, રામવત
ચલાવો રાજ હવે અમો રહીશું નહીં બાહાર; પ્રાણ તજીશું નરને નાર
સાચો પુત્ર તણો છે શોક, બીજું મેહળું દે છે લોક, ધારણ આપી ધીર, બોલ્યો
રાજ વિક્રમવીર, તમે મનના તલ્લે ઉચાટ, વરશ એકની જુવો વાટ; પેટ
ચીરી કરતુરી બરી મલરવજીત શુભ ક્રીયા કરી કાષ્ટ પેટીમાં રૂની જાળ
તેમાં તે પોહાડ્યો બાળ; દીધું તાણું જતને કરી, ઉપર મોહોર પોતાની ધરી, એક
સહજ મુકયા રખવાળ, સાચવબે પેટી એ બાળ, એક વરશમાં ન આવું અમો,
ત્યારે પેટી છોડબે તમે; પછે હોય જો કુળનો ધર્મ; તમે તમારૂં કરજે કર્મ. પોતાના
પંડીત પ્રશ્નન, ધેર વળાવ્યા દેઈ માન; રાજ ચલાવબે રામજ તણું, પ્રજા મુખ

પામે જેમ ધણું; એક વરશે અમે આવશું મંત્ર સજ્જનનો લાવશું, આસોપાસવ જુગતે ઝાડ, પેટી બાંધી તેહની ડાળ; વળાવ્યા સહોદર સર્વ, તે વાતે મનથીમેલ્યા મર્વ. સદાવ્રતનું કર્યું ત્યાં કામ, બાંધી ધન તે કામ દોહરા—જવાડુ જાણેતાહરે, મુછાં છે એની દેહ, સજ્જન ધારી સવછરે જેમ દુષે જુઠે મેહ હરશીધી પ્રતાપથી થાસે પુરણ કામ; મહાકાળેશ્વર મહાદેવજી કરશે રૂઢા કામ. ચોપાઈ—રાજ પુર્વ પથે જાય, જ્યાં છે જાંહાંની વી મંગાય; તરણ તારણ ત્રીસોકજ તળી, ત્યાં આલ્યો ઉજેળી ધણી. કામ થસે તો દુષે મેદ, નહીતર ત્યાં જઈ પા! દેહ. સદગતી મુક્તી મારગ મુખ, ના કહેવી પડશે નહી મુખ; એમ કહી આલ્યો રાજન, હકડે હરશીધ કેરૂ ધ્યાન; ફરતે ફરતે દીન બહુ ધયા, અંધાર વનમાં રાજ ગયા, ઉજ્યુકાળ અમનીની ઝાળ થાય ખરા મધ્યાનજ ડાળ; અણુવણુ પાગ તરપાતુર નીર; કામળ કાયાશુદ્ધ શરીર. એક વડ મોટા મંબીર, ત્યાંમાં જઈ ખેડો વીકરમવીર; તે વડ હેડળ મોટો રાક; ત્યાંથી નીહળ્યા મળીધર સાપ; તે રાજ એ દીકો ડ્રષ્ટ, ત્યારે મનમાં પામ્યો કષ્ટ; આ વીખધર દસે બે આપ, પરડે માણુ ને જાય પાપ. એમ કહી આલ્યો જેટલે, કઉ તક એક ધયું નેટલે; નહ સર્પને વાચા થઈ, વીકરમ આગળ વાણી કહી; ભાઈ પથી તું ઉભો રહે, મુખ દુખ કેરી વાંતો કહે, ઈશ્વર આણુ દમ નહી અમે, મુખ પાસ બેસોજી તમે; દુઃખની વાત કહેવા આવીશો, ત્યારે તું પથે આવીશો. મેં તો કપરા બાધા સમ, માહારી પાસે ન બેશો કયમ, મુખ્ય વચન તે સર્પજ તણું રાજ અચરત પામ્યો ધણું; દુખ સાંભળીને ઉભો રહ્યો, એક બોલ અધિપતે કહ્યો. કેહેરે ભાઈ તાહરે શું દુખ, ઈશ્વર તાહારી ભાગે ભુખ; શું તાહારે ઠણીદ્ર ધણું, પલ્લુકર ડું પુત્રજ તણું; શાસરવાસા કર્યા દીકરી, કે લીધું કોણે ધન હરી. કે કવાગાંતહરાં વહાણ, કે દેશપતી ભાગે છે દાણ; કે માથે લેવી છે મોટ, કે વહેપારમાં આવીખોટ ઉતાવળો થઈ દુખ કહે મન; જગત માત મુખ કરસે તુને, કહે નાગ મારાકરમના ભાગ, મહારા દહમાં પ્રગટયો રોગ અગ્નિ ઝાળ ઉટે છે અંગ, રહેલું ન ગમે, કેને સંગ, લક્ષ વીછીની વેદના જેમ; રાત દીવસ અગ્નિ છે તેમ; મહા રોગ પ્રગટયો છે આપ; પુર્વ જન્મનાં પ્રગટયાં પાપ. પાપે રોગ પેદા થાય છે, પુન્યે સઘળાં દુખજાય છે, તેહ તાહારી હું જાણું જાંત, કે... થઈ બેસો એકાંત, દાવાનળ સરખું છે દુખ માટે મુજનેકર તું મુખ વેડા ચાલુસ દીસે વિવેક. તુજને પ્રશ્ન પુછું છું એક, દુખ ભંજન છે સાહસ ધીર, દાને સાંભળ્યું વિકરમવીર, ઉજેળી નગરીનું રાજ નીત પ્રતે કરે છે કાજ; કહે તે સાચું છે કે લુક, બેસ ગમે તો કે ઉઠ, એહ સદેહ પુછું છું તુને, જાણો તેડું કહેજે શુંતે; વિકરમનાં સહુ કરે વખાણ, તે સાચું કે લુકું જાણ, માહાર દુઃખ ભાગે કહેવાય, વખાણ સાચાં કેવાં થાય, દુખભંજન ખોટો કે ખરો જેડું જાણો તેડું ઉચરો. દોહરો—વાત મુણી વીરમે ધથે, પોતે વીકરમ રાય દુખ

ભાગ્યા વીણ નામનું, માર્ગ કેમ જવાય, કહે પંથી તુ નાગ મુખ, તાહારા છે-
હમાં દુખ, તે વીકરમથી કયમ થશે, સેહેજ વાતમાં મુખ. મુખ શું વધદુ વીકરમ
કરે, કે શું ઓપડ પાય, જન્મ મન્ન અઉપધી, તેથી કયમ મુખ થાય, નાગ
કહે પંથી મુખો, વીકરમમાં વીધા હોય, નોળી કર્મ નરપત લહે, કળી શકે ન
હી કોય, બોહોતેર કોડા નવ નાડીઓ. અમરૂત વીખના જેહ, મહીમા તે મહિપ
ત લહે, તુજને કહું છું તેહ બીરહ રાખે જે બોલનો પ્રીતે રાખે પાસ, મુખ
થાય સંક્ષેપમાં, આપે ઉદરે વાસ, પ્રીતે રાખે પેટમાં અમરત કોડા જ્યાંહ, તે
મુખ થાય શરીરમાં, એકઅરૂપ ક્ષણ માંહ. રોગ વધે તે રાયને આખર પામે
મરત્ય. માહારો રોગ તે નીસરે, તે વેળાએ તરત, મળવા ઉપર મનકરે શરીર માંહે
સાપ, એવો કુળ અભાગીઓ, અતી દુઃખ પામે આપ. ઉંચ વેચી ઉભાગરો; કુણકરે
એ કામપરદુઃખભંજન લોક કહે વિકરમનરનું નામ બુખ્યો તરશે કો ભાટજનકે
કોઈ બીજીક જન; અમ અપાવે તેહને, મેળવ મનાવે મન કોટ પુરે કવીયો તણા, તે
ગુણ ગાથા ગાય; કીરતી લહેર સમુદ્રની; હલો હશાએ જય ભાગે દુખ કયમ બુખતી
માગી કયમ લે મોત, ગરબુ પેલો જણવો, જેવો બાળે બોત. દુહ વાલો મહા મુને
રણમાં વસુછું રાંક એને કયમ અળખામણો, વખત આડો આંક. ચોપાઈ-રાજ
બોલ્યો કહે મુજ કામ, નરપતી વીકરમ માટે નામ, દુઃખભંજન ઠાતા તે અમો, જે
ગમે તે માગો તમા: રહ્યો નામ એહજું સાંભળી વીપ્રીત વાત કુદી મનકળી; કહું
તુજને કેટલુંએ કથી, હું વિકરમને ઓળખતો નથી; પ્રગટપારખું તેહનું મુખે, ના
અક્ષર બોલે નહી મુખે. અહંકાર ઉપર નહિહેત, ના અક્ષર ભણી નહી નેટ ઠીકઠાગ
કરે છે તું દીલમાં જણુંછું હું મહારા મનની પુરે હામ, મહારે મન તે વિકરમ ના-
મ; વીકરમ હોય તે પુરે આશા, આપે ઉદર મધે વાસ. વચન સાંભળી રાજ
રહ્યો, અહકો ઉલટ મનમાં થયો, મહિપતં વીકાર્યું મુખ, પેશ ભાઈ જે થાયે મુખ,
તાહારે મન રૂડું ભાવશે, કાયા શા કામે આવશે, પંચમાણુત મળમુતર ભાર, અસ્થિર
ઉપર શો અહંકાર, એ બે મનમાં હરખ્યા આપ; વીકરમ ઉદરે પેડા સાપ; દેવ-
શીની અમરૂત દેહ; રહ્યો નાગ મુખ પામી તેહ; સર્પતણો તો સોકજ ટળ્યો. રાજ
પુર્વ પંથે પળ્યો; દીન ઊપર દિન વાહિ ગયો, રાજ ઉદરે રોગજ થયો. વીખનું રૂપ
તે વીખની જળ, કાયામાં જઈ બેડો કાળ; અંગે વ્યાધી, વ્યાધી ધણી, દુખ પાર્યો
જિજ્ઞેષી ધણી, દેહનાં ચૈતન સર્વ ટળ્યાં; વધું ઊદરને અસ્તજ ગળ્યાં; ગયું વાવ
તેજ રૂપને રંગ, કષ્ટ થયો કાયાનો અંમ મહાભયાનક રૂપણી દેહ, નયણે આલેજ્ય
જેજ મેહ, ન પચે અંન ન ભાવે નીર, સ્થિર થયું તે શીત શરીર, વેદના તે લક્ષ
વીંધી તણી, તેથી વ્યાધી રાજને ધણી; તોયે રાજ પંથે જય, આવ્યો સહાસ્રલિ
નહી માંચ પડ્યો વાટમાં અંમ બેવડું, થયું ઊદર ગોળી જેવડું; અઝોટા વયે પડ્યો

છે ધણું, માથ્યા નેત્ર હસાવે ચણું નમ્રવાસી મળીયા લોક. દેખી રાયને પામ્યા શોક, તે નમ્રીના કે એક ભુપ, મહે દ્રવજા તે નામ સ્વરૂપ, સદા પ્રતિનું રાજ તે કરેલ્યાં આણુ વિકરમની ફરે, સેવકે જાળે પીધું જાણુ, મહે દ્રવશ શું બોલ્યા વાણુ; કે એક પંથી આવી અડચો, દેહ રોમમાં છે તે પડચો. અંગ બધું તે પીછું થયું, ચેતન જ્ઞાન દેહમાંથી ગયું; પડચો આવરદા પુરો કરે, મુઝ્યા હશે કે વાણું મરે. તેણું રાજ સાંભળી રહ્યો, પ્રતિગિતર પાછો નવ કહ્યો; તે રાજને બે દીકરી, કુંવારી નથી તે વરી; નવ સત વરશ નાની સાર, મોટીને થયાં છે બાર; નથી પુત્રી રાજનિ દેહ. લાડકવાઈ બેટી બેચ; નાની અતિ મુંઝર રૂપ. જીવ થકી બહાલી છે ભુપ. મુણી વાત પંથીની જેટલે કુંવરી બે તેડી તેટલે; બેહુ તણા ને ઝાલ્યો હાથ. પીતા કહે પુત્રીને વાત, બસો ઊછર ગે સાચુ કહો. જેણું જેના મનમાં લેહો; સાચી વાતનો દંડ બાક, કહો આપકે કરમી આપ. આપ કરમી કુંવરી હોય જેહ, મારી પાસે બસો તેહ; આપ કરમી જેહોય રંગ, તે આવી બેસો ઊછંગ. મોટી કન્યા કહે છે આજ, હુતો આપ કરમી મહારાજ આપને કરમે રાજજ કરું નવનવા શયુખારજ ધરું. જે જેદ અંતે તે તમે આપશો, રૂંદ કામે પરણાવશો; હું તો એવી જાણું વાત, મારે કર્મ તે માહરો તાત. વડી કન્યાએ વાણી જે કહી. હેત કરી ઊછરંગે રહી, લક્ષ કરોડ વરાં કહુ આપ; મારે કર્મ તે મારો આપ.

દોહરા—બોલી ન્હાની બેટડી, સાંભળ ઘેલા આપ, તાહરું કર્મ તે તુજ કને માહાર કર્મ તે આપ. સહુને કરમે કરી, વશ વરને છે લોક; સુખ દુઃખ પામે છે કર્મથી, ઠહાપણુ હરખને શોક, મન અહંકાર મુરખ કરે; મુજથી સઘણું થાય; તેતો બુદ્ધ જાણુ; આપ કર્મથી ખાય, પિતા અલખ મુકે ધણી, કર્મદીણુ હોય પુત્ર; ધનવીનાના તે રહે, બીજા માગતા પુત્ર. પીતા હોય અભાગીઓ, તાલેવંત હોય તન; હાથી પોંડે તે ચડે આપે સદા પ્રત અંન. ચોપાઈ—કરમ રંક રીધ પામે રાજ, કરમે, દુઃખહારી દ્રતા જ; અઢીરાય સાંભળતાં રીશ, પગની જવાળા લાગી શીશ વનીતા બોલી જેહ વચન ચડી રીશ ખીજ્યો રાજન; વળી પુછું અચારજ વાર, તેના તે ગિતર એ ઠાર. બોલ સાંભળ્યા બેટી તણા, કરોષે રાજ ભરાણા; તેડ્યા સેવક કહે રાય; પંથી પડીયો ચઢિતા માંચ. તેને લાવો વેગે કરી, પરણાવો નહાની દીકરી, જેડિ કર્મ એમું બોગવે. રાજરીધી કેવી બોગવે, મારી બેઠા લોપે આણુ; માળે કર્મ હું તેના પ્રાણુ; બજાર સેવક આવિયા, પંથી તેડી લાવીયા. રોગી પંથી પડ્યો તો જેહ. રાજસમીપે આપ્યો તેહ, ઊઠર મોહોડું વિકરાળ સ્વરૂપ; તેદેખીને હરખ્યો ભુપ. વીમ તેડીને આજ્ઞા દીધ. મુરુજ કામ કરો તે સીધ; કહે આરોપા વરમાળ, રોગીને પરણાવી બાળ. ઊજડ આપ્યો રહેવા કામ. આમાં કર્મ શું કરશે કામ; કહે કુંવરી સાંભરે તાત, કર્મ તણી નવવાત, મે પરણ્યો તે ધન્ય એહ, શેવા કરું મન આણી નેહ; ધડિ એક લાખ બેણા લાવ, હું નાર એ નરપત નાવ મારાં કર્મ એ રૂંદાં હશે, રોગિ મટીને રાજ

થશે; એવું કહી આવી નીજ ધેર, પીયુનાં સેવા માંડી પેર. મહિપ્ત ક્રોધનો ન હોય
ચિત્ર પછી કાગ તો નોહે પવિત્ર, વિક્રમને નહિ શુદ્ધ કે સાન; નહી દેહમાં ચૈતન કે
જ્ઞાન; પાત્ર ઉપજોઈકથી ભરયું, કંથ શરીરે મરહન કર્યું; કરી શુધ કાયા તે તણી,
મુખ પામ્યા ધણીયાણી ધણી; નિંદ્રા આવી નદણે વહી, એટલે જામ નીશા એક મધ
બળે દીપક તેણે કાર, સન્મુખઆવી બેઠી નાર; મનુષ્ય નાનુ બીજું નહીં કોય, એટલે
એક ત્યાં કૌતક હોય. વિકરમ મુખ વિકાશી આપ, નીકળ્યો પેટ થકી તે સાપ; અરધા
મુખમાં અરધા બહાર, તે નીરખ્યો રાજની નાર, સ્ત્રી અચરત પામી જેટલે. બીએ
સર્પ દીકો તેટલે; ચરહરમાંથી આવ્યો એક, બીએ ઉદરે નાગવિલેક; પરસ પેરે બેઠની-
રખીયા, પનંગ હૈંદામાં હરખીયા; વાતો કરવા માંડી મન, બાધ્યા નામ ધરનો અનુમાન

હોહરા—ધરનો સાપજ બોલીયો, ઉદરની પ્રત્યે વાણ; વિકરમને દુઃખ દે ધણું,
મુરખણે તું અજાણ. રાજ વિકરમરતનએ, પરદુઃખભંજન હાર; મારી નાંખે શેહેજ
માં; કંટ ધેલા ગુમાર. કરોડ બ્રહ્મહત્યા થકી, કરેછે કુકુકાજ; પરદુઃખભંજન ગુણકર્મ
વીકરમસેન મહારાજ. તું જીવીને શું કરીશ. પાપ કરીશ તું પુર; એ સત્યવાદી
સોહામણો, નારાયણનું નુર. નિકળ ઉદરએના થકી; બે માને મુજ વાત; રાજ દુઃખ
પામે ધણું. એનો માહાઉતપાત, બીએ બોધ્યો દીસશું, ઉદર તણીએ નાગ; જામરગતું
તાહરે; નથી. વહવાનો લાગ, ચડ્યો બોલે મુખમાહરે, મેં વરત્યું તારૂં મન તું નથીએ બોલતો
બોલે તાહરૂં ધન. લક્ષ્મી તુજ હેડળ ધણી; જ્યાં રહે છે દરવાસ, તે છાંડી જ દર બિરી;
તારે શાની આશ; ધન દેતો નથી કાઢવા. રહે ઉદર નીશ દિશ; મળે તાહરો ભોમીયો,
તોડી નાંખે શીશ. આણી તેલ ઉતું કરે, રેડે તુજ દર માંહી; હો ધન અનગળ
નિકળે, જે છે તુજ દર માંહી; કોઈ પાસે હોય તો શીખડું, અને રેડાડું તલ માંહેથી
લક્ષ્મી નીકળે, મળે એ રૂડા મેલ; ધરનો સર્પજ બોલીયો; આણી મનમાં દાઝ, નથી
વેદ તુજને મળ્યો, ત્યાંહાં મુખી તું ગાજ; આણે કડવિ કોછશ, તક સંગાથે પાય,
કટકા થઈ તું નિસરે, ભવની ભાવટ જાય. કામ તે ધડી એકતું તક કોચકી તરત,
પાય તો પાળે કરે, પીધેથી પામે મર્ત. જાય જાતે એવડે પ્રગટ કરેછે છીદ્ર, તે તો
દુખ પામે ધણું; ભાગ્યનિધી જે ભદ્ર.

ચોપડ—માંહે માંહે વઢીયા નાગ, તે તો સ્ત્રી એ બોયો લાગ, એકનાહારી તે દરમાં
ગયો, એક ઉદરે ઠેકાણે થયો, એમ કરતે થયો પ્રભાત, સ્ત્રીએ વીચારીવાત, ઓળખ્યો
રાજ રૂડીપેર, ચોપડ બેનાં કાઢ્યાં ધેર, શ્રવણે મુણ્યું તું જેટલું. સ્ત્રીએ તરત કર્યું
તેટલું; રેડયું તેલ તાતુ તે તણુ; કહાડયું ધન અનગળ ધણું, પછે કર્યું જે ચોપડ
નેટ, રેચ લાગ્યો પુરદર પેટ; રાજનો તો રોગજ મયો, સહજ વાતમાં મુખીઓ થયો
શુધ કર્યું તે ને શરીર, વીઆમ પામ્યો વીક્રમવિર; કટકે કટકેનીકળ્યો સાપ. અધિક
મુજ તે ચામ્યો આપ, નેત્ર ઝિધાડી એયું દ્રષ્ટ, કચાથી સરવે ગયું કષ્ટ; પાસે બેઠી

હીહી નાર, જોખનવંતીરૂપ અપાર કર મીંડળ સુઝાવરમાળ. કંકર દોરો હાથે ભાળ, સદાશ્વતભંગ કરેં માહરેં; હુમુખનવ જોઉં તાહરેં; તું તો સ્ત્રી તે કોણજ તણી, પુછે એમ નડનોધણી; કંથ તાહરાનું કહે તું નામ, મુજ સાથે શું તાહરે કામ; એકાંત સેજ્યા બેઠી કયમ. સાચું ન કહે તો મહારા સમ.

દોહરા—નારી બોલી તેહશું બેઠીને બે હાથ. માંડીને પુર્વ કથા કહી, સ્વામી ને સાથ, મહેન્દ્રવછની દીકરી, પુછો પિતાએ મર્મ; કોડવારને લલવશા, મેં વખાણું કર્મ, કર્મ વખાણું કર્યા થકી. દિધું કન્યાદાન; સેવાકારણસજ થઈ, દાળ મુજને માન. રામજી સનમુખ હું હતી, પોહોડયાતા તમેરાય; નાગનીજ ઉદરથકી, વળી ધરથી નીકળ્યો એક, માંદામાંદો ને વહયા, વચન તળોવીવેક; કહયું એક એકનું મેં કરયું તુરતજ રેડયું તેલ. ધન આગળ કહાડીયું, મહાલક્ષ્મી વત મેલ કટવી આણી કો-ચણી, પાંદ તકસ પ્રિત. રનંગ તો કટકા થયો, રૂડીએતો રીત, નામ નામ ઓળખા-વિયું, ધર્મ ધોરધર વિર; મારે કરમે હું વરી, વડહથ વિક્રમ વિર. એ હકીકત મા-હરી, દીન રાવળીદાસ; દો આજ્ઞા મસ્તક ધરે, ખરે ખરી એ વાત.

જોપાઈ—ફટફટરે નમેરિ નાર, કીધો અન્યાય તેં અપરંપાર; ધરમાંતો દતો જે સાપ દુખ સાપનું બળિ આપ, તેને શા માટે મારીધો. હું છતિ બાળ દારીધો, બીજથે ઉઠે રાખીધો, નારી તેં મારી નાંખીધો. પરદુઃખ બંજત મારે નામ; તે મિથ્યા કરેં એ કામ. કામ વળસાડયું તેં માહડ, મુખ નવ જોવું તું તાહરેં. નાગ તણા કટકા થયું, પાણી પખાળીને શુદ્ધ કર્યા; બીજે તેવથી બાળ્યા તેહ, તેને કંડીથે ગાડ્યા જેહ, બે રહે તુતો વાંશીએ; હું કાવડ લેઈ બઈ કાશીએ નાગને જઈ પધરાવું ગંગ, પછે સમરપુ મારે અંગ, એમ કહી નીકળીયા રાય, કરમરી કામની કોં ધાય, પરદુખબંજન છો મહારાજ મુજરંકની રાખા લાજ, મુલ ખરીદ હાસી તાહરી, તમારી ગત તેવી માહારિ; નાહરે બીજી શીછે આથ, રેહ સમરપુ સ્વામી સાથ. કાંઈકે પ્રતાપે કહી માહરાજ રાજ વિક્રમને વરી પરલોકોની પુરો છો આશ મુજને તે કેમ કરો નારાજ. મુકી બશેપંથ પ્રમાણ. તો નિસ્થે છાંડું હું પ્રાણ, તેહ-ત્યાં બેસે તમ શીશ, દુભાને ઉમીચાપતકશિ ગંગા માંદે પાડશું દેહ, તો તે દુધે ઉડ્યા મેહ. જન્મ મરણ જોખમ દાખીએ, મુક્તિપદાર્થ તો પામીએ, દીન બોલકામનીએ કહ્યા દેવ રૂપને આ વિદ્યા. દોહરા—કાવડબદીને કામની, કોડબદીને કથ, પોહોરરાત રહી પાછલી, પળીયાં પ્રોઠે પંથ એટલે એક આલિનાગણિ, ગાય મોટેરે ભાગ. બીહી-શનહી તું બાળકી, બેશી કરી આ કામ, પંથી પુછુ તુજને, માહારે તાહરેં કામ. તુજ જાણો તુજ જેવો, તાહરિ શોભા મુજ; વિક્રમ નામ તેણે કશું. પેઠ જિતારે પુત્ર. પેઠ જિતારો પુત્ર પેટ રામ તે પુત્રને, અગ્નિ જિડતો અંગ; તેડી અંગે મુજ કશી રાખ્યો સંગ હું તો તેની આવડી તે તો મારો તન; એવા પંથી છો તમે, પછી-

પત રહે. મન. તે મુખીએ કે કુખીએ, કે વ્રત જીવત હોય; પંથી બીએ કે તમે, મળી ન શકે કોય. સાચું ન કહો મુજને, બહાદુર્યાદિક પાપએહ સમમાહારે શીરે, બેશું ફરીને સાપ.

દોહરા—ગુણપત લાગ્યો તેહને પાગ, જઈ બેઠો બેડી તે બગ; જે હકીત થઈતી જ્યાં, કહી માંડી તે કર્મજ કથા. હું તો માઈ સતહારીયો, તાહરો પુત્ર અમો મારીયો; નાગજી કહે નારી તારો વાંક, એમ લખ્યો વિધાતા આંક. તમથી થાય તો કરો એક વસ્ત, એક કંઠકો જડે બે અસ્ત; અસ્ત તણી આપે કરડી, તો શુદ્ધ જીવાડુ અ ધડી. અંજન સજ્જન છે મુજ પાસ, જડે તો પોહોંચે આશ; કેહે વિકરમ સાંભળરે વાત, માંડીને કેહે મુજને વાત, એતો મુજને અચરત અડયું, અંજન સજ્જન કયાંથી જડયું; કેટલાક જણ જીવે તમ હાથ. સાચું બોલો માહારી માત. દોહરા—નાગ કહે નરપત મુણે, પીયેર માઈ પાતાળ માતાને મળવા ગઈ, કોઈક સંભવ કષ્ટ; તણ માસ હું ત્યાંહાં રહિ પીતા બોલ્યો તુજ પેર; પ્રથવીથી પાતાળમાં, નાવિશમારે ધેર. ભરતખંડની ભુમીમાં, આવે બેસે પાસ; નાગ લોકના નરપતિ, સદા આવે છે વાસ. માત માગુ મુજ માવડી કહી પીતાને વાત; પુત્રી મુજને કયાંહાં મળે એ તો વિપરીત વાત કુશળખેમ કેમ જીવિયે. ક્યારે બેઉ મુખ એમકહિને આમુખ્યાં, દેહમાં પામ્યા દુઃખ પતા માહા પ્રસન થયો, સાસવાસો સાથ; તણ જણ જીવે તેટલું અમર આપ્યું હાર. ધણીધણીયાણિ, દીકરો, મુખે સજ્જન. થાઓ, ભરત તણી ચીંતા નહીં, મંદિર મલપતા જાઓ. અંજનની એક દાખડી, પરડી રૂડી પેર, માત પિતાને હું મળી, વળગીઆવી પેર. એ પ્રકારે સંધયું, કરવા રૂડ કાજ અસ્ત પામું બે કંઠકો મુત જીવાડુઆજ. ચોપાઈ—વિનતા બોલ મન માંહે વચ્ચે, હેત ધણેથી રાજ હચે; તું મોટો બોલી માત, સાંભળ માહારા દુખની વાત શિકાર કા-રણ હું તો ગયો, વિમ્ર મંદીરમાં વાસો રહ્યો; તેને ધેર આઓ તો તન; દીડી વિધાતા મેં તે દન. પુછી પાર મેં લીધો તરત, બધું મેં બાળકનું મર્ત. ઉપાય ક્રીધા મેં તો કરોડ. પાડી હરણ સાથે હોડ. માહારો અમત મિથ્યા થયો, જીવ તે બહાણુનો ગયો, મમતા કરી બાંધ્યા બારણે, નિકળ્યા છું હું તેને કારણે. જાતોતો હું ગંગાતીરસમ પર્વનો યાંહાં શરીર. એટલે હું આઓ વડ હેડ, તાહારો પુત્ર મેં રાખ્યો પેટ. ઉદર વાંધો ને રણમાં પડ્યો, આ અતુરાન હાથે ચડ્યો; કામની કામ કરયું છે જેહ, મેં તો માંડીને કહયું તેહ. જે કાંઈ તમને મુજ માત તે રૂડી કહો મુજને વાત; કેહે નાગજી સાંભળ નરપતિ, તાહારી રૂડી રેખા રતિ. આઅવ્રત અંજન માહારૂં, જેમકામથાયે તા-હર તમે પ્રમાર્થ દહાડી કરો, વણુમેતેશામટેમરો. નાગપુત્રીની થઈ હાણુ. મહારેતો ત જવાહેપાણુ, અવ્રતરાખી હું શું કરું, પુત્ર વિજેગે નિશચેમરૂં. સોખું અવ્રતરાખનેહાથ. રનેહ કર્યોજીવને સાથ. ત્યારે રાજાહરખ્યામન, જીવાડ્યોનાગજીનોતન; માતાપુત્રદીઠા

જ્યાહરે, આનંદ અતી પામી તાહરે. રાજને દીધી આશીશ, પ્રસન્ન હજે ઉમીયાને
 ઇશ, રાજ કહે દુખ હોયે દેહ, પેશ પેટમાં આણી નેહ. અમ્મતથી સજીવન થયો, રોમ
 ભોગ હતો તે ગયો; જુહાર કરીને આલ્યો રાય; સદાવ્રતી નમ્રીનો રાય. હેત પ્રીતને
 ઉલટભેર, આવ્યો ધન કહાડયું તે ધેરધન પાછું ધરણીમાં ધરયું, જેમ પહેલું હતું
 તેમ કરયું; તેલ થકી પામ્યો તો મરત; તે સજીવન ક્રીધો તરત. કોડાએ ન રાખી
 પાસ, સંતોષ્યો બીજે તે સાપ બરહ નામ તળું રાખીયું, તે દુનીયા મધે દાખીયું,
 તેની આશીશ લઈને વહયો, મહીપત પહેલે પથે પડયો; વિમ્પ પેટી બાંધી છે જ્યાંય,
 પોતે રાય પધાર્યા ત્યાંહ. રાણી પરણી પોતાની સાથ; અમ્મત જોર હેતે છે હાથ, રાત
 સમે એક કોતક હોય, તેનો અન્ય નબળે કોય; ગામ લોકમાં જળજ થયું, દેશ બ-
 ધાતું દુખજ ગયું. રાણને તેડીને આવીયા બુપ સોને મન બાવીયો; પુન્યકાળે પ્રોટે
 પ્રભાત, વીધે બધામાં આલી વાત પેટી બાંધી ગયોતો જેહ, મહારાજ રાજ આવ્યો
 છે તેહ. સજીવન વિદ્યા પાસે દરો; બાળક બાલજી તો જીવશે. ધેરધેરને કામોકામ, જે
 વા આવ્યું બધું ગામ; વધામણી આવીને અંડ, નીશાન ગાળેને ગડગડે જેજેકાર
 જગતમાંયો; કહપત્રક કવીઓએકહયો; મોટાનાં માનજ મોડીયો; પેટીસહીત બાળક
 છોડિયો; બુપતીએ નવ ભાગી ભરાંત, શીશ સનીધ ગયા એકાંત; અમ્મત અંજન
 નિર્મળ મળી, મૃત્યુધાતની મુછાં વળી; ત્રીલોકનાથ તેને તડીયો, આળસમરડી ઉઠી-
 યો. પુરપતિ કેરા પ્રભુમ્યા પાગ, એાલવી અમ્મત કેરી આગ, શીવપ્રતાપ સજીવન ક્રીધ,
 લાખેણા જશ એને લીધ. દોહરા-માત પીતા તે વીપ્રનાં, દીધીતે આશીશ; તેજ વધો
 ત્રીલોકમાં, જેમ જિતરાયન દીશ. સતગામ લખી આપીયા ત્રાંબા કેરેપત્ર; એ ગામનોતુ
 અધીપતિ, શીર સોહાવ્યું છત્ર. રાણીએ રાજ તળી. તે રાણીનો તન; ભાટ ચારણ
 કવિએ કહીએ કહી, વિખાણી વિક્રમવાત. તમે પુછયું તું પુત્રીને, ધજ બાંધીનેધર્મ;
 નેણે વિખાણ્યું હતું જે પોતા કેરું કર્મ, માહું લાવ્યું તે તુને, જુહો કીધો જોગ; તે પર
 છાવી પુરધન; ગુઝરવ જેને રોગ, તે મહારાજ રાજેશ્વરી, ધરમ ધેર ધર ધીર; ઇંદ્રઅ-
 ધીકે થયા વિક્રમજી વડવિર હરખ સમુદ્ર ઊલટયો; રાણી રહીત તે રાય પગલે પાયે
 લાગતાં, જમાન મળવા જાય; સમુદ્ર વહેમહીમા લહયો. માંડયો માંડયો સધળો મર્મ.
 તે કુંવરિ અસતાર, ભુપ હજે જીતખંડનો દેવાંશિ દાતાર. વર પામિ વિક્રમ; પ્રગટ થયું
 પોહોહું પુન્ય ઇકાનેર પરિયા; ન રહિ એકે નુન્ય. ધન ગોત્રજ ગુણનિધી, ધન
 પરિવારભરપુર; ધન વિકરમવરનેવરિ; નારાયણનું નુર. પાળેપગલેપરવરયો બાંધી પોતે
 હોય; દાંતે તરણ લેઇને. સસરા શ્રીમુખ સાથ, કાલાવાલા કોટિધા પ્રણામ કરિભહુ
 ધેર; જમાત જેડે કન્યા તેડિ લાવો ધેર દુઢબી વાગ્યાં દેવનાંહેતુ જનને હરખ, રોમિ
 પડયો તે વાટમાં, તે વિકરમજી વરખ રિતભાત પ્રતે કરિ પુરણ મન પ્રસન્ન. દેશ
 બધામાં દાખીયું, દેવતાધ દર્શન; સજીવન સાથ સંતોખીયાં, જોજન કિધું ગામ;

હસ્તી ઘોડા પાલખી, હશ કોટીદીવા દામ, જેમ જેવો હર્ષ અમને થયો, તેવો તમનેહો
ય; શાખ લખાવો શાસ્ત્રમાં. ગાંજ ન શકે કોય. ભુપ મળ્યા ભરતખંડના, કર્યું અ-
ધીપતી આપ; તિલક કર્યું ત્યાં ત્રિવિધે, છત્રપતિની છાપ. કોટી કહ્યાણ તાહરથએ
એવી દે આશીશ પુરપતી પ્રસન્ન હએ, આવ ઉમાપત ઈશ, રાણી તેડી રાજવી,
આવ્યા ઉજેછી આપ; જેજેકાર જુગમાં થયો, તે પુન્ય તણે પ્રતાપ, પ્રધાન આદેપુર
સહુ, ઝાઝા કરી જતન; વેહેપારીએ વધાવીયા. રૂંડો પુષ્પ રતન. પ્રાદુ પ્રમાર્થ જાણ-
ને પ્રોઢે સઉથી પુન્ય પુન્યવાત જેને વશી, તેને શાની નુન્ય. વાસો રહયાતે વીપ્ર
ધેર, એક રાત એક જામ; તેટલા માટે એટલું, કર્યું નવખંડ કામ; પુત્ર જીવાદયો
વીપ્રનો, ઉદરમાં લીધો સાપ; રોગ ટાળ્યો તે પનંગ તણે, એવો બળીઆઆપ. ની-
તનીત એ નવનવાં, સત સદસધા લાખ; પુરાણ લખ્યા પંડીતે; શાસ્ત્રપુરેશાખ; થયો
નથી ને થાય નહિ; વિક્રમ કરી એ; અહરણુઅવની કરી; હોંડી જીવ્યાહોય, કાંઉંચ
કાં નીચ જન, કાં રાજ રંક; કરો પુન્ય પરમારથી; એટ આલોકકી આંડ. પુન્યજ
શ વાધો ધણા. પુન્ય પુત્રપરીવાર; પુન્ય હોય પ્રાકમી, અલખત અપ્રમપાર ખેડ
કરો લક્ષ કોટીયા. સંધિ પાણી બહુ રીજ; તેણે અર્થ સરે નહી. જેવાવ જહીં બીજ
સંસ્કૃતમાંથી શોધિયું, પ્રાકત ક્રાધું પુર; ભોજ પ્રમંથ ભરતખંડમાં નારાયણનું
નુર. કહે પુતળી ભોજ મુજ, રૂંડો છે તમે રાય. એવાં એ પ્રાકમ કરો. ધરો સિદ્ધા-
સન પાય. વાચ્યા જે સુકે નહીં, બોલ્યા પાળે બોલ તેવા થાએ તો પગ ધરો, તોળી
જુએ મન તોલ, ગુજરદેશ ગરૂધો ધણો, વેગનપુરમાં વાશ, શ્રીગોડ માળવી વીપ્ર
શુભ, કહે કવી સામળહાસ સેવક શ્રીસારહા તાંણે, બાહણુ કેરો ભક્ત, કીંકણ સહુ
કવીએ તાંણે, જશ વખાણે જક્ત, પુરણ કહું પરમારથી સારહા દાખી બુધ; અની-
ગત એનો લાં, સાચ જુઠું કે શુધ; એમ કહીને પુતળી, આપે ગઈ આકાશ; એતા
વક્તા સમજતા કહે કવીતા કરજે; સામળભટ કહે બોલજે જયજય શ્રી રણુછોડ.

વારતા ૩ જી કમલની.

ધન્યદા નામની ત્રીજ પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજ ભોજ સાંભળેછે.

ચોપાધ—શ્રી મુખસેજ સારહા એકલદયણુ તું અરબહા; અમરતકેરીતું બાણુ
મુજને આપો રૂડી વાણુ. દોહરો—સીંહાસન બત્રીશની, કહું કથા કરજેડ શ્રોતાવક્તા
સમજજે; કોઈ ન દેસો ખોડ. ચોપાધ—દુઃદાળો દુઃખભંજન દેવ મુરસનકાદીકરેનીત
શેવ, દોહરો—કમળ તનયા કરમદયો, કમળમુખ કણ્યા કાંધ, કમળની વાતકોડે
કહું; જે હૈવ વરદાનજ દીધ; આવકની શોભા ધણી. ત્રણુલોકનું તત્વ, મહીમામોટો
મેશરી, સકળ ધર્મનું સત્વ, જેનાં વેદાંતની, કોટીક છુટે કર્મ; ભવસાગર સેજે તરે,
ધારણુ એવો ધર્મ, ધર્મ અર્થને બોક્ષપદ. ન્યાટવટક શાવટ નેકતરણુ તારણુત્રીક્ષો

કતું વારતા માંહે વીવેક મન વીમારયું મહીવટતી, ભોજરાયદ્ધધીર, ગંગોદક અણવીયા, નીરમળ રૂડાં નીર; શુભ સિદ્ધાસન શુધ કર્યું, લાખેણી ચંદન લીધ; પંચ પ્રદક્ષણ કરી, મન ખેસાવાકીધ. દાન દીધાં બહુ દેવને, માગણ પામ્યા માન; ભોજન નત કરાવીયું; પ્રીતિ વહેવ્યા પાન. મુહુત મુળે અકંનું, લીધા લાખેણી લાગ. આજ્ઞા માગી ઇરાની, પરકવા માંગ્યો પાગ. પાય મ ધરેરે પુરપતી, ખેડે મુખ નહી થાય; એ આસનછે ઈંદ્રનું જેસે વિક્રમરાય, હાયક દાનમાં સકળ વાત સમેત; ખેસે એ આસને દેવે હરીશુ હેન. પ્રાણ આપ પર કારણે. પરદુખથી દાઝે દેહ; વીપ્રનેગો વારે ચડે નારાયણપરનેહ. વપુ વહાલુ તે નવ કરે, ન કરે એ ધરમુત; શુભપરમાર થ સરવન, પેટ તળો જેમ પુત્ર ભોજ કહે ભલું કહયું, સહેજ ચડાવ્યું શીશ મહીમા વિકરમ રાયનો, કહોતો આરાધુ ઇરા; કેવાં એણે પુન્યં કરયાં કેવાં દીધાં દાન; પ્રાકરમ પરમાર્થ કરયાં, માગણ પામ્યાં માન, ધન્યદા કહે. છે ધન્ય તુ; ધન્ય એ સર્વ સભાય વીખાણુ કરે વીકરમ તણાં, વાણી વટે વંચાય; થયો નહીં થાએ નહીંર જીત રેડો રાય મહીમા એનો કહું, પછે પરઠ તું પાય. ચોપાઈ-ધન્યદાકહે છે રાજ ધન્ય, પુરવજન્મ તું મગટયું પુન્ય; ગુરવા પુરપતણુ ગુણ ગાઝી, ધરમાં ખેડો ગંગા નાઝી, ધન્યદાધન્ય મારગ ઉચરે ધરણીપત હઠડામાં ધરે નય ઉજેણી અતી અનુપ, ભારે વિકરમસરખો ભુપ, ગુણસાગર ગુણવતો ઘણો, સહોદર પરનારી તણો, એક સમે મોટા મહારાજ, ગયા આપ મરગયાને કાજ. સત્ય સેના પોતાનિ સાગ. આયુધ અનુપમ લીધાં હાથ, દીધી વરાહ ઉપર દોટ, આતમા આહે કરવા ચોટ; ઘણાક કાળથી નાહારી ગયો, મહીપત તેની કેડ થયો વનમાંદેથી સેનાપતિ મળ્યા મહીપતને કોઈ નવ મળ્યા; વાઘ સિંહ ભયાનક વન; એકલો પોતે રાજન, વાઘવડીસે વિકરાળ; ભોજન એક વનકેરા ઝાડ. તરવર દીસે બહુ જોડે, હીંડી શકાયું ન ધોડે; એવે તે ઠંકાણેન રહ્યા; ભુપતવનમાં ભલો થયો; ટાઠ તડોને ભુડી ભુખ, દેવાંશી પામ્યા બહુ દુખ; કોએક કારમો દીડો કુપ, ભાવ થકી ત્યાં ખેડા ભુપ. હાથ પગ ધોયા છે ટળી; દીનદયામણો દીડો વર્ણી દેહે દુરભળછે જેહ, ખેડી જીવેછે, તેહવણાદિવસથી કુવે અડયો, તે વિક્રમની દ્રષ્ટે પડયો પાસેના કુપમાં છે નીર, વીકરમસેન આવ્યા ત્યાંહાં વીર; દેખુડો માનવદેવ, શુભ પ્રકારે કરે હું સર્વ; પુછીને લઈ એના પાર, વળતો એનો કરે વીચાર. ભલે જક્ષ કીનર કે ભુત, અધીક જોગી કે અભધુત, સાચા કે ભુડા છો સીસ, રાજ મળ કે રાખો શીદ; રાજ રહયત કે રંક ઉત્તર આપો આડે અંક, સહેજ મારગ ખેડાછો મુખી. રામણા દિસોછો દુઃખ; શા માટે અહીં ખેરી રથા, શા માટે દુર-ભળ દેહ થયા; નીરમળતમારે શું કહી નામ, ક્ષી રથા છો આણે હામ છો બીજીક કે આપે ભુપ, કયમ લાંધોછો ઉંડે કુપ; વસ્તિ છાંડી વનમાં વરથા, કષ્ટ ઘણાં કાયામાં કુર્યાં ટાહાડ તાપ વિમાસણ ઘણી, ધન પુછે નગરીનેઘણી; ખરી વાતથી મન ખોલીએ, માહારા સમ સાચુ બાલીએ.

દોહરા—વચન સાંભળી રાયનાં, ચઢી ઘણેરી રીસ; જ્વાળા પ્રગટી પગથકી,
જઈને બેઠી શીશ; દીલની વાત જે દુખ તણી. રીશ ન કરીએ રાય; અધીક ભાર
જય આપણે ગાંઠ ન છોડે કોય. બળહીણુ કરીએ બાપડા, રંદ થઇ કહે વાત; દુખ
કોથી ભાગે નહીં, એનો મહા ઉતપાત. તું જ ભારગ તાહરે, અંતર નહીં ઉચાટ; કામે
આગા તે કરે; જ્યાં તમારી વાટ, ચોપાઈને એ તેનો પુછે કામ, મોહોટા મુખ તેનું
નામ; હુટાયા દેખી જ્યાં વાટ, શાણો તે કહીએ શા માટ; દુરળજ દેખી પુછે દુખ,
અપવાસીને પુછે બુખ; મરતગને ધર પુછે શોક, તેનું નામ ડાહ્યો તે ટોક; કોટી
જનન પુછે પાપ; પુત્ર ગુનુકાને પુછે બાપ, ગાંડા આગળ કરે પારશી અંધ આગળ
ધરે આરસમેહરા આગળ વાળ વાય, મુગાને કહે ગાળુ ગાવ, ભરીર આગળ ગાયે
ગીત ધાતિ સાથે કરજે પ્રીત, અઘાતાની પ્રીતી કર. દેખા દેખી જળમાં તરે;
તરકર સાથ કરે વહેવાર અમુરને પુછે આચાર; પંડીત આગળ કરે પાખંડ,
દીવાનના દેવા જ્યાં હાંડ, સામ સંગાયે હોને દરે, ઉજડ ખડામાં જઈ વસે. બોલે
શ્રીશ્રી સાથે સાચ; રાહ તળા જે મોહલ તાજ; વ્યભીચારીનો આળું વિશ્વાસ, રાણે
વહેરે જ્યાં વશે વાગ. કોયણને દેખાં હામ; આગસુને પુછે જેમ કામ; રસે નાગને
પુછે ઝેર, પીતા હાનુનારને પુછે વહેર. ખઈ રોગીને પુછે દુઃખ, સાધુને પુછે જે મુખ
હાકવા હાલે આપડ કરે, તેનો અર્થ એકે ના સરે; ગઈ વાત વીમાશણુ કરશે, જળ
પીતાં જે હાહા દસરે; મારગ જતાં ખાળું ખાય, હથીયાર વને જે ધાંડે જયરાંક
ઉપર રાખે જે રીશ; શત્રુને જે નામે શીશ; કરે પટલામન ભાળો થાય; રોહાઈ વિપ્રની
કરવા જાય; વીધા ભણી આળું અહંકાર. યથા શીર માંથે લે ભાર; સાભ વિના
માથે લે દોષ. દાહાડી ઉઠી પુછે એશ. માટા ખાણુસની સાથે વહેર. પારકી રાહ
લેઈ આવે ધર, વાત કરત પાણુ તોડ્યા જ્યાં, બાલાં નહી ન ડાહ્યો થાય. અન્યાની
અકલ આડીવા, અનુરાધ કરે આડીયા. મુનિનિ વધારે વાત, જુદે સન્ધાશી કેરી
જાત, નદે જે પોતાની જાત, વીખાણુ કરે પોતાની વાત, ધનુરવા દિને પુછે ગર્થ,
વિશ્વાશીનો ન શરે અર્થ. ગુફવિતા ન ભણે વિધાય, નીરમળ જનની કરે નીંદાય
ચોર સાથે મળે જે ચીત. વાવરે જુગટા માંહે વિત દેવધી ખરચે જે હામ; રૂડી વેળા
ન ભજે રામ પ્રતાપ કરને ન પુત્ર. શાણુપણું તેનું તે શુન્ય; વિવાહ કરી પુછે વર,
પાણી પીને પુછે ઘર, હુટાયાકંડ પુછે ડર, ખરા એટલા નો જાણો ખર. પરનારી શું
કરે જે પ્રીત, ચાલ ચાલે રાંડની રીત. કરે વગર વીચારે કામ, જુદાં ધીર જે હામ,
આખી વસ્ત સાંભળે આપ, વણુ વાંકે જે ખાય થાય; વાડુ જાણે રાખે વિશ્વાસ સ-
હુમાને સોનીના સાચ, અહાં સાંપે કરે જે આળ, આગળથી સંજ દેવાળ. ધારાળાની
રાખે ધીર, વાવરે જે કો અનગળ નીર. કાકીવજની જાણ સાચ. એટલા પંથ અજ-
ણે જ્યાં રાજાનો આણું આશંક, ઘેરના છીંદનો કેહે જે અંક, પ્રમાણે કરે જે પંથ

જતણું, આગ વીખાણ કરે જે ઘણું, ટાઢીનું ન રાખે તોલ, બોલે સભામાં બરડક બોલ; જે કો દુષ્ટે કવીતા કવી. બુંદી રીત કાઢે નીત્ય નવી; શાસ્ત્રની પ્રસંસા; કરે પુંછ જે પરદેશી ધરે: બ્રાહ્મણ સાથે જીતે બેર, ઘણું તેમાં અધાર્જ ધાર, મુકે શુભ પામો જે કામ, મોટો મુરખ તેનું નામ.

દોહરા-જે કોટુખ બાગી શકે. દોઢાસમર્થ સર્મ, તેને કહીએ કરગરી, મન મેહીને મર્મ, મુખ મરે: દુખ સાંભળી, પાંચો ઉપગંતો થાય; બોલી કરે બધયની માર્ગ આલ્યો જાય. તું જ મારગ તાહારે વધતો હોય જે વાટ; પ્રીત પરઠવા આવ્યો, અધરી ઉચાટ. મુખીયા દુખીયા સો રાગે; મોટે શો વીચાર; દુખમંજન થઈ હાખવે; વેહરૂપ હાતાર. જાણે વીકરમસન જાણ્યો, કે વીકરમનો બાપ; વડુઆ હોય વીકરમ તણો, કે તે વિકરમ આપ, હોંશ કરે વિક્રમ તણી, પરદુખમંજન નામ; અરથ સરે નહી તાહારે કર તું તારું કામ વાળિ સાંભળી વીકરમે વદીયો વડહથ વીર, આશ દિધી અઠકી ધણી દીધી ધારણધાર આસનાવાસના અઠકી કરી. મુસ્તક મુકયો હાથ, પાસે બેઠો પ્રીતથી. સ્નેહ કર્યો તેહ સાથ. તજે રીશ કારણ કહો, મટાડામનનો શોક દુઃખ ન બાગુ તાહારું, તિર્થત્રત મુજ કોક. હેતે દુખી હડહડ હસ્યો, માન્યો તારો મર્મ; પાસ બેસાડ્યો પ્રીતશુ હાથ અડાડ્યો કર્મ, દુખમંજન દુનીયા વીશે, ગુણ ઉજેભી ગામ, તું કયાંથી પેદા થયો, કેહેરે તાહારું નામ, તર કોઈએ સરળ્યો નથી, વીક્રમ કેરી જોડે, તે તમથી થારો નહી રીત કરો મન કોડ. ચંદ્ર સુરજ અબુઆળા તે તુજથી કયમ હોય, કામ કર્યાં જે જે વિકરમે; ન કરે બીજે કોય. ચોપાદ-હાથ હુશ મુર્ખને ધણી, થાણું શાસ્ત્ર છ એના ધણી; નીરધન મન થાયે મગન, કરું રાજ સોહીજગના રંકે જાણે જે રાજજ કરું, પંગો જાણે જે પર્વત ચડું; વાંઝીયો મન વીચારે વાત સુપત પુત આવે ધર સાત; પાપી જાણે પાવન થાઉ, દુર્ભાગ કહે અમરત હુ ખાઉં; ઘણો દરીદ્ર કહે ધોરે ચડું. કાયર કહે મુરાસુ વહું અંધો જાણે દેખું આંખ, પંગો જાણે પામું પાંખ; વૈતરો જાણે કરંવહે પાર; તેનું કર્મ લખ્યો છ બાર; શામજાણે હાતારજ થહી, મુગો જાણે ગાણું ગાઉં; પાપી જાણે ધારણ ધરું, અભાગી જાણે હસ્તી ચડું, કીકર જાણે પેહેરે કડું; હોંશ ઘણેરી સગિને થાય તેતો આળ પંપાળે જાય, નીર ધનના મનોરથ જેમ, કુવાની છાંય કુવામાં તેમ માહોટા પુરૂશતણું જે કામ, હોંશ કરે નવ પહોચે હામ, તમારું મન એવું થાય, રામ દુખમંજન કહેવાય. તેતો હોંશ રહે મન ઠેર, જેમ આવ્યા તેમ જાણ્યો ધેર. કહું તેનો તુજને ઉપાય, જાણે દીધું તેતો ખાય, લખ્યા પ્રમાણે પામે લોક, મનના મનોરથ કરવા કોક. એશું મન તાહરું પુન્ય પાસ, તે મોટે મુજને શાખાશ, તું જાણે બાગુ પરદુઃખ ધનધન તાહારી માની કુખ નોતે કાયા કસે; તે નર મોટે મંદીર વશે. બાળે ગામ ધર ખુશી લહે, તે વગેરે વનઅર થઈ રહે; ગામ જગોડે પોખે પ્રીત, મહસ્થ રાજ સદગુણની રીત,

આપ્યું ધન જે પાછુહરે. બીજા માંગતા ભુખે મરે. જત વીરેક આચાર, અવતરે દેવાંશી
 દાતાર, અભલાભલા જે ભક્ષણ કરે, સ્વાનધોની માંતે અવતરે; તીર્થ કરતાં કાયા પડે હસ્તી
 ઘોડે મુખ પાસે ચડે; દેહે સંત સાધુને માર, મરધ વચઈ ઉપાડે, ભાર; જે આપે ઇમલાટા પીચો,
 ભંડાર ભર્યો આપે કોઠીયો; જે બ્રહ્મ નીંદામાં રહે ગર્ક, તેનિચ્ચ દાળવેઠે નર્ક; દે છે
 દેવ ઋષીને દુખ; તે ભુંડી વંઠે છે ભુખ જ્ઞાન ગોષ્ટીતે શાસ્ત્ર સૂણે, પઠે વેદ તેચારે
 ભણે; પુસ્તક ન દે બાળે પુરાણ, તે નર મુખ પ્રઉઠા પહાણ; કન્યાદાન બુગતે જોગવે
 તે પદમની નારી ભોગવે; કુટે શબ્દગાર સોહાસણના; વણાતે સ્વામી શંખણી ધોતણા
 વેવિશાળમાં વધરે કરે, તે જન્મજન્મ કુવારા મરે; દાશી દાન કરે જે કોડ, તે સતિ
 શીરામણેની ભેડ; જેણે પુજ્યા વિપ્રના ચરણ, મોટા તીર્થમાં પામે મરણ. ઘોડા પાંડ
 જે ઉપજ કરે, અન પાણી વીના તે મરે; સકળ લોક પર સ્ત્રીતે પેર, મુપત તેા તેને
 પેર; ધણાક સાધુને ગાંછયા, નારી સરજે વાંઝીયા કોથ સહેદાદર ઉપર કરે, તે
 વાંઝીયો અપુત્રે મરે વીપ્રધેનું ધાયે છુરવા તેનું કોઈ નવ હોડે સારવા, ગોવિંદ મુણ
 નીત્યે ગાય જે, ગયા શ્રદ્ધને તેનાં થાય છે, વેવિશાળ ભંગાવે ધણિ. તે પરણે નારી
 શંખણી હુતાશન હોમમાં હોમવી, તેની ક્રીરતી કરે છે કવી; દાતારી દીલ છે જેહના
 કવિ વખાણ કરે તેહના, પર થાપણ પરનારો હરે. નીંદા લોક તેની કરે; આપીદાન
 જે અંન ખાય છે તેની કુખ મુક્તિ જાય છે; ભણે ભણાવે ગાયે ગીત. તેના મોઢ
 પંડીત પ્રીત; ઇશ્વરને નથી જાણતા, છે રોગી મચ્ચ માણતા, પરનારી પરપુરૂષ શું
 મળે, તે તો કંઈ સંગાથે ગળે વ્યભીચાર અદકી થાય છે, તે નારથે નીસરી જાય
 છે; વડ પીપળા વહાવે જેહ, ખોટા દુકા વહલા તેહ; વવરાવે વ્રજ જ ધણાં, સદા-
 જત આલે તે નણાં; પારકુ મુખ દેખી જે બળે, તેતો અધોર પંથે પળે. પરદુઃખે
 દાઢે છે દેહ, નર ઉપર સહુને નેહ ભુખ્યા તરશ્યાની વારે ધાય છે, અમરત મેવા
 તે ખાય છે, મામ જમાડતાં જે કરે ભંગ ખદિરાગી તેના દેહ અંગ તપ જપ ગુણ
 તે ઇશ્વરના ગળે, તેને આરણે ઘોટા હણુહળે ભુંડી વાતમાં ભાવે ભળે, તેતો કણકીવર
 કા દળે; કરોડ વાર કહું શું કથી, અધીક આપું ઇશ્વર નથી; જે કરે તે ભોગવે
 સહી, આપે તેણું પામે આદિ; ખણે ભોમ્ય તેતો જઈ પંડ, દાણ વરધ ચટાવી ચડે
 જે કો જેવાં કારજ કરે, તેવં કામે તે અવતરે, હોંશ ધણેરી સહુને થાય તેતો આલ
 પંપાળ જાય, નીરધનના મનોરથ, જેમ કુંવાની છાંય કુવામાં તેમ, મોહોટા પુરૂષ
 તણાંજે કામ, દુખન થકી નવ પોહોચે હામ, તાહાર મન પણ એણું થાય. નામ
 દુખભજન કહેવાયે, તે હુંશ રહેશે ઠેરની ઠેર, જેમ આવ્યા તેમ જાઓ ધેર.
 કરો હુંશ તે સર્વે વ્યર્થ. એથી ન સરે તાહરો અર્થ, માહારી ભાગતી હોયે ભુખ,
 તો તો કહું તમ આગળ દુઃખ હવડાની કહું એક વાત, સાંભળ વાતને થશે ઉચાટ
 માટે તુજને શાની અંત, બને ભાઈતું તારે પંથ; તેણે મન મુકીને મામ, પ્રકાશકર-

યુ' પીતાનું' નામ વીરજીત વિકરમ તે અમો, મુખ દુખ મનથી કહો તમો, ભાગ્ય
 દુખ મનાઈ મન, ત્યાર પછી લેવું જળ અન;મીઠ્યા ન કર મહારી વાણ,આધ-
 શકતની તે વાને આણુતડાઈ કામ મુજથી નવ થાય,તો મહારે નવ ધરવી કાય;
 ધારણ તેને દીધી ધીર, ઓળખ્યા સાચે વિક્રમવીર; ઓળખ્યા અંગ તથાં એધાણ
 સાચો એ વિક્રમ મુજળ;સાચુઓલુછું સર્વથા,મહારા કર્મ કરે કહું કળા;તારાપુર
 પાટણનો ગાય, જશવંતદેહ તે મુજ પીતાય; અજીત દેહ તે મહાર નામ કર કુંજર
 પદ્મીનું કામ આંધાનુ એક નીત્યે આવતો,નૌતમવાત કથા લાવતો;દયા એક દિવ-
 સની મુણીમે' મારા દીસમાં ઘણી;પૃથ્વીની પ્રદક્ષણ કરે,જનુની જરે નવઅવતરે,
 અકર્મ તરિ' જેથી વળે,રૂપતજી તેને મળે;એ પૃથ્વીની પ્રદક્ષણ દાય જમ ભં-
 ઝકનાકરે નહિ કોપ;એવું પવિત્રવીરે વાંચીયું;સાચું મારે હલ સાંચીયું;વધુમાંઉ-
 પન્યાતો વેરામ,તેથી વૈભવ પ્રાપ્તિયાગ,ભોજનાથ રૂદીયામાં ભજી,પંથ પાળાયા અરવે
 સજી;માત પીતાને ના કહી વાત,છાનો નીકળ્યોમાઝમરાત,પ્રથવી પ્રદક્ષણ કારણે,
 બાળપણે નિકળ્યો બારણે;અહર નીશાએ સમરૂપશ,અર્ધઆંખ થયાદીન ત્રીસ;
 માસ દીવસને એકજ દન,તેનેહહોરે આ દીઠું વન;લાગી ત્રપાને નેહથી નીર,આવ્યો
 આ કુવાની તીર;મન વલવલતું પાણી માટ. ઘણે દુષ્ટે દીઠા આ વાટ.કાનરા-દીકા
 કુપજ કારમે,ફરતો વીખજ વામ દીડી વડછાયા ભડી ઠરી બેઠો આ દામ;તે હહોરે
 હુતી અષ્ટમી.દિવસ અરથો ઘડીયાર કમળ ખીલ્યુ એક કારમું.અદ્ભુત રૂપ અપાર;
 ઉંચુહાથએક કુપથી.દાંડીતો જળમાંયકોટી જીભ્યાચશું કહુશોભાન કરે,વાચ;મહત્ત
 કમળની ગાળડી દીવ્ય કનકવત દે; રંગઅનોપમ જુનુવા શી કહું શોભાને' પ્રેમલ
 ખારી જાતીનો દાંડી નવડીભાત,વગળમાં આવે નહિ, એવી અમુલક જાત;કથા થ-
 ણી કહેવાય નહી,દિઠ તેમ મનાય;તિઠસડિ મુખ ઉપજે,વાનુ દીઠ દુખ થાય;દેવતાને
 દુર્લભ ધણું લક્ષ્મી ડીવા લહે;સર્વ પાંદે દશે નહી,લે નહી કોઈ તેની હેર સહજ
 કમળની પાંખડી,સહુના જુજવારંગ;ત્રીલોકની શોભા તે.જીએ,નાપહોંચેઆસંગ;
 કમળ દીઠું તે કારમું,જન્મ્યા હું સાથ;દ્રશ્યા મદ્ય એવી મુંગે આવે મારેહાથ;દુ-
 ર્લભ હર્શનદેવનં, કરે દાથ કીરતા;સરગ મરત્યુ પાતળનું મુખ સાગરનું સાર,તે
 દેખી રીઝ્યો ધણું જાણું જે લડિ આજ. અડસક તિ-થ સડે કળ્યા, સરયું અમાર
 કજ, સ્વર્ગ તણું મુખ શું કહું;શુંકરે ઘણેગ ગરથ; કમળ આવે જો કર વીણે,
 તો સરે અમારો અન્થ;ધરના ડાંગે અરથ મોક્ષ,પામે પહારથ ચાર;કમળ જો આવે
 હાથમાં તો પડીયો પોખાન; કર લંવા આથ કર્યો, તેમ તેમ પાણું જાય, ખાલી
 હાથ મારા રથા મળક થયુ જળનાંહ, ઈંદુ પેસે જેમ આભમાં,ઈંદુ ઝળકી બચ;
 કમળ એમ કુવા વીરો;તરત અસોપજ થાય.ચોપાઈ-ખાંત લાગી પુરણ મન ખરી.
 મેં તો ખજ પ્રતાપા કરી;એ કમળ હું લેઉં આજ, ન લઉં તો બ્રહ્મરૂપા પાપ; સો-

એમ સમ કીધા મનસાથ, એ કમળ નવ આવ્યું હાથ; મન ભણે કુવેપડી મરું, કયાં ભઈ હવે શું કરું પ્રતીજ્ઞાની પાંડે પડ્યો, આ કામ હું આવી અડ્યો રાત સમે તેા ઝંડે ચડું. ઉઠેકાળે અહીં આવી અડાહુતો તીર્થવરચ હારીયો વૈરાગ તેા વાધે મા-રીઓ, વનકાળ હું મુખમાં નવધરું. કાળખેપની કષ્ટે કરું મા; માહર કમળમાં વળ્યુમન, તળુ મુખ નિદ્રા જળ અન; કાયા એમ ધણિ કષ્ટમી, એટલે આવી બીજી અષ્ટમી; તારે અંબુજ પેદા થયું, તે દેખી દુખ મહાર ગયું, કર લાંબો કર્યો જેટલ, અંબજ ગર્ક થયું નેટલે, તે હહાડેથી બેસી રહ્યા ધણા દીવસ એમ કરતાં ગયા; પંદરમે દિ-વસે જોડેછું, ભુખ તરસા સંધળું જોડેછું વિજેગ થકી હું ચુકી જઈ, અંબુજથી નવ પલ્લવ થાંડે, દેવ થકી મને વહાલુ રાજ, તેહ તળ્યું તીરથને કાજ; તેહ તીરથને ગયું વીસરી, બુદ્ધ આવી અંબુજમાં ફરી, તે આવે તો પહોંચે આશ. નહિતર દેહનેા થાશે નાશ, ટીંટી જત રજપુતની ધણી, ટેક ન મુકે પોતા તણી, અન વચ્ચ ન હોય એરડી તેા અંબજો ન થાયે દોરડી; વંઢે સાત દીવસની ભુખ. તેાએ મુછ મરડે એ મુખ; દુખ ન કહે કો આગળ પ્રીત, એનો રજપુતાંની રીત; ખાંતે જોખારા અમલ-જ કરે; ધરના ડોકરાં ભુખે મરે. ન કરે કોની મીઠ્યા શેવ વાધ ક્ષત્રીની એકજ દેવ, ડંક્ષ ન મુકે મનથી મામ, કરે મનમાં ચિતવ્યાં કામ. દેહ જલ્ય પણ ડંખ ન જલ્ય, જલ્ય જલ્ય નિચો ન થાય. વચ્ચ નાક માંહે બહુ રીસ અડ્યું રાખે પોતાનું શીશ. મુ-કાતી નથી મેં મામ બેઠો રહુછું આણે કામ. કહી વાત તે સાંભળી કરણ, આડમાં એાછા દિવસ તણ; રાજને મન લાગી રડ, તે અંબુજ મુજને દેખાડ, વીકમ બેઠા સરવે તજ, ભારે કમળ હહાડામાં ભજ. જોડેકેવું કેવાં વાંન કેવાં પત્ર પાંખડીનેપાન. દોહરો—આવ્યોદીનઅષ્ટમી તણેા દહાડા માંહી દેજ, અંબુજ દિહું અવનજું તર-ણિ તેજું તેજ પાંચ રંગ એક પત્રમાં પાંખડી શહજન પાન, ન દિહું સાંભળ્યું, વારૂ કમળનું વાન. કમળ દેખી રીઝ્યો ધણું, નરપતિનીરમણ નામ, આ રચના કો કારમી; કોઈક દેવનાં કામ સ્વરગ મરતુ પાતાળની, શોભા એમાં હોય, બ્રહ્મા વિષ્ણુ વરૂણ કળી ન શકે કોય. રાજ રીધ નવ નિધ રીધ, પુત્ર મીત્ર રીધરંગ, એ રચના જે તળીએ; તેાચ ન આવે પારંગ ગળું દુખીયા મુખે છે, બેઠો કમળને કાજ, એજું તેમાં શું હશે, ગમાવી બેંદા રાજ, એ દુખીયો બહુ ડાહલો એ પાણ અ-તુર મુજલણ, કમળને શોભા નિરખતાં, મારો પરવશ પ્રાણ, વૈરાગ્ય બાંધ્યા વરખડે સમરી હરસીધ માત. રક્ષા કરજે માવડી ધાડાનિ ન કરેખાત. વરખંડ ચોકી વિ-રનિ ફરી રહ્યા તે કામ. વરૂ વાધ ને વનચરા લેધ ન શકે કો નામ. બીડ્યો કાજોડો ભુપતી, સમથો ઈષ્ટ વર્ષતાળ. વરૂણ દેવ વારે અંગ તુરત પરવડ પાતાળ, અંતર આવરહા લહે. વેગે પુન્યન વરત. વિશ્વાસ ખસી વિષુ વિખે, માંચે નવ મરત. આ-યુષ ખુટ્યા લવણ ન મરે, પલકમાં પાછી થાય. જવતલ ભાર ન વધે મટે લખ્યા લેખ

લેવાય, માથે ઇંદ્ર એસાવરી, હરસીંહ હાજરા હલ્લુર. આખર પુન્ય પોતે તરે, નરપ-
તનું બહુ નુર મોત થઈ જે નવ દરે, જ્યાંહાં ધરે ત્યાંહાં જાય, વાધસીંહકે રાક્ષસે,
મણે ન લેખા માંય. આચર દેવ્યા ગામની હતુ દ્રષ્ટ હરસીંધ. માહાકાળેશ્વર માહા-
સતિ, તેની વાચ્યા સીંધ, નીરુએ મન નરપતી તણું, વિવેક વીચાર્યું વરત; આયુષ
પુરૂ થયા વીના, મેળે ન આવે મરત; એમ લખ્યું હોય કર્મમાં તેતો એમજ થાય;
નાઠે કો છોટે નહી કાળ અચાનક ખાય; ન ગાડતાં ધરણી હરી, કવચ પેહેરતાં કાળ;
બ્યભીચારી નારી હરી જેમ કંઈ ખેલાવત બાળ; મલકોડીને પેસતાં, મેળ ન મુકે મોત;
આયુષ પુરો ફેંડા જરી, ગોફણ ગોળા હોત, કરણ યુધિષ્ઠર રીધીપતી દીવ્ય દશરથ
નર શ્રી રામ; મુવા નથી છે જીવતા, જુગમાં રહ્યાં છે નામ, જશવાળા જે નર મુવા
જુગ જુગ જીવ્યાપરાણ; અપજરી જે જીવ્યા અધીક, તે મુવા નીરવાણ હાધી ધાડા
ગામ ધન નીજુંણ ચક્રે રાજ; જંપાણું માહાજળ વીધે, છે પરદુઃખ ભંજન કાજ
એને વાહાણ કોઈ નથી, રાજ રિધ ધર મુત્ર; વાહાણ એક પ્રમારથી, જેમ પેટ પો
તાનો પુત્ર; હાંહાંહાં હુખીએ કહ્યું, માંમા ભારે ભુપ; પલવટવાળી પુટ્વીપતી; પડ્યો
કરમી તે કુપ; મહ હોય જેના પાધરા, જેને માથે ઈશ; પુન્ય વહાણ હોય જેહનું, તે
પાસે જુગદીશ, પરદુખ દેખી દુખ ધરે, પરમુખથી મુખ થાય; સાચી વાત તણે સ-
જો, તેને શીર રધુરાય. અવળુ કરે જે આપથી, શેહેજે સવળ થાય; અમ્રત થઈ તેને
પચે, ઝેર ભયાનક ખાય. ધીરે દામ દેવળને દહાડા પેર; વ્યાજ સહીત વાળી
કરિ, આપવા આવે ધેર ઇશ્વર સન્મુખ જેહને, પુન્ય ઉપર વિશ્વાસ, દુર દુખ તેનાં
રહે મુખ સમીપે વાસ.

ચોપાઈ—નરપત પડીયો નીરમાં જઈ, ગરજના પતાળે ગઈ; અભય અછન
એ આસન ધીર, નરપત પડ્યો મુઠ ઉડે નિર, અગ્ની ન બાળે કામ ન ખાય,
બેઠ્યો ભુપ તણે નવ જાય; સંધિ સંગ તણી શુભ શેવ, માથે જેનેછે મહાદેવ હજાર
હાથનો માથે ધણી તેને પીડા કયમ મણિ; તારો હરણ જેમ દેખી વાચ,
તેમ આપ્યો પાણીએ માગ. રાખ્યાં બાળ બલાડી તણાં દીડાડીનાં ઈંડાં ધણા
કુજર રાખ્યો નીરમળ નીર, જેન સાહક સ્યામ શરીર, મુધનવાને તેણે
તણ્યો, કર્યું શીતોદક તે નવ બળ્યો; મોફવજની વેહેરીતિ દેહ, તરત કરીતી
સાજી તેહ. પ્રહલાદે મેળવ્યો તો ભુપ, ત્યાં ધર્યું નરહરનું રૂપ, અંદ્રહાસ્યપર ધ્યાન
જ ધરી, વીખ ફેડીને વિખીયાકરી; લાખામહે પાંડવ બળીયા, વિખ મોહિકથી પ્રતિ
પાળીયા, સગર તણે ચેલીયો બાળ રાંધ્યો ખીચડો જીવ્યો તતકાળ. અખીલ પૂઠે
ક્રીરયા કરી મુક્યું ચક્ર છે પાછું ફરી; પંખાળીના પુરયાં ચીર. ભરી સભામાં રાખ્યું
નીર. એવા લક્ષ્યા ભગત અનેક; વધાર્યું જશ તે વડો વિવેક, જેને ઇશ્વર અતી
ફેદે દુઃખ નવ પામે રતી, તેર કુપનો લીધો પાર, સધળી શોભા તેમાં સાર; ગુફા કુ-

પમાં મોહોટા મહેલ, તે આગળ ઈંદ્રાસન સેહેલ; તે ડિવાડી પેઠા માંહ. નવતમ શોભા દીડી ત્યાંહ; ફળવાડી ફુલને ફળી, ભાર અદાર રહ્યા છે મળી, સુંદર એક સરોવર સાર. કમળ ખીલ્યાં છે અપરમપાર; માન સરોવર સરખું વાર, કમળ કાળખા લાખ હબર વાળું દેવતાઈ વાજત, ગોખ્ય શબ્દ ઘણા ગાજત, છોટે બેહેક કસ્તુરી તણા; શોભા ઈંદ્રાસનની ન મણા બોલે મધુરા હસે ચકોર, મેના પોપટ મધુરા મોર; ચક-વા ચકવિ કલોલ કરત. હોંશી જનના મન હરત; છએ રૂતુની શોભાજેહએકરતે ખીલી રહી તેહ બેયું કારમું છે કેલાંશ, એવું સર્વ શોભે અવાસાદેખી દુખ રાજ નું ગયું, જીવતર સકળ પોતાનું થયું, શોભા જોતો આધો જાય, ભય કોનો ન ગણે મનમાંય; કેતપ્રી ચંપક ને જુદું જાય માલતી મરૂઓ લીંબ લતાય; આસોપાલવ આંખાના વૃક્ષ, વડ પીંપળ દાદમ ન દ્રાક્ષ; ખારેક ખજુર અખોટ અનાર, શેતુરશી-તાફળ અપાર, રાયણ જાંબુ કદળી વન, તે ન્યાળી હરખે વહન મીઠા મેવા મંદપ દ્રાક્ષ તડચુખ શોભીત શાખ; આંબડી પીંપળી તળાસી વન ત્રમ થયું રા-જનું મન માંહી બેઠી મોહકમ માનની ભરજેખન ભારે ભામની; જેવી રાઈનીશા-ની રાત જીવતિ દીડી જોખન જાત. હસે રમે ગાયે ગુણ ગીત, પરસ્પરે તાલી લે પ્રી-ત; તે માંહ એક આપે મખી, બીજી સત સહઅધા સખી. વનીતા દીડી રૂપે વડી વિ-ધાતાને હાયે વડી; પરનારી સંહોદર એહ, નારીસાથ કરે નહીનેહ. રનેહ કરે પુત્રી કે બેહેન, એવા છે સતવાદી ચેન પૃથ્વીમાંહે જીવતિ જાત. નાહાની બહેન ને મોહોટી માત; એને કામ છે કમળજ તણું, જોઈને હરખ્યાં છે ઘણું. જીવથી વહાલો જાચીક જન, મહિમા પુન્ય ઉપર બહુ મન; સહજ સરોવર પાળે ગયો. ભામનીને ભારેભય થયો. પાડીબુમ પડ્યો પોકાર, ધાઓરે ચોકી કરનાર જોર કરી ધાયા સહુ એધ, કર આયુદ્ધ ધર્યો મહા કોધ, મોઢ તસ્કર કોણ પેદા થયો, લંપટ છુટી હરામી લહયો; મારમાર કરતા સહુ ધાય. મહીપને સમરી હરશીદ માય, પ્રત શીત તેણે છાંડીયો. મો-હોકમ માર દેવા માંડ્યો; ધાયો વીર મન રાખી ધિર વિક્રમે સમર્થા વિર પવનવે-ગથી સુઠો સાથ; તીર તીરકશા હથીયારો હામ, લાગી રિસ રદીયાળી રાહ, કો કેની ન માને આડ. મચ્યુ જુધ રચીયો રણજંગ શામદ રહી શક્યા નહી સંગ લધુ લા-ધવી વિદ્યા કરે, ફરે ચક્રર તેમ પુઠે ફરે, દેવિ તર રણમાં ઘણા ધાવડો કોને નવ પા-મે દાન. મેરૂસંગે મેહજ પડે, એને અગન આયુદ્ધ અડે; કઈને દાળી પાડ્યા ધરણ, કોઈને પકડી બાધ્યા ચરણ અદ્રષ્ટ વિદ્યાએ આપે રમે, ગુપત વિદ્યાએ વનમાં ભમે; ખેંચર વિદ્યાએ કરો જાણ, સકળ જુધ માંહે સુજાણ વૈતાળ સરિખો જીત્યો જાત-જીત જાળીઆ એ કુણ માત; છત્રીશ આયુધના જાણે બેહ કત્રી માંહી નહી-એહ. જેને માટે શક્તિ સ્વરૂપ, તે કેમ બેઠ્યો જાએ જુપ. દાડણુ રાઠ તે કામે ધધ, વિથી પંચ કરતાં ગધ, હોંસીલા હોડે હારીઆ. સામા થયા તે મારીઆ. નાક

તું નવ લીધું' નામ, અત્યંત બુધ્ધ થયું' તે હામ. રામ રાવણનીજ રાદજ ધણી તેવી રાદ થઇ તે તણી, જાણે થયું ભારે ભારથ. સંત્રામે રાજ સમરથ, શીકારવિદ્યા સ્નેહે કરે, દેખી દુશ્મનથી નવદરે; કાચર નાહા જે હારીયા, સનમુખ થાય તેને મારીયા પાટી બુમ ગયા સહુ ત્યાંહ. એહ ખેલે આમુંડા જ્યાંહ, આયુદ્ધ નાંખી સર્વે નમ્યા દેખી દુશ્મન તેને દમ્યા; વાર બુધ કરે વિધવિધ, દીસે છે કે સાચો સિદ્ધ, માહા રૂપાળો છે માનવી, નથી જાણતો દેવ દાનવી, અવનવો દિશે છે ઈંદ્ર, એકું તેજકો સુરજ અંદ્ર. સેવકની વાણી સાંભળી, માતા ગનમાં પોતે રળી, આયુધ કરમાં લીધે દંડ, તેહ અનુરા આમુંડ, ભારે માણસ દીકા ભુપ, રાજ તે રહીયાળુ રૂપ મુકી ખારને પરહી પ્રીત, પુછી વાત કંઠી નીત. સાંભળે તે વડહથ વીર તજતે કેમ ન બોળે નીર કેણુ જીવતો આવ્યો અહીં; માગે વાળીના વનમાહી.

દોહરા—દેવ દાનવ આવે નહી. અવગ ન લોપે આણુ; તે ન જાય જીવતો, પડે પોતે પ્રાણુ. શુકન કે અપશુકન હુવા, કે ગદ વાંકા તુજ, આયુષ તુજ આવી રહ્યું મનશા શીધ કહે મુજદેવરૂપ છ દીરાતો, મરે પુછું વાત, નીકર વણુ પુછે ગળુ, કડે તમારી ધાત, વીકન કહે વીનતા મુણા અક્કલ તારિ આજ, તાદારે માથે શીંગડુ. જે લોપે નહી લાજ. માથા વીરા દશે તાદારે, હાથ દશે દળગ, તાહારી લાજ લોપે નહિ, એવડો સો છે ભાર. એકું તે પ્રાકમ કરયુ, છં તો જીવતિ જાત, અજીત કહાવે છે એકલી, કહો વાણી વીજ્યાત. માનનિ કહં મહીમા કહું. મોહોટાં ઉમયા માત, ધરણીપત જેનો ધણી, હીમાચળ તેનો તાત, વિશ્વ બાધે બ્યાપી રહ્યા, અકળ સ્વરૂપ અનુપ; કન્ટા દરતા કરુણનીધી, બેદ નહિ જ્રમ ભુપ, ચોરાં રૂપ ચોખુંડમાં, નીરમળ રૂપાં નામ. સેવકતા સંકટ ભાગવા; થીરકરીયા પ્યા હામ તારા ત્રીપુરાને તોતળા, વિવિધ માનવરાધ; બાળા બહુચરાબાળીકા, અખીલ તેજ અબલ શારદા શીધવા; રૂટી રામા, રૂપમાઈ, કૃન્તા કલ્યાણીક કાળીકા, મહાદેવી મહામાઈ, બુદ્ધિ શીધી બહુનીધી હીંગળાજ હરસીધ, આરામુરી અનપુરણુ વેદી વખાણુ, વિધજ્રમાણી પ્રમેથરી. ગીરતાતરેધરીગોધ; કાલ્યાયનીકાકે રેલરી. મારતંદરેરાખ, રાધા રૂકમણી રોહીણી, રંનાદેરાખ; રૂપ એક એકપેઆગળી; ભમે ખોળતા ભુપ, જગદંબા જ્વાળામુખી, નંદા આનંદ નામ; ભદ્રા લામા ભુદરા. સ્થીરતા હામોહામ જ્યંતા મંગળા પીંગળ, કૃપના કાવેરી કહેણુ, દુરમાદેવી દાખણી, વદે કવીશ્વર વેણુ, ભરજીત પાવક સીંહણી, કર્તા કર્તા આપ, અમેરાશીછું તેહની, છતે શાસ્ત્રનિ છાપ; નામ આમડા મહારૂ ઉમીયાણુ શીરહાથ પારવતીની સહચરી સાચું કહું તમ સાચ, જયા વીજયા નરાકમા, આમુંડા શુભસાર; કોટાનકોટી છે ધણી આ ભીંતરએ ચાર; પદપંકજ નીત શેવતા, બાહ્યા કેટલેજ કાળ, એક દિવસ ઉમીયા કહે, અણીઅહોકોવાહાલ, ચારસ્થાળ પોતે રમ્યાં ચારપાંચ એકેશ;

ખાઓ પ્રીઓ ખુશી રહેા. મુખ કરો મુવેશ. દેશ દેશ પુર્વઁચ્યાં, પશ્ચિમ ંચ્યાંનામ
 દક્ષણમાં તુળા વસે, ઉત્તર બહુચરી નામ; શોભા વિવિધ પ્રકારની, ખાત પાત
 ભરભોગ; જરા મરણને દુખ નહી, નહી વ્યાધી નહી રોગ ખટ રૂતુ સદા ફળે,
 અંબુજઅદકાંઠાય; મહીમા મહાકાળી તણે, ગાંઠ ન શકે કોય. ગમતી મોઝે મા-
 જીએ, વીવીધ પ્રકારે વ્રત; આવે કોઈ કપટે કરી, નીરચે પામે વ્રત, અચરજમુખ્યે
 એકછે, જીવતો આંખો આપ; ઉતપત કહે તુ તાહરી, કોણ માત કોણ બાપ. જુધ
 કરતાં કેમ જીતીયો કેમ ઉગરયો આદીશ, ઇશ્વર આણુ સાચુ કહો, કોણ ઈષ્ટ તુજ
 શીશ. ચોપાઈ—ધરણીપત રાખ મન ધીર વચન પ્રકારયું વીક્રમવીર; અંબામન
 મુકો આંબળો ડાતપત શેવકની સાંભળો; અધમુરનાયકનો અંશ મરતલોકમાનવ-
 નો વંશ, માગવ મુખ ઉજ્જણી ગામ, વીરજીત વીક્રમ માડ નામ ઈષ્ટ ઇશ્વર હરશી-
 દનો હાથ. આગીઓ વીર શોભે મુજ સાથ; મહાકાળેશ્વરને પુજ્યે, તેના ભેર થકી
 જીજ્ઞેષ્ય પંચદંડ જીત્યાછે ઊર; ત્રીપુરાસી તેનો છે તોર પુન્યધરમ રહેછે મુજ પાસ,
 જયક વિમ તંબો હું હાસ, ગોધાહાણુ સીની વાહારે ચક્ર વાટ દેખિ દુરમનનોધકુ;
 મમત કરં તેને મારીએ; હાથજેડે તેથી હારીએ, તજ્યું શીધ ધર મુત્રને રાજ. આવ્યોછું
 કરવા પંકાજ, કમળ એક અર્હાઆથી લેશ; દુખીઓ બાહાર બેઠા ત્યાંદેશ; મુજને
 તો નવ ગાળે નીર, બેદી ન શકે પેઝંબર પીર, એ હકીકત માહરી ખરી, મુજ
 માતનું મનધરી; એક કમળકેરે કારણે આવ્યોછું તાહારે ખારણે, પરદુખભંજન કહે
 સહી નામ; કરવા આવ્યોછું પરકામ આપો કમળ અર્હાઆંથી એક, ત્યારે અમારો
 રહેશે રેક નીર જુધ અમારે થશે લાજ ચોપાવાળાનીજશે. દોહરો—વનીના હર-
 ખી વાતથી, બલે આવ્યો આ કામ. વાટ જોડિ કંઈ દીવસથી. મહારે તમાર કામ;
 દેડિ વધાર્દાન બહુ, મહીપત મળવા કાજ; વેડ પૂલ વનિતા કહે, વીક્રમ આવ્યા
 આજ; માતીચોક પુરાવિયે, દુધ ગિમર ધાઉ; કુમકુમ છડા દેવરાવીએ, દુખહરીદ્ર
 ખાઉ બુધ સાગર પછે બોલીયો, રામા એ શી રીત. વાટ જુઓ છો માહરી, કીયા
 દિવસનિ પ્રિત, શી યોગખાણુછે માહરી, કોણ વચ્યાં તે વાટકોણે નામ માહાર
 કહ્યું, વાટ જુઓ શા માટ; આમુડા કહે ચીત ધરો, રોશન કરસોરાજ કારણપ્રિત
 તણુ કહું, મારે તમાર કાજ; પુજા કરવા નિત્ય જતાં, પાર્વતીને પાસ એક દિવસ
 પ્રસન્ન થયાં. અદકી દિધી આશ કહ્યું દહાડિ નવ આવશેા. દુઃખવેઠો છો જાત્ર;
 વરસએક આઠ દિવસ, જ્યારે હોય નવરાત્ર; તે દહાડે કરએ પુજન માનશે માડમન
 ચોપાઈ—વચન માતનુ મુસ્તક ધરયું, જેમ કહ્યું હતું તેમ કરયું નવરાત્રીનો
 આવ્યો દિન, અમો ગયાં કરવા પુજન. વાટે જતાં આવ્યું મરણ, એકનાર પડિતી
 ધરણ; મર્દ દ્રષ્ટ તે ઊપર તર્ત, માનવી પામી દિહિ મરત; ધાવતુતુ એક તેને બાળ,
 રક્ષા ગિમીયા બેવા તતકાળ; નજર નાર ઊપર મેં કરી મુઠ માત જીવે દિહિર, પેટ

ઉપર ભરતીતી તેહ. બાળક બેઠને ઝગટયો નેહ; તે કુંવરી ઉછરેજે હીંધ, કંઠણાતે
જપર મેં ક્રીધ, એમ કરતાં ગયા કૈલાસ, બાળકી મુક્રી પારવતી પાસ; મુભટ બે
સામુ એયું, જન્મ દુઃખ તેનું ખોયું; કોરે કુસુમનો બાલ્યો હાર વાધું બહુરૂપ અપરમ-
પાર, મેં કહ્યું એને શું કરે કયાં રાખું કે આગળ ધરું. મુજને ઉમીચાએ શીક્ષા દીધ
કંઠણા બાળ ઉપર ક્રીધ. વરસ તેરની બાળા થશે, તારે એનું દુખજ જશે; વીક્રમા-
જીત ધરણીપતઘણી તેની કારતી જુગમાં ઘણી; કોઈ સંભવને કારણે, આવી અઘ-
શે તે બારણે; તે બાળખ્યાનું એધાણ, પગે પદમ કમળ પ્રમાણ; હશે હીંચણ-
થી હેઠ હાથ, તારે બાળખજે તે નાથ તે શું પ્રીતઘણી થાપજે એ કન્યા તેને આ-
પજે તે એધાણ તમારાં મળ્યાં, દુઃખ હમારાં તેથી ટળ્યાં, આ હામે આવી નવ
શકે ધીરવીર મહાહતા પામે; તે પુત્રી છે માહારે ઘેર, તુને પ્રણાહું રૂડી પેર મહીપત
કહે સાંભળરેમાત કહું એક સાચી તુને વાત. ઘેર બેઠે વીવા મુજ થાય; રાણી થઈ
રહે મોહોલમાંહે; મોહોલમાં બેઠે જે કોઈ થઈ, તેતો સ્થીર ધાવર થઈ રહી. બહાર
નીકણુ પર કારણે, મળે મોહોલ મુજને બારણે; અર્થ ગર્થ કેનારે ઘણી, સકળ
વસ્ત તે દુખીઅ, તણી; નિકળ્યોછું હું કારણ ધેર, સકળ વસ્તુ તે તેને ઘેર નવ રા-
ખું નીશાની એક, એવું મારે વસ્ત વીવંક; એવું બેઠને આપજે મુને; આગળથી
ચેતાહું તુને. વળતા દેશો મુજને આપ, તેતો હું નહીં લેઉં પાપ; કહેછે આમુદસાંભ
ળ જુપ, રૂડું જે તમારૂં રૂપ. જે તમને ગમે તે કરો માહારા મંદીરમાં પરવરો; એ વાત
ન બાણુ અમા, કહે કન્યા તે કરજે તમા.

દોહરા—વીચાર કરી વીક્રમ કહે, હું આવું તમ સાથ; બીજું કામ મુજ ઉકલે
અંબુજ આવે હાથ, ચતુર ચીંતા કાં કરે; ભુપત રાખ તું બાર; એક કમળ ધિછા
તમે, એવાં આપુ હબર, મંદીર લેઈ ગઈ માનનિ, દીધાં આરાત માન; લલિંગ
સોપારીએલચી, બીડે બાસડપાનચોપાઈ—નાદાવા કારણ મુકયું નીર, ત્યારે બોલ્યા
વીક્રમ વીર; જ્યાં મુધી ન કરે પર કાજ ત્યાં મુધી તો બોજન તાજ; એક કમળ
દુખીયાને દેશ, અંન જળ મુખમાં ત્યારે લેશ; કમળ દેખતાં ભુખજ થઈ; વચન ક-
ળ્યું ને સાતા થઈ, રંગબેહ વીહાણી પ્રીત થકી ઉડ્યા પ્રભાત અંડીએ વિચારમું
મન; ભુપત નવ કરે બોજન ખોટી એને નવ ક્રીલએ કન્યા સમેત કમળ દીલએ;
ત્યારે કન્યા બોલી વાણ, સાંભળ વીક્રમ ચતુર મુબાણ; ભલે પધારયા માહારે ઘેર
કહું મારા પરણ્યાની પેર; ઝાઝી સમરણ છેલમુને, માંડી વાત સાચી કહું તુને.
પેહેલા જન્મ તણી જે કયા. તમ આગળ પ્રકામુયથા પરદુઃખ ભજન તાહારે નામ
તોતો કર એ મારૂં કામ; પરદુઃખ ભજન બાણુ તુને કહું એ વર પરણાવે મુને; પેહેલા
ભવ ઉતપત ઘણી તે પરણાવે મારીઘણી કરો સર્વથા મારૂં કામ, તો દુઃખ ભજન
તાડ નામ.

દોહરો—ભદ્રાવતી નગરી તણો, ભદ્રસેન ભડભુપ; જસ જગતમાં જેહનો રાજ
તેજ રિધ નગરોઠ તે નગ્રનો નાલચંદશા નામ સોળે વરસે સલસણો, કરે નીત રૂઠા
કામ; પ્રાક્રમ પ્રોઢા તેહના પંચ કરે પ્રમાણ; ભાવ ઘણો ભગવાન પર વાર મુણે
વખાણુ આવક ધર્મ શીરોમણી તપાગચ્છને ટેક; જીવ દયા પ્રતિપાળ છે, ન્યાવટશા-
વટનેક. પોસ કરે પખવાડીયાં, મુમતી બાંધે મુખ લખ પચખાણુ લીલોતરી. દેહે વેઠે
એ દુઃખ પાચમ આઠમ ચાહરા, કરે વદે મોહોટા વીર પચુશયુ પંથ સાચવે, પીએ
નિત ઉનાં નીર ભાગ્યાંબર ભાવે ભણે, પુજે જતીના જંગ; આવક ધર્મ એ સાચવે
નહી મનમાં ભોગવૈરાગ મન તેને વરસે પરણે શું થાય, અલ્પ આયુષને અલ્પ
મુખ, કાળ સહુને ખાય ચીરણુજીવી કોય નહિ, જીવે શી એ વાણુ ફરિ ફરિ અવતરે
લખચોરાશી ખાણુ, પુજાશ્રી પરીવ્રજનેનીરદોષણુ જેનું નામ કાયા પડે કહે કળી પામું
રૂઠા કામ. પીતા દુખ પાચ્યો ઘણું, કરી લાંઘણો સાત; પુત્ર આવી પાયે નમ્યો, વળાત
પુછી વાત; શા માટે તમે દુખ ધરો, રૂઠન કરો તે કોક તમે કહેા તે હું કરું, શીઠ ધરો
છો શોક; પીતા કહે પરણો તમો, મુખ બહુ અમને થાય મોહોટ ધાલે તુજ માવડી
પ્રેમે લાગે પાય; વચન આપ્યું તે દીકરે, બહુ સતોખ્યો બાપ, માનની મન વીરોમા,
હારે, તો પરણું હું આપ શોભાસા એક સેહેરમાં તેજ તેની નાર; તેની કન્યા કુમકુમ
વર્તિ. શો શોભાશામાહરા તાન, મહાલક્ષ્મીમંદીર ઘણી અલખક અપરપાર, જ-
ત્રીશ લક્ષણે બેટડી; વર્ષ થયાંતાં બાર; જ્ઞાનવતીને ગુણવર્તિ માહરૂપ આવક ધર્મ
સદાવ્રતી અકલ અધીઃ અનુપ. પીતા કહે પ્રણાવિયે મેંનો કહયું મુખ નાય, અલ્પ
આયુષ માનવતણું, સ્ત્રીર નહીકોનીશોવિશં શીયજ સદા કરીશું વાર વરતસ્વર્ગમા
રંગ મુખ ભોગડું, માનીશું જાણે મત. પીતા કહે નહી પુર્વકુંવરી તાહરૂકામ કલંગ
ચડે મુજ કુળ વિધે નીચ કેવાઈશ નામ. મન ગળ્યું પછે માહરૂ પ્રડી પુરણુ પેર; પર
ણાવિ મને પ્રીતથી નગરોઠને ઘેર બેજણુ તેવડ તેવડાં જેવાસરખી બેડ; રતિ કામ
સરીખડા, નહી ખાંપણુ નહી ખોડ. જેવાં ઈંદ્રાણી ઈંદ્ર છે, જેવે રોહિણીને ચંદ્રજેડું
એકું જુગતથી માળીયામોટા ચંદ્ર ભરજેગનમાં બેજણું ભામનીને ભરધાર, એક
એકને મળ્યા તણો આનંદ અપરમપાર એક એકને દેખી કરે અતી દરખ અતી હીત
એકજ સેજ સુતા તણો નેહ ઘણેરો નીત ખાવા પીવા રહેવા તાણુ મુખ તંબોળ; રાગ
રંગરંજગ સદાકામની કંથ કલોલ ધરમ પારતાં આવક તણો, જીવ દયા દીવ્ય દાન;
સામુ ભોલતા સર્વથા, ગોવીંદના ગુણ જાન. પોસાળે અમેનીઅ તાં સાંભળતાં સારી
વખાણુ; અપવાસ કર્તાં આઠમ દીવસ પોસાપંચપ્રમાણુ પચુશયુનાં પરખાં, ગયા દે-
વને દેહરે દાખ; ભાગ્યાંબર ભાવે ભણ્યા જેની શાઅજ પુરે શાખ. છપા જેણે જીવે
કામ. લલો ભારગ તે લાખ્યો. જેણે જીવ્યા કામ, લખચોરાશી ટાળ્યો જેણે જીવ્યો

કામ. શીળત્રત તેણે સાધ્યાં જેણે હત્યા કામ. વિશ્વ બધા માંહે વાધ્યા, કામ જેણે હત્યા, ધર્મ સધળો તેધારીઓ. કામઅધિકેકો થયો. તે હતી બાહ્ય હારીઓ. જીવ દયા પ્રતીપાળ, જન્મ ધરી નવબદ્ધયો, પાપીપુરા પ્રમાણ ભોગવે નર્કની ખાણો જન્મધરીને ભોગ, ધન તેણે શું કીધું, અમરત હતું આપ, ઝેર હળાહળ પીધું શીળવત સાંધ્યાં નહિ ઘણાક સમજાવાટમાં મનુષાદેવ મહા મુલ્ય છે, સામળ કહે નાંખ્યા વાટમાં, શેતરંજે શરવ સમેત શીખરનિ જાત પારવનાથ પુન્ય પ્રિત જે છે પ્રાણ માત્રા. મુમતિબાંધેબુખ, ઊરનોદક પીવા આપેમુજને મહેલુ પ્રાણ, ગુરૂ એ ગુણ પ્રતાપે જૈન ધરમનિ જેજવી આર ધણે જે રહે ભર્યા, માળ કહે, શીળત્રત ધર્મ, નર નારી તે તો તર્યા, દોહરો—પ્રતિજ્ઞા કરી પંદમાં મે વિચાર્યું મન અંગ પંદર દિવસ પક્ષઅજવાળીયાં, સ્વામિનો નકરોસંગ આજ્યકી અજવાળીને, વનિતાએ કીધવાત, પરદેશો જે પતિ માહરો તે માનો બંધે જ્ઞાત જેણે પાળીયાંછે શિરત્રત, તે-તો પામ્યા ભવપાર એણું જણિ મેં તજ્યા ભાવેશું ભરથાર પ્રતિજ્ઞા કરી ને પ્રેમદા, પોતે ગઈ પીતાને ધેર. પછે દેહેરે પતીગયો, પ્રૌદિ શિ તેનિ પેરસ્વામિએશાસ્ત્ર સાંભળ્યું, કાંમ તજ્યાના કામ. જેણે તણજે તાડણિ, પામ્યા સ્થિરતાકામ. કંથેકીધીકલ્પના ઈશ્વર આગળ આપ એક પક્ષઅધારીએ પ્રેમદા નિરખુ પાસ, સંગ કરે શામાતણો, કૌદિ થજી તે દિશ, કરે સંગ જે કામનિ તો સત પ્રભાહત્યા શિશ, ધારીને નિરખુ નહિ, પંદર દિવસ પચખાણ. મહાવિર કેરી આગના પુરણ શાખ પ્રમાણ.

ચોપાદ—મન સાથે એ કીધી વાત, કોનિ નવ જાણો ખ્યાત. આપે મનપ્રતિ જ્ઞા કરિ સાસરે આવીછે સુંદરી, જોખનવંતી નરનારીનો અધીકસ્નેહ સાસુ સસરે દિધાં માન, ભોજન કીધાં વાળ્યાં પાન, નેહ ઘણેધિ નિશા પડિ, ચતુર ચતુરા મે-હોડે ચડિ ફુલ પાથર્યાં સુંદર. બરાસ કરતુરિ હરખીજેહ, ફસદિશે મેહ્યા દિવડા, નર-નારિ જરાવંત જીવડા ભોજસામગ્રિ બાવે બળે, કનક જેત દિપકનિબળે. જણુ પ્રણ મ્યો પોતાને પતી રૂપેરંભા રોહીણિ હર્ષ ધણો છે મનમાં હેજ, શામાસુનિ સ્વામિ સેજ, જેવાપ્રકારછે તરૂણી, તેધિ ગુણ સ્વામિમાં ધણાં હાવભાવ કટાક્ષજ કરિ, ભરપુર જોખનમાંહેભરિ. દોહરો—સ્વામિકહે મુણસુંદરિ. ચતુરાચતુર મુજણ; ભગતિ-વંત બાણુતુને. પંદરેદિવસ પછખાણ. કંપન પખવાડિએ કામનિ તાહરિ પુરૂ આશ; બાંધવ જોડે બેનડિ, તેમ પોહોડિ રહુ પાસ આનંદ પામિ ધણું, પીછીએ કીધું પુન્ય; રૂદે રિશ કરિ નહી નિમેષ ન રાખિ નુન્ય. પંદર દિવસે પુરણ થયો, કરનપક્ષ કલ્યાણ, હરખ્યા ધણુ દેડા વીશે શાહાપુત્ર મુજણ. મળશે રાતે માનનિ શુભ સ-જેમનનિમમતા પાણુશુંભામનિ સાથે ભોગ, ખાનતરતિબંધુ વીવીધ ભોગ વીણાંસ શાહા પુત્ર સેહેજે અથા પરણિ પ્રેમદા પાસ માન દિધું ધણું માનની પ્રરેકે આનંદી; શ્રીત. સ્વામી સજ્યાએ ચડ્યો રંગ ભોગની રિત કામનિ કહે છે કંથ મુણ, અ-

ધીક પ્રતીક્ષા એહ. એક પક્ષ અબુવાળી પંદરદીવસ તું અંધવ હું બેહેન એવાઈ વાડ બોલ વનીતાનો વરથો હેત ધણેથી સ્વામી હસ્યો કામની તેં કરયુ થુભ કામ મમતે રહયું આપણું મામ, હરખ બેહુના મનમાં હોય, કષ્ટના પામે બેઉમાં કોય. અવતાર બેઉનો એમજ ગયો, નરનારીનો સંગ નવ થયો કોણે નવ બાણી તે વાત, જશવંત બે મુબત્તની બત. ધર્મ તણી રાખી રીતીયો, જગત બધો તેણે છતિયો વરસ પંઆણુ પાળી પ્રીત, રૂઠા મારગની રાખિરીત અવસાંનકાળ આવ્યો બ્યાહરે વીબુદળ ખુબ થઈ તાહરે, રહ્યો રૂઠેમાં રૂઠો રંગ; સ્વામી સાથે કડે હું સંગ વીગત વાતની વીસરી, છવ ગયો નીરચે નીસરી. મરણ સમે જેવો વીચાર, તેમોટો ત્યાં ધર્મો અવતાર; કૃત અકૃત જે ચીતે ચડે, તેવો અવતાર તો લેવો પડે રામ મન માયામાં આયુ તે મોડ અવતારણું પડયું, બે જાણુ પડીયાં પ્રતિવીમાંહે; સ્વામી અવતરીયો છે તાંહ. નીચબુધ થઈ મોટે નેટ, હું અવતરી ગુણકાને પેટ. પહેલે ભવ ક્રીધીતિ સેવ, તો થઈ છું દેવાધીદિવ; પહેલા ભવનિબળું વાત, સતી શીરામણુ સાક્ષાક. સત્યશીળ હતું મુજ હાથ, તોઆવીશું હરસીધ હાથ. પહેલા ભવનો ધરમ મુજફળ્યો માહારાજ મહીપત મુજને માજ્યો, તે વરને પરણાવો તમે, પરદુખભંજન બાણુ અમે માહરો કરે ઉત્તર નર જેહ, મુજને તો વરશે તેહ રાબ કહે છે રૂઢ થશે, શીવ પ્રતાપે સંકટ જશે. મુખે માહારી સાથે આવ, કોટીહરખ મનમાંહે લાવ જે નર મને ઇછોછોતમે તે વરને પરણાવું અમે. નારીએ જઈ માન કહ્યું, માડ મન કભુજવ થયું; વળાવો મુજને એ સાથ, માલ ખબનો આપો હાથ દ્રહતા રાખો મનડુધીર, એ મહારાજ વીક્રમવીર, પરનારી સહોદર એહ, એના સત્યથી વરસે મેહ સુત્ર માસંગ એકશણગારિયો, અમુલક રતને ભરાવીયો, મણિ માણેક બર્થો કાંઈ કોટ, એવાં ચીંતામણિનિ જોડ, વાડ વસ તણા અંગાર, ઉપર અંબુજ એક હજાર; કમળ હેતપ્રિતેથી લીધ, મુખથી વાત કામનિએ ક્રીધ, નહી કરમાય નહી સુરી ભય, નિતનિતશોભા અહક્રી ભય; દેવતાને દુરલભ છે એહ વીક્રમ પામ્યો પુન્ય વિવેક; જઈ વાદિમહી રાપો ઘેર, શોભા નિત પુરણુ પેર; વળી કહું તે કરબે કામ, ફરી ન આવશેો આણે કામ. સાચું તમશું બોલું આપ, પુરવે પારવતીનો આપ; આ સ્થાનકમાં જે પેસશે, તેની કાયા પ્રલે થશે. એ સ્થાનક ઉમીયાની આણુ, જે આવે તે ખોશે પ્રાણુ; તમે આવ્યા માહરે ગારણે, ઉમીયાના વચન કારણે, જે હહોડે કન્યાઉરધરી તાહરે વાત મારી કરી, જે આવે તે પ્રલે થાય, તો કેમ આવશે વિક્રમરાય. દોહરાન્તા હારે બાળા બોલીયાં, નહી બોળે એને નીર; અગ્નિબેદી નહી શકે, આવશે વીક્રમવીર; મોટે તમે અહી આવીયા, કર રૂડે કન્યાય; ફરી ઇડાં આવશેો, તો અધીકો અન્યાય. એકસહચરી એક રાય; હોયનારહસ્તીપરે, આપ અસ્વારી થાય. મીચ્યાં હોયન મહીપતી; ધર્મ કાળીતું ધ્યાન; રૂઠા કામ કરો નીતે, આપ્યાં પાન. નેત્ર

ઉઘાડી નરખીયું, કારમો દીકો કુપ; દુખીઓ ખેડો ડામણો, ત્યાંહાં આવ્યો ભડભુપ
અરબુનબભુઅવનવો, ચતુરશીરામભુ ચંદ્ર; દેવથકી દસ લક્ષ ગુણ, આવ્યો એતોંધંદ્ર
ચોપાધ-રૂંદો ગજ મોહોટો માતંગકન્યા શોભે રૂંદે રંગ; આવ્યો બાહર ગુણવંત
ભુપ; જ્યાં છે કારમો મોટો કુપ એક કમળ કેરે કારણે ખેડોલાંધે તે બારણે ત્યાં
આવ્યો વિક્રમ મહારાજ, લે ભાઈતારે જેનું કાજ, કમળ એક લઈ મુખીઆ થાઓ
દુખ છતીને મંદીર જાઓ; જઈને તાત માતને મલો, ભોગ સકળ ભાવંતા ભળો
નેત્ર ઉઘાડ્યાં દુખીયે જેમ તેને દોલત દીડી તેમ; દીકાં કમળ કન્યા માતંગ, મોહ
પામ્યો લાઓ મન રંગ લખ્યો હોય ચીત્રામણ જેમ ચીતભરમ
થયો તે તેમ, એક ઘડી નવ બોલ્યો વાણ જેમ દુખ્યાં હોય સાતે
વાહણ; જેમ પેટ તણો હોય પુત્ર જેમ ભાગ્યું ધરમુત્ર જેન દાવાદળ માહે પ-
ડ્યો, જેમ કો દુખી દુશમન નડ્યો; કોની વાત મુખ નહી કરણઘટીકા એમ કરતાં
થઈ તણ; ધારણ નવ રહી ધરણી ઢળ્યો, જેમ આકારો તારો ગળ્યો; દીકો અધરા-
વત જેવો ગજ. ઇંદ્ર આકારે ફરજે વ્વજ; કમળ મોટ ઢિડી મહા મેહર તે દેખીને
લાગી લેહેર; આસના વાસના રાજ કરે; આપ ઉછરંગે ધરે; આપ વજ્રે તે આ
મુ લુલે, નીર્મળ નીરે મુખડુ ધુલે, વજ્ર વીસરજન કરે તે હાથ, ખમાખમાં કરે તે
સાથ; એમ કરતાં ઘડી બે થઈ, વળી ચેતના મુરછા ગઈ; નેત્ર ઉઘાડ્યા રૂડી નિત
પુરણ કીધી રાયે પ્રીત; નરપતી કહે કાં પામો દુખ, કહો મુખથી કેમ થારાં મુખ;
શું મનમાં આવ્યો છે જોગ, કે કાંઈ પ્રગટયો દેહમાંરોગ, હરખ ઉપન્યો નીર્મળ દેહ
વ્યાપી છે દાડણ દેહ; ભુખે ભમરી આવી ધણા, કાયા સ્થીર નવ રહે તમ તણા,
રોગ હોય તો આસડ કીછએ, કહોતો કમળ અધિકા દીછએ વાર કહિ તે દુખીયો
રહયો, ફરી ઉતર તેણે નવ કહયો; સમજ્યો મનમહીપતી મહારાજ, લોભે માગતાં
આવે લાજ; બુધ લક્ષણ; એમાં ખત્રીશ, કહે તો કમળ આપું દસ વીસ હાથહાથ
તે કહે છે મુખ; અધીક તન દાન્યુ છે દુખ અખંડ આંખે આંમુધાર, વપુ મરોડે
વારંવાર; દાંતે જીભ ટરી જેટલે, ઝાલ્યા કર નરપતી એટલે.

દોહરા—વિક્રમ કહેરે વીર મુણ, કેહે મન કેરે કાજ; મન મુકી કારણ કોહો
લેશ ન ધરશે લાજ. નીચું જોઈને નરપતી બોલ્યો વાર વાણ; જે તમો જાણો તે
કહો આઘ શક્તિની આણ; જે વાટે મન ઉલટે સમે તમારોશોક તે તમોમુજને નવ
કહો, તો તિર્થત્રત તમકેક; ધરમુત્ર પુત્ર કે ગામ ગરથ, ગજરથ ધોડારાજ, એવહાલુ
નથી મુજને, વહાલું છે પરકાજ ભણ્યો નથી ગણ્યો નથી, નન્નો અક્ષર નામ; માટે
મનમેલી કહો થાય તમારે કામ. ચોપાધ-ત્યારે દુઃખીયો બોલ્યા વાણ, મન ધનરાજ
ચતુરમુજણ, માહારા મનનું જે છે કાજ તે કહેતાં આવે મુજ લાજ સાચું કહું
સમ દીધા માટ, મુજને તો મોટો ઉચાટ; તમોલાવ્યા હાઈડે ધર, માહારમનતો હરખ
લર; અદેખાઈ તે વાતે નથી, સાચુકથન કહું તે કથી; આવ્યો તો કમહું જ્યાહરે,

કમળ દિઠમે તાહરે. તેની લાલચ લાગી ઘણી મેહે નવ કીમી મોહતમપણી. હું નવ પડીયા એ જળ માંય, બેશી રહ્યો વડલાની છાંય, મેં તો નવ પડ્યું નિરઃવાદાહું કીધું એહ શરીર; સમજ્યો નહીં મોટો ભરમ; મેં તો નવ સંભાર્યું કરમ; તે ઉપાય કર્યો નહીં અમો. એટલે રાય પધાર્યા તમો; તમે પુછ્યું તેમે તો કહ્યું; તાંઢાંધી જ્ઞાન તમને તો થયું; સાંભળતાં મન ચલાવીયું. કુપ મધ્યે તો અપલાવિયું; આવરદાપર રાખ્યું મન, તમો વઢાહું કીધું નહીં તન. હસ્તી લાવ્યા રત્ને ભરી. શોભીતી સાથે મુંઢરી અલખત ખીજ અપર પાર. કમળ અમુલખ એક હબ્બર, તે દેખી ઝુરઝું અમો પુછોછો તો મુણબે તમો; જે કો મન ચલાવિ જાય તે ન ઝાઝો મુખીયો યાય; એતો કારજ કરમજ તણું, હવે વિભાસહું ધણુ દોહરા-હવે વિભાસણ હું કર, મેં નવ ચલાવ્યું મન, હું પડત બે કુપમાં; લાવત અહકુ ધન. અરે હૈવ મેં કયાં કરી, એ કાયાનિ આશ; કાયાકરત અળખામણી; તો આવત સરવે હાથ મુર્ખ માહરો પ્રાણીઓ દેહશું નાખ્યું હેત વાહાલો ન કરત જીવડો તો સઘળી સમરથ લેત, એ પુરણ મન માહરે, ખીજે નહીં મન ભર્મ; દોપતમનેદેતો નથી, દોપદેઉછું કર્મ ફટફટ મારા પ્રાણીયા અકલ અજણ અનુપ; કમળકામની હસ્તિહસ્ત, પ્રથમ પડતહું કુપ, કરોડ ઉપાયેક હુનહી દીધા મુજને સમ; સાચી વાત તે સીદ છે, સાચુન કહુકયમ; તમો દુખ ભંજન હતા, કર્તાતા પરકામ; તારૂં મંદુખ ભાગીયું, દુખ ભંજન મુજ નામ તમો સરજત ઇશ્વર પરદુખ ભંજન ન મોઆપ; તાહારા દુખ ભંજન અમો, તે ઇશ્વર પ્રતાપ; વાત ન કહી હોત એતુને તો કયમ ઉપજત હેત. આવાં કમળને કામની, તેતું કયાંથી લેત; સમજ્યા તમારા શાણુપણ, સમજ્યો ભાગત દુખ; સ્વારથ પરવશ પડ્યા, ન ભાગે ભરામણે ભુખ; જાન્યાક હશાવાશેક ધરતણા, તેહને આપો દામ કીર્ત કરવો આપણી, ફેરવો બધે ગામ. શૌર એક આટો અપાવીને, બોલાવો ચરણ ભાટ; ગામ ગામમાં ફેરવો, વખણાવે વાટો વાટ વીનતા વઢાલા થઈ; વખણાવો જઈશ પરમારથ પુણું કરો; કારતી દશવિદેશ, વારૂ થયુ વાટે મળ્યા કળી બંધુ મેં કામ કદાચ દુખ હંધાય દેહમાં તો આવત ઊઠેણી ગામ; પ્રીછો નર પંડીત તણા; પ્રીછોછો પુરૂ નામ; રાગ કરી તે રીઝયા, તાત વાગતે નામ અમો આશે કિન કહાડતા, બેડા કુપને પાસ. અમો આજ ઉડી જશું, નેટ થઈ ને નીરાશ બહું થબે ભાઈ તમ તણું વચન કરએ મુજ માફ; આ સ્થાનક આવ્યા તમો, તેહ અમારાં પાપ. દુર મન હશે કંઈક દીવસના, પુર્વે જન્મનું વેહેર; ત્યારે તમો અહીં આવીયા, પુછવા અમારી પેર. માલ લીધા તમો માહરો. ગાળ્યા માહરાં હાડ, જીવ રાખ્યો કાયા વિશે, તેહ તમારો પાટ ચોપાઈ-વચન સાંભળ્યું દુખીયા તણું. રાબ રિઝીધો અહકુ ધણું ચતુર નર ચિંતા પરહેરો મેહેલી દો મનનો ખરખરો; જે કહો તે તમને દીજએ. ઓશી-અણ મુજને કીજખે તમો માહોટા છે આડે આંક, ધણાક પડ્યા છે અમારો

વાંક આ સર્વ તમારો ગર્થ માટે કહાપણતેતોવ્યર્થ; આકન્યા છેકારણરૂપભામની છે એક ભારે ભુપ એ કહે તેના ઉત્તર કરે, એ વરને વનીતા વરે; બીજે આ સરવે હ્યાં માલ; કામની કેરા મેહલો બ્યાલ; નાર વીના સરવે આપશું તાહરો સરવે સ્થાપશું; પુછવાનો ઉત્તર આપશે, પ્રમદાને તેતો પરણશે, રાજ તમે આપો જે ગર્થ તેતો મારે ન આવે અરથ, હું નહીં જાણ્યાનો તન; મહારે લાગ્ય નહિ મન.

દોહરા-રીઝ્યો દુખીઓ રાયપર, વાર કહી એ વાત; પ્રસન પુછે એ પ્રેમદા, સુ-
ખીએજી સાક્ષાત. ઉત્તર એના આપશું તો વડુ શું કન્યાય; તહારે આપ્યું લેઉ નહિ નહિ કરીએ અન્યાય. કન્યા છે મારા કરમની, નીરવે તે નિરધાર; વીસવાસા પેલે ભવે, એ ભામનિ હું બરથાર. કહું વાત તે સાંભળો, માહોટા છે મહારાજ; કમળ લેવા તમે ગયા, તેતો મહારે કાજ, તમે ક્યાંહાં ને અંબ ક્યાંહાં, ક્યાંહાં એ કુપની તીર, ક્યાં પુછી તમે ચારતા, પરદુઃખભંજન વીર, સંદેહ ટાળ્યા છે મહારે તે નિરવે નિરધાર, એક કમળનો આરતો, લાગ્યો કમળ હવર. તારે કરમે જશ લખ્યો, મહારા કર્મમાં સર્વ ગમતું થાય ગાવિંદનું મેહલ્યા મનનાં મેવ પ્રેમદાપ્રશ્ન જે પુછશે, તેના ઉત્તર દેશ, પ્રિયું નહીં તો પંચનમું, કહીશ તો કન્યા લેશ. ગળે કોઇને પડવું નથી, નાથ કરવો અન્યાય; હેત વળે રાજ દસ્યો, કરજેડયા કન્યાય. પ્રશ્ન પુછશે પ્રેમદા વચમાં રાખ્યા રામ; સમસ્યામાં સર્વે કશું. ગામ હામ ને નામ.

ચોપાઇ-મુજમાં જે હશેમાલ, તો તુજને દેખાડું બ્યાલ; જોર હશે તો તો જુઝશું બુધ હશે તો તો બુઝશું શાહપુત્રને શાહનિ શીખ. હું નથી આવ્યા માગવા બીખ; પછી આલણ બીજા કારણે, જાણીક હું નથી આરણે; મુજ ને તમે શું જાણ્યા ભાટ, હું નથિ ગુણકા કેરા હાક; મુઠ મુતાર નથિ શેલીઓ, નથિ જાણીક તાહરો ટેલીઓ. નથી હું વેઠિઓ કે વ્યાસ જે માગી લેઉ તાહારી પાસ, હું નથિહાકેમદેગિ હંડ, હું નથિ બીલ તરકર લાંક, હું નથી ગમારતા કેરા ઘાટ, વગેરે પડાવી લેઉ વાટ નથિ શેઠ પટેલ હું સાચ. લેઉ તમ પામેથી લાચ; હું ન જુગારીં આંડે અર્થ, છતિ હરાવી લેહું ગર્થ, હું નથી કમ કે હાકરો. હું નથિ હાસ કે આકરો હું નથિ મરા-શીઓ ઘાશીઓ, નથી ફોગટ ફાંશીઓ; હું નથી પુતારો બિર, હું નથી પાતર કે બિર. અધરમી હું નથી અનાથ તમ પામે નહીં જોડું હાથ; હું દાતા છું દાન જ દેઉ, કોઇતું આપ્યું હું નહિ લેઉ. છેક નીચ હું નથી રાંક; તારો માલ લેઉ વણ વાંક; ઈશ્વરની કરે છું આશા, માગુ એક પ્રભુની પાસ. દોહરા-કહે દુહોએક કામની સાંભળી સુખીઓ થાઉ; ઉતર મુજે તો વડે. નહિતર મંદિર જાઉ, રાજ કહે સખા કહે દીલ રીઝીને આજ; અરથ કહેશે આપણો, લેશ ન ધરશે લાજ, પીછે તે તો પરણશે, પ્રીત પ્રણેરી પેર, નહીતર નિરાશ થઈ જઈશ પોતાના પેર સમશા કહે છે મુંદરી. ગાળે વીંટી ગર્થ; પેલા ભવ સ્વામી હશે, તેને સખજે અર્થ. સત્ય રાખે જે

સામઢું,તો તો સ્વર્ગે ભય;પત મુકે પોતાતણું,તો તો ગોથાં ખાય જોખન રૂઢું ભ-
ળવ્યુ,વરધે વિવ્હળ હોય; તે નહિ સરગ મરત્યુનો, ખરું રજ્યું પણ ખોય, જશ
લીધા જોખન પણે, વરધ પણે ઉઠાડી વાટ; તેહ સ્થાન પરીચંત તણે; નહિ ધર-
નો નહી ધાટ,મહામહેનતે ધન રજ્યો. ઘડપણ સુધી ગર્થ;નવ ખાધો નવ વાપર્યો,
એકે ન સર્વો અર્થ,અમુક્ય રતન જોતાં જડ્યું, મુખ પામ્યા બે સાધ;તે તો ખોયા
જુવરે,વળતા પ્રસીયા હાથ. સંન્યાસ મળ્યો સત વરસ.જશ હત્યો તે જોગ;અવ-
સાનકાળે મન જાટ થયું, તેના કરમના ભોગ. છપો—સત વર્ષ સંન્યાસ, વળતું
માંડ્યું ધરમુત્ર; ભામનીએ તબ્યો ભરથાર. પછે પ્રસવ્યો એક પુત્ર; ખટ માસના
અપવાસ, કર્યા પચખાણ કરીને; આછો રહ્યો દીન એક. ખાધુ અન્ન પેટ ભરીને,
જન્મ ખધો જશ હતીયા, મરતી વેળા નર તે નડ્યો; સમજશે તે સલક્ષણે, તેને
અવતાર ધરવો પડ્યો.દોહરા—એમ વીત્યું હોય આપમાં,એમ સમજ્યો હોય મુત્ર;
તે આશા મહારી કરે, પવીત્ર તણા જે પુત્ર; બીજ તે બેસી રથા, ઘણા હેતથી
ગર્થ;આયુસમળ્યા આશા કરે,તે નિરચે પડશે નર્ક ચોપાઈ—જુવતી વચન મુણ્યું
જેટલે.અનમાં અનુરચેત્યો તેટલે;પેલા ભવને પુન્યે કરી,ધારણુ ધર્મની મનમાંધરી;
અજ્ઞાન હતું તે સર્વે ગયું, જતી સમરણુ તોતેને થયું;મહિપત ચેત્યો મન મોઝાર,
નિરચે એ તો મારી નાર. માઈ કહ્યું એમ માને કયમ, સાંચેક ખાવા પડશે સમ;
સાચા સત વાધેસંધાણુ,અકલથકી પુરુ એધાણુ;સમાડું શામા કરો શોક,લક્ષ વશા
ખહુ માને લોક.દોહરો—અપવાસ કર્યા એક માસના, સ્વરગ મુખને માટ; જમતાં
ઝરજ આળીયું. વેહ ઉઠાડી વાટ. પોખ્યો પાલ્યો તે પુત્રને,માણુવા મુખને માટ,વ-
રધકાળે તે વધ કર્યો, વશ ઉઠાડી વાટ;પ્રમદા પરણ્યો પમણી,ઘણા ઘડાવ્યા ધાટ;
પ્રીતે કીધો ખરખરો, વેહ ઉઠાડી વાટ;જોખન મધે જશ હતીયા ધણી કીરત મુણુ
ધાટ;ચુકયા અતુર થઈ ત્રધપણુ, વીવેક ઉઠાડા વાટ;નવાણુ ખોદાવ્યાં નીરના.ઘણા
અણાવ્યા ધાટ;અંતકાળસર્વ પુરાવીયા,વખાણુ મુણ્યાં તે માટ;ગયો અવસર આવે
નહી, કરજે કોટી ઉપાય; મરણુ કાળે મન સ્થિર રહે, સેહેજે સ્વર્ગમાં ભય.

છપો—પુરૂષ ગયો એ સાલ,વખાણુ સાંભળીયા વાતે, સમજ્યો શીળ સંતોષ,
પચખાણુ કર્યો જશ જતે;પંદર દીવસે એક પક્ષે તરૂણી મનથી તાગી,એસી વરસ
કહાડ્યાં એમ.ભાવટ તો મનની ભાગી;મરતી વેળા માનવી,સીધે મન જઈ અડ્યું
પાછો પડ્યો તે પાપમા, અવતાર લઈ અવતરજી પડ્યું,નારીતું નીરમે મન;પોઢી
રહી પતીની પાસે જરા ડ્યું નહી મન;આરંભની ન કરી આશે,ખાવાપીવા મુખ
સેજ,હેત પતીશું પુરણુ,કામ વાસના નહી કય,ચિતા કીધી ચુરણુ; મરણુ કાળે તે
માનની,સંભોગ ઉપર મન અડ્યું,ગુણકાને ધેર ગોરડી,અધમ ધેર અવતરજી પડ્યું,

ચોપાઈ—અધો શીયાળો ટાઢે ખરે, ઉનાળે ડગતો રૂએ ભરે; આપો દાહો

ભુખે મરે, માઝમ રાતે મઝીદો કરે. જન્મન બધું કુંવારા બચ, વૃદ્ધપણે પામે કન્યા; ફકીરી કફની મન ધરે, પછી જન્મ મહારૂદ્ર આદરે. આગળથી પાણિ વહી બચ, પછી પાળ બાંધવા તપર થાય વદેરાદ વેરીની રીત, પછે કરવા બચે પ્રિત; વરત દીવસે તો બોજનવહે, અન્ય દિવસે તો બુખ્યો રહે; બાળ પણે વિવા નવથાય, વૃદ્ધ પણે બાલુવાને બચ; કરે જન્મથી કુટા કામ, પછે સંભાળવા માંડે રામ, ચાતુરભાસ નવ વરસે મેહ, થાય આવડું ચૈતર તેહ. નરનારી અવસર પ્રીછો પ્રાણિયો તો જીવતી છતિ બાણિયો. દોહરા—નરનારી પરણ્યા નેહથી, ધાર્યું વળતું ધર્મ, માનનીનું તો મન ડગ્યું, કીધું કુટુંબ. કામની કથને ઓળખ્યો, નરે ઓળખી નાર; પ્રીછ્યાં બહુ પદંતરે, પેલા બવનો પાર. છપો—સો વાતે એક વાત, કાંઈ નહી તેમાં કાચું; સૂર્ય અંદ્રની શાખ, સત્ય બોલુ હું સાચું. ભરતખંડ મુખ શુભ ભામ્ય ગુણ ભદ્રા-વતી ગામે નહાલઅંદશા શેઠ નીરબે મુત નીરમળ નામે; પ્રેમદા નામે પદ્મની. પુત્રી સાથ શાહે તણી, પરણુગમે તો પ્રેમદા, તુંધણિયાણિનેહું ધણી. ચોપાઈ—ચતુરા ચેતીમનથી મળે. ધણે હેતેવી વળગી ગળે; તું સત્યવાદીન હું સતી હું પ્રમદા તું માહારો. પતી રામા કહે સાંભળે રાય, મહિપત સમજે તેમનુમાંય, હું કામની એતો કથ. પરમેશ્વરે મેળવ્યા પંથ; પુરાણ પ્રીત તું પરણાવ, લાખણા એ લાલ લડાવ; શાહા પુત્ર એ સાચો હોય; કળી રાક્ષી નહી કોય. જેણે વ્રત ધર્યાંનાં એહ, દેવરૂપે દેવાંશી દેહ; ગાંધર્વ વીવા કરી રીત, પુરપતિ પરણાવી પ્રીત છપો—જે રાખે સંતોષ તે મહીમા વધારે; જે રાખે સંતોષ, વહના દેહની વામે; જે રાખે સંતોષ તે મહીમા વધારે. જે રાખે સંતોષ સહેજે તે સ્વર્ગ પધારે; સંતોષી જે જન હોય છે, તેનાં પાપ સઘળાં બળે; સામળ કહે સંતોષથી, જન્મ મરણ ફેરો ટળે. ચોપાઈ—તેત્રીશ કરોડ દેવતાની સાખ. પરણાવ્યા વર કન્યા બાળ, વરને કન્યા સોપી તરત, જેણે પાળ્યાં શીળનાં વરત, બીજે માલ આપે જેટલે, દુખીએ ના કશું તેટલે; ન ખર્પે હાથી યથ તાહરો, અનમી ટેક રાખુ માહરો; ન ખર્પે કમળ તાહરે એક. અનમી બચીક માહારી ટેક. ન ખર્પે તારો એક દામ હું ન કરે લીધાનું કામ. હું ક્ષત્રાણીકરો તન, માગ્યાનું મહારૂ નહી મન; આશા ન કરે હું તાહરી પરણાવ જે સી માહરી; ક્ષત્રીની ખબર સાંભળો બળે દારી નમુકે આંબળો. ક્ષત્રી કોનું ન ખાએ અન ક્ષત્રી કોનું ન બચે ધન; અંબળાતા અંબળાતા ફેરે, ટેક ન મુકે ભુખે મરે, ટેકી ક્ષત્રી મારી ભત ભુપત પ્રીછે ભરેલી ભાત, સૌને આપનારો શ્રીનાથ. તમ આગળ જોડું કંચમ હાથ. દોહરા—વીઠમશ્યત કહે વીર મુણ, તેં કહી વાત વીવેક, તેં કહી ને મેં સાંભળી, તેમ તું સાંભળ એક ગુણ તાહરાતી હું ગયો, ઠીક બેયો મેં કામ; સરવે માલ એહ તાહરો, મેં શું કીધું કામ, માઠમ જે હોય માહારૂ, મેં શું કીધું જોરાતમે મોકલ્યો હું ગયો. વાત તણો અકોર-પ્રાઠમ જે હોય મહારૂ, ના આવત તારે અર્થ; મારા

પુન્યે હું મથેા તાહારા કર્મનો મર્થ, તાહરો ખાલ તે તું લહે, તાહરા કમળીઆડ;
સાંભળ પણ શુ માહરું જેમે તો દેખાડ બીજાલ વાત એક સાંભળેા.તું શીમોડો રાય,
હું ચકરે પૃથ્વીપતી,વાલ ધરોમનમાય.સલામી લઉ સદા,હોડ ધણેથી હાથ;સીર-
પાવ આપુ સેહેજમાં, વાર કરો વીખાણુ, રાજ આપુ જે રીજયે, ખીન્નુ તો છુટી
લેઉ;રીજયો તારી રીતથી,સીરપાવ સરવં દેઉં.આપવા બેગ સદા અમેા,લેવા બેગ
તું લાખ, શાણા હોતો સમજજે. શાજ તણી એ શાખ. તુને વાલ ત્રીજ કહુ,જે
માને તાહરું મન,એ કમળ આપુ તને ત્યારે તો લેવું જળ અન.પતીજા મારીજશે,
તો જશે મારો પ્રાણ,જીવદયા પ્રતીપાળ તું.સત્યવાદી મુલણુ ચોધી કહુ અતુરનર
સાંભળે સધળો સાચ,ધમુરપક્ષ મોરાણમાં હેતે લે સહુદાથ,ધણા હેતથી હું મથેા
એ ગુફામાં એન, કોડ લાઠ્યો કામની, એતો મેહારી બેહેન, કર્દ દાન કન્યાતણુ,
દીધાં બેહેને દાન. મોટ આપુ મન કરી. કથો મન મુકી માન. રાણારાયનેરીધપતી
અનમી અહંકારી અનાથ,સસરા આગળ સરવકો,હેતે હોંદ દાથ સલામ કરીને કર
ધરો, સોપું માલ સમેન, મુખ પામી તે મુઠરી. હરખે ઊપન્યું હેત. વીક્રમ ફરી
બોલવા ગયા. માનનીએ મારડયું મુખ. સાચું બાહેરે મુઠરી દેહમાં છે કાંઈદુખ.
ચોપાઈ—ગુણ સાગર પૃથ્વિ તુજ ધણી, એજ સીમોડો માહરો ભણિ, ભુપત અને
કરવી ભેટ, પંડે ધાસકો પોહોડે પેટ બળ વિના જે રાક્ષા કરી. ચીત થકી કરવી
આકરી. બોગ ધણા ભામની ભરથાર. આવે ત્યાંહાં તારા અસવાર ચર્ણુ રહેલું
તણેને મુખ, દાવાદળ સમ એ દુખ. પરવશ રહેલું જે નવ પંડે નો સધળું મુખ
શરીરે અંડ,તુજ સરખો મોહોડો શીર તાત, દુખની કેમ કહેવાએ વાત,વનીતાનો
બોલ મનમાં વરયો, હેત ધણેથી રાજ હરયો. દોહરા—ત્રાબાને પત્રે લખી લક્ષ્મી
આપી છુહાણુ,માહારા દેખતે પરગણે,તાહરી વરને આણુ.ભરણુ ન આપશો મુજને
ન કરીશ આકરી મન, છત્રપતીનો છત્રપતી આણુ કોની અન્ય. વોળાવી વીક્રમા
જીતે, અલખત આપી અપાર, કમળ હથીઆરને કામની,ભરે જે ભંડાર,અધીપત
મન આણુદીયો, આપ થયો અસવાર;આપ આવ્યો ઉન્નેણુમાં કણુ ન લાગી વાર
જયજયકાર બધે થયો, ગડગડીયાંનીશાન;મોતીવધાવે વિચમાં, ભચીક કરેવીખાણુ
રાજ કરયું અતી રંગમાં, ભરતખંડમાં ભુપ. સાક્ષીએા ચાલી શાજમાં. એવો
રાય અનુપ; મોટું સીંહાસન અધીક, ધણી રીધ ધરમુત્ર; પ્રબળાળે પ્રિતથી, પેટ
તણાં જેમ પુત્ર. નથી થયો અવની વીરો, કો થારો કો થાય; કામ કર્યો છ કોટીધા
અકળીત કોન કળાષ, બોજખતે કહે પુતળી, ધન્યદા પવીત્ર; રાજ રૂંદે વીચારજે,
વીક્રમ નામ ચરિત્ર, રળીયાત થયો તે રાયજી,કીર્ત શુણિને કર્ણુ; કાળીદાસ માધે
કયાં, વીક્રમનાં રૂડાં વખાણુ. શ્રીગોંડ માળવી વિપ્ર શુભ, શામવેદિ છે સાર, મુત તે
વિરેચર તણે,એને અક્ષલ અધીકાર.શેવક શેવક શિવ શક્તિ તણે,દિવ્યકવિનોદાસ;

બ્રાહ્મણ ભાટ ચારણ ભણા, આજ્ઞાથી અભ્યાસ, ગુણનિતી ગુજર દેશમાં, અમદા-
વાદ અધીપતી, વાસ વેગળપુણ વીખનો, માહા મનોરહ માત; સુત શ્રી વીરેશ્વરતણે
શામળજી નીજ નામ, પીતા પુરૂષોત્તમતણે, કરત નીતશુભ કામ; સીંહજગામ
શીરોમણી, માતર પ્રગણા મોહ; રખીદાસ મનજી તણે, વસે રૂપી એક તાંદ, લક્ષ્મી
લાજ લેઉવા વિષે બુધસાગરનાં બીજ; સપુત સલક્ષણ, ભાવીક રૂપી ભત્રીજકવિ
તેડચે કોટે કરી, શુભ દીધાં સનમાન; પૃથ્વી કરી પસાયને, ખાનખાન ધન ધાન.
અંથ કરે ઉત્તમનવો, પરમારથજે પુન્ય; ધર્મ કામને અર્થ મોક્ષ, નેક નરાખી તુન્ય
તે ગામમાં મહાદેવ છે, દેવ વેદ દાતાર, મોદીક ચેડે ચોખાતણે મહીમા અપરમપાર
વિરેશ્વર વીસંભરે, મોદોદમ પદવી મેદેર, ચોખાનો લાડુ ચેડે, સવામેમણ શેર,
મહીમા શ્રી માહાદેવનો, રખીયલ પુન્ય પ્રતાપ; શામળ વીધે વરણુચે, અંથ અનો-
પમ આપ વીક્રમ મહિમા સાંભળી, આણી મનમાં ભાવ મનવાંછીત માગ્યા મળે.
ભવજળ તરવા નાવ; પુન્ય કરજે સહુ પ્રીતથી, શાસ્ત્રજ પુરે શાખ; આપે એક
અવની વીધે, લે પરલોક લાખ; એક સાંભળી આપશે અન વચ દક્ષણા હાથ; આ-
લોકે જશ વધસે; પરલોક પ્રભુનાથ; શામળભટ શ્રીગોડ શુભ. કવીરાજ કહેવાય,
શેવક સહુ વીખજ તણા. ગોવિંદ તણા ગુણ ગાય; કીંકર સહુ કવી તણે, રેયત
સહુનો રોક; અધીક એછું એમાં હશે. ક્ષમા કરજે મુજ વાંક, ભોજપ્રવક્તું ભામની
વિદ્યા વાણી વિલાસ શીક્ષા એ છે સરવેને, પરમેશ્વર પુન્ય પાશ; આકાશ પુતળી
ઉપડી કથા સંભળાની કર્યું, એવાં પ્રાક્રમ જે કરે, તે અતુરધરજે ચાહ્યું, પુન્ય કરે
તે પાકમી, ઇશ્વર પુરે આશ; એહ કથા પુરાણ થઈ, કહે કવી શામળદાસ, આતાવકતા
સમજતા; કહે કવીતા કરજે; શામળભટ કહે બોલજે જય જય શ્રી રણછોડ.

વાતા ૪ થી શીંગલ દીપની.

માનવંતી નામની ચોથી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજ બોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાય નમઃ ચોપાઈ—શ્રી મુખ શેરુ સારદા, જેમાં કંઈ ન હોય કહા; હંસ
વાહની મોહોટી માત, જેની વાણી વેદ વિખ્યાત; વેણા પુસ્તક તે ધારણી, લક્ષ્મી
કોટી કલ્યાણ કારણી; તું માતા તુમી જેહને, કવીજનકીધા છે તેહને; તું પુરે મનની
કામના, નવખંડ આલી નામના, આપો બુદ્ધ શ્રીસ્વામી મુખે કરે અંથ સતવાદી
મુખે; શ્રી ગણપત દુઠાળો દેવ, મુર સનકાદીક કરી શેવ; તેત્રીશ કરોડ પહેલો પુલ.
ય શુદ્ધ બુદ્ધ રીદ સીદનો રાય, સેવા તે સીંદુરે સાર; અમરત મોદીક આપ્યો
અહાર; શીવમુત શ્રી પારવતી પુત્ર, ચીંતામણી કરાં ધરમુત્ર; કલ્પવ્રક્ષજેને બારણે
શેરુ પદ સીદી કારણે આધરાક્ટ ઉમીયા તું ધરિ, શેવક હું ન. મુછું શીશ દોહરા-
કૃષ્ણ કંપાળ રાવે રમણ, બનકી જીવનરામ, મોટે કોડ પાતક સરવ, જપતાં નીરમ

ળ નામ, માત તાત ગુરુ ઈષ્ટને, ચરણે નામુ શીશ; વરણુ વીકમરાયને કૃપા કરે
જમદીશ, પુન્યકારી પ્રભાના પુન્યકારી પુન્યરૂપ; નમ્ર ધારા નરેન્દ્રપત. ભોજરાજ
ભદ્રભુવ, બ્રહ્મ ભોજન બહુ પ્રાકમી, પંડીત હાયપ્રિભાણમાં; કલ્પવ્રક્ષ કવિથે તણા,
અખીલ દેશમાં આણ; ચરચા ચતુર ભુજ તણી, ખરીવાતની ખોજ; વિશાખે વીપ
જ તણે, ભવ નિવારણ ભોજ. સવા લક્ષ એક સહજમાં, આપે અઠકાઆપ; સિં-
હાસન તેને જડયુ, કાંઈક પુન્ય પ્રતાપ; રતન જડીત કંચન તણું, ઉપમાઅતી અ-
પાર દરશન દુરલભ દેવને, સ્વર્ગ લોકનું સાર. પુરવેવીસ્વકર્મે વડયુ, શીવને ક્રીધુ
ભેટ; આપ્યું તે પછી ઈંદ્રને, કોઈક કાળે નેટ; વાસવે સોંપ્યું વિક્રમને દુઃખ ભંજન
નરેશ, કોયક સમે આવી ચડયું, પૃથ્વી માંહે પરવશ, શોભા તેમાં સ્વરગની વધ-
કુંક વિમાન, કેતવના કુબેરની, આપમ એ એનુપાન પાછળ ભત્રિશ પુતળી, પદ-
મની ભુગને જોડ; બળે સજવન સુંદરી, ગુણ સાગરણી ખોડ. ભોજે કહાડયું ભોમ-
થી, પ્રભાગુ કરી બહુ પેર, શોભાવ્યું સભા વિષે, ઘણા હેતથી ધેર શુભ ગંગોદકે
શુભ કરયું. અક્ષત અંદન લીધ અમરન ચોંટીયું અધીક, પુલ્લ બહુ વિધ ક્રીધ
બ્રહ્મભોજન કરાવીયાં, દશ કોટીયા દાનઃનૃપ મળ્યા નવખંડના. મહીપતને દીધાં મા-
ન, વિપ્ર તેડાવ્યાં વેદીયા. લાખેળું મુહુરત લાગ પ્રદક્ષાયા પુઠે કરી પરકથે જમણે
પાગ, માં માં માં કથું પુતાળી મહીપત પ્રતે મુખ, પગ મા ધરેશો પુરપતિ દેહ પા-
મશેા દુખ. અચરત પામ્યો અધિપતી. હેતે જોડ્યા હાય. નકારે કર્યાં કયાં નાર તે,
ખોહ્યા સ્યામા સાથ, પુતળી કદે રાજ સુખા ભલાભોજ ભુપત; સત્યવાદી સુલક્ષ
ળા, નિરમળ મહિમા મત વીકમ અવતાર વાસવ તણે આ લોકે પળુ ઈંદ્ર શો-
ભ્યે રાય સમસ્તમાં, જેમ તારામાં અંદ્રતરતિખે આસન હતું, તેવા જોકોઈ થાય,
તેવાં પુન્ય પાકમ કરે, ને ધેરે સિંહાસન પાય, પર પરાકમ પરમારથી પરદુખભ-
જન ભુપ, પ્રાણ આપે પરકારણે અધિપતી અકલ અનુપ ભોજ કરે, સુણ ભામનિ
વિક્રમશેન વીખાણ, કૃત માંડીને કોહો મુને, પંથ કરે પરમાણુ, કયાં વાંધ્યા કયાંડિ
છરથો કયાં ક્રીધુ રીધ રાજ, દુઃખ ભાવ્યું દુનીયા તણું, કેવા કૃત પરકાજ.

ચોપાઈ-કરણ અવતાર તણી તે કથા, જોગ વાતઝાડી કહું જથા, ને સાંભળતાં
પાતીક જાય, નરનારી સહુ પાવન થાય. ભરતખંડ જંબુદ્વીપ જણ, અધીક મુક્તિ
પુરી ઉજેણ. ક્ષીમા ત્રઠ ગુણવંતી ગંગ સ્વર્ગ માર્ગ તણા તે સંગ; મહાકાળેશ્વર
મોહોટો ઇશ, બેતીર લીંગ શોભે જુગદિશ હરસીધ માન હનુરિ ધણિ આચર સેવ્ય
ગામજ તણી ઈન્દ્ર પુત્ર પામ્યોતો આપ, મરધવસેન ઘથો તે આપ, દેવરૂપ દેવાંસી
દેહ, ગુણવંતો ગુણીયલ તેહ ત્રલકધડ તેણે તો રચ્યો, મહામનોહર મહીમા મચ્યો
હાંકી હેતે જીત્યો હોડ, કન્યા એ પરધથે તે કોડ; બેટી તંબકરાજતણિ, ગુરુવાપણે
ગુણવંતી ધણી, પ્રોઠ મર્લા વાંધ્યા તે પેટ, પછે નારીથો નાઠી નેટ, અંણે બાળકબે

જાણ્યા, જશવંત ગુણવંતા ધણા; એક ભરથરી ભારે ભુપ રાજ તેજ રઢીયાળુ રૂપ; ભુપત કેરા જીત્યા ભોગ, જરા જીતીને લીધે જોગ. કહેવાશે આગળ કથા, જે જોગી કહેવાણા જથા; બીજે પુત્ર વિક્રમ વીર, નાનો પાણુ ધોરધર ધીર, જેણે જીત્યો વીરવૈતાળ, કંઈક દુષ્ટતા આપ્યા કાળ; કંઈક લોકનાં ભાગ્યાં કંઈ, શોભાવીજેણે બહુ અંધ; જેણે જીત્યા જે પંચડંડ, પૃથ્વીથી ટાળ્યું પાખંડ, અહરણી જેણે અવનિકરી, બીજીકને ધેર દીધજ ભરી; મુકિત પુરિ મહિમા મુલ્ય ઈંદ્ર પુત્ર ઈન્દ્ર સમતુલ્ય; પૃથ્વા પત પુરંદર પાક, જેતીશ કુખ લખાણી શાય. સાગરમાં શુક બોળે અંચ, સતમુડ-માં કણકા પંચ; કંઈક વીઠ હું મહીમા કહું, લક્ષણ બુદ્ધિ સારિ લહું; પ્રધાન રાજ પોતાનું કરે, પોતે પરદુઃખ ખોતો ફરે; જીવ્યો ત્યાં મુધિ જરા લીચો મુખ નીંદ્રા ભોજન નવ ડોચો; ન કર્યો મુખે સ્ત્રીના સંગ; ન કર્યો રાજવૈભવ રંગ; ન કર્યું વા-હાહું દેહ કે હામ, વહાહું એક પરમારથ કામ; વહાહું પુન્ય પરમારથ દોય, પાપી જન વહાલો નવ કોય. આણુ ધરમ મારગની ફરે ફરે; ન્યાયશાસ્ત્રથી ન્યાય કરે; રૈયત શત્રુ કે મિત્ર, પુત્ર પરીવાર સમજે છે ચરીત્ર. જીતી નીંદ્રા જીત્યો અદાર, અલખત પામ્યો અપરંખપાર, લણુ લાઘવિ વિદ્યા ભણ્યો, સદોદર પરનારી તળો; પરકાયાકરે પરવેશ, એવો શીધ તળો ઉપદેશ. એક સમે નીંદ્રાવશ દોય; જીવ્યો ઝબકી જુગતે જોય; ઉડ્યો તે વેળા આગસ તજ, શ્રી ભગવાન ભુદરને ભજ; તે વેળાતો થયો તૈયાર બાંધી સકળ ભાથા હથીઆર; અંધપછેડા એકદયો અનુપ, ભલી ભાતથી આલ્યો ભુપ. ખડગ લીધું છે સોધાર, હરસીધ તણું આપ્યું જે સાર. બુધનીધાંન નીકળ્યો બારણે, નિશા ચરચાને કારણે; જોયો ધડ ઉજેણી ઘાટ, રાજ આલ્યો વનની વાટ. અકસ્માત અજવાળુ હોય, તે તો રાજ દ્રષ્ટે જોય. દવ બળતો હશે કોઈ દુત, બચ પમાડ્યા આરે ભુત; વપુ માહે તો સદેહ વશ્યો, ધર્મવંત તે સામે ધસ્યો; રાજ પાસ ગયો જેટલે, ચીતા બળતી દીઠી તેટલે. ચીતા રચી છે વિવિધ વિવેક, પાસે નર ઉભો છે એક. તેણે નાહી સ્મરણુ કર્યું; ચીતામાં પડવા મન ધર્યું; ઝંપાવા માંડ્યું જેટલે, વીકમે દીકું તેટલે; હાં હાં કહી ઝાલ્યો હાથ, પુંડળથી ભરાવી બાથ; શા માટે તમે દુખીઆ થાઓ, શા માટે તમે બળવા જાઓ, દેવ સરખો કાં બોળે દેહ. દુખ મુજ આગળ કહો તેહ, શા માટે પરહે છે પ્રાણુ. સાચુ ન કહે તો ઇશ્વર આણુ. સાચુ ન કહે તો સીધી સાધ, પ્રલેકાળનું તુને પાપ, દુનીઆને બહુ વાધ્યું દુખ, હસ વીસ ગાળ દીધી છે મુખ. મેહેલ મને તું ચીતે ચોર. શું કરે વણુ સમજે સોર; દુખ દે છે મુજને શા માટે, તું જ બાધ તાહારી વાટ. મુરખ તારૂં મનકુ હોય, દુખ વનામરે નહિ કોય, દોહર-જા મારગ તું તાહરે, હું લાગું તાહરે પાગ; ખોટી કરે છે તું મને હોવાશે મારી આગ. લોક બોલે હું આવીશો, જીલમ કરતો જેહજો બોલે હું ની-

સર્થો, આગળ આવ્યું તેહ.વાહાણું તો વહીને જશે, ટાંઠે ગળશે હાડ;તું મારગજ તાહરે, હું માતું તાહરો પાડ.વિક્રમ કહે ખોટી થશે.તે આવે તુજ કાય;વાત કહ્યા વીના મુજને, મારગ નહી જવાય. હું કહું તે સાંભળો. તેણે શું કાજ; માહારા દુખની સાંભળી; આવે તુજને લાજ,તસ્કર વિદ્યા નીકળ્યો, રમવા જ્યો જર; એવામાં ઇલાં આવીયો,કરવા મુજ વીચાર. તેજ મળે લ'પટ થયો, તુજ સંગે થયો ચોર, જે છું તે તમે જાણશો, કહો વાત અકોર. ચોપાઈ-તાહરે તે બોલશે દુઃખી સાંભળ ભાઈ-રહું તે મુખી. જાતે છું બ્રાહ્મણનો વર્ણ,સાંભળ દુખ બોલી કહું કર્ણ વસે વગળે માળવ દેશ; પુર્ણ આઠ ભાગ્યો છું બેશ;જેબન સ્ત્રી માહારે ઘેર હતી, પતિવ્રતા ધર્મ પાળતી;સાસદપક્ષતણ હું તો શર્ણ, થોડેક દીન પામે તે મરણ; મુજને તે શું હતો નેહ, પ્રીત જેવી અપેયા મેહ પહેલુ તો હતું જે દુઃખ, હવડાં થયું તે કહું છું મુખ; દીન ઉપર દીન તે વહી ગયો, તે દુખ કેરો પાર ન થયો. કર્મનું-સારે કરનો આહાર, જેમ સઉ વરને સંસાર; એક દિવસ શુકલ ચતુરદશી,પોહ્યો હું જ્યારે થઈ નીશી, નિશા પોહાર ગઈ જ્યારે, સ્વપ્ન એક લાધું ત્યારે; હું જાણુ જે વનમાં ગયો. એટલે જામ બીજે એક થયો. પાસે નહી જન બીજે કોય એ સ્થાનક કઉતક હોય, હેવે એક દીડી હાથણી,જાણે અઘરાવત સાર્થણ.અનેક આબુપામુ દીસે ઘણાં. અંકુશ અંબાડી શોભા તણાં; રામીપ પાસે આવી છેક, ઉપર બેઠીતી સ્ત્રી એક; બીજી અમર કરે એક પાસ, તે જાણું છું તેની કાસ; એવો કામનિયોના વડંદ, જાણે શરદ નીશાનો ચંદ, એવું સ્ત્રીનું મુખ ઉઠયોત,જે વિ ચીત્રામણની જોત; પહેરયાં વસ્ત્ર તે અતી અનુપ, શું વખાણું તેનું રૂપ; નાગ કન્યા કે દેવાંગના, નહી બીજી સ્ત્રીની સંગના, જેવી ઇંદ્ર તણી અપહરા, મોહ ભાગી મહની મહરા. શરદ પુત્રમ જેવી જામની, નહી જુતળ એવી ભામની; પદમણી ચીત્રાણીના ચેહેન, અતિ માહની પલકારે નેન; કનક સુરો કંચુકી હાર, નકશીખ શોભા અપરમપાર, કે એ રંભા મોહની કે રાણિ હશે કોયની, મેંતો રૂપ નિરખ્યું તેહ તણું,તેહનું બાણ વાગ્યું છે ઘણું; કરી સાનમાં દીધા મને સાહ, દીધો તેણે આશીરવાદ, તે બહુરૂપી બાળ,કર જાડી મોતિ વરમાળ, આવા સમીપે મોટા બ્રહ્મ, આજ થઈ રૂપું તુજ કરમ; અમોસકળ સમરૂપ આણું તુજ ઘેર સ્વામી સ્થાપીને શેવા કરે વચન આપ મુસ્તક હું ધરું. દિહું હેત મેં નારી તણું; હાથે સાન કરી તે સાર, વળી સાહ કરયા હસભાર;હું પાસે જવા લાગીયો, એટલે ઝબડીને જાગીયો; પડ્યો અડભડી ખાટ,તરફડતો તે માણેક માટ.દીહું તેંતો અલોપજ થયું, મુખ સપનાનું વીતી ગયું;પડીકાળ ને ઉડી જાળ,ગઈ હાથથી સ્ત્રી વરમાળ; જાતાં રીદ આગળથી ગઈ, જાણું જે અર્ધા ઉભી રહી, હેતના મુખની

બત્રીશી તણિ, તેની પીડા મુજને ઘણી; સાચુ કહું તમ આગળ કથી, તે ઘણેથી રે
હેવાનું નથી; કે આગળ કહું ને શું કરું, મહાદુષ્પથી વણ ખુરે મરું. બીજું દુઃખ
મનશુ ભાગીએ, ભારે દુખ ને કયમ રાખીએ; વળી વિચાર રૂદીયા પખે, વિક્રમ દુખ
ભાગી શકે, રાજા પાસે જાય દુખીયા વણા, કરે કામ વિક્રમ તે તણા, જતો તો ઉજે-
ણી જાણ, એવે નીશા પડી મુજ આણ, વીચારું રૂદીયા સાથ; હમંદુ રાખ્યું મેં મુજ
હાથ; સમાજામાં રાજા શું કરે શી વસ્ત તે મુજ આગળ ધરે, માહારો કયમ સરે તે
અરથ, ઘણી આપે તે રાજા ગરથ; દેવરૂપને દુખ કયમ દેઉ, તેના દોશ માથે કયમ
લેઉ. લોક મુજને ધેલો કહે, કહે રાગણું સાચું કયમ રહે; વાત એ ખોટી લાવીયો
રાયને દુખ દેવા આવીયા, તાહારે હું નો હળવા થાઉં, ઉજેણીમાં હવે નહી જાઉં
આખરે માહારે દેહ મુકલું, વાયદે શીઠ મત ચુકલું. પંચ ધટાળી કરશે લોક, કહે છે
દુખ દેછે એ કોક; એવા મનમાં ઘટયો મેં ઘાટ, કર્યા એકદાં અગ્નિ કાષ્ટ; જેમ મુ-
જને હહાડા જાય; ધડીએક વરસ સહિ સાથ, મરણું મુજ લાગે સોહલું, દુખ સ્ત્રી ત-
ણું દોહલું, એ તુજ આગળ કહ્યા મેં બેદ, નથી બીજા માહારે મન ખેદ; માટે તમે
પંથ પરવરો, જાતા હોય તે કારજ કરો, સાંભળી માહારા મનની વાત; મુકી દે ભા-
ઈ માહારો હાથ; માહારે કામ કરવા દીલએ, ખોટી મુજને નવ કીલએ. દોહરો-
તેહ તણું દુખ સાંભળી, બોલ્યો વિક્રમવીર; તાહારે કામ અમા કરું, હૈંટ રાખો ધીર;
છાંટ શોક મનડા થકી, કાળજડું ધીર રાખ, ભાગુ દુઃખ તાહારે, તેના અગ્નિ શાખ;
માસતણી મતલબ કરો, ધરો દેવીનું ધ્યાન, તે સ્ત્રી પદા કરું, નીરવે આણી આપું
માન; પરણાવું તે પદમણી. શમણે દીડી જેહ, અનઉક મુખ નવ મરું. લક્ષ પ્રતિજ્ઞા
તેહ, તારે વીમ તે બોલીયો, વાત કરે એ જુઠું; પાપીનું એ પારખું, હીંગ થઈને ઉઠ
પરદુખમંજન સાંભળો, અવની વીકરમાય; તે વીના નહી કોનો આશરો, તો તુજ
થી કયમ થાય, નથી ગર્થ ભારી કન, નહી વજ વપુવાસ; તમે હશે કાંઈ તાકતા મુકો
તેની આશા. સ્વપ્નાનું મુખ માહારું, ઇશ્વરથી ન અપાય, બીજું હોય તો જાણીએ
આપે વિકરમ રાય, પાણીમાં નવ નાંખીએ, સોના કેરી જાળ; વીક્રમને જઈ શું કહું
શમણે દીડું આળ, જુઠો જુઠો સહુકોકહે, સાંભળતામાં લોક; અન્ય ઘટતું બોલીએ,
તે મન જાણ્યું કોક; નહિ તાહારો આશરો, તાહારે વચ ન ચુક, કામ સરે કયમ તમ
થકી, મીઠ્યા લવરે મુક; તાકે છે તે તો નથી, વાદન વસ કે ગર્થ, જાણે કોઈ વસ્ત
વીખે; જ્યાંહાં સરે તમ અર્થ. ચોપાઈ-દુખીએએમ બોલેને મુખી, કરેકણ મુજને
તે મુખી; ફરી પ્રગટે કોઈ જ્યારે રામ, તે દીનથાય અમારું કામ ઉજેને પરાયીમમાં
રવિ, તો નરખું નારી નવી, ગંગાજી ઢક્ષીણમાં જાય, તોયે કામ માહારું નવ થાય,
મેરૂ અજે ડંડે દિગપાળ, તોય ન મળે નારી વળમાળ, ફરી અવતાર વિરનુજ ધરે,
તોયે કામ માહારું નવ સરે. દોહરો-શમણુ સાચું હોય નહી ડાહયો હા કહે કયમ;

કુખલાજન એક સાંભળી, વીકરમ ઉઠેણી મામ; એક કુખ બીલુ' હમું, ખાતર ઉપર તેલ; પરહર કુખ પેંદા થયું, મીધા લવરી મેલ; તું ક્યાંહાંથી પેંદા થયો, દેહેને તારું નામ; વિહરમ કહે છે વિપ્રમુખ; રાખો હમરે દામ; શેવક હું તુજ ચરણનો, વીકરમ માઈ નામ; ચરચા બેવા નિસરચો, બેતો ચાચો ભમ, સુખ સપના-તું સત્ય થયું તે ગ્રાહણ તુજ જાગ્ય; પરણાવું તે પ્રેમદા, તો મુખ લેઉ નીર; મહિ-નામાં મેળો કરે, તો બાણી વીકમ વીર. કદાચ કામ થાયેનહિ, તરેણી નમળે માઉ. આ રથાનકે ચિતા રચું, બળશું આપણુ બેઉ; બોલ્યુ અબોલ્યું થાય નહિ, માયે-છે હરસીધ ધર; એક માસે મેળવું માનની, તજ રૂથેથી ત્રીસ. વિશાસ આપ્યો તે વીપ્રને, પુરણુ હેતે પેર, માસ તણી મેહેતલ ઠરી, ઠરી રહે તુજ ધેર સમ દીધા બહુ સામટા, પ્રહલ્યાદીક પાપ; માસ ચડી મંદીર રહે, હું આણું આપિઆપ.

ચોપાઈ-રાખ્યો વીપ્ર ગુણવંતે ધેર, પછે પ્રણામે સી યધ ધેર; દિમત રાખ દાતો કહી, મહિપતને મહા ચીંતા યધ-દહાવા ત્રીસ કાલે વહી જશે, વીપ્ર વાયંદા પુરો યશે; શું કહું આગળ વાત. આરાધુ જઈ હરસીધ માત. સીમા ત્રઠ ગાંધરવ મશાણુ, ભુત પ્રેત ભેરવનું રાણુ; આવન વિર ચોરાસી સિદ્ધ; છપન કોડ આમુંદા નીધ. સી-ધવડ ગાંધરવ ગંભીર, મંગા સપાન સીપ્રાનું નીર; શ્રી હરસીધજી મોહોટી માત, વર દેયણી વૈષ્ણવી વાત. પ્રગટે કરી જે જાતની બેત, કહિ અજવાળું અતિ ઉડોત; ક્યો કુંક કુંતાસન કાજ, રાજસીધ યું તે તાજ. જવ તલ અને પચામ્રત ખીર, શરવે હોમયું વિક્રમ વિર; તોય માત નવ થયા પ્રસન્ન, દીધું નહિ દેવિએ હરશન માહા નીશા પાસે નહિ કોય, વિક્રમસેન વિચારી બેયા. દોહરા-પુલ પુરા પીરશાયધ, ઉદે થયો જવ દિશ; આહુતી પુરણુ કરી; ઇદવા માંડયું ત્રીશ. કહાડી ખડગ કોટે થયું, પ્રસન્ન થઈ તવ માત; હાંદાં કરી હજુરથી, હેતે ગ્રહયો કાથ. શા માટે તું દેહ તજે, શામાટે ધરે શોક; મજ સેવા પ્રતાપથી. વશ તાહરે તણુ લોક; અરે રાય પ્રધ્વી પતી, કહાંચો અતુરસુભણુ; શું કુખ તુજને પ્રગટીયું; સેહેજે હોડે પ્રાણ. મામ મામ આપું તને, જે મન તારે હોય; તુજ સીર હાયજ માહરો, ગાંજ ન રોકેકોય. પ્રહલ્યાદી ઠરી પુરપતે, બેડીને બે હાથ; માહરું કુખ બાણી તમે; શું બોલું તમ સાથ. વીપ્ર સ્વપ્નામાં પરણીઓ, આશાપી વરમાળ; તે તો ક્યાં ? તણિ, કોહોની બેડી બાળ. મામ નામ ને હામ કહેા, કોહો મળવાનો ઉપાય; પરણાવું તે વિપ્રને, સિદ્ધ મનોરથ થાય. કહે શક્તિ સુણો રાયજી, તાંહાં છે વસમી વાટ; મામ હામ કહું તને, મેલોમન ઉચાટ. ચોપાઈ-નગર અનુપમ સીંદહ દેશ, જ્યાંહા નારી નવજેબન વેશ; પદમાણુ પ્રગટે છે પેર, શીંગલ દેશ તે ધેર ધેર. બીજી નહી કાઢ એવિ નાર, પ્રગટે પદમની કારે ધર. તાંહાં નવ બાંચે કા માનવી, તાંહાં બાંચે દેવ કે દાનવી; નવ જવાય ગાંધ-રવ કે નામ, નવ જવાય અહંકારી આપ, નવ બાય ત્યા કપટી કાય વીકટ વાટમાં

ચોટી હોય; હેજ વાટ તણેા કહુ વાઝ, નવ જવાયે રાજ ૩ રાંક. એ બલવાની ઇચ્છા કરે, ખુટયા વીના નિરથે મરે; કુનીઆમાં એ છવડું આઢે, રખેરાય શ્રીમલમાં બ એા. એયું અગ્રત દ્રષ્ટે ભરી, દેહ રાજની સારી કરી; જાતા અહરે કટજ કપ, વર દાન માગું તે આપ. શીંગવ જઈ લેઈ આવું નાર, આપું પ્રાણલેને આ કાર; તારિ દેહ અમારે ધર. નીકર વણ ખુટ કું મર. નવ ખંડમાં જણાયે એમ, પાણે વચન માણ નેમ; સમણે દિહું તે આપવું, કહ કુખીઆનું કપવું. બઉં છું શ્રીમલ પાંસરો, માહારે તો તાહરે આચરે; વારે રસા કરએ માય. પંથ આલવા માંડયું રાય. ત્યારે બોલ્યાં હરસીધે રૂપ, સાંભળરે સતવાહિ જુપ; આલી છે તે વાટે આંચ. મોઢ ચોટી વસે છે પાંચ. એક એકથી આલી હોય, તે માગું નહિ બચે કાય; પ્રથમ રણમાં જ શો જ્યાં, વિઠ દેલ વસે છે ત્યાં, રાંક કામદ બચે રણ, બુચે એ તે પામે મણ; તે જનને બળવીને જાએ. મુરપુરે તાંદાં ધીર વીર યાએ. બીજી ચોટી રણમાં વસે ચા-પાસે અગ્નિ તો હરી; તે અગ્નિ તો નવ હોતવાય, એ બચ તે પ્રલે થાય. ત્રીજી કામ જશે બહેરે, કેપશે પખી મોટા તાહરે; મોહાટી આંચ સેંચાણા નામ, માંસ આહા રતું તેને કામ, તે કામ કાઈ નવ બચ, રૂધીર માંસ કરડીને ખાય, લલ કરોડે અસ-ખ્યા વશે, કેપે માનવી ઉપર ડશે. તેથી ચોથો આવસે કામ, અમેદ પોળ છે તેતું નામ. હશે કરકશા તે બારણે, માનુશા આહાર તણે કારણે; છલો ચુકીયા યા જઈ મળે, વણ પુછે તેને તો મળે. વિઠ વાટ છે વરવો વેષ, તાંદાંથી આવસે શીખરદેશ; તે કેયમાં કોઈ જે બચ, વાહણ પુતળી કાયા થાય. મનુષ થયા કાંઈ પાપણ, શીંગલ દેશની એ અધાણ; તે દેશનો વા વાયુ અડે. મનુષ પાપણ થઈને પડે. સમીપ તાંદાંથી શીંગલ દેશ, પુરમાં નહી થાયે પ્રવેશ; લલ કાટીરા કરતી વશે. કેળી દસ્તી તે ઉપર પ્રશે. મારે અંતમુર મોહા પ્રહાર, હણતાં તેને ન લાગે વાડ મુજ મજનું પ્રાકમ હોય તુજન મ.છ રહે નહી કાય. માહારે તારા મુસ્તક હાથ. વૈનાળ વીર વહેરા સાથ, અર્થ સીંચેરો એ કામ. વાટે હોતવળે મોહોટા કામ. ચીલ વચન સજિતું મરું, કડમલ મેડેથી મરું; પગલે પગલે પળીએ ધીર, તજડું આહાર નીંદ્રા ને નીર. રાજસીય કરી તે તાજ, પરકુખભંજન વિષનું કાજ; ભાવે પત પોવાનો ભણે. ભય મનમાં કોઈનો નવ ગણે. આલ અંચ છે મોટા પાત, તે આગળ બીજે કણુ પાત; પર્મ સખાઈઓ જેને હોઈ, તેને કુખ નવ દીએ કાઈ. જેને પુત્ય વાહણ છે લણેા, તે અવતાર ઈશ્વર તણે એક તણે છે મોટા મર્મ. સહુથી અદો તે તો મર્મ. પંથ પળાયો વિક્રમ વીર, ગયા આપ મોટીને તીર; મોહોટો દેલ વિકટ વિકાળ, એવો કાપ કેતાતજ કાળ.

હોહરા—જો તાડ સરીખડે, પર્વત જેવું ગાત; બલ લાસે જઈ તેહનો, તો જા-નવી કુણ માત. કાયા બલે એક લોહની, પર્વ એવો દેહ; રણમાં દિંદો રાયને, ધરીને આંચો તેહ. ચોપાઈ—દિંદો રાજને એટલે, ધરીને આંચો તટલે; શીયા લીંચા તેને

હાથે રાજ્યને બરાબી બાથ. આજ કુખ અમારું ટાપુ, બધેજ દહાડે ભક્તજ મહારુ; ભુલો પડ્યો દિશે છે ભગ, પ્રમદ્યુ પુન્ય માહર સાગ. તાહરે વિક્રમ બોલ્યા વાણુ, આળ્યો છું તુજ લેવા પ્રાણુ; મારે રાક્ષસ કેરો આહાર; માટે આળ્યો છું આ કાર. તે ક્રીધાં છે કુડાં કરમ, અને મારવા આળ્યો ધર્મ; રખે બધે ભુલો પડ્યો, તાહરે માટે આવી ચડ્યો. આળ્યો છું તુજને સાંભળી, પોહોંઆડવા મન કેરી વળી; દેડે બોલ વિક્રમનો વચ્ચો, ખડખડીને તે તો હસ્યો. હા ભાઈ તું મારીસ મને, એવો બળીઓ દીધો તને; એક માસ મહારે છે તું, હવડાં મુખમાં સુકું હું, જે હોય તારો છટ દેવ, એક ધડી, તેની કર સેવ; કુનીયા તો પરવારીયો, તારે કાળે તને મારીયો, રહ્યો સાંભળી નીકમ ભુપ, પ્રચંડ ક્રીધુ સેવેજ સ્વરૂપ. લઘુલાવવી વિવા જેઠ, તેથી ભમણા શીધો દેહ, કરી કાંત દિધી ડાટ, હૈય ઉપર ક્રીધી બહુ ચોટ. તાહરે તે તો વિસમ થયો, દ્રષ્ટ ભરી જોઈને રહ્યો; દીડો તો નહાનેરો બાળ, ધડી એકમાં થયો મહામળ. માનવી નહીં કો કારણુ જેઠ, અકરમાત વધાર્યો દેહ; પછે અહયો બે જળુને કરાધ વળગ્યા માંહોમાંહે જુદ. એકએકને મેહેલે ધાવ, કો કોને નવ સુકે ઢાવ; રૂંદે ધ્યાન અંડીનું ધરે, તે ક્યમ કોઈનો માર્યો મરે. જેને દ્રષ્ટ સાથે વૈતાળ, જેને ખડખડોહો કાળ; જેને આવરદાનું જોર; તે આગળ ચૈતન સહુ ચાર. જેને ધર્મ પોતાનું સાય, તે ક્યમ કોઈનો આળ્યો બાય; પરકાજ જે કોઈ કરે, વીસ્તુ ચરણે તે તો કરે. વળી મનમાં જાણ્યું નેહ. આવરદે પડે નહી દેહ; એકું વિચારીને કે ધાય, ધરે પાછો કોએ નવ પાય. હૈય મારે છે જ્યારે સાંભ, ત્યાં બધેકું અડ્યું અમગડે પડે મારી શરી, પાટુએ પાટુએ ક્રોધે ભરી, મુઠીએ મુઠીએ બાયે બાય, ચરામું ચરામું હાયે હાય; હીં ચણુ હીંચામું પ્રોટે પ્રહાર, ઉછીનાં જેમ હોય વેહેવાર. એક એક ઉપર અ.યુદ્ધ પડે, એક પડે એક ઉપર ચડે; બે જળુને પોષાત્યો બહુ બાર, કોઈ કોઈથી નવ પામે હાર, રાત દિવસ ને સાંજ સવાર, વહતાં; દિવસાનીત્યાં છે ચારાનાહારે હૈય ચોરશીઓ તાંહ, મથો પોતાના મંદીર માંહ. પાછું પગલે પોતે મથો, રાજ્ય તેની કહે મથો.

દોહરો—મોહોટ મંદિર હૈયનું; રાજ વેમવ કે રામ; દેવ રચના કોઈ દેવની. અલખત અતિ અગામ. ચોપાઈ—દીડો ત્યાંતો. હૈયનો વાસ, લીલા લેડર વિવિધ ચિલાસ, પાકશાળા વીરાળજ ધણી, શી કહુ શોભા મંદિર તરી, પ્રવાળ રત્ન જીવ પાટ, કનક દોર હીંડાળા ખાટ; હીંચે છે ત્યાં તરતી એક, તેની શોભા વિવિધ વિવેક. અંદ્રવદની મરગ નયણી વહ, મિલ કાટી કમીના લંક કરે એકડી આપ કલેલ, અંગ રાણુમાર શન્યા છે સોળ. વિશાલ ભાસપર મોહોટા કેશ, આપ રૂંડે જેમન વેશ; રાય રહ્યો તે જોવા તાંહ, મથો હૈય તેના ધરમાંહ, વિક્રમે રૂપ પોતાનું ધરું, સી પ્રત્યે વચન ઉચરયું દિશેહો કોઈ શોભા મતી, કોણ પીતમ કોણ પતી, ક્યમ આળ્યાં અપાપી હાય, મનમુઠી બોલો મુજ સાથ; ત્યારે સી કહે વચન, સાંભળે કાલો રા;

જન કનકવતી નમરીને નાથ, કનકશીખર છે મારો તાત, અંદ્રકામા માહાર નામ. કનક શોભા અતીધામ, રમત જમતી લમતી ફરે, નીત નીત નવલો કીડાર; એક દિવસ હતુ કોઈ પરવ, સાથ તેડીઓ સખીઓ સરવ. નાહાવા કારણ એકઠા થયાં, રમવા અમે વાડીમાં ગયાં; સહુ મુજ શું રાખેપ્રીત, ફરે પુઢીને માથે ગીન; રમત રમતાં શોભાશી યમ, હુતો વચમાં બેશી રહી, એટલે પાપી આળ્યાં તાહ તતક્ષણ ઝાલી મારી બાહ, ત્યારે પડીઓ સૌને ત્રાસ, નાશી ગયું કોઈ ન રહ્યું પાપ, ઝડપે બાજ હોલાણી છેમ, મુજને ઝડપી નાંઘ તેમ માત સંહાર સુડીયાં આ સ્થાનક આણી મુડીયાં, માહારા પીયરમાં ખબરજ મળી, રહ્યા હશે તે ટળવળી માહરી મુકી હવે ત્યાં આશ; હુતો પડી આ પાપી પાસ, મુજને દુખ તેના નથી મળ્યું, રાખે હેત એ મુજપર ઘણું, એ હકીકત માહારી આપ, મળીયાં પંથી તાહરાં પાપ; કંડે રીસ તો નહિ સાંખરી, જેતામાં મારી નાંખરી, કુળ ગામ તમારો વાશ; કેમ આળ્યા પાપીને પાસ; એને બેર તણી શી મણા, મારે પંથી જતે ધણ, એ આવશે વડીલ. ત્રણ, ત્યાં મુખી સાંભળે કરજુ; નાહારી ગયાથી છુટો નહી, એના હાયથી બેશો નહી, તાહરે બેહથો વીકરમવીર, રાખી રહ્યા માંહે ધીર; ક્ષીપ્રા ત્રઠ ઉજેની ગામ. નરપત વીક્રમ માહાર નામ, દંદ્ર સરખો છે માહર તાત, પ્રસન્ન થયા હરશીદી માત; મહાકાળેશ્વર મોહોટો નાથ, તેનો માથા ઉપર હાય વીર આગીયો સાથે ફરે, અણુર્ચીતવ્યતેકાર જ કરે; પર કાળે આળ્યો છું અમે પુહોટો તો મુણજે તમે. શીંગણડીપમાં તનુ આજ, લાલુ પદમણી પ્રાભણના કાજ; જુદુ થયો અમે વણારીએ. હેટજનને મરડી મારીએ એ રાક્ષસ ગયો ધરમાં, નાહો કે ફરી આળ્યો આંહ, માનવ રાટે પુણું તને જે બણો તે કોહોને મને. કાહરા-પ્રાંતેખોલી પેમદા, સાંભસ ડાઘા રાય, એ દેત મહા કુટ છે, તે જલ્યા નહી જાય. ઉપાશીક જક્ષણી તણા. તે સ્થાનીક તણી ગુંઝ; સ્વરગ મત્તુ જલતી શકે, એવી એની બુઝ. તે પુલ કરવા ગયો માધન અહકુ હાય; તે પ્રસન્ન જ્યારે થયે, જલતી ન શકે કાય. મુજને એ પછો તમે તેનું દોજ વચન, તેજ મહો એનું મહો, પાપી થાય પતન, આણશે નહી ખરખરે, થયું હશે વરત ભંજ સ્પર્શ નહી પુરપતણા, કોમળ છે મુજ અંગ, તેના મુરજ સાખીયા પ્રતક્ષ દેખે મહા રાજ; વચન દા વરગ તલે, કર તમાર કાજ; નહીતર દેત આવી જશે, કરશે મારો-માર દ્રષ્ટ વિરજ તાહરો રહેશે કારાહાર. ચોપાઇ-વિક્રમકંઠે મુજ વચન લે, તું તાહરે હાયે મને કે; માહાર વચન કરે નહી લોપ, મહારી વાતથી ન કરે કોપ. માહાર કહ્યું જે નારી હરે, તે મારા ખાંડાને વરે જ્યાંહાં મોકલું ત્યાંહાં તે જાય, મારી વેચી તે વેચાય કહુ વાત તુજ આગળ કથી, માહરે કે વાહાલું આજ નથી, માહારે વાહાલું છે પરાકાજ, આપલું પડે છે બધું રાજ. કે માગે આપુ ધર મુજ, કે માગે રાણી કે પુત્ર; કે માગે તો આપુ દ્રવ્ય. રાજતણી સામગ્રી સર્વ, મમનીએ તો દીધો કોણેખોલી

સાથ પરીયાને બોલ. તારૂં વચન પ્રમાણું આપ. લોખું તો જલહત્યા પાપ; પરસ્પરે
દ્વીપાં વચન, રૂઢ્યામાં રીઝો રાજન. તારૂંથી ધીરજ રાખો તમે, જંગલી જઈ વરસું
અમે; વળતી વિનતા વાણી વહે; રાજ વાત ધરને રૂઢે. દૈત્ય પ્રભુથી ઉઠશે જ્યહારે,
નહી જીતી ચક્રશે ત્યાહરે; તેજ કામ તમને નહીં જડે, છે અજોયર દ્રષ્ટ ન પડે.
અભુઆળમણી એક લીધે હાથ, પોતે ગઈ રાજતી સાથ; આસનવાળી થેલે તેહ
પર્વત જવો તેનો દેહ. મીઝ્યાં છે રૂડાં જે નેત, જલ્લાડ અધવ્યા એત; આસન વાળી
બેઠે; હશે જણાણ તેની પાશે. જશે તે પછવાડે રહેએ તમે સાચી કીસાદેઉણું અમે
એક ચીતે ધરશે તે ધ્યાન, નહીં સાત તેના હસમાંડ. જ્યારે ધ્યાન થકી છુટશે, આ-
જસ મરડીને ઉઠશે. પ્રસણા કરે જ્યાહરે, સીક તંબા યાએ તાહરે; તે આયુધ કરમા
જલજે; પ્રયમ ભોગ એકનો આલજે. કહેજે. જે જે મડી માત, કરજે એ પાપીને
ધાત; તે ધાથે પાછો નહીં ફરે, સીધે એ પાપી તો મરે. કદાચ થાટ જો મુઠી, જસો,
ખોસો પ્રજા ને કુખીયા થયો; તેના બોલ રૂઢેમાં લીઓ, મણિ લેઈ મહીપત આવીઓ.
ધરી મણુ વધ જ્યારે, પ્રસન થઈ જસીલી તાહરે; તારી ચીંતા સવળી ગઈ પ્રસન
આજ હું તુજને થઈ. લે તને આપુ ત્રિશુળ, છે તાહરા વેહેરીના મુળ. અજીત અ-
મેઠ અનમત હશે, તે પલક મહિ પ્રાજ થશે. લમ ત્રીશુળ મુખીયો થા. માર ચહને
મુખમાં જ; ત્યારે વિચારયું વીકમરાય, હવે હું તેના કરે જપાય. ઢાહરા—ધીરજે
હરશે ધસમસ્યો, ધન ધન માહરી માય; તુજ વીના મા મુજને, કુળ પ્રસન થાય.
જે જે જે કરી મુકીઓ, ધા ત્રીશુલનો એગ, પાપીને પ્રાજે કરશે, લેજે ભવાની ભોગ.
મારથો દ્વીપ કટકા કર્યા, લણું ન લાગી વાર, આયુધ લઈને આવીયો, કન્યાકરે
દ્વાર ચોપ.છ—તે રાખા નીરખે રાજન. માન્યું ને જીવતીનું મન; નહોલિ મારે હઈડે
ધીર, વીધાસ થયો એ વીકમવીર, સાથો રાય જંગેણી ધણિ, લાવે પદમતી સીંદલ
તાણિ, તેના મુજને દ્રઢ વીધાસ. હરસીધ માત તમારે પાસ દઈલે હજ્યાતા લોકજ
ધણા. જુટાયા મરથ તે તણા. રત્ન કંચન અપરમપાર, ભરી મેલ્યા હુતા બંધાર.
આવ્યા હાથ થયું ને કામ. સીએ દેખાડ્યો ને કામ; રાજ કહે રહો આ કામ. અમે
જઈ આવું સીંદલ મામ; આવતામાં તેડી જશું, ઉજોણુ જઈ મુખીઆ યદુરામા
કહે ચતુર છે રાય, વિચાર કરો મહીપત મનમાય. ધટા જેલું જે સીતું રત્ન. ઝાઝાં
કરવાં તેના જલન. સી માણસ તે રાંધ્યું ધાન, રહે એકલી ત્યાં ઉપમાન; પમલે પમ-
લે લણુએ ખોડ; રહે નહિ કોઈ એની જોડ. મુકી આવો માળવ દેશ, પછે કરો મુખે
પ્રવેશ, તાહરે ખોલ્યો વિદમરાય, પાછાં પમલાં નહીં ભરાય; જે કો દુશમનથી ઈરે,
પાછાં પમલાં કાનર ભરે, ચોકી મુકી વિરજતણી, તે રક્ષા કરશે તમ તણી પથુ પ-
પીને માનવ નામ, કો નમ આવે આણે કામ. ચોકી વીર વીધાજ, કપટે આવે
તો આણે કાળ. કરી વાયદો આલ્ય, પંથ, વીક નઆણે કોની કંથ; પવન પહેલા અ-

હંથે રાજન, આલ્યો એક નીરણને હત. પછી સાંજ થઇ સંધ્યાકાળ; દુરયથી દીડી બહુ
 ગળ. તેની સંધ્યા કો નવ કળે, બહુ કારથી અગ્નિ બળે; આકુળબાકુળ અદકો
 થાય, આ અગ્નિમાં કેમ જવાય, રહે વીચારયું વીકરમવીર, કયમ જવાય અગ્નિની
 તીર; અક જોજન જ્યાંહાં પાવક બળે, તેની ગળ કહો કેમ પળે. એતાં સુજ એક
 નવ પડે, વળી ઉતરે દીપિ ચંદ્ર કોને પુછું ને શું કરું, અગ્નિ ગળમાં કયમ પમ
 ધર. એમ વિભાશી ચાંતા થઇ, માસ એક તો જશે વહિ; બ્રાહ્મણ બેઠો બેસે વાટ,
 અંતરમાં એનો ઉચાટ. દોહરા—અધીપત છે એકલા, કડ હવે શું કાજ; અર માત
 હરસાધ તુ. રાખે માહરી લાજ. વર્તાળ જ વાસવ કને, વિર વિરામે પ્રથ; તો તો
 અગ્નિ એાલવા, શોભાવો એ શ્રદ. રાજ તે દવમા રહયો, વીર ગયા આકાશ, પવ-
 નથી પહેલો જઇ રહયો, ઈંદ્રાસનને પાસ; કરી સ્તુતી સરપત તણી, તમો મુરનાયક
 હાય, વીક્રમ શેવક તાહરો, તારો જે સીર હાય, કુખબંજન દાવો હીયો, તમારે પ્ર-
 તાપ; શીંગલ બહુ તેહને, અગ્નિ ગળ છે આપ. વચન પળે તો દંડ ધર, નહિતર
 છોડે પ્રાણ. મહારાજ પુત્ર તે તમતણો, તેની તમને હાણ. શીંગલ જવા મન કરયું,
 મુકયું સધળું રાજ; લેવી ત્યાંથી પદમણી, તે બ્રાહ્મણને કાજ. ત્યાં ચોટી છે અગ્નિ-
 તણી, જોજન ઉડે ગળપ્રયાં જઈ કો નવ શકિ, વન છે મહાવીરળ. બોલ્યું અબોલ્યું
 નવ કરે, બે હોય વરતની હાણ; તો તો રાજ નવ પરે, આપ શરીરે પ્રાણ તમ પાસે
 હું મોકલ્યો, પામ્યો તમ દર્શન. શીઘ્ર થઈ રક્ષા કરો, વાટ બેવે રાજન; મુરનાયક
 રીઝ્યો ઘણો, ધનધન વીક્રમવીર; પર કાજે પ્રાક્રમ કરે, તેતો મુજ શરીર, પાવક બળે
 છે કારમો, જલદી નહીં આજાય; આણ દેવ તું માહરી, કામ તમારું થાય, ચોપાઈ—
 તતક્ષણ તેડાવ્યો વરસાદ, આવ્યા તે બેડીને હાથ; વીર તણા સાથે પરવરો, જઈ
 વીક્રમની રક્ષા કરો. ધાવકને જઈ દેજો આણ, મુખથી કહેજો રૂડી વાણ; તે અગ્નિ
 થાશે યે ભાગ, એક માણસનો દેજો ભાગ; અગ્નિમાં ચીસો ચરે, સુખે તેમાં પગલાં
 પડે; તે માટે સંચરજે નીર, સુખે પધારો વીક્રમવીર; વળી કષ્ટકારી બે હોય, તુજને
 ગાંજ શકિ નહીં કાય; એ આઘ માહરો કુમાર, નહીં કાઠ એને આજન હાર. સાથે જ
 જનીધીને તેડીયો, તે વરિ મારગ ખેડીયો; બેઠો રાય લુલે છે વાટ, મન મહિ તો
 અતિ ઉચાટ. બેઠો બેઠો ઝુરે રાય, આવ્યા તે પલકજ માંહ; વાસવ સાથે તોતજ થઈ
 નરપત આગળ માંડી કહી. હરખ્યો રાજ સુલતા વાણ, પછે પાવકને દીધાં આણ;
 થઈ રહ્યો અગ્નિ બે ભાગ, મેહલી વાટ જવાનો લાગ, પછે મેહની ધીધી વરૂદ, સા-
 ચી કરતી શોભી અપ; અપવા પ્રતાપે વરસ્યો મેહ, સીતળ થયો રાજનો દેહ, જોજ-
 ન વોખાવ્યો વસમો ધમ. થયું રાયે કહયું માહારું કામ; ધીધી સીખ બેડીને હાથ,
 વિદાય કર્યો વીકરમે વરસાત, ત્યાંથી આધા આલ્યા બેટલે, ચોટી એક ધીધી તેટલે.
 એમાં આધા રમ જવાય, પંખી એક કુપ્ત કરડીને આવ. મોસાટી આંચ વીકરાળી

દેહ આજે જેમ આપણે મેલ, લક્ષણ ઉડે આકાર, રહી ન શકે કોઈ તેને પાસ;
 વીમાથી તે કામે કરશે, આપે ખાસ રૂંદેશું ધરશે; નૈતાળસાથે ક્રીડા થાપ, આલ્સોચોકી
 મધે તાપ; દીડો તે રાખને જેમ, પંખી સીધે ઘડ આંચો તેમ; જગતના પોતે કા-
 થીયુ, રૂંદીર પહાડ મધે થાપીયું; રૂંદીરવાળા પહાડજે કરયા, પંખી આગળ પોતે
 ધરયા; પંખી પોડે જે વાટે ખાચ રાજ મારજ આલ્સો જાય; લો લો કહીને નાંખે પ-
 હાય. ગળે આઆં અબજ; મોઢાં પંખી દીડાં પડ્યાં બીજાં નાથી ઝાંચે ચડ્યાં; જે
 કોઈ જશે એને પાસ, તે મુકો જીવ્યાની આશ; એમાં બસીયું દીશે ઝેર; રૂંદીર વધા
 એ શું શેર; ચીંચાએ મન મોઢજ ધરી; રાજ પાસે ન આવે ફરી; સીધે ઘડ મુકયો
 તે વાટ આલ્સો પંચ સીજલ વાટ; કરે મન એથી કલોલ એટલે આની ચોથી પોળ,
 દોહરા-મેઠી કરકશા કારમી. પરવત જેવો વેરા; હંત તાડ મરીખડા, મઢા ભયાનક
 કેશ, રાત મોહટા છે તેહના તરવિ લાંબી કોટ; અંબુરશું અંગ છે, ઉંપર જેવા હોઠ
 નેત્ર ચક્ર સરીખડા, પીણું તેતું રૂંપ; કરકશા નયણે નીહાળતાં, મન અમકયો તો ભુપ,
 આ અખળાને કેમ તાજું, કેમ જવાઈ વાટ. પર લાંબા કરી તે રહી, શકી મારગ વાટ.
 હસે રમેને ઉછળે, હરખે ગાથે ગીત; બસે આચોચો ભુપતી, પ્રાણ આપવા પ્રીત મુખ-
 માંડ, એમ કહી કર ઝાલીએ, બસે તું આંચો આહ. ચોપાઈ-રાજજીએ મનમાં
 ધરયું; પ્રથમ હેત તે સાથે કયું; સામઠામને ભારે બેઠ, એક કરયું છે વાણીવેઠ, એમ
 વીમારી આપો જાય, બુદ્ધાર જેતું મોરીમાય, આણુ તાહારી તાહાર ચરણહું આંચોહું
 તારેશરણ-શરણાંજત રાખોછો તમે, એકું બળી આંચાઅમે; એમ કહીને નામું શીશ.
 મુકયો કરોધરેથી રીશ, આવહો પંથીતું. લેવજીનદીમારહું જોનવંદોનામુજને આશ,
 તો કરી તારો મુખવાસ, રાજની તો ચીંતા મડ, પેઠા તેની પાસે જઈ; કેહો બાઈ
 માનવ કે દેવ કે કંઈ બળીઆની સેવ, કેહો કે વાંકા દીશ; કે કેપ્યા બુગદીશ, કેઆ
 વારા આવિ રહયો, પાપ તુજને પુરણ થયો. કે અચાનક ભુલો પડયો, આ ઠેકાણે
 આવી અડયો; કયમ સિંચાણે ભુકયો તુને સાચી વાત મોડી કહો મુંડ, ગામને કોહો
 વમ જાત. કહો વિજતનીમાંડી વાત; મુકયો મહીપતે મન આખળો. ના માફ કારણ
 સાંભળો; માળવ મુખ ઉજ્જીની ગામ, તમ સેવક વીરમમુજ નામ. નાંધારાની વારે
 ચડું, વાટ દુખી કુરમનનો ઘડ, અજીત માહારી પાસેબાણ, કુપ પારીતા લેવ પ્રાણ.
 પરમજ વરતે છે અજ, સીંચત જવાનું તે મન. પદમણી જીતી લાવતી, ને દુરખળ
 વિપ્રને આપવી, તેમાં વીરન કરે કાંઈ કામ, નીચે ફેડું તેનો કામ, પથમ ઇંદતો
 મેં હાથે હણ્ય, ભય પામે પાપી ઘણા; પછે આંચો છું તાહારી પાસ, શીંગલ જવા
 ની મુજ આશ તારે બોલી કરકશા, વળી, નહી પોહોંચે તાહારીમન રળી, જ્યાંદાં
 સુમિ માહાર કેહમાં પ્રાણ. લોપે નહી કંઈ માહારી આણુ; જગ્યા લોપે સરવથી, તેજ
 જાણે સરજ્યો નથી. માહારી આણુ જે લોપી અય, તથી મુંડ પાપી કોમાય; તાહારી

પેર વરતજ કર્યું, તે નહિ થાએ મુજથી પણ; મુજી ચોકી લોપે લાજ, પહોંચાડ
જમ લોક આજ, મથમ બુદ્ધાર કર્યાં તે મુને, માટે મુકી જતો તુને, માટેએડી શને
થાઓ. અધીપતી આપ ઉંજેલી જાએ; પરદુઃખમંજન વર્તજ કર્યું, તે આજથી
અધુર રહ્યું. આટલા હાહાડ પોહોચી રળી, જ્યાં સુધી હું નહોતી મળી; આજ
થકો તહાડે વરતજ ભંગે નાશા તે પુન્યજ મંગ માટે પ્રતીજા છે તે કહું, અહીં
નીજ બેઠી સ્થાનક રહું; જાવા દેઉં તો બ્રહ્મહત્યાપાપ, એ પ્રતીજા આપે આપ; પૃથ્વી
પત છે પાછા વળો, શા માટે જમને જમ મળે; શા માટે કરે કહ તાજ, કરે જમ
પોતાનું રાજ, મર્ત થકી તે વરત કેમ પળે, જ્યારે મરને પ્રતિમત મળે. અનમી
નર અહંકારી હોય, મારી લજ્યા લોપે નહી કોય જે દહાડે વસ્યે શીમલઃ ૮. મેં તે
દીવસ કથોં પ્રવેશ; તેક દીવસથી આજ પ્રમાણુ, કોઇએ નહી લોપી મુજ આજુ
અનેક અહંકારી આવીયા, જમ સુદન મેલા લાવીયા, વરત મુકી પુર મંગ કરે,
નીકર જમ લોકે સંચરે, જ્યાં ત્યાં તું પ્રતીજા કરે, કોથી તું નો નવ એસરે; આજ
ઉતાડ નામનું નીક, જેડું શું કરે છે તાહરો વીર; વતાવ શું કરશે તાહરો, જેડું
તું પ્રતાપ માહરો સત્યવાદી તું ચુકે માન, ત્રીલોકમાં જે ચુકે માન. ત્રીલોકમાં જે
ચકે તાન અગ્નિ જે શીતળ થઈ જાય; લોપે સમુદ્ર મરજન રાય; જે સર્વ તો નહાયે
કહા, મહારી લજા લોપે નહી જાહ માહાર પણુ ગીયા કી લેડે તારે તુજને જાણ
દેઉં હરસીદનો સેવક જાણીઓ, માટે પંડ રાખ્યો પ્રાણીયો; એડી કંડ કેન સાક્ષાત,
સાંભળો વીક્રમ મારી વાત, બ્રહ્મહત્યાદીક પાતીક જેક, મદીરા પાતી મતિ નેક,
જાળક સ્ત્રી ગોવધ થાય, પહાર ગમની કહેવાય. ગુર પુત્રી શુ કર નમ, રમતિ
વળા જે લે અન એવાં પાપ મુજ માથે લેડે, શીમલ તુજને જાણ દેઉં. વામ થઈ
નવ પાળે ધર્મ. કરે કળીમાં કુડાં કર્મ, ગાત્રિની પરણે કન્યાય અનેક પર્મ છે એક
અન્યાય, પંડીત થઈ કરે પાખંડ, રાજ દે રચતે ડંડ, એવાં પાપ સુ પાથે લેડે.
તુજને શીમલ જાણ દેઉં, બ્રહ્મજનું જે માથે ધન, પ્રેત બેળતનું જને જે
અન. પારકે મુખે જે કો બળે, હાથ વાય બત્રીસી કાળે; કવંક કુડાં વડાવે શીરા,
રાંક ઉપર આણે બહુ શીરા. કોઇ જમચડાવે વાટ, ઉઘાપે જે શીવના ઘાટ; સાસર
વાસથી છુટી લે, વણુ અપરાધે ડંડુજ દે, પરસમા શું રાખે રંગ, કરે મધ પાનનો
સંગ. અલહુ જે અનજ ખાય. બુદ્ધ શુણ્ય ચુમલીના મધ; કુટ્ટી શાખને કુડા કામ.
રહે દેવળને કામ; એવા પાત્રિક માથે લેડે, શીમલ તુજને જાણ દેઉં, એવી તે પ્રતી-
જા કરે, ધરબીપત મન મહિ ધરે; એણી એનો અસ્તના બરાયાં, એવી કામ મારાં
નવ સરયાં. વહેરીને જમ શીર નામીએ, તેથી સીદ નવ પાંખે; વહેરીની વખાણે
વાત, પ્રીતિ પંડન ઝલે હાથ. વહેરીના જે કરે વખાણુ, તેથીજ રૂંડ પ્રાણુ; જે એ
વેરીનો ગુણ, માય નિરાય તેના પીતા થાય. વહેરી કેસં જે કરે કામ નામરદ નીર-

મલજ નામ, વેરીના પર માંહે જમે, તેના ગુણકા નવ મમે; વહેરિનાં જે ફેડે કમ
મરદ મુછાળો તેતું નામ; કાંઈક જળ એ મુજમાં હશે, તોતો કામ આ કોઈ થશે
કરમરે નહી વળવાનું કામ, નારી નથિ નમેરી નાપ એકે એમાં ફેટલું છે ભર,
એના જળનો લેકે અકાર, રાથે ભમર ચલાવી શીવ, કાકડું ખડમ કરીને રીસ; સાં-
ભળજે હવે તુતો રંડ પાપે કરતીતી પાખંડ નાંખે ધાર રાજ જેટલે, કૌતક એક થકુ
તેટલે; નાંખી ચીસ કર કરાએ છુટી, નવ ડર્યો ઉઠાવી ધટી. બળે કોઈક માલમે
મેઠ, લાગી બીક રાજને તેઠ; બળે કાટકો માઠા ધર્યો, કાંઠાંડ મડમડે તેમ થયો
શોર લાગી રાઠ મર્યો માઠા જંગ, સેવકરા હ કોઈ નહી સંગ, જેમાં જેટલું હતું
ભર, અધીક તે ક્રીંચા અકાર; જેહું પરખમ જેવા ખાર, કા કોથી નવ પામે હાર,
વીકરમ મન વીચારી એય, નવ હારે છને કોય; માહરી મારી એ નહિ મરે, મા-
હરિ અરથ નવ સર; વહતાં વહતાં દીન વડી જશે; વીપ વાયડો પુરો થશે; એમ
કરનાં પડી છે રાત, વીકમેચીચારી વાત, રાત કહે નહી જાઉં અપો, સુખે બેઠ
રહોને તપો. ઉંભા રહ્યો છે ત્યાંહાં ડાલનો, વિતા શું વાળી બોલનો; કરં મરીતા
હું તો ક્ષાત, સાંભળજે તુ માહારી વાત; કંય આજા લોપે સતી, જુવમ જર કરે
જે જતી; વૃત દીવસે જે અન વાવરે, પરણી નારને જે પરહરે; વીપ સાથે કરે જે
વ્યર્થ, ગોત દિધાનો લેજે મર્થ પાટ ધાએ તે પાપી દે બ્રાહ્મણ સાંચ લોભીથી લે
તુઠો જે ઠા ભોલે બોલ, અહકું એાણું જે લે તોલ, વિધાસયાત કરે જે દોહ, માન
બેહેન ઉપર નહી મોહ; કુંડાંબ કળેશ ન પરશુ મેળ, કન માંહે જે મેળે તેલ. દુધ
પાણી કરે એકઠા, ઉઠવરા કરે જે બેગી મઠ, ઠામ ભગાવે વાગે ગાય, આપ ગરજે
કરેઅન્યાય કન્યાવિકરે કરેમાય, શીવની માલ્ય ખાંતેથી ખાંચ; વેચે પુસ્તક વેચે મોમ,
ધેજે દવ વેચે જે બ્યોમ; વેચે કનક વેચે જે ખીર, વેચે રાંધું અન્નને તીર; આપ્યા-
અહંકારજ કરે, આપી વસ્તુ જે પાછી દાં. પંચ ગ્રાસપમ બોજન કર, અહંકાર
અહંકો મનમાં ધરે; એવાં પાપ માથે લેય; જે નવ જાઉં શીંગત દેય; તેલ કપાસ
વેચેજે મળી સજ્જન બેસવા નવદે મળી વસ્તુ વીપની હરે જે લેઈ ધેતુ બ્રાહ્મણ
ઉપર કાપ; માખાપનિ શેવા કરે, મુઝી થાવડ હુશે હરે; મ દીરમાં કલેશ કરે જહ-
રાખે મેત પોતાને દેહ; અલુમળ પાણી જડા પીએ, જીવ મારતાં નવ બીહે; તજે
સાધુ સેવા સજ્જન, મીઠી વાત પર રાખે મન એવાંપાતીક માથે લેશ. જે નવ જાઉં
શીઝલ દેશ; બ્રહ્મહત્યાનું મોટું પાપ, વચનમાં જે કાઠ દે આપ, મર્મપાત કરેજે ભર
પાણીથી પર રાખે ખાર એવાં પાતીક માથે લેશ જે નવ જાઉં શીંગત દેય; રાહી
બેશ તું તાહરો વાટ, લાડું પદમની આણી વાટ; તાહરે કરં તુજને પ્રણામ તાહરે
કહે જે વીકરમ નામ. કરકચી કહે છે પાછા વળો, રાખો મન માંહે આંખળો; ભરા-
વર થકનેઆવજે, હેમાતિ તેડીલાવજે મુજમરડી હવડાતો બચો અમથા સમખાવા

તેમ જાએ; પાછા જોતાં રાખો પેર, પેલે અવતાર લેએ વહેર; એમ કહીને કરકસા
હસી, તાહારીવાત માહરિમન વસી; એમ તેમકરીને લખારો જવ, વણખુરે મરેછે દીવ,
ફેકક કુસ વખાણી જાવ ચીંગલ જાવાનો નહીં દાવ દોહરા-પાછે પમલે આસર્યા
વિકરમ વીસજ વામ; સ્મરણ કર્યું વૈતાળનું, વીર કરો કામ; ખોલી સજંગ પ્રથ્વી
વિશે, આજીન તે ન કળાય; નીરમે યજ્ઞ નીસા મધ, તેમાંની નાટો રાય. ખણી
પ્રથ્વી પાતળમાં, વિકસાળ વિરતું રૂપ; કરશે તે ત્યાં રહી, પ્રતી પેરે જુપ; કાઠજી
મરમ ન જાણીયો, આલ્યો અંતરસુજાણ; મુકલો કંકસા નણે, આગળ આન્ધો પાપુ;
સજંગ ત્યાં તો આલી નહિ, ડીધા મન વિચાર; ઉપર આન્ધો અધીપત. શીખર
દેસ દરબાર; પુરૂષ આકારે પાંદણે, કાઠ લાંબો ચોટો પામ; આ પોળમાં પેશવું,
મુકયો મુખ નિશામ. એથો હોય જુદ કરું, વેહેરીનું લેઉં વેહેર; પવન થકી થાય
ધાણુઓ, તેની શી એ થાય પેર; પવન ઝાલ્યો તે કેમ રાંદ અટ આપણી કાય; પછે
પ્રમ થું કરું, પાહણુ પુતળુ થાય.

ચોપાઠ—તેમરજ તે પોળે અય, પાહણુ પુતળુ કાયા થાય, તે કામે આન્ધો અ
ધીપતી; અંતરમાં ચીંતા છે અતી આથો આવે તો વા ચડે, પથર થકીને હેઠો પડે;
મહિપત મન વીચારજ કરે હીંમત મુકે અરથ ન સરે ઉડી અંતરીક્ષ નવ જવાય સ
જંગ જુલી નવ ખોદાય, વીર પ્રતે તો આજ્ઞા દિધ, કામ એક કરોતે સીધ; લોહ ત
જી એક ઢાઠી જાવ, પલક માહે તું વેજે આવ; ધાયે વીર કહેતા તે દીસ લોહ ઢાઠી
ઉપાડી શીસ મુકુરત વાર ન લાગી તાંહ આન્ધો નરપત બેઠા જ્યાંદ સાગાય વીર
કર્યું તે કામ તુજવીજ કાણુ આવે આ કામસજ્જ બેઠો કાઠીનાં કરી દીધું લાંકણું
જતન કરી; પવન ન કરે તાંહાં પ્રવેશ, નહીં અજવાણુ તેમાં લેય. મહીપત મન એ
વો મોઢોડીએ, હરી રહ્યો લોહની ઢાઠીએ; વાયું રૂપ વૈતાળજ થયો ઢાઠી આગળ
લેઈ અથો ત્યાંનો વાયુ અડચો ભેટલે, ફેલાહ પાહણુ થયા તેટલે; મુકયો પાછો ભેજન
કાર ત્યાંથી તેતું ભાગ્યું ભેર; પેસવા માંડ્યું નગર મોજર દીડા હસ્તી અપ્રમપાર
નકિતમ લોકજ જાપર ધસે, રાજા વિક્રમ મનમાં હસે, આન્ધાસામઠાસહસ્રાયવીય, મ
રે શું હલાવે સીધ; કરે અજરના દોહાદય ધાય ધમકે જાજ ધાયડ ધાય, અરે વીર
એ કયમ દારશે, નારીસ તોલ્યે મારસે. સહુ સાથ વહશે કયમ દીસંતા છે મોહો
દા જમ; સિતવાર થયો તે સહી, હરી અજરના ઢોળા મહિ; ધાયે રૂઢેમાં આજી રીસ,
નાકા હસ્તિ નાંખી ચીય; પાછું ભેજા કે નવ રહ્યા રવરજ સહુકો નારી ગયા, નાકા
અજતો પસમસા, વીર વિકરમ જો ખડખડ હસ્યા, પેઠા સીંગલ નગરી માહે ઉદાસન
ની શોભા તાંહ ચીંગલ દેવની એવી પેર, પ્રમદ પ્રમદની પેર પેર, ખતી લાણુ સ-

રવે શોક રવખામાં નહીં કોને શોક કહે વનસ્પતી બારે માસ, સહુકોને મન લીલ વી
લાસ એવી નીકટ ન્યાં ચોક્કી કરે, તેની રક્ષા કુલુજ કરે માન સરોવર રૂંડાં નીર, દેવ-
તા દૃષ્ટ તેની, તીર. લાંબી કાળ બીજોનાં વણાં, પુલ્યાંગડ તે અંધા તણાંપાનલવંગ
તણાં તે વન અમૃત જેવા અંદન ધન શીંગલ ફેરી વાડી વાડી વીવેક, કહેતાં નાવે તે-
નો છેક બલે રતનાગરની ખાણ, બલે કો ધર્મની આણ; કુડ કપટ નહીં તેનો દેહ,
સદા નિરંતર વરસે મેહ; ગિતમ સ્વરથી ગાયે ગીત. પરી બ્રહ્મ ગિપર સહુને પ્રીત;
પગલે પગલે શીવ પ્રસાદ મુખ સાગર અતી અલ્હાદ; સદાવરત ધેર ધેર હોય, નવી
દુઃખીઆ દેખ્યે કોય જ્યાંહાં જુઠ બોલ્યાનું નેમ, સદા નીરંતર કુશળ એમ મહીમા
જેતાં અટકે મન, જેવા તે આવ્યે રાજન; ધનધન ભુખી મહારૂં ભાગ્ય પુત્રે દેવ અ
લોકીક ગાય ધન ધન હરસિંધ ધન્ય પ્રવેશ ધન ધન છે આ શીંગલ કૌશ, પર કામે
આવ્યે ઠાર, સફળ કરે મારે અવતાર ધરે બીક ન મનમાં છેક એટલે દિહી વાડી
એક નીરખી વાડા પેઠે માંહ, સખી જહાર બેઠીતી તાંહ. રમત રમે પોતાને મન,
જેડે જહ બેઠા રાજન; પહેરાયા છે સોળે શણગાર; રૂપ અલોકીક અમૃતપાર નાટાંગના દે
વાંમના, શોભે કુણ બીજી સંગના બલે ઇંદ્રાણિ અપહર; મનનિ મહ ભરી મછરા.
પાછું જેયું સધળીનાર. દીઠિ માનવી તેણે ઠાર એક એક સામુ એક રહિ આ કુણ
આવ્યે સી સાથમાં, કેમ ઝાલ્યું આયુદ્ધ હાથમાં, પુરૂષ વેશ જે પાછા વાળો, માન-
નીઆ કહે સાથે મળો નરપત કહે સાંભળરે નાર, શુ બોલું હું વારો વાર. તમમાં-
થી એક નારી લેશ, બાણશે બધે શીંગલદેશ; નથી આવ્યે રમવા કારણે, બળ કરી
તાહરે બારણે તાહારી ચોકી મુજને શું કરે ખેદ કરે તે નીરવે મરે રમત રમવાને
આવ્યે નથી; તુજને લેવાને સર્વથી વાળાવ્યા છે વશામા કામ તે એક પદમની કેરૂ
કામ આવ્યે છું અમે તમ કાજ માટે શીદ ધરેછો લાજ વચન રાયનાં સાંભળી
રહી અચરત દેખી ઉભી રહી એવી વાત તેણે સાંભળી મુખ વચે ઘાલી આંગળી
કુણ દેવ હરો ઘનવી કુણ હરો મોહાટા માનવી.

દોહરા—એકજ બોલી બાળમા, તુજમાં પ્રાકરમ એમ બોલ્યું પાળ્યા આપની
નર રાખ્યા છે તેમ; વસમી ચોકી વાળવી, કેમ લયે તે દુત દેવ હરો કે દાનવી શું
દ હરો અજકુત નથી મત માનવી તણી, જે આવે આ ગામ તમે તે કેમ આવી સ
કયા કુણ તમારૂં નામ શીંગલ દેશ કેમ સાંભળ્યો પદમનિ પરહી કેમ તે વાત માંડી
કહો સી બારેના સમ લેવા આવ્યા પદમનિ નથી વાટમાં તેહ; નક્ષીવેઆતી મુલથી
નથી નર ઉપર મોહ; આપ કાજ કે પારકે છે રહિયેલ કે સાચ. આળાં વરતિ આપથી
કે અમથી ઇચ્છાય. ઉજેણી નમરી વીરો, જે કરે પરકામ; શેવક થી હરસીદનો વી
કરમ નર નીજ નામ શણેદર પર નારનો દુખજાગલ હાતાર વાચ્યા અપવીચળવીમ-
લવર કરૂણીએ કીરતાર કામનીએકાને સાંભળ્યો હસ્યો તમે જે આવે પુત્ર તે ઇંદ્ર

નો હવડાં માનવ દેહદેશમાં આઢરે કુંડી ફરે એ કો કુખીએ જનને મુજને આવી
 કહે તરત મનાવું મન; એક દિવસે એક બ્રાહ્મણે, યદી સ્વપ્નાની વાત પરણી છે કે
 ધની પદમની રૂઢી નેનિ ક્ષાત.હાથણી ઉપર તે હતી, ક્રુદ્ધતી વરમાળ, એક સખી
 એક સદ્વચરી બુધનીધી તે બાળ; વીમળ વસ્ત્રા કારણે સદા કરયા હશચીર; આવવી
 પ્રતુજને વર વચમાં આણિ ધરા નેજ વીંત્ર પાસે ગયા તેતો જ્ઞણે તરત તેનાકક્ષા
 ને કારણે વહાણું કીધું તરત કાળ કરયાં બાહુ એકઠાં, પડતે તો ચેહમાંક, હધવ જો
 મ સંચા થકી હું જઈ પોહોએ તાર રૂખી રાખે મેં સાંસનો, કરી પ્રતીક્ષા કરોડ સા
 આ બોલે તે સહી રાખુ નરાણે ખોડ નીમ રાખે છે પાસમાં કરી વાયદો વસ્ત; પ
 રણાવું ને પદમણી સમ બાધા છે મરત; વાટે દ્વિતને મારીએ હોસવંથા અગ્નિ કા
 રૂટ સીંચાણે સતોકીયા, ધહી આવ્યો તાટ, કરકરા કુખમનમાં રજું રહ્યો કેકાણે
 પાદાણુ હસસી સર્વ હઠાવીયા તે ઇજ નરથી આવું ર. પ્નામાંવરી મુદરી, તે કેઇ કહે
 આપ; બાણુ સાચુ નવ કહે તો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ થે. પાઈ—તારાં એકતો બોલી
 મુખી સાંભળવા રહી બીજી સખી; સાચુ કહુ સમ દિધા માટ, ગદતી મળવાની વા
 ટ, રમવાનું થયું તું મન, હતો અતુરહસીનો કન અતી ઉપન્યો પાન ઉલ્લાસ, મેં દી
 થાતો નેને સાદ. વિષે જેમ કહયું તું તુને, સમણુ તે વાંચું તું મને; પોહીતી કું મ
 હારે ધર, સમણું પાવુ સાચાની પેર, તેણુ માન કરવા કાગીયા, એટલે જખડીને જ
 ગીયા તરી સ્વપ્નામાં વિમળ અમો; ને વાત બણી કેમ તંભાને વાત નવ કોહો મ
 ને, ને તો સમ હડિછું તુને; વિમળ કદે શુણુ સમા નીન, તે પંડીતશુ મારે પ્રીત;
 જે મારા માળવમાં રહે; તે નઉતમ માંડીને કહે તે વીપરે હહી મુજને વાળુ, તાંહાથી
 પ્રીતી વાંધી મુજ બણો. મનમાં રાખી ગાંધી મુક બેડે મ પાણું સાચુ કે ભુક, તે વેળા
 ધર કીધું તાજ, આવ્યો ધર તમ જોવા કાજ કને માંભળીતી જદવા, મેં ન
 જરે દિહી નેહ; વિકટ ચોકી મુજને શું કરે, ખેદ રાખેને નીરથે મરે બાળે અગ્નિ બા
 રે, ખેદ રાખેને નિરથે મટે. બાળે અગ્નિબાળેનીર સીદ તણિ વીદયા છે ધીર. મહા
 કાળેશ્વરનુ છે નુર, રરસીધ દાજર છે હજુર; વેતાળવીર બાંધે છે વીક, પ્રધ્વીમાં
 નહીં ડોની બીક, રમે જોમો તમે જોખનવેશ. અમે અનારે જનું દેશ; એવા વચન
 રાચના સાંભળ્યાં, ત્યારે સ્ત્રીનાં મન ગજ્યાં, બેઠતો હતો એવા આવીયો, બુધ ૧ તે
 મનમાં ભાવિયો; એહ મરહ છે આપણી જોડ. એમાં નથી પાંપણુ કે ખોડ અડી બી
 જો આવી નવ શકે, ધિર વીર મહા દાતા પખે આપણે હૈડે વર પ્રિછતા, તે વર આ
 વ્યાહે ઇચ્છતા. કમ આપણામા એ વળી, કુધ માંહે કાંઈ સાકર બળી; તેહ દેશમાંએ
 વી રીત, મેને જશું આવે પ્રીત; તે નાર તે નરને વરે. નાઆપ કો વિવાહનવ કરે;
 ઇચ્છાવરવરે કન્યાય, તેમાં કો નવ કહે અન્યાય વીરમ સાથે હહાધ ધરી વરવા કેરૂ મ
 નજ કરી; બારેસખી વરણુચીયે, એવરને બારે પરણીયે; વળી વર જોવા કયાંક, એ

થી અદકો મળશે જ્યાંહ, એમનીચારી મનમાં પેર, રાજને લઈ આવી ઘેર, મા
આપ પાસ સહુ આવિયાં, વર રૂકો બેઠા લાવીયાં; ગામ નામનું પ્રાકમ કહ્યું સહુકેલું
મન શીતળ થયું; બધા ગામનો શોકળ સમ્યો, વીકેમ સહુના મનમાં ગમ્યો; સહુસં
એ દિધાંસનમાન પાસેમુકયાં કોણ પાન, વીકેમ માન પામ્યાં છે ધણું હરખ્યુ હઈદુ
તરૂણીતણુ બોજન કરી વેળા થઈ ત્યારે ના રાજએ કહી અશું અમે ઉઠેણીતીર;
ત્યારે મુખમાં લેશું નીર હરસીધ તણીતો પુજ કઈં અન ઉઠક તારે મુખ ધરું સહુ
આથે ગીચ ફીલએ જ્યાંજાન થોડે ફીલએ વલમંગળનો માંડયો જંગ. આરે ધરે વ
ત્યો છે જંગ. જેના ગામની જેવી આજ, ફરી રીત આપણ તે વાલ; લગ્ન તણીતો
વેળા થઈ, તાહારે રાગ બોલ્યા સહી; જે વચન આપે મુજ હાથ, તે પરણું મુજખાં
ડા સાથ, વચન લોપ માહાર નવ કરે. જે કહિયે તે કાનેધરે, પર દુખલંગન કહે
વાડિ, ધનો વેચ્યો હું નવ વેચાઉ મહારી વેચી જે વેચાય, તે ખાંડાની ઓચાય, મે
હેલ ગયા કેડે માહારી, આગળથી કહુંછું બહારી વાટમાંગરનું પેંદા થયા, નકારમે
નો નવ કટેવાય એજાલપડે રહી બહારે, કઈ સંમ સ્ત્રી તાહારે તારો કેડે મારી આથ
બોલી તે ધંધ ને હાથ એ પરણું પ્રથમ હું કઈં ત્યારે કેડે ખાંડાથી વરૂ; હું નવ ઝા
લુ તેનો હાથ વીકરમે એવી કીધી વાન. પછે દોશ નવ દેવો કોય. આગળથી ચેનાજી
શોય, દોહરો-વચનદિધું આરે સખી રાય ન કરસો રીશ; વણુમૂલ જે વેચાશે તમારે
અરણે શીશ વચન તમારે પાળજું, અમ પ્રતીજા એહ; આણ તમારો લોપીએ. કષ્ટ
ચાએ દેહ પ્રતીજા એવી કે ની ધારણ રાખીધીર; ગાંધરવ વીવાએકરી, પરણ્યો વીક
રમગીર; પંચાનુ નેદળ ચુડયો, પાનની ઉંડયા પાટ દળદળકરીને શીખરો, જમએ મા
ળવવાટ. દોહરો લગ્નપરો રતનની તે પર ગેડી નાર; એક સખિ એક સહયરિ
રૂપ તણો અંગળ; ગજ ઉર ગજ ગામની ગજ ઉપર ગજરાજ; છત્ર અમર રચના
રચી, કરવીન સરના કાજ; રાજગમહલ વાજે ચણા, એણવ મગજ થાય; શીંગલ
દેશ સોહાનપણ, દેખી રીઝગારાયે ચોપાઈ—હસ્તી ઉપર અનોપમ ઝુલ ભરયાં રત્ન
મોતી અમુલ સાસરવાસો કરોડજ તણો વર્યો માલ ખખનો ધણો ફરી વળામણ મા
ગી શીખમનમાં નચાભેડિનીબીક; મુકયો ત્યાંથી શીંગલદેશ, માળવ પંથ કયો પ્રવે
શ રાજ કહે કાંઈ ઘડાવો ઘાટ, વસમીછે જવાની વાટ, કાંક પેર કરો તે તણી વિક
વાટ ચોકી છે ધણી, પદમણી કહે સ્થીર રાખો મન, બીક નથી એ વાટે વન, આવ
નારને ચોકી દમે, જનારાને પગે નમે; આવનારો આવે મહા દુખે, જનારો વાટે જય
મુખે; દુઃખ દેઘણું મુક્યું ત્યાંહ, આવ્યા બેડી કરકશા જ્યાંહ, રાજએ ત્યાં દીધી
આશ. લાવ્યો પદમની હું દુજવાસ; સવાલ કરો બેચારજ વાર, આપ્યો એક અમુલક
હાર. તુજ સમે કોઈ નહિ ધીર, વિરજત વિહરમ વીર; છૂંટે ખાધી તે તાહરે ખાય,
બાકી તો બીજા નવ જય. શીખ માગીને મારમ લીયો, સીઆણુને આજ્ઞા દીયો; મી

એક બેતી વાટ.રાજા ઉતર્યો તેની પાટ, એક એકને દેખી કરી આગતા સ્વામતા
અદકી કરી, તે કમલનો બેઠો રથ, અર્થે અલેખેસધો ગયો ખાતાં ન ખુટ નીકે
નહી, એટલું એટલું થતુ બર્ણુ રથમહી.આવ્યો માલ જબનો હાથ, તે જીને તેડી
સાથ, અહરનીશ હડિ કટલે, ક્ષીપ્રાચ દીઠી તેડલે માતાજી હરસીધ પ્રતાપ, આવ્યો
અધાપતિ આપોઆપ; થયું નમ્રમથે બલુ. આવ્યા વિકરમવીર સુબલુ; પંડેવજઠક-
વ્યે છે પુર માંહ. પ્રધાન વચર સહુ સામ બલ. હસ્તી દીઠ વિકરમ તણા; અચરત
પામ્યા લોકે ધણા, લાવ્યો વિકરમ એ કમલાજ, શકે ઉંદ્રનો છુટયો વાસ; ઉંદ્રને
શકે ઉતારયો ગરવ, સમરધ આણી એની સરવ, શકે કુબેર તણો ભંડાર. અલખ
દીઠી અપરમપાર; શકે માનસરોવર ગચે, શકે વરસાદ મોતીનોધથો; શકે ઇન્દ્રતુલ્ય
એકને, કીધો દેવાંસી દહતે; આંખના પ્રમાણે મોતી મુલ. તેહતણી ભરીછે જુલ દીઠી
પદમણી ગુણવંતી ધણી. એ સમરધ સુરનાયક તખી; એહ વીમાન વીમાસણ કરી
રધયત બેવાન તરવરી; પુષ્પ મોતીએ વધાવીયા- સભામાં રાજ આવીયા, કુમકુમ
અંદન તે અરચીયા પાથ, નેડી બાલણુ પુષ્પયા પાથ; રવનામાં તમે જ વરી તે આ-
ણી મેં હાજર કરી; આંખની તેમાંથી લીલ્યે. હસ્તાણી સહીત તેને દીછ્યે, કણી
એ તમને શાહજ કરી, નેને પરવરો; બાલણુ જુવેને કરે વીચાર, કન્યા તે દીઠી લસ
બાર; અમુલજ હસ્તી અમુલક ધન, તે દેખીને ટળકયું મન; ચીત્રામાણુ લખ્યોહોય
જેમ રહ્યો ઉભો વીમાસી તેમ જોગ કળેવર નોદે પ્રાણ, જેમ પુણ્યાં હોય સાતે
વહાણુ; જેમ વાંઝણીનો પુત્ર મુખ્યો, જેમ વીજેગ વિનાનો હુવો. જેમ ધર છુટાણું
નેડ, પડ્યો ધાસકો નેને પેટ. નવ જોલે મુખની તેડ, યરથર ધુજે તેની દેહ, બાણે હવડાં
જીવજ જશે, બાણે હવડાં પેસો યશે; બાણે હવડાં પડશે કુપ, એવું રૂપિતું દીકું રૂપ,
ચોપાઠ-વીકમ વાણી મોક્ષીયો, સાંભળ વીમ્ર મહારાજ; આતરણી તમતણી,
અળતાતા તે કાજ; રહેવાતું નહોતું અહધડી, ંદન કરતાતા દેહ. નેજ ઉભડીને
જુવો, પ્રમટ તરણી તેડ; તોય વીમ્ર જોલે નહી; ન જુજે એક વીચાર, મહમદ કંકે
તેના થયા, આંખે આંજુ ધાર, અણે તન મહાદ તલુ. દેખી કેન ખમાય; નરપતતે
કહી નવ શક્યો, આકુળ વ્યાકુળ થાય નરપતે બલકુનું તર મરે નોતો હત્યા થાય;
પુન્ય ધરતાં પાતક થવે. રૂઠે વિચારમુ જાય, નેક ઉપન્યો છે મન વીશે કે મજઉપર
હેત: કે અચરત છે તેકને થયો અચત.

ચોપાઠ-વીમ્રને કહે રાજ વાણુ. જેને માને તેની આણુ; તાહરી સંખ્યા નીખળ
થાય સુકિત સાત જન્મનું બલ; તાહરા મનમાં હુશજ હોય. કેહેતાં કેહ કરે નહી
કોય: સાચું કેહેતાં આણું રીશ, તો તાહરા સમ માહરે રીશ; કહે વીમ્ર
સુણ વીકમરાય, માહારા મનમાં ચીંતા થાય, સમ દીધા માટે કહું; નીકર મનમાં
બાણી રહું; ગમેતો વચનાહારજે, પમે તો હવડાં મારજે; સાચું કહુતમ આમગકમી

માહારજી હાલથી કાંઈ નથી; આપેજીવ છે તેતા જશે. સાચું કહેતાં માહું કલે; તમેજી
 જીવ ઉપર કેપસો, લાજ માહારી તો લેપસો; મેં દીધું રામજીમાં જઈ, આકરે
 ઐજીખાવી તેહ; તમે ઐજીખી મનમાં લઈ. કે દહાડે મુજને નવ કહું મનનાંદે
 રાખો કાંઈ, સાનલો કીધો વાપડો; સાંભળતાં મોકલતાં હુને, તો સત્યવાદી બલુત
 તુને; એમ એ નારી પરણત મને, શીર નવાડું કરત કું તને બગ્ય કરતાં કું ત્યાં
 જાત, સર્વ તલો ભોગલરી થાત તો તમને આવીરાજ દેવ; અસી સાથે લાહાવાલો,
 મુઝને રાખો ઘેર હેનરી, કન્યા લાવ્યા કપડે કરી; દુઃખ ભંજન એમ નવ થવાય.
 આપ વિનારો મનમાં રાય; પરદુઃખભંજન માડું નામ, કીધું રાજ તારું કામ. સકળ
 લોકના પુત્ર તમે; તારો પરદુઃખભંજન અમે, તને ન મળ્યો હોત જમની, તે
 ક્યાંથી દેખત કામની; મેં તો કામ તમારું કર્યું; સીઆ પત આગી ઘર બધું, રૂપ
 મા ને કન્યા પત્નિ, દાષિણી ઉપર માહારજી મનઃકવણ કર્યાં તે કરજે કાલ, સત્ય રાખો
 તો સવળ આત, આ સર્વ છે મારો ભક્ત, બુપત કહીએ ને મન બાળ, એક પરણુને
 પરણત બાળ; અલખ પાનત અપ્રમપાર; આલુના યારો ભોગીયા. રાત અવતાર
 મુખી રાજીયા. ગઈ માહારાને કરશે ગરક; તો નરપત જઈ પરો નરક; સધળી
 સીનો સધળો મર્થ, એ સરવે ને માહારો અર્થ, કષ્ટજ માહારજી મહીપા કાપ, સત્યપાણે
 નો સધળું ગ્વાપ, રીસ કરો તો મનમાં સાંખ, આપ મને કે મારી નાંખ, લીધી પ્રતિજ્ઞા
 માટે કહું લલતા નું કોડા સર્વે સહુ પુછો આ લોકાને ન્યાય, કોડાને એ સરવે ક
 ન્યાય. એ તો સાચું ભોલ્યા અમે, મમ મમતું કરજે તમે; લેખાંઆ થાએ નો
 લેખ જાએ નાંકર ન્યાયી આશીર્ગત થાએ. દોહરા-રાજ પા બાનંદીઓ, સર્વ
 કહું માહારાજ, તમ પ્રતાપ કું ત્યાં ગયા, નો રહી મારી લાજ. વમર રાજાએ
 મયો; કીધું તહાર નાન; મેં રામા રીઝી મહુ, કરી આલ્યો છું નામ, તમ પ્રતાપ નો
 પ્રાકમે, તમ કર્મ તમ કાલ, તમ ચરણે તમ નાંકર, જાનગી એ માહારાજ; કા
 પછી કામની રી. કષ્ટે આણી હોત; અરથ નરથ ને રાત રી. સીઆ સરવે મ
 મેત; અમર પામ્યા અલીક જન, અલખ પામ્યા અપ્રમપાર; આપીને ઉઘે
 જો, કુણ ન લાગી વાર; ઉર હરખ આનંદ ભેર, દાન દલગીરી લીધ, ની નાંખાં
 કાટીયા, કામ પ્રદાર્ય કાયા; વતણુ તેરી તારૂં, સંપી જિનને દાય, પાં. જા
 મન થકી, એક બેલી રાજ સાથ, રીસ ન પરો સયજ, કદ ના કહું ન વ
 આપણી સી અપવી, એ તો મહા હિત તમ કું તથી સાંભળ્યું તવી ગીધું મ
 આમ; મુજને સોંપે પેનને તેડું તે શું નામ, જાનતા એકજ ભોગવા; નાંખ
 નાર; મોહોલે સાથે નાંકર, એક વ રમવા સાર, બાર ન પરણુ મેમલ; કષ્ટ ન પુજ
 ધીર; અલકાડ અંજે નહિ, માડે શુદ્ધ શરીર, લદગી ખરચે તેડની, મારે તેની ન
 વાર; આપે તેડું કર્મ છે; ભોગવે તેની નાર; વિદ્યા બલે તો તેડની, બજે તેડા જ

ગવાન; વરત કરે છે વેદના, દે છે તેના દાન. કાં સત્ય સુખવો સાપરી, કાં બોલ્યું અ-
 બોલ્યું ક્રોધ; નારીયો નીરખી જઈ, તદા વિગ્ને દીધ, ભામની કહ રાજ બલે મુલ્યી
 મેં સેદેલ; મનમાં બલ્યું માલ્યું, મદીપત કેસ મેહેલ્લ દીધે; જા ખાટે દીધ્યું પો
 હોડાં ચાવશું પાન; રમ્ય રમતને સોગટાં, દેઘશું રડાં દાન, પડી એમાં પંડાત ધરે;
 આખર છંદી બીખ; વેલવ શો છે વલ્લભમાં; શાણને સી સીખ; છુંડું કાંઈ નહિ
 બીખથી, માગ્યાથી રૂઢ મરણ; ભીખારી નામ બહું નહી, ટુછ છેક તે તરણ. વીકમ
 કહે વિનતા મુખો, દેશી ટાળો દુખ; આશ પુરે ઇશ્વરી શીવજી કરશે સુખ, મેહેલે
 જે મહિપત તણ, નવ દુઃખ નવ લાખ. શોભાવત મુંદરી, મુગ્ધાયકની માખ; શામ
 દાશે સમરપીયા, પરવાણની પાટ; અલખત છેદાસન તણિ, કનક હોડાળ ખાટ.
 બાર બાર ગામ એકે આને, લખ્યાં ગાંભાને પત્ર; સમરપણ સખી શક્તિ, સીર સે-
 બાવ્યું છત્ર; સુખ પમાડી મુંદરી, રૂખ ટાળ્યું તે દેહ; પાળ્યાં લાટ મળ તણાં
 સદગુરુએ ક્રીધિ રેવ; કહે પુતળી બેજ મુખો કર્યાં એવાં પગકમ, તે
 નિરખ્યાં અમે દેહશું, માનવતી માહારાં નામ; નિશ ચરચાએ નીકળ્યા
 દિહો તે દેવ ડહ રવન હતું તે સાચું થયું; કોટે ટાળ્યાં; દષ્ટ પવિત્ર કો
 નહિ પુન્યથી, પાપીથી નહિ પાપ; પુન્યવંત જે માર્ગથી, ઇશ્વર બળે આપ
 નહિ પુન્યથી, પાપીથી નહિ પાપ; પુન્યવંત જે માર્ગથી, ઇશ્વર બળે આપ
 કાતા તેવો દેવલા, દાતા; તેવો દેવ; દાતાસીધું સેવતા, દાતા સંકળાં સેવ. દાતાની
 કીરતી થઈ દાતા રીઝે રામ; દુનીયા જીવે દાતારથી, કે મોટા ભગવાન, ભોલે ભારથ
 સાંભળ્યું, વીકરમ તણો વિલાસ; પુરણ લશણ પડિતે, કવિતા કાળીદાસ; નીરમજ
 અંથ એ નિપન્યો; પોલ તણો પ્રતાપ; સીદ્ધજી શિશમલ ગામમાં, પ્રદેવી પાપરત યાય;
 શ્રીગોડ માળની વીંછ શુભ; વંરિચરનો તન, સેવક શીવ શક્તિ તણે, નીરમજ રૂઢ
 મન. રાજ ન બાળ્યું રામણિ, ભગવંતને નહિ ભેદ, લખુ કીરતલલ્યુ નહી વાણી બ્યા
 કરણ વેદ; બ્રાહ્મણ બાટ ચારણ સહુ અન્ય કવિતા હોય; રેવક હું કવિતા તણો,
 ખોડાં દેસો કોય, જે બુદ્ધદીધી સારદા, સાંભળી જે વિસાત; જેડું સંપેકત શોધિયું,
 તેવી વાણિ વાદ; જમણાકર જે ઉપરે તેના ઉપર બોલ; જેડું પુન્ય કરે દશે તેડું
 પ્રાકમ વેદ; વીકમ પ્રાકમ વખાણીયાં એક કહેવાણા આપ, મુજ મહિમા એનો કદથો;
 મોહા પુન્ય પ્રતાપ, સામળબટ કહે સાંભળો, દલથી કરજે દાન; આ લોકે જરા પાનશે
 પરલોકે હરી માન ગાય શીખેને સાંભળે, કરે પરમાર્થ પુન્ય; ઇશ્વર આશા પુરસે,
 નિમેષ ન રાખે પુન્ય; શાણને સાચુ વશે, બુઠાને દલબુઠ; મરવાને યુદ્ધનિર્ધીનશે
 અદ્ધારી મન ઉઠે સત્યવાદી મન સોદામણું. મોટાને મન મીત્ર; પાપી મન પાખંડ
 વશે, પુન્યવંતને મન પવિત્ર શ્રોતા વડતા સમજતા, કેહે કવિતા કરજે સામળબટ
 સાચુ કહે જેને શ્રીરણહોડ. એમ રહીને પુતળી, આપે મઠ આગ્રશ, એક કથા પુ-
 રણ રૂઢ કહે રવિ શામળદાસ.

ખુનીની ખોખરી ૦-૮-૦	સાજાખા (ઉચ્છેદ સહેલાઈથી
વિખેલો વરસાદ ૦-૮-૦	શીખવાનું સાધન કી. ૧-૮-૦
પાપનું પડીકું ૦-૮-૦	સચિત્ર કેલેન્ડર ... કી. ૧-૮-૦
જગતનો બહુમર ૦-૮-૦	કુલર પ્રકાશ ... કી. ૨-૦-૦
સપાસેની રોષમાં ૦-૮-૦	રેલેટીક ધ્યાન પદ ... કી. ૧-૪-૦
ટાકડે કે દેવ ૦-૮-૦	શુદ્ધ બહોળેરી ... કી. ૨-૦-૦
કપડસીંદ ૦-૬-૦	શુદ્ધ કાવ્ય દોહન ૧ મી ૫ ભાગ કી. ૨-૦-૦
બેરી મુદતું ૦-૪-૦	ગીરધર કૃત સામાયક ... કી. ૩-૦-૦
સાળ વરસની સતી ૦-૮-૦	તુલસી કૃત સામાયક ... કી. ૬-૦-૦
મન શોભણી ૦-૬-૦	પેલા કેમ કમાવા? (વ્યાપારી
સતિ તેજળા ૦-૬-૦	તાલીમ રીખવાનાં સર્વોત્તમ
બરાબર કરતુરી ૦-૮-૦	પુસ્તક) કી. ૧-૮-૦
ગજનનાર ૦-૮-૦	સ્વામી દયાનંદનું જીવન ચરિત્ર કી. ૨-૦-૦
સદેશન અને સાવકોળા ૦-૮-૦	નર્મદ ... કી. ૧-૦-૦
દુનિયાકાવલો ૦-૮-૦	પંચીકરણ ... કી. ૨-૦-૦
બનીસ પુતળીમાંનો વાનો બાગ	ચોટી ગાયનભાષા ગાર બાગ કી. ૧-૧૨-૦
૭ થી ૮૨ કાગ હરેકના ૦-૮-૦	... .. બાક બાગ કી. ૦-૮-૦
અપર બુદ્ધિવાળી ૦-૬-૦	... .. હ બાગ કી. ૦-૮-૦
હિંદીવી કે દેવ ! ૦-૮-૦	મહાભારત વલ્લભ વ્યાસનું કી. ૬-૦-૦
બજનસાગર ૦-૮-૦	વિવેકાનંદનું જીવન ચરિત્ર
બજન ભંડાર ૦-૮-૦	અધીય કી. ૨-૪-૦
કૃષ્ણ મુદામા સચિત્ર ૦-૧૮-૦	સ્વામી સમીર્થનું જીવન ચરિત્ર ૨-૮-૦

પુસ્તકો વેચનાર વ્યાપારીઓને સુચના.

હાલમાં ગરમાન ગ્રાસો, સરતાં અને સચિત્ર પુસ્તકો બહાર પાડ્યાં છે. નવાં નવાં સચિત્ર તેજદાર પુસ્તકો બહાર પડતાં બધાં છે. આપ આપનું નામ નોંધાવશે તો હજારો નવાં પુસ્તકો જણાવનાં સહીશું.

ગામેગામ એજન્ટ જોઈએ છે.

તમે બીજો વ્યાપાર કરતા હો તેની સાથે થીસ પચીસ રૂપિયાના અમારાં સારાં સરતાં ને સચિત્ર પુસ્તકો રાખશો તો હુંડી મુદોમાં કમ્પો સારાં નરો મેળવી સહશે.

ઉપરનાં તમામ પુસ્તકો તથા બીજાં દરેક પુસ્તક મળવાનું સ્થળ.

શુકસેલર રથુછાડલાલ મોતીલાલ શાહ.

રીવીરો-અમદાવાદ.

સાંચી
મંચિત્ર સતી સીતા. કી ૦૦૧-૦૦

જીજી (પંચા) સમીત્ર કોળ વાલકા? ૦૦૧-૦૦ જીજી
સુકસિદ્ધર સમુદાયકાક મેલીલાક. કીચીરોડ—અમદાવાદ.

અત્રીસ પુતળીમાંની વાતો.

(ભાગ ૨ જા.) Reg. No 120

પ્રકાશક રણધાસજી મોતીલાલ, દિવાનીરોડ—અમદાવાદ. [કી. ૦—૧ ૦

(પંચાંગની વાતો, અંગ્રાસા નાનીની વાતો, નાપાકની વાતો, ધનવંતીની વાતો, દુઃખ વાતો)

(વાંચો) સચિત્ર ધાર્મિક પુસ્તકો.

નરસીંહ મહેતા ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦
 મીરાંબાઈ ભાગ (૧-૨) સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦
 રામલીલા ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦
 વીણાવેલી ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૧૦-૦
 સતિ દ્રૌપદી સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 મહાલક્ષ્મી ભાગ ૧-૨ સંપૂર્ણ સચિત્ર કી. ૦-૧૦-૦
 રાજ કઠીઆરો સંપૂર્ણ ૧-૪-૦
 રક્ષક કે ભક્ષક ? ૦-૧૦-૦
 સતિ સીતા સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 પતિનારાયણ વૃત ૦-૬-૦
 સત્યનારાયણની કથા ૦-૬-૦
 વારાંગના કે દેવાંગના ? ૦-૧૦-૦
 બત્રીસ પુતળીમાંની જુદી જુદી વાતો ૧ થી ૧૦ ભાગમાં સચિત્ર દરેક ભાગની કી. ૦-૮-૦
 કામલતા સચિત્ર ૦-૮-૦
 સમાજનો શીકાર ૦-૧૦-૦
 સત્યવાદી હરિશ્ચંદ્ર ને તારામતી ત્રીઅંકી નાટક સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 ચિતોહનો કરજી કી. ૦-૮-૦

પ્રતાપી પ્રમિલા કી. ૦-૮-૦
 રૂપિરાજનાં પદ સચિત્ર કી. ૦-૮-૦
 ચતુર સ્ત્રી વિલાસ ગરબાવળી (લગનનાં ગીત સાથે) ૦-૮-૦
 જુહમી જનેતા વાને પરિવર્તન સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 હિંદુ સંસાર સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 જીવતી ચુડેલ સચિત્ર ૦-૮-૦
 રાજ હરિશ્ચંદ્ર હરિગીતમાં સચિત્ર ૦-૬-૦
 બોહાણો ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેક ભાગના ૦-૧૦-૦
 પવિત્રકુમાર સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 પારસમાણી ૧૬૨ પાનાં ૦-૮-૦
 " માટી રૂપડ પાનાં ૦-૧૦-૦
 ભક્તશીરોમાણી પાનાં ૧૬૨ કી. ૦-૧૦-૦
 ઝેરી ઝવેરી સચિત્ર કી. ૦-૧૦-૦
 એકજ પૈસો સચિત્ર કી. ૦-૮-૦
 ભક્તશીરોમાણી પાનાં ૨૫૬ કી. ૦-૧૦-૦
 પવિત્ર લીલાવતી (હરિગીતમાં) ૦-૬-૦
 સતી તારામતી વાર્તામાં સચિત્ર ૦-૧૦-૦
 કોણુ ચાલાક ? સચિત્ર ૦-૧૦-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૬૩ = વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ બ્રહ્મસૂત્ર સંપાદન

વિષય ૬-૪

વારતા ૫ મી પંચહંદની

હંસ નામની પાંચમી પુતળી બોલે છે તે રાજ ભોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાયનમ; શ્રી શારદાયનમ; દોહરા-શ્રીસરસ્વતીને હું નમું, પ્રીતેપુરુષાય
કરૂણા દ્રષ્ટે જુએ તમે, તો સકળ મનોરથ યાય; આલ શક્તિ તું ધધરી; આપસુર
પતિ જેહ; નવેખંડ વ્યાપી રહી, સ્થાવર જંગમ તેહ. જેને તુજ કારપા હવી, થયું
તેને કલ્યાણ; ન્યુનતા એકે રહી નહી; બેતાં એહ પ્રમાણ. દસરથનાં દન નહિ નિવારણ,
એ તરવાનો ઠામ; મહારાજ રાજેવરે, રાવજ લોચન રામ; ભોજરાજ મન
હરખિયો, લાયક સુહુરત લીધ; શીહાસન શુદ્ધ કરાવિયું, શોભાવિધ વિધ વ્રીધ;
પાંડિત પુરાણિક વેદિયા, મલ્યા વિમને મુનળ; ક્રીધી શોભા અવનવી. જાણે ઉદીયો
ભાણ, શીહાસન પરખ કરેણુપત ભોજ રાજ્ય બોલી હંસા પુતળી, ભોજ નંદરશે
પાય, એ સિંહસન ઈંદ્રનું, અતુલ તેજ માહા મુલ્ય; એ ઉપર બેસો તમે, થાઓ
વિકરમ તુલ્ય. પાળક ગઢ્યાલણ તણે, પરનર સહોદર જેહ; એવો જ પેદા થશે,
આસન બેસસે તેહ. એહઆશન છે દેવનું ઈંદ્રાસનનું સાર; આભુપણ્યે સ્વરમનું,
તેજ તણે અંબાર; કહે ભોજ મુણ પુતળી, આશન એહ અમુલ્ય; વિકરમ હાથકપમ
આવીયું જોસ્વરગ સમ તુલ, પંચંડ તેને જડયા. તેણેતે શું થાય; તે કયમ છતી
લાવીયા, પાતે વિકરમ રાય. તે કડે પ્રાકરમ કરયું, પ્રતાપ કર્યો શીપેર; છત્યાંડ-
શારા કરમે, હતા કેને ગેર; તે સુણવા ઈચ્છુઅમે, જેહ કરયું પરકામ; તેવા પ્રાકમ
હું કરે, તો બસુ એણે ઠામ, ચોપાઈ-હંસા પુતળી બોલી વાણ, સાંભળ રાજ ભોજ
મુનળ, ઉઠેલીતું કરતો રાજ, અસત્ય અન્યાય નથી તાજ, તેણે પ્રાકમ ક્રીધું ધણું,
ચવે રાજ પોતાતણું; ધર્મવંત સહુ બધા લોક, નહિ ધાંધને યોધી કે શોક; શીહા-
સન તણી, વિસ્તારી કહુ શો ધણી; કહે વાત તેની વિસ્તારી. સુણ મહારાજ હેતે
કરી, નમ ઉઠેણીઅતી અનુચારપ કરે વિકરમનર ભુપ. અતિપવિત્ર અષ્ટાદશ વર્ણ,
કર્ન કથા મુણે નિત કર્ણ; વિમ સહુકો પ્રશ્નોતરી, વેદપાઠીત તે અગ્નેતરી; સત્રિ
રણુવટ કુદિ પડે, ગઉઆલણની વાદારે ચડે, વધદ કરે વેપારી દાઢ; ધર્મતણી ચત્તાવે
વાટ, શીજત્રતસહુ લોકજ અતી, પતિત્રતા ધર્મ પાળે સતી એવો રાજ અતુરમુનળ,
કોઈ કોઈની નવ લોપે આણ.

દોહરા-એકસમે રાજ ચડ્યો, રેહ દાદમે ઢોલ; ધમકારો મૃધ્વીમડમંડ, વાળ વાધે
ધોર, આગળ હારહરતી તણી, મદ કરતા માતંગ; ધન નેજ અતી શોભીત, શીદુર
ઓપીત અંગ; અંબાડી અંકુશભણ; અધિરાવતઆકાર; ખીજ ગજ અતીવણ એવા
શહજજ તાખાર. અરબી કંઠી મુલતાની પુરશની કાંચી; કુતલ કારા કાઝા
સુરપુરે રણુધીર, ઉજ્જવળ અલખ જુમસ, લીલત ખીજા રંમ, જડીત્ર પસાણ હીરે
જડયા અતા અતળીખજ અંગ એકે રંધને પારખી. અનંબી અતી અસવાર; ચડયા;

વેડાંજ વાંકડા; યુગ્મ મહા યુગ્મ કંઈ પાળા કંઈ પાખરી, કંઈ વાળાં ચેદેચાટ, કંઈ નાટક ચેટક ભાંતો. બભણતા ભુપત ભાટ, જશવંતાના જશ ભલે પોપળ પાઠપુરાણુ કુદ ભેદ મણુ ખંડુ ગણે. દે મન મમતાં દાન; વિદરમ વાડી સંચર્યો, રમવા કારણુ આપ, શેષ નામ લાગ્યો સકળવા, દુરમન લાગ્યો તાપ, સામાદ સાથે સંચરયા, તેની શોભા દેહ; ચઢધોરાય દંઈ દુઢબી, જેમ અપાડો મેહ, જેમ માળે સીંદ્ર વનમાં, જેમ પરાંઈ પુર; વિક્રમ સંગ સેના ચદિ, સામાદ સધળા મુર જેવો બદ લંકાંપતી જેવો અવનવે ઇંદ્ર જેવો અરબુન હસ્તિનાપુર; તારા મંડળ જેમ ચંદ્ર તણે પ્રતાપ છે, ભલ પણુ કેરો ભાણ; એવે પ્રકારે નીસરયો, વિદરમ વિર મુખણુ; આગ્યો વાડીયે અતી મુખે; દીવસ ચડ્યો ધડી ચાર; તનરત કરે નૌતમ ભલા, ઓપીત અપરમપાર રંગ ઓછવ અઢકો કર્યો સંજ્જનને સનમાન, પુન કર્યા બહુ પ્રિયશું, દીન પાવને દાન. તે શોભા મુખ નીરખતાં, દાના હરખે મન, કરવી ક્લામ્ ખાઈ મરે, શોભ તેા છાંડે તન દીવસ પહોર રહ્યો પાખડો, પુર અસ્વારી ધેર; કંચન મેઘ વર-સાવતે, બવાં માંડ્યું ધેર. જણુ ઉજેણુમાં ચયું, આગ્યો રૂડોરાય, શોભા બેવાકાર-ણે, ભુવત ભુવનથી જાય. કામ અધવચ દાનાં રહ્યાં, કર્યો લાભ તે તાજ, આણુ ભણુતા ઉઠીયા, નરપત જેવા કાજ કોમ્ મેહલે કોમ્ માળીએ, કોમ્ વર કમ્ બહાર, અટારીએ નારી ચેદે; નહાના મહોટાં નરનાર, રાખતું મન નીરખવા, ઉત્તર અંમ અપાર; ઇશ્વરને વહાલો ધણો. દાનાને મુઝાર એમ વિચારી સંચરે, નહાનાં મહોટા વામ, મળી અગ્નિ મેહની; નહિ પમ મેલણુ મામ, કાન પડ્યું સભાજાય નહી. વાજે ધોર નીશાન, એ રીને નમરમાં, વિદરમ વીર મુખણુ મજ ઉપર વાહન કર્યું, છત્ર ફરે છે શીશ, સ્નેહે સ્નેહ બહુ સંચર્યા, પહોર પાછડો ઢીથ. અધવચ વચમાં આવીયા, ત્યાહાં ધાંચકુટું દાર; ત્યાહાં એક કડિતક નિપજણું, કહું સંભેપે સાર.

ચોપાદ-દેવદમની ધાંચકુટું નામ, તે સી રડી તેણે ઠાપ, મહીપત આવે મહો-લની પાસ, તેણે ધેર યોગાવી દાસ. જાઓ માળીએ વારો છાર, કરો અજવાણું ધર ધરખાર, કહે દાસી આણો કાંમ્ લાજ, આવે છે મહીપત મહારાજ. કવટે છાર ત કયમ વાળીએ. ઝીંડે રજ મેહલ માળીએ. તેા આપણે સીર ઈંડજ થાય. ધ-રખાર ખુંચી લે રાય. વચન સાંભળ્યું દાસી તણું દમની મનમાં કોપો ધણું; છાર વાસરે ભુડી રંડ, મહોટા રાય શું દેશે ઈંડ તને મારે તેા ડંડજ દેજો; કહે તેા સરવ-સ્ત ખુંચી લેજો; કહે તેા ઘેરાડુ આકાશ. એટલું જોર રાખું છું પાસ. તાડે રાખ કયમ કહું. મહાર વચન કેમ લેપે તું. જા ઊંતાવળી વાળો છાર રાખ જાયન લાયે વાર; મુણી વાત વીમાશણુ પડી. તતણુ દાસી મેહલે ચડા. ઉડડી રજ દાદસ ધણી અસ્વારી આવી રાખતણી. ઉડતી દીડી અડકી જેહ. રજ ભરાતા રાખની દેહ ઉ-ડાડે રિશે બહુ છાર. ઉડી છાર થયો અપાર. કટ ફરે તું તેા મુખાર. શું ઉડડે હ-

વડાં છાર; અધીપતી આવે ઉગ્યો ભાણું; કયમ રંડાછાંટે અબલુ, તો વારી તેની ન રહી, જેમ વારે તેમ બમણી થઈ; ત્યાં છુટયા વિરોધ બેધ, અંતઃકરણમાં આણી કરોધ; કોણે મુકી કોણે લાત, કોણે કુતરા કેરી ઘાત; છુટી હાથથી માડી ત્યાંહ, આવી દમની બેઠી બ્યાહ. તમારે કહે હું તો ગઈ, અહમુઈ મારતાં થઈ; મારી ધરેભાંગી યાંહાં ડ, તુજમાં બળ દેાય તે દેખાડ. મુજને મારિ મોહોદમપણું, તે પાણિમયું તમતણું, કોપી દમની મુણતાં વાત, લીધે ડંડવરમાંથી હાથ. આમળ ત્યાંહથી નીકળી બહાર. સામા આવી તેને ઠાર; કોપી વાત મુજીને ધરણ. મારમ રેખા કીધી તણ, રસ્તા રેખા તણ થઈ, અસ્વારી તો થંભી રહી; રોધયો મારમ રૂંધી વાટ, જઈ ન શકે કે આમળ વાટ. સહુકો સ્થંભી ત્યાં રહું બાણ રાય વિક્રમનેથયું; કોઈક કામનીએ કીધે કોપ મારમ વાટ થઈ છે લોપ. રૂંધી વાટ બવાની માપ; રાજ આગ્યો આપો આપ; ખોદી ખોદાય ન પાડી પટે. અધીપતને મન અચરજ અડે, અનેક પેર કીધી બહુ બેદ, તોહ પાર ન પામ્યા બેદ; અડાડયા હાથી તે સાથ, બેલહાર વળગાડયા હાથ. ટોકે ટાંકી નવ રંકાય, ખુણે એક એછો નવ થાય; આવિ પદમની ડંડજ હાથ. બોલી શ્રી વિક્રમની સાથ; બળ તણું નહી રાજ કામ, અમેદ ભીંત છે એનું નામ; પંચડંડ ધરાવે જેહ, પાછી ભીંત કરે જન તહ.

દોહરા-મુઠં તણે એક ગાંડીઓ; નથી ખાધો કો માય; નથી મુછ મુખ કે તણે, જે ભીંતજ પાછી થાય. વચન સાંભળ્યું તે તણું, મનમાં થયો ઉચાટ; પાછોફરીયો રાયજ, બીજી લીધી વાટ, જેર આગ્યો મહા દુઃખમાં, નવ કીધું બોજન, પ્રાનુસકાળ સમા ભરી, ખેડો તે રાજન, કામ કામ વાતો કરે, ટોળે ટોળાં લેક, શત્રુને મુખ ઉપન્યું, રાજને મન શોક, રાજ એનેડું મોકલ્યું, તેડીદમની ધેર; મેહેણું ટીકું પંચડંડનું, પ્રિતે મ્હો તે પેર. પંચડંડ તે નામયું; તે છે કોનેદાર; કેહું છે કારજ વડું, હું બહિંતેકાર. તે મુજશું બોલો તમો, સાચી જે શુભ વાણ તેમાં ખેદ કરું અમો, તો ધક્કસનીઆણ.

આપાઈ-દમની કેહે સમ નવ દો તમો, હવડાં મ્હીએ તે; અમો, વમર સમજે કહું પજે વાણ; પૃથ્વીપત બોશો કઈ પ્રાણ; કન્યા માહરે ધેર અનુપ. પ્રથમ તેને જીતો ભુપ; રમત કરો સહુ એકઠી, શેત્રંજ ગંજો સોમરી રમો જમો જે ઉપમા મોહ મહારી પુત્રી કેરી એડ; એ જીત્યાનો જશ કહ્યવસો, પંચડંડ જીતી લાવસો, નહી જીતો તો પુત્રીની પાસ ડંડ જીત્યાની મુકે આશ.

દોહરા-તેને તમો જીતસો; તો મુજને વિશ્વાસ. નહિ તો કામ સરે નહિ; મુઠા તેની આશ. એવું મ્હી પાછી વગી, મંદિર તે તતત્રણ; કુંવરી. તેડું મોકલ્યું, રાજ એ મુખપાત્ર. શણગાર અમે સોજ સન્યા; મોતિ પેરાગ્યાં વાજ; પીતાંબર પટ પેહે-રીયાં, ભટ્ટ તીલક છે લાવ, હામ કામ પ્રમોદાયની, સ્ત્રીહવંડી મુબલુ; વિનતા સો-ળજ વરસની; બહુટી કામજું બાણ, દેવ સમનની દિકરી, નિરમળ દમની નામ; સ-

સીવળી ગ્રમલોચની, રૂપ તણુ જે ધામ, શીખ લેઈ માતા લણી, આલી ચતુરમુખ-
ધુ; અહંકારિ અડી મન વિસે; રાજ તરણુ સમાન, સુખપાલેષી ઉતરી; રાધે દીધાં
માન; આહરભાવજ અતિ ધણો, મેહેલ્યાં ફેરજે પાન. શી શી રમત અણે તમે તે
રમત મડિા જે જોડ; હું કહું તેપછે પરડીયે હાર જીતની હોડ.

ચોપાઈ—હરખો રાજ મનમાં ઘાટ, માંડ્યો તણુ પાસાના ઘાટ; રાજ કહે જે તારે
કોડ. તેની મુખથી બોલે. હોડ તે કહિ મારે મનખરી. કોટિ ઉપાય કરન પંરી. દોહરા
રમની કરે હાડ અમે, તેં મુઠા ખરીદી દાસ; પરણું તમને પ્રીતથી રહુ તમારે પાસ.
જે તમે હારો રાયજી. તો દેશ કરણું તાજ; સેવક કરી રાખુ અમે, ભોગવું હું તમ
રાજ; ચાર દીવસનો વાયડો. થોડે અહકા ઘાટ; તેનો મુરજ સાખીયો ફરી બોલે
જે વાત. ચોપાઈ—રાજ બાંધે કોલે કરી, રમત રાજસભામાં ધરી; વાયુ વેગે વાતજ
ગઈ, અંધા નગમાં ચરચા થઈ, પ્રધાન પડીતા બેઠને રહ્યા, મુણી વાત સહુ અચર
ત તયા; રમત રમે બે પહેરજ હોય, નવ હારે નવ જીતે કોય. રાજને નંપ મુજ
ઘાટ, અંતરમાં ઉપચો ઉચાટ; તે દિવસ રમત એમ રહી, દમનીધર પોતાને ગઈ.
દેવાસન કીધું રાજન, ભાવતાં કીધાં ભોજન; બીજે દિવસથો જોડેલે, રમત જરી કરે
તેડેલે. કોઈ કોઈથી નવ પામે હાર, હાલ્યા પાસા વારંવાર; બે પહેર મધ્યાનજ
થયા; રાજ મહેલમાં રાજ ગયા; ગઈ જીવંતી પોતાના ધેર. કરે કામ મનવાંછીત
ધેર; દુરાચાર બોલે સહુ લોક, રાજને પ્રગટ્યો શોક રીજ દિવસ થયો પ્રભાત, નગર
નીશે ચાકી વીખ્યાત; રાજસભામાં નારી ગઈ રમત હતી તે જરી થઈ. અનેક ઉ
પાય રાજજી કરે, તેણે અર્થ એકે ન સરે; ખરા મધ્યાનહ થયા જહરે, રમત હાંકી
મુઠી વાહરે. દોહરો—રાજને દમની કહે રહ્યો કાલનો દીશ, કાલે પહેલા જીતશે, તો
પામ નમાણુ શીશ. ચેતાવું હું ચતુરનર, સભા મુણતાં માણુ; વળતી કાડું નગર-
થી એજખરી મુજવાણ. કાલ પહેલા જીતો નહી, તો પાણુ માફે વરત; સેવક કર
સહુ દેખતા, રાજ તજવું તરત; વીક્રમ કહે વનોતા મુણે રહેશેા હુશ તમ પાસ;
તુજ સદાંબી લાખો કરી, તમથી અહકા દાસ; ચોપાઈ—એવું કહિ સ્વસ્થાન ગઈ,
રાજને મન ચિંતા થઈ રખે રાડ જીતીને જાય, તેનો કંઈક કરું ઉપાય; નીશા ચર-
ચા જોડ આધેગામ, લોક વેહેવારને કામ; ગલીકુચીને હોડેહાટ, ચોરે ચકલે વાટેવાટ;
આનવી ટાળે મળીયા ભહુ વાત કરે મુખથી સહુ, જીતે કાલ ધાંચણની બાળ; લેશે
રાજજીનો માલ, કોઈ કહે એ માફું થયું; રામરાજ વીક્રમતું ગયું; કોઈ કહે એતો
વીપ્રીત; નીચ સંઘાતે જોડી પ્રીત કોઈ કહે રાજ ધેલો થયો. હોડે બોલ કામનીચે
કહેયો. કહે યારો બીજી વાત. જોને માથે હરસીધ માત. કો કહે એ વાચા મુકશે,
કામનીને કહાડી મુકશે; કોઈ કહે માઠો કરોમર્મ; કોઈ કહે મુકે નહીં મર્મ. કો કહે

હરપણુ શું કરે, જે તે કાલ વહાણમાં કરે એકું સાંભળે વીકમવીર, સ્ત્રીએ ભરે
જ્યાં નીરમળ નીર, ભુષ હતાં જ્યાં બુવચીતણું વરણવ થાય રાજનાં ધણાં; એક
કહે એ રૂડું થયું; માન મોટમ રાજનું મયું લાહરી ઉઠી ચર્યા ભુવે, નરનારીના
પ્રાણજ ખુવે; કાંઈ છાની વાત ન થાય, ઘેર જઈને દુઃ રાય, કાંઈએ હલી ન મવાય
ગીત, કાંઈ કાંઈશું ન થાયે પ્રીત; સખી સખીમાં મુખકે દુખ, બોલી ન શકે કાંઈ
મુખ, બણે રાજ મુણશે કાન, એ સ્ત્રીએ ઉતારયું માન; ધાંચણ નીચશું શીધો
વાદ, હિતરશે નરપતનો નાદ, બહુ મુખેતે વાતો કરે. હરો તાળી દે પાણી ભરે કાંઈ
માહું રૂડું કહે, લક્ષણવતો મનમા લહે જ્યાં રાજ દ્રષ્ટે જાય, બીજી વાત કરે નહી
કાય; લીધો ગામ બધાનો પાર, નવ મુઝે એકે વીચાર; પડી પુર નીચા જ્યાહરે. કરે
મન વીચાર ત્યાહરે. મોહોટા જન ભંજ થાય, પ્રાણ તજે કે વિદેશે જાય. માટેપ્રાણ
તણુ સર્વથી, હયાય બીજે એકે નથી; કાંઈને વાત જણાવી નહી. વાત આપે રૂંદમાં
લહી; ભરીપુજન સામગ્રી સાથ વૈતાળ વીરે લીધો છે હાથ. જ્યાં છે હરસીખ મોટી
માય, પાળો પંચ ગયો છે રાય; ચાચર દેવો નજરતણી, ચાલ્યો મહીપત માતાભણી;
ત્યાંકા ધરણી પતે માંડયું જ્વાન, ધ્રુપ દીપને ફેડળ પાન. કુમકુમ ચંદન અક્ષત
ધણા પુલ બહુ વીધ કાંઈ ન મળ્યા, પ્રથમ પહોરે એકે નીચા મઠ. પુજા પુરણ
ત્યારે થઈ, ખડમ પોતાનું કોટ ધર્યું, વાહન ચંડીનું કર્યું. પ્રસન્ન થઈ મોહોટી માત,
માંમાં કહીને ઝાલ્યો હાથ; શા માટે તજે છે પ્રાણ, મામ મામરે વીર મુખણ, માતા
સર્વે બણે તમે, કુખથી શું કહું આજ અમે; અંતરમાં બેઠી છે રાજ, પાળોલાડ
ને સારો કાજ નીચ જાત ધાંચણ છોકરી મેણું દીધું તે ડોકરી; પંચડંક ધરાવે જહ.
રમે ફાટ દમનીશું તેહ, તેહ સંવાતે પાડી ઢોડ, ઝીતાડો તો પોંદાંચે કોડ; દીવચીજ
તે સાથે કરે; પંચડંક શીર છવજ ધરે.

હોહરા-ત્યારે હરસીખ બોલીયાં, એની ઉત્તમ જાત. એવાં પ્રાકમ છે ધણું, આ-
મળ જેશે ખ્યાત. પ્રપંચ જાત્યા એ તણા, તે તમને કહુ આજ; તમે જાણો છેદાસને
તાંકાં રહેશે તમલાજ. વડતાળ સંવાતે પરવરો, મહારો તુજ ચોથ હાય. ઉદાસન
સોભા તણી, ત્યાં મળશે સહુ સાથ. કાપ કરો ઘેર આવસો, પહોચશે મનતા કોડ;
એ જીવતીને જીતસો, હુશ કરીને હોડ. જવ મળે પ્રપંડનું, ઘાલે જીવમાં નામ; તુજ
ને જીતી નવ શકે એ નહી સહેલું કામ, પુન્યે ચહ પીડે નહી; પુન્યે નાસે પાપ; ત્રી
દશ વય એક પુન્યન, તરફે દુધર આપ, વચન શીશ ચડાવીયું, તેડયો વીર અનુષ;
પવન પહેલો પરવર્યો. વીર ને વીકમ ભુપ ત્યાંકાં જોણવ છે અતી ધણો, શોભા
જોતમ હોય; નાચ કરે દમની ત્યાંકાં, દ્રષ્ટે જાય. અચરત પામ્યો અતી ધણું જે
શું પાડી હોડ; નરસ્ય હરે તે તો અહીં, હરવરીની બેડ, દમની નહી કાંઈ દેવતા,
નહી માનવીનું રૂપ; એ જીતે અચરત કશું. ભાગ્યો સદેહ મન જપ, સભા સહુભર

પુર છે, પછવાડે છે વીર; અદ્રશ રાજ રહ્યો, મનમાં આણિ ધીર. સુરસાય રીઝયો વણુ, દિહી રમત અપાર; મનીને ત્યાં આપીયો, એક અમુલક હાર.

ચોપાઈ—પાછળ હાથ હમનીએ કર્યો, હાર વિર વૈતાળે હર્યો; તે હમની નવ બણે કાય, રહ્યા દેવ સહુ દ્રષ્ટે જોય. બીજી રમતે આપ્યાં પાન; પામી હમની મનશું માન; પાછળ પાન આપ્યા તે ફરી, વૈતાળે લીધાં તે ફરી, પછે કાનની લીધી ઝાલ, એવા વિર મોટા વૈતાળ; પછે પગનું લીધું ઝેર, હમનીને નીદાની ધેર. ઉઝ્યા સુર ઉઠી સભાય, સહુકો પોતે સ્થાનક જાય; પણગ્યો સુરનાયક બહુ પેર; વાહાણે રાજ આવ્યો ધેર. પુર મધ્યે પરીયાણજ મ્યું; સ્નાન ઘન યત પુન્ય આચર્યું; આવિ બેઠા રાંજ્ય રાભાય, હમનિને ધેર તેડું જય. દોહરા—કેમ ધેર મુખે સુધ રહિ, પ્રીત માને પાસ; રાજ તુજને જીતશે, સુલ ખરીદિ હાસ. નોઢે કામ નાઠાતણું, મોટા શું પાડી હોડ; બોલ્યાં બોલ અહંકારનો; પઢોંચાડો મન કોડ.

ચોપાઈ—બેઠી મુખપાલે તે નાર, આવિ રાજ દરબાર, મહિત મુખે નાંખ્યો હાય. બોલ્યો વચન રામાને સાથ, તણુ દીવસ રમડયા તમે, તેવાં પ્રાપ્ત એઈએ અમે; કહે દહાડે જીતે કાય, પઢોંચે તેના મનના કોડ. ત્યારે હમનિ બોલી વાણુ, સાંભળ રાજ અતુરસુંબળ; મારાચી કંઈ હારી ગયા, તે તો મારા શેવક થયા; મુકયે વાહ બેઠા તે ઠરી; રમત હતી તે ભરી કરી; જેવા મળ્યું છે બધુ જામ, અચરત બોલે ઠામોઠામ; બેમાં કોનું પાણી જાય, બેરાવરીની જીતજ થાય; ધડી એક બે રમતજ થઈ, કામનિ સાથે વાણી કહી. સ્વપ્ના કેરી કહુ એક વાતલીકું શુભ વાત સાક્ષત બેથો દીકાસનનો નાચ; નારી તું કરતિતી નાચ; રીઝયો નરપત તુજશું સાર; પોતે તુજને આપ્યો હાર; તે સાચી કે જુહી વાણુ, સાચું કહે જે હોય પ્રમાણુ. ત્યારે જીવતી જાંખી થઈ, જુહી વાત રાજએ કહિ, આળપપાળ એ જુહું હોય સ્વપ્નું સાચુ હોય ન કાય પ્રતક્ષ ત્યાં દેખાડ્યો હાર. દીકો હમની નવ લાગી વાર; માનભંજ થઈ જટલે મુઠી હાવ દેતાતેલે. મનમાં દીકી અદ્રશી બીત એક ભાગ રાજની જીતે; બીજીવાર બોલ્યો જીપ, સાંભળ નારી વાત અનુપ. પાસે બેઠો તો ઈંદ્ર તણે. નરત્ય કરતિતી હેતે ઘણે; માનની તુજને દીધાં માન, તુજને ઇન્દ્રે આપ્યાં પાન. દીકાંપાન જાંખી થઈ ગઈ; બે ભાકળી બેતામાં થઈ; બે ભાગે જીત્યો તે રાય, વીમાસણુ વીનતાને થાય; ત્રીજી ધડીએ વાણી બણી, કું બેતાતો તેણી ધડી; ઝાલ કામની તાહરી પડી, તે મારે હાથે તો ચડી; હમની કહે એ જુહી પેર, ઝાલ મુઠી તેને ધેર રાજ કહે તું સાચી હોય; આપી ઝાલ પ્રગટ તું જય. ત્યારે જાંખી થઈ તે નાર, ત્રીજી હાર થઈ તે હાર.

દોહરા—એ ક્યાંથી ઇન્દ્રાયને, લાવ્યો ખરાં એમાંણુ; પડી વિમાસણુ માનની, પરવશ પડીયો મણુ; કહે રાજ મુણુ કામની, જુહી. બંતે ફેર; કહે નારી તે ક્યાંમણુ.

વડે, તરણીશું તવમળા મુકયું જેર તે આમળે, નીરમલ થઈ તે નાર; પાણીથી થઈ પાતળી, સુદી અંધ ને કાર. રહે તે પાસા રળતાં, ચરચર ધુજે હાથ; હારી હારી સૌ કહે, હસી પડયો સૌ સાથ, વાળી હાક હાર્યાં તણી, છત્યો વડદય વીર; પ્રતાપ પ્રુન્ય પોતાતણે, રાખો નારાયણ નીર; વાળ્યાં વાળાં છતનાં. મડમડીયાં નીચાન; હારી હમની હોડશું, છત્યો વીરસુબળ, ગાંધરવ વીવાહ રહી કર્યો, ફણ ન લાગીવાર; તે વીનતા વીક્રમ વચો. પરાક્રમ અપરંપાર. સાસુન વીક્રમ કહે બેઠીને બે હાથ; વાત કહો પંચકંકની, જે બોલ્યાંમુજ સાથ, ગણે આપ સજ થઈ. ધીરવીર સજ થાય; પ્રથમ દહું છું એટલું; કુંકણ દેશે બાથ, ધ્યાન ધરે ફરશ સુભ, સોપારા ઘડ ગામ તેમાં વીમ એક વેદાએ, શીવર, રમા એ નામ. રહેને વાતો ધેર તે બે. બે એ બેધાણ; કી ઉમાદે તેહની, અતુર અતુરસુબળ. ચરચા બેઠને આપળે, ગામ કામ ધર એક; બમરો તો જીવરો, ઉંધે ખોરો દેહ. આપાદ—માહારાબ મન માન્યું સાચ. માન્યું સાચું વંનતા વાત; વડા વજરને સોયું રાજ. આલો કુંકણ એવા કાજ. વૈતાળ સાથે તેડયો વીર; આલો રન ધરીને ધીર; અનેક દીવસ હીંડતાં થયા; કોઠ ધરી કુંકણમાં અયા. દીકું નમ્ર થયો ઉલ્લાહ, દીઠો શીવસુંદર પરશોદ; હરપ્યા મહીપત પોતે નામ, કહેને ભાઈ વસે કુણ કામ; કહે પુબરા બ્રાહ્મણ ધણ, શીવશરમા ની શી છે મણા; ઉંચા નીચાને વામણા, કો ગોરા દેહ કામણા; કાંઈ તેનું એધાણુજ હોય, વીના પ્રીછે નહિ કોઈ; શુભ એધાણુ રાખ્યું છે સાર ઉમાદે જને ધેર નાર, બચો ડાબી પોળ નીશાળ, બેઠો વિમ્ભ ભણાવે બાળ, સીતળ છાયાને કારણે, પ્રજા આંખલીને ખારણે તેનું વચન હૈડામાં ધરી લધુ લાધવો વીધા કરી; રાજવશી ર-દીયાળુ રૂપ, શીવશરમા જેર આવ્યો ભુપ; હંડવત કરણાએ કર્યો, ચરણામ્રત લેઈ મુખમાં ધર્યો, વિધા ભણવા આવ્યા અમો, ક્રીરપા કરી રાખો છ તમે. ગોરાણુ આ-હેર નીસરી, બેઈ વીક્રમ દ્રષ્ટે ભરી; આનંદ અઢકો મનમાં થયો, રીઝીને રાજ ત્યાહાં રહ્યો. ધેર વીવારથી આફરે ધણા, મુખે રહો અઢીયાં શી મણા, માનુભવ મોહટા જે મુખી વધારથી થયો ત્યાંહાં મુખી કરે ગોરાણી હેતજ ધણાં. આપે શાક શી શોકયા ચણ્યા, ઉઠર તણે બેવો હોય તન, તેથી અઢક રાખેમન. બાસક પેહેલા નાહના તન, તેસકમો વીક્રમ રાજન; રમે જમે ભણે મન મુદે. રાત દિવસ તે ચર્ચાં ભુજે એક દિવસ મંદ છે મંદસત, મુતા માનવી બલોભત; સહુકોને છે ધારણ ધણું, બમે રાજ વીક્રમ ધણું, ઉઠીઉમાદે પ્રચંડ, લીધો હાથ ઉડણુંડ; નીકળી બહારરાખી મન ધીર, તેતો દીકું વીક્રમવીર, માકમરાત બંતે નાર, કેમ નિકળી અઢલીબહાર. અરુચ બેયુ અઢધી, પ્રજા આંખલી યેવે ચઢી, આંખલી થડ પોલી ગણ્ય, અદ્રષ્ટ થઈ ત્યાં બેઠો રાજ; ચઢી ઝાડ ઉમાદે નાર; કીધા ડંડના તર પ્રહાર, ઉંડ ઉંડ. કણું મુખ

ત્યાં એક પ્રાંત છે મથાણુ સઘણુ સુતાવળનું ચાણુ હતું પ્રેત અગ્નિ દવ બળે, સીંદ્ર સહ ચૌરાસી મળે, બાવને વીર ચૌસઠ જોગણી; બારે ભોમતણી; ભોગણી; ચોસઠ બેડી ચામુંડા જ્યાંહ, દેવ દુહાંબી વાળે ત્યાંહ. તે ડોકાણે શોભા હોય વળુંવ કરી શકે નહીં કોય. જુદાર જુદાર ઉમેઠા કરે, જોગણી સહુ સાંભળવા રહે. જુડી જુડી સહુકો કરે ઉમાટે હંડી ઉતરે.

દોહરા-ઉમાટે કહે જોગણી સાચી છું હું આજ; ચોસઠમાં આવી બાળુ, તો થાય અપણું કાજ, બાસઠ પેક પહેલા હતા, તસઠમો મુજ કંથ; ચોસઠમો આવી ખાચે આજનું ઉપનયે ચંત; બપોસ લક્ષણા માળ્યા સહી, તો શી કરીએ પેર; ભોગ આપવા બનાનીનિ; થયા ચોસઠ મુજ ધેર. તમે કહો તેમ હું કર, ટળે આપણો રોગ; અને કરો તમે જોગણી; ભરે બરપુરણુ જોગ.

ચોપાદ-હરખ્યાં જોગણી પ્રીતે પાસ. ઉમાટે તુજને સાબાય; અમે કહ્યું તે મન માં ધરી, ચૌરાસ દીન નહિવિજ કરો. વડાં બાકળા લાડુ ખીર, કરો પ્રાશરમ આણી ધીર; ચોસઠને સ્નાન કરાવજે, હાર કરેણુના ધરાવજે, સોંદર તિલક કરજે બાલ; પાસે પાસે બેસાડી બાળ; બાણા માંહે ભરજે ખંડ હાથથી હેંકા મુકજે ડંડે પાછળ પ્રકસણુ કરો. જોડા ઉડો મુખ આચરે, લીંદક અંજલી ભરવી હાથ, લેજે ભોમ ભવાની માત, અમે હુંકારો દેખશું, અંકેકો વહેચી લેખશું આબ્યા અમે પાછા નહિ કરે, નહિ તો તુજને ભક્ષજ કરે એનો તેણે દીધી શીખ, વિદ્યા થઇ મન આણી બીક, માયા હંડ તણે પ્રતક્ષ; ચઢી આંખસી કરે વ્રજ, એક થડીમાં આવી પર, નરપત નીરખે સઘળી પેર; ઉતરી હેડી ધરમાં ગઇ, રાખને મન ચીંતા થઇ, દેખાડી સામુજે વાટ, મોઢયો ધડવા માંહેરો વાટ. વેડુ દુખ માંહેરો દેહને જગારે ત્રેસઠ એકને પરાક્રમ એમાં છે પ્રચંડ, કરામત સઘળા તે ડંડ, આવે તો જીતી લેડી. નહીં તો માણુ આ સ્થાનકે દેડે કથો વીચાર પોતાને મન, પ્રાતઃકાળ ઉગ્યે દન, શીશ સર્વ સુતા બચીયા, ગુરૂજને પાંખે લગીયા, સરવે નહાવણુ કરવા ચયા, વીંપ કર્મ કરી સુખીયા થયા. નરપત કહે જોડીને હાથ, ગુરૂ સંમ થેક સહુ સાચ, એક પ્રજા જુએ રૂપીજન, આપણ માથે કંઈ વોંધન જુએ; નાથ વીચાર કરી, સ્વપ્નામાં બેઠા મન ધરી, વાહરે સહુએ વેહ્યા બાળ, સ્વપ્નુ એતો આજપ્રાણ આજ ક્ષતને તું આ નીચેક કાઢયો થઈ ડીંચજ લાવીયો, દોહરો-ત્તારે ગુરૂજ બોલીયા, તમે ન સમજો કોય, બપોલ કહે તું મુજને; સ્વપ્ન તુજને હોય, આજથી થોડે દહાડલે, છે ચૌરાસને દન; ઉમાટે નહિરવ વાહ્યરો, કરશે ચંડી પુજન. બેસાડી ખંડ પુરશે, કરે આરોપ; મેં માળા, ભોગ આપશે બનાનીને, ચોસઠને જુરથે કાળ, બપોસ લક્ષણા સર્વ છે. તેણે માન્યુ સત્ય, ગુરૂ સમેત કહે સહિ, કહે ત્રે કરીએ સત, બીહીને નાચી નવ જરો, નહીં દેવા હડિ તામડ કહુ તે આરમ આલજે, ચહે વખારે કમ, કંઈ લખનાસુ સખે.

કેડે અમલને તરત; પાછું બેઠા જે રહે. તે તો પામે ખરત. ધીરજ રાખી સહુકો ર-
હ્યા, શાશે શુભ કલ્યાણ, દેખે તો સાચુ માનજે. નહીં તો કહેજે અબણ કો કહે
જુઠું બોલીઓ, કો કહે સાચુ પાસ; સાચુ માન્યું ગુરુજીએ. કીધા દ્રઢ વિશ્વાસ, પ્ર-
તિજ્ઞા કરી આવીયા, કોઈનું નહોતું મન; ત્યજ દિન એમ વહી ગયા, આંચો તેરશોનો
હન. ત્યારે ઉમાદે ઉચરી શાંભળ મારા શ્યામ; મારે બાધા નીવેદની, કહે તો કદે
શીર નામ. ચોપાઈ-વાર કહીને દીધી આરા, સહુને આંચો દ્રઢ વિશ્વાસ, હાળ પુષ-
લાળી અડદજ તણી, સામગ્રી બહુ દીધી ધણી. નોતરયા સરવ વીપના તન; વહાણ
માં ચઉદશનો હન; રસોઈ સરવે કીધી શાર. તેડી વીપ તણો કુમાર. તમે બેશને
શર્વજ શાય. શંકલ્ય કરવો મહારે હાય, ચોરાઠ બેગણી સતોખરી, પુરણરીતે
પોંખીવી. સમજ્યા પોતે રાજન, કોઈ બીક ધરશોમાં મનનહાયા સર્વ તે શુધારથી.
પ્રવેશ છે વિધારથી. ગુરુ પતિતું વચનજ બધ, વિદ્યા ભણ્યા તે મીઠ્યા થાય,
કુમકુમ ચંદનસુંદરસાર, ધાલ્યાકંઠ કુજમના હાર. ભાંજામાં પીરસ્યાં બોજન, સ્વામી
સહીત પેઠા છે જન; પંચાગ્રત સદુગ્રત, પ્રાસી શક સામગ્રી તરત, કહાડીકુંડુ વચ્ચે
આળીયા, બત્રીસ લક્ષણ જુગતે બહિયા. ઉમાદે વચમાં આવીયાં. ઉડણુ ડંડ કરખાં
આવીયાં, મંત્ર હનો તે મુખમાં લીધ; બેગણીનું આવાહન કીધ; મેહેલ્યો ડંડને નીચી
થઈ. પ્રદક્ષણ કરવાને ગઈ; ઉદો ભવાનિ લેજે બોલ, મનવાંછીત ટાળો મુજ રોગ.
દોહરો-એટલે રાજ ઉઠીઓ, મારી કાક પ્રચંડ; નાકો ચેતાવી શરવને, લીધો
ઉડણુ ડંડ; ગુરુ સહીત ને દોડીયા, પાછું ન જુવે કોય; એટલે આવી બેગણી; કારમી
કડિતક હોય, ખાઉ ખાઉ કરતે ઉતરી, વન દોડા તે ધર, વેહેચી ભાગ ચોસક કર્યા
ભક્ષ કરી છે નાર; હાહાકાર સવળે થયો, કોપ્યા ત્યાના લોભ; ચોસક ખાયા ભચતીએ
સમજન પામ્યો ચોક; નાકા ચોસક એકલા કર્યોમન વિચાર; વહાણું વાતે
નાસરયાં, ત્યાથી બેગન ખાર.

ચોપાઈ—થાડ્યા ધણી લાગે છે ભુપ, સહુ કદ વેઠે મહા દુઃખ; નગર સીમાડે
આંચો એક, રાજ બોલ્યો કરી વિવેક, સહુ પેસો કરીતે આ કામ, હું જઈને બેઠું
આવું ગામ રહ્યા ત્રેસડ કરીને કામ, રાજ આલ્યા એવા ગામ; વળ્યો નગર ભણી તે
વાટ નહીં માનવી ઉચાડા હાટ, ભર્મા માલ ખખ્ખલા દ્રવ્ય, મહુધ્ય વીના મુનાં છે
સર્વ હાટ; ગિયાહયાં દોશી તણાં, ભર્યા વસ અમુલક ધણાં; પરીખ સુખડીયા સોનાર
દુકાન હાટ છે અપ્રમયાર, બોલ કરી પરોને કોઈ, પશુ પંખી માનવી એટ, અચરત
પામ્યો અહકુરાય; બેતો બેતો આલ્યો બાય. રાયધીર મનથી નવ હરે, કાયરનીશએ
બીડીને મરે; બેયું નમને લીધાપર, એટલે આંચો રાય હરખાર, પેઠા મેહેલા
ગિર અડધોડિચી અટારીપર અડધો ચાવરી છે સેવ્યા એમસંદ, પેઠા બીલાડીએકો

મહે. બેઠ રહ્યો છે તેને ભુખ, નદી બીલાડા કારણ રૂપ; મુના મંદીરમાં બેસી રહ્યાં, નર્મતણાં માણસ કયાંકાંમયાં. હું ઉઝેણુપત વિકરમરાય, આવ્યો તાહરા મોહો લજ માંહ, બોલો મનકાંઈ હોયે દુખ, ઇશ્વર તારી આગે ભુખ; બીલાડીયે સાજન કરી, કાંજળકકુપલ આગળ ધરી; અંજન કીધું છે જોટલે, નવ જોખના થઈ તેટલે; રાજા કહે તાર શું નામ, ઉજડ કયમ થયું તાર ગામ; ત્યારે સ્ત્રી બોલી વાત, ચંદર શીખર તે માહારો તાત; હમલ્લે માણસ માર્યાં ઘણા નમ્ર ઉજડ છે અમ તણા લોક સહુ તે દુઃખીયા થયા કોઈ ખાધા કાંઈનાહારી ગયા; મને એકલી ઝાલી માંહ; રાખી છે કાળાશહ માંહ; અંજનકારી બિલાડી કરે, કાન્યા અર્થે વનમાં કરે. આવે છે રાતે આધાર; બીજે અંજનથી કરે છે નાર; મુજને રાખેછે બહુ મન, જીવી પેટની હોયે વન. હવડાં આવશે કરતા વાત, જોતામાં કરશેતુજ ધાત; તારા ડરાબ્યો તે નદી ડે-કાંઈના માર્યાં તે નદી મરે, એકું બળછે મહા પ્રચંડ, અલત એનાં પાસે ડંડ, તે ડંડ જ્યારે વાગે શીશ, એ પાપી મરશેતે દીસ. તે ડંડની નીત્ય પુલ કરે, તે પાછળ પ્રદક્ષણ કરે, હેઠા મુકે એટલીવાર તેના છે એને આધાર; લિધી વાત એના મનતણી, વળતી બોલ્યો ઉઝેણી ધણી-છનો રાખમને તું વેર, હું કર પાપીની પેર; સ્ત્રીએ બેઠ તેની મુજ, કામ એક દેખાડી મુજ.

દોહરા—અંજન આંખ્યું એહને, કરી બીલાડી તાંહ; રાજા જઇછાનો રહ્યો તેના મંદીર માંહ. એટલેપાપી આવીયો, સેજ હુતીબ્યાં ધર. અંજન આંખ્યું તેહને તતક્ષણ થકા તે નાર. સ્નાનકર્મ તેણે કર્યું, પછે કર્યું સ્મરણ; હંડ હતો જે હાયમાં તેને મુકયો ધરણ, પ્રદક્ષણ પોતે કરી, નમીને લાગ્યો પાય. નીરખી ને પછી નીસર ચો, મહા બળીયો તે રાય, ચેત ચેત રાજા કહે; ચઢાવી બ હુરીસ, ડંડ હતો તે આપટયો; તે પાપીને શીશ.

ચોપાઈ—તરફી પડ્યો તે તરત, પાખ્યો એક પલકમાં મરત; વાયુ વેગે વાતજ થઈ, ખખરે દોહો દશાએ અઈ. તરત લોક આવીને વસ્યા, સુખ પાખ્યા સહુ હેતે હસ્યા; સ્ત્રીને ઘેર આવ્યાં માળાપ; રાખ્યાં સર્વ લોકના તાત, ન રહ્યું. દુઃખકોને મન કયું, તરત આવીને ગમજ વસ્યું; તરેસઠ જે પોતાના જન, મન વાંછીત આપ્યું બોજન; રાયે બળ્યા વિકરમ રાજ; મન વાંછીત થયું તે કાજ, મુજને ઓશીંમણ કીલ્યે, એ કન્યા રાજા લીલ્યે તે કન્યાને પ્રિતે વરી, કંકણમાં તે આવ્યા ફરી, પ્રકાશ થયું પોતાતું નામ મળવા આવ્યું ગાધુ ગામ; કુંડણ રાયે મનોહર કરી, પરણાવી પોતે દીકરી પ્રોહીતને ઘેર કન્યા એક, ચૂરને પરણુવિ વીવેક, વિધારથીતોધેર મોકલ્યા, આપ દેશ આવ્યા એકલા; ત્રેસઠના ત્યાં કાન્યા ફાળ. લાગી જનમ જનમની ભુખ. એ ડંડ બે કન્યા રૂપ, લઈ આવ્યો ઉઝેણી ભુખ. ચતુરા આવ્યા ચતુરમુખ, હરણે અડમીયાં નીશાન; મહેલે ઉતર્યા નરનાર, મુઠ્ઠા સોભા તેણે ધર. દોહરો—અમિ

ને ચરણે નચ્યા, પોતે વીરભરાય ડંક જીત્યા તે દેખાડીયા, મેહેલ્યા જઈને પાય. ધન અજીત ધરણીપતિ, ત્રંબાવટીએ બચ્યા, બે બે ચર્યા મહેલની; મહિસાગરમાં નાહો કરે રાજત્રંબાવટી, ત્રંબક તેનું નામ; ત્રંબકસેન્ય તો બહુ થયા, પણ તેનું છે નામ. વચન લેધ તે સચર્યા; સામુએ દીધી સીખ, સાથે નીર વૈતાળ છે, મન નવ આણી બીક, પોહોત્યા ધર ત્રંબાવટી, નીચા સમે તે ભુપ; અદ્રષ્ટ વિદ્યાએ કરી, દીઠું નગર અનુપ; મહિસાગર નાહાઈ જઈ, જોયા ઘાટે ઘાટ; નગર નીરખ્યું તેહનું, મયા રાજ ની વાટ; નગર નીરખ્યું, નેહનું, પોતી મનની આરા; ડેમણું ભેળને કર્યો ત્યાં ત્યાં નીવાય; જોયાં ઘર પુરમેહેડીયા, જોયા મેહેલ અવાસ; અદ્યો ઊંચો અટારીએ સ્ત્રી દીડી તે પાસ; નીચા તેર વરસ તણી, લક્ષણ ગુણ શુભ રૂપ; તે કામે કંચીને રહ્યો, પોતે વિક્રમ ભુપ; ચર્યા ભુવે તેહની; નિશા ગઈ છે પોહોર; સાંઠ ઉપર વાહન કરી આવ્યો દુત તે કાર; મહેલી હતને બારણે, આવ્યો ધરમાં એક. વાટ ભેલીતી માનનિ, જમ અપેઓ મેહ; તાહારી સાથે આવીયો, વેસો બહારજ કામ; ગરવ બાંધુ કાંઈ માંડી, બીજાનું શું કામ, તેને વેસાયા બારણે, રહ્યો ઘડાયે કામ; એટલે પોપટ આવીયો કામોદર તેનું નામ; કામળા કોટે બાંધીયો, આવ્યો સ્ત્રીની પાસ પ્રજામ કર્યો તે પોપટે સ્ત્રીએ દીધી આરા; રાજ વિક્રમ તે ભુવે, પ્રાકમ તેના પ્રોહ; પોપટ દીકા પોતાતણા યદ રહ્યા દિગ્મુદ, કામળ ઉડેલીઓ કામની, તે વાંચી નેથો સોય તે પાછળ ઉભો રહ્યો, તે નવ બણે કોય; સ્વસ્ત શ્રી ત્રંબાવટી રત્નમંજરી નામ; લખીતગ ધાંચણ હમનિ, વાસ ઉંચણી આમ; સમાચાર એક પ્રીછળ. પાડી વિક્રમ શું હો; મુજને જીતી તે વર્યો; લાગી મુજને ખોડ; હુંશ ન પોહોતી આપણી જ ધારીતી પેર; કાળા મહે પડી કામની, વીજસસેનને ધેર; મહુ મુરખ ઈળીદ્ર દુઃખ; બલી વેકવિ ભુખ; તેથી અદકુ રાય ધેર; સ્ત્રી માલસને દુઃખ. વાત કોઈશું પાય નહિ બાહોર નવ જવાય; રૂડું જવાય નહી, રહેતું કાળામદ માંચ વચને બાંધી હું રહી, બેડીને બે કાંચ; આપણ રહીએ એકઠાં, વાત કર તમ સાથ, તમ ભણી રાજ્ય મેહલ્યા, આવ્યો છે તુજ પાસ; તેને તો વરજે તમે. પોહોત્યે મનની આરા, લખનાર નાર પોતા તણી; અચરત મેહું એક; પોપટ પણ પોતા તણા, મહીપત મન સદેહ.

ચોપાઈ-રત્નમંજરી વાંચે પત્રવિક્રમે વાંચ્યો તે તંત્રતેનો ઉત્તર લખીઓ આવે; બાંધ્યો તે પોપટની કોટ. ત્યાં જઈને મહેલે નાચ. રત્નમંજરી વરે કોઈ રાય; મુણી શુક આવ્યો ભેટ, કામળ ફાડી નાંખ્યો તેટલે. વેલીરાંડ ધાંચણ દીકરી, તાહરું પાપ તું એને વરી. માર રત્નમંજરી નામ. નવ કાપુ વિક્રમ મુજામ; એવા કંઈ આવે કંઈ બચ; વીક્રમ તો તુજને ગયાય. હજી પડી તે સમયર સાથ, બે આવે વીક્રમ તુજ કાંચ; મહિપત બાંધુ મારે ધેર; કોય ન બણે તેની પેર કાસીને હેડી મોકલી, ઉપર રહી રાણી એકલી; આવ્યો તો જ પેલા દુત, તેડ્યો ધરમાં બંધ જત; મહો તમે

ક્યાંથી આવીયા, સમાચારશા લાવીયા, તમને નરપત તેડ આજ સર્થે સુરવેઆપણું
 કાજ; લીધા ઘરમાંથી શલ્કાર, બીજા માલ તે અપરમપાર, રતન પેટી લીધા અણે
 હંડ, તે આખ્યાં દુતને પ્રચંડ; જાઓ મુઝા ઉંટ ઉપર જઈ. પછે આપણુ બે જઈએ
 વહી, સાંઢજ ઉપર તેતો ધરયું, પછે નિકમે મન આચરયું, હંડપ્રતાપે નહાસી જયે,
 હાથન રહી તો સીમત થશે, હંડ પેટી ઉંટપર મુકીયા; મુરખ મન તેતો ચુકીયા, વે
 તાજ ગયો તે વસ્તજ હરો. બેઠો રાય ધોરજ મન ધરી; ચેતાવ્યો વીનતા નવ માધી
 એ, કાત્રી ધર્મ તે કેમ હારીએ, રાત સમે તું ક્યમ કરે જોર, દુલજર કે સીતો ચોર,
 ત્યારે દુતને ચડી છે રીસ, ગાળો લીધો ત્યાં ફરા વીરા મારયું, ખડમ લીધા છે માલ,
 પડથો વાટમાં તેહ અજાણુ. પછે દુતનું લીધું રૂપ, સી પાસે આવ્યો ભુપ, જે ગમે
 તો આવો તમે, આવો ખેડી થાઉછું અમે, ઉડી નાર ને આગળ થઈ, ઉંટ ઉપર
 બેસી તે ગઈ; બીજા આગળ કોની ચૂત, ખેડીસાંઢને લીધો પંથ પુરવઠશા હાંક્યો
 જેટલે, સી વાત ચાલી તેટલે; આપણે જાણુ પશ્ચિમ દેશ. ક્યમ કરો પુરવ પ્રવેશ;
 મહારે શું પથમનુ કામ; તેડી જાઉછું મહારે ગામ; વાકુ વચન તે સાથે કરયું, રૂપ
 પોતાનું પ્રગટ કરયું; હંડ અને પેટીનો ગઈ. તે નારી તો પરવશ થપ; પેટી હંડનું
 બાચું જોર, થઈ ગઈ નારી તો ચોર; શું નામ તારે ક્યાં રહો. ક્યાં લઈ જાઓ તે
 કહો મહારે તે જુવારી નામ, વસકું મારે માળવ ગામ; કર કામ અણુ સીતવ્યાં ધોર
 સી માણસનો હું ચોર, દોહરા—નીશ્વાસ મુક્યો, પડ્યાં જુવારી પાસ, જુવારી સાથે
 વાંકડા; મરકટને જવા હાર; પેલી માથે બેઠલું; પહેલે કેટલા કાળ. જમી વ્યસની
 આજળ, લપટ જુવારી આપ; એવો કંથ જે કામની, તેનાં પુરણ પાપ, નમેશે
 પુરણ પાપ. નમેશે નીંદ્રાણુવો; દીન દયા દિન રોગ; એવો કંથ જે કામની, તે કામ-
 નીના મોગ; કમળ પોપટ લાવિયો, મહારી સહચરનો મર્મ, વીરમને નવ વરી. તો
 આ લાગ્યું મર્મ. પરદુખમંજન સુખ કર્યું, અલત અમેદી આપ; એવો પુરૂષપ્રભ
 વ્યો, તે ભોમવકું પાપ, નવખંડ જેની નામના, પવીત્ર જેનો દેહ; તેવો પુરૂષ મે
 પ્રભવ્યો, તેનું ફળઆ તેહ; સુરજ દેવ સાક્ષી કરો, નીરમળ તારે નામ; મેળાકરજો
 મહીપતી; કરો કામનીનું કામ; અલ્યા આપ દેહછું તને, અખળા સી જાત ક્યમ
 લાગ્યો મને છેતરી, કીધી મોટી વાત;

ચોપાક—તહારે તે બોલ્યો રાજનૃતહારે કોન ઉપર મન; ત્યાં પહોંચાડી મુકતને,
 શાને રીસ કરે છે મને તાહરા મનમાં જે હોય આપ; સત્ય કહે તો તુજને પાપ;
 દોહરા—ત્યારે નારી બોલીયાં, વીરમ કિણ્ણી ભુપ; સકળ કળા ગુણુ જાણુ છે.
 સીયજવંત છે સ્વરૂપ. રાજેશ્વર રાજા મુકી, ફરસીય તેજ હનુર; તેને મળવામન
 થયું જે નારાયણનું ઘર; વચન પાળે તાહરે, તો મેળવ તીકમ રાય; તો ધરે અરજ
 હમારડો, હમરૂ સીતળ ધાય. ત્યારે જુવારી બોલીયા કંઈ વીકમ એમણુ; તેને તું

ક્યમ ઓળખે, સાચું બોલ મુખથી. પગે પદ્મ છે તેહને, હીંચણ સુધી હાય. જમણે
હાથે ચક્ર છે, તે પૃથ્વીપત નાય; કમળ પત્રશાંનેત્ર છે, સરવર છે તેજ. ચંદ્રવદન
અંચળ બુદ્ધિ, નારાયણ શું નેહ; ઘાટયો મણી ઝાંઝે થડી, આપ્યો સીને હાય; બણે
હીનકર ઉગીયો, ઘીરા, તે નર નાથ, પગે વાગી પદ્મની, કહો તમારૂં નામગીસરસા
ત્રીકમ તમે તેજ યુગ મહા કામ ચોપાઈ—શાગારા શામા ડાહ્યાંતમે તમે કલાતે
વીકરમ અમે, નમ્રચરચા ભેવા આવીયા, પોપટ કામળ ત્યાં લાવીયા તે જપરથી
મેં વાંચીયો, પેટી ફંડ મેંતો સાંચીયો, દુત હતો તે મેં મારીયો, ચેતાળ્યો જુવેહારીયો
તમને બેસારી સાંઠે કરી, લાળ્યો પંથે તમને હરી; મહારા સમ તમને હોય મન, ત્યાંહ
પેચ્યાડું આણે દન. વચન સાંભળ્યું વિકરમ તણું, હરણી નારી મનમાં ધણું, ગાંધ
વં વીવાહ હેતે કરી, રતનમંજરી વિકરમ વરી આલ્યાં આવે છે તે વાટ, મટયા મન
તણા ઉચાટ; એ વાત અહીંયાંથી રહી, પેલા પોપટની શી મત થઈ.

દોહરા—કામળ રતનમંજરી તણા. લેઈને આલ્યો પંથ; તેણે વિચાર્યું આવતાં
થઈ વિભાસણ ચંત; દીઠું વીમલપુર વાટમાં, જુગતે જોતો બહી; મળે જો માહારો
અંધવો, સેહેજે મુખીયો થાઉં; મળવાનો પરદેશો; બંધવ કેરે કાજ, તે રહે છે આ
આમમાં, ભાગુ મનની કાજ, એમ કહી વાળીયો ગામમાં મળવા મીતજ પેર; બાંધ્યો
રહેતે પાંજરે નિલીગુણકાને ઘેર. બાંધ્યું પાંજરૂપારણે, ગંગારામ છેનામ; એટલેદોહરા
આવીયો, અંધવકેરેકામ, દ્રષ્ટદ્રષ્ટ મળ્યાબેહુ, પહોચ્યામનનાકેડ; સુંજકેરવામાંહીત્યાંહાં
બંધવ જુગતે જોડ. કોહો બંધવ ક્યમ આવીયા; મળા હતા કુણુ દેશ; સુખાદુઃખકેહો
ભાઈ તમ તણું. કયાં કરવો પ્રવેશ. ઊંજેણિ પત રાણ્યો, પવિત્ર મન પુર પેર; પ-
રણ્યો ધાંચણ દીકરી, હું જાઉં છું તેને ઘેર; કામળ લેઈને નિસરયો ગયો વંભાવડી
ગામ; તે રાજની બેટી, રતનમંજરીનામ, પરણશે પોતે હર્ષથી. મારા કામળ માટ;
વાહાણુવાતાં આવશે આ ગામની વાટ, શબ અરવારી સાંઠે છે રતન પેટી પ્રચંડ,
કન્યા છે પદમણી, અભય આતિહંડ તે પહેલાંહું નિસરયો, ખાઈવધાઈ વરત; તેદમ
ની મને આપશે. હારઅમુલક તરત, સુખસાતા છે અતીધણી ધણી, આનંદઅહોકાયંત
મટ્યા બેટયા હવે શીજ દો. લીજે મારો પંથ. ચોપાઈ—વાડકહી તે થયો વિહાય, ખે-
દની કહી કવાય; પેલેપોપટે વચન કહ્યું તે ગુણકાએ સરવે કહ્યું સુણ્યું વચન તે
માહારૂં ભાગ્ય, એવો હું પામું કયાંહાં લાગ; પ્રપંચ ક્ષં રૂઢી પેર, પેટી આણું ઘેર.
આવો મનમાં થડીયો ઘાટ, જઈ બેઠી રાહીને વાટ; પ્રતાકાળ થયો જોટલે. આવી
સચ્ચ નિકટ તેટલે; જ્યાં ઊંતરયાં નરને નાર, તેણે મનમાં કરયો વિચાર, બહાભોજન
હાડીયાં લીજ્યે, પછે પંથ આપણુ કીજ્યે; ગયા રામ તે ગામજમાંહ; નાર સાંઠણી
રસા રણમાંહ; એટલે આની ગુણકા પાસ. મળી બેટીને કીધી આશા. મને તુજશું
અહક હેત; તું જો માહારી થઈ બાણે, તું મનનીની દીટરી; માડ થયુ અહક.

હેતુ, તું તો મહારી શગી બાણીજ; તું સગી ભગનીનિ દિકરી. સાફ થયું વિક્રમને
 વરી, વિક્રમ ઉતરયા મારે ઘેર. તેડવા મોકલી તમને આપેર. તેનું કપટ તો નવ
 બાણીયું જાન રહેમાં નવ આણીયું જાણ્યું વળ્યાં બાંહે હાથ ગયાંનારી તે ગુણક
 સાથે; રતન પેદીને સાંઢજ લીધ, કરણ ગુણકનું તો સીધ; રત્ન મંજરી મઠ ઘર-
 માંહે, ચરયા ભુડી દિહી ત્યાંહે કયાં ગયો છે ભરથાર; તે મારા હૃદયનો હારને નરપા-
 એ દેહ નવ ધરું, કરડી જીભને હવડાં મરજીતારાકુળમાં વહેવાર, મુજને કયમ લાવી
 આધાર, દોહરો—ત્યારે ગુણકા ઉચરયા, આપ સચે શણગાર, જોવા તારે મન ગમે,
 ભોગવી લ્યો ભરથાર, ગુણકા જાતછે આપણા મોહોટા જન શું સંભ; નીતદિવાળીઆ
 પણે, નીતનીત નવલા રંગ પલંગ પાપને હારણ, શુભ મુકેમળ શેજ; નર રૂડા
 નિત્ય નવા, ભોગવ આણી હેજ રાખને સી ધણી, સંભવે નહીં સંભોગ; વારો ન
 આવે સરસમાં, તેતો પુરા ભોગ. નીચ વાત તારે મુલ્કી, અંગે ઉડી જાળ, કે માફ
 કે હું મરું, આણુ મારો કાળ, પરવશ પડી ને શું કરે, ધારણ રાખી મન, મોહોટાં
 મંદિર માળીયાં, મામની રહી ભોવન, સોદો લીધો વિકરમે, આવ્યો તેતો આપ; વ-
 નિતા ન દીહી વાટમાં, તનમાં પ્રગટયો તાપ, વળયો ગામમાં વિરતે; કંડ પોતાને હાથ
 અહીં કુચીએ ખોળતો, વિચાર કરે મન સાથ; એમ કરતાં નિચા પડી; દુખ પામી
 તે નાર, તે નાહી ઘરમાં ઘડી, બુધ મારતાં બહાર મળી બહાર બહુ મેઠનીમાં નવ
 બલો જાત; તે નમના નરપતી, તેણે બાણીવાત કેહે, આપ હે તુરંદેદીશું દુખતાસી
 કેહ; વાંએમ પરણ્યા તણે, સાચું કહોને તેહ, કાટભસીને હું મારું, એટલું મહારું
 કામ; બીબશું બોલું નહી, કંઈ ન લેયો નામ. કાટભરોળ્યાં સંઘટ, ચાક્ષી સરિતા
 તિર; એટલે જેવા ત્યાંમાં ગયો પોતે વીકરમ વીર ચોપાઈ—પોતાનો પતી દીડો દ્રષ્ટ
 ગયું મન થકી તો કષ્ટ; દિહી પ્રીત જે જણાની ધણિ. પુછ્યું ગામ કેરે ધણી; કયાં
 થી આવ્યા કુલજ કામ, પ્રકાશ કરો પોતાનું નામ. દેવરૂપ દેવાંશી જેહ, અધિક
 પ્રયવીપત છે એહ; કરી પ્રતિજ્ઞા સાચી વરત, જાણખીયો અવની પતિ તરત, તેડયો
 ઘેર દેહબહુમાન. ખાનપાન, મેવા પકવાન કંઠાળને કરણા કીજાએ; કાંઈ હુકમ
 અમને દિજાએ, તાહારા નગરમાં નીલી નારા. તેને તેડાવો આ ઘર, અણાવી સાંઢ
 પેદીને મર્થ. ઘેર બોલાવી સાચી અર્થ; સીવ મુંઝવી ખર વાદન કરી. બધા નગર
 માંહે ફેરવી કરી રહયો ત્યાં વીર મુબજ, ત્રંબાવટીએ થયું તે બજ; પગલે પગલે
 ઠટકજ ચડ્યું, પગલું દમલપુર માંહે પડ્યું; લાગી રાડ આણીને કરોધ, માંહોમાંહે
 વળ્યાં જોધ. વહતાં દીન વીત્યા છે ચાર. માંડવરાયે ક્યો વિચાર; આપણાઉપર
 ત્રંબકવડે, સેવા કેસ ઠંઠકયે અહે; મયા આઠ નિવારણ મજ, વઢો કુલદિવસની ઢાઝ.
 તાહારા નગરમાં માહરો ચોર; તેણે કામ કર્યું ચોર, રત્નપેદીને રત્ન દીકરી લેતો
 ચોર લાળ્યો છેતરી; તેને કહાડી આપે મને લેતો છવયો મુઠ વને.

ઠાઠરા—રાખ શું બલે નહી, મન વીચારે બલુ, રત્નમંજરી લાવીથો વીકમવી
ર મુબલુ, મુબલુતે આનંદ ઉપચો; સીતળ થઈને કાચ; મઠસલા દેડતે નમ્મે, વીક
રમ ઠેર પાચ ધન ધન એ દીધરી. ધન માફરો અવતાર; હેતે આળ્યો નગરમાં;
શોભે સહુ સંસાર. કમલપુરનો રાજ્યો, માંડણ તેનું નામવરો બેટી એક માફરી
કશે અમારું કામ. ચોપાઈ—એક પરણી તેની કન્યા પાછા ત્રાવાવટીએ બચરીત
ભાત પુરણ કરી, બીજવાર તે કન્યા વરીકુરખે વાળ્યા ઢાલ નિશ્ચન આળ્યો વીક
મ વીર મુબલુ; કન્યાપેટી ડંડ રત્ન; લાળ્યે ધેર કરી જતન; સીચો ઉતારી મો
હોલો પાસ, દેવ દમનીને દિધી આશ; વચન તમારું ધરું, હવે હુકમ દો તેડું કરું,
આપ્યાજલુ ડંડને નિશ, કોહો તે વાત ચલાડું સીધ, દોહરા—કહે દમની કહું તે કો
આપ નમર છુપાલ, વિરભટ નામે વિખ છે, તેડી ધન બહુ આલ; બાળ પુત્રાતેકની,
તેનું સરસ રૂપ, ચરચા જોજે તેકની, જોળા થયો નહી છુપ.

ચોપાઈ—પ્રાતાકાળ થયો જોટલે, વીરભટ તેડયો તેડલે. માન દીધું સીઝીનેરાય
કુમકુમ ચંદન પ્રજ પાચ. રત્નપાળ તે આગળ ધરી; હેત હેમની મોહરો ભરી
માહારાજ હેતે લીજએ, પતીતને પાવન કીજએ, લાગ્યું બાહણને અહુ ક-
ખ રાજ ઉપર મરડયું મુખ; ભાઈ ચાફરે શો એના અર્થ, રાજકરમાં જોઈએ
અર્થ માંસ રૂધીરનો જુડે આહાર, રાજપતી મરહે ભારેભાર; દસપાટકી કરે જોટલું
દસ ચકરીને ધેર તેડલું. દસ ચક્રી કરે જે આપ, તેડલું એમુણાનું પાપ; દસ યુજલ
તણોઅથ જોહ, એક નરપતીને ધેર તેહ. નીંધા કરીને નાશી ગયો, કોડી એક લેવા
નવ રહ્યો; એમ કરતાં પડીજવરાત, સચે વીચારયું રહ્યા સાથ; જોહ ચરચા એના
ધરતાળી, સમરખ છે એનેધર ધણીવાજ્યો કાછડા ફેંટા કરી, ચાલ્યો તે બાહણ ધેર
ધરી; કોઈને વાત ન કહી તે રાય, છાના વીરધીર એ પાચ; અદ્રષ્ટ વીધા મનમાં ધરી
ચરચા જુએ તે ફરી; વટીકા નીરા એ વિસ્તરી. બાહણનિ પુત્રી નીસરી, સકળ કળ
ગુણ જોખનસાર, લક્ષણે બુધવંતી છે બાળ; પાસે દંડજ એક, તેની શોભ
વિવિધ વીંક-નિકળી ધર મેહેલી બારણે, રાય તનકલો એવા કારણે; ચડે બધને
ઉભી રહિ, પ્રધાન પુત્ર તરયાનક મઠ, ત્રિજ તનિયા વણિકજ તણિ, તે સહુનિ
શોભ છે ધણિ ચોથી છે ક્ષતિની નાર. થયાં એકમાં ટોળે ચાર, મળી સહુ વિચારજ
કરે, અરાંપરાં ચંડિયામાં કરે, લિધાં પાન કૈફજને આહાર, લિધા મેવા અપ્રમપાર
લીધી સામચી પરડયા તણિ; લીધા મુઝ મુઝડિ ધણિ. વજ તણે લીધા અંબાર,
થયો મણુ ઝાઝેરો ભાર; આપ માથે કોપ નવ ધરે, તુંલેતુંલેતું કરે. લાવો મનુરતેઆ
લે દીધ, આપે કોઈ ઉતારે સીધ, એક આવી તેડવાને મઠ, રહ્યો રાય મનુસે થઈ,
ભાર ઉપાડવાનું છે મન, પેટ ભરિજાએ અન; ઉપાડ માંસડિ તું અમ તણિ; આ-
પણ અન અમત્રિ ધણિ, કોઈ સનિષ્ટુ દીકું રૂપ ન જોળખાણો ભારે છુપ. જો-

તાના મદમાં વ્યાલી જાળ, ન ગમે કોને લેખામાં. અલ્યા તું રહે છે કુણુ આગ, તાહા
 રૂં કહે છે સહુ નામ; માટકો મજુરો નામ ગાહર, કામ કર નીત્યે તાહર, બોલ્યો
 બોલ અરીખ કંગાલ. હસે સહુ લાગે છે વહાલ રાબને શીર મેલ્યો છે ભાર, નીક-
 ત્યા થકી તે બહાર વેહેળા પર્વત નદીને પહાડ, જે દેખીને ધરજે હાડ; માલે ચારે
 ચતુરસુબળ, જ્યાં હતું અંધારવ મશાણુ, તેમાં આણી ઉલ્લાહ; જ્યાં હરસીધ તણા
 પ્રસાદ; ભુત પ્રેતને બંધાર ધણાં. ટાળાં જસ કીનર તે તણાં; અનેક જોગણિ આકાશે
 ભમે, તે આવીને ચરણે નમે; જઈ હરસીધની પૂજા કરી; નહિવેદ તણિ તે થાળી ભ-
 રી સંતુષ્ટ કરીને અંબે માત, પછે તેહની પુછી વાત; મળ્યાં એકઠાં આપે ચાર; કેમ
 આવ્યાં છે આણે દાર. ત્યારે બોલી ચારે જણિ; પરણે છે સંધયર અમતણી, પાતાળે
 વસે છે તેહ. કુમકુમ વરણી તેની દેહ, તેની આવી હશે ત્યાંહાં જાન, અમને દેશે ઝાઝાં
 માન, કુમકુમવર્ત પરણે જેહને; અમે ચાર પરણું તેહને, અમને જવા આપો માન,
 આજ પરણવાનો લામ, હંડતણી ત્રણ રેખા કરો, મુખે તે સ્થાનક પરવરો. માટકી
 તું બેસી રહે આંહ. અમા આવશું વહાણ માંહ. ત્યારે માટકો અટકો રાય, મુજને
 ખારી નાખે કોય. હુતો નહી જવા દેઉ તને, હતો ત્યાંહાં મુઠી આવો મને અનેક
 ચરિત્ર એવા યહુ કલા, સખી ચારતે મુખીયાં થયાં, અક કહે એને મજેદ મુખે
 અપણી સાથે તેહ, ખાસે પેટ ભરીને ધાન. કહીશું તે કરશે નીહીન, તે સ્થાનક
 માલો એક હંડ પડી ગણ એમ માહામયંડ, પેઠાં સહુકો વળગી હાય, તેડયો માટકો
 ચોતાને સાથ. દોહરા—નગર સમીપે જઈ હોતે તિર હંપ વચ્ચે ગાંસડીબીજા મુળ
 શણુગાર. તે સોંચું મજુરને કણુ ન લાગી વાર, થઈ નમ્ર નાહાવા ગયાં, જળમાં
 ગાળળ ઝોર. ઝોળ છાંટી નર એક એકને, કરે આપ કલોલ સમર્થાં વિર વૈતાળને,
 પ્રતક્ષ પ્રમટ હોય, વચ્ચે હંડ હરીમયો. પાર ન પ્રીછે કોય, વર આવ્યો વરવા; તીલક
 કર્યું તું જાણ; તેને વીર હરી ગયો, જાનમાંથી તતકાળ; જળમાં રહીને માગીયાં. મા
 ટકા લાવ શણુગાર; હાથ ખ ખેરી ઊઠીયો; બોલ્યો મુખ ઉચ્ચાર, એતે કોઈક લેઈ
 ગયું, ન કહ્યું મારે પાક; હવે કહો તે હું કરું, બોલો મુઠી આશ, ફટણું ડાબ મામમાં
 કુમ કુમવતિને પાસ, બાહેર આવી ઉભાં રહ્યાં, થઈ મોટી ઉપહાસ કર્યું
 જાણુ જઈ તેહને એકલાવ્યા શણુગાર, થઈ પાંચે ઘેર એકઠી, કણુન લાગી
 વાર લગ્ન વેળા તતજર થઈ. હું બેટીતી વાટ, ભલે આવ્યાં તમે આ તકે થ-
 ચો મન વેંઘાટ, લાવો વર ઊતાવળો, લગ્ન વેળા તો જાણ, વર તો કયાંજ બેડે નહી.
 આકુળ વ્યાકુળ થાય, વીકરમ રૂપ પ્રેતે ધરણું, ગયો આવિ જ્યાંહાં જાન, દિહો મુંદ
 ર મહીપતિ દીધાં ઝાઝાં માન, હવડાં એ પરણાવો રીતભાવ કરી ઘેર, પછે હાં-
 કી કહાડશું, કન્યા લેશું ઘર. ચોપાંઠ—પીઠી ચોળી રાય શરીર પવરંજ પેદરાવ્યા
 ચીર, લગ્નન ત્રણ તો વેળા થઈ, વેસાસ્યાં ચોરિમાં જઈ, દિહો વર શરદનો ચંદ્ર.

દીઠા અવનવો જેમ છેક, દીઠા જેમ ઉગમતો ભાણુ. જેવો વીકરમવીર સુભણુ. હેત પ્રીત નાશીને કસી; પાંચે કન્યા તે વર વરી મંગળ વરત્યાં ખાધો કંસાર, સજન કહે જીત્યો સંસાર; ઝોતજ તણી જઠ પુખ્ત કરી; વર ભેઈ સહુની આખંજ કરી.

દોહરા-રાખ કહે તમે બોલીયાં, પાળો તેહ વચન; હું તે પેલો માટકો, આપોને બોજન. મુને ભારે મોકલ્યો, છે આવી છે જન, તેને ધર જસો તમે, શું દોહોમુજ માન, હું તો સમજ આવિયો પેટ ભરવાને કાજ. શીશ દો નો અમે શંચર, તમે કરોજ રાજ. સુણીને સહુ વિસમે થયું. ન હોય માટકાનું કામ, એતો ઉજેણુપત ખરો, વિકરમસેન તુજ નામ; મદસણા કરી પાંચે નમ્યા. કીધા શીવ પુજન; અભણે અધીપત વર્ધા, સરૂણ થયા મુજ મન.

ચોપાઈ-વિર હરિ ગયો જટહું; તરતજ આપ્યું તેટહું; વિકરમે ત્યાંહાં સાધી મતી, નહાની બેહેન એક તેની હતી, જનવાળો વર ત્યાંહાં આણિયો, રાંઠ આપડે બણિયો; બીજી કન્યા પરણ્યો અનુપ, માન દઈ બોલાવ્યો ભુપ. ઝોળખ્યો રોતે રાજન નમ હરખ પામ્યું સહુ મન; ધન્ય ભાગ્ય ધરતિ તણું આવાગમન થયું તમ તણું; કન્યા પાંચને લાવ્યો રંડકરું કામ ભારે પ્રચંડ; ધેરે આવ્યો ઉજેણી રાય, જઈ દમનીને લાવ્યો પાય, વળી કહોતે આચર, વચન તમારું મુસ્તક ધરં,

દોહરા-કહે દમની સુધુરાયજી, બુઝ્યો ઉજેણીગામ, એક વ્રદવેહેપારીયો, ધન શેઠ છે નામ. ચરચા બુઝ્યો ધર તેહને. જનવજો શુભ પેર ત્યાંધી કામ સંબળું થશે પછે બેશી રહો ધેર. ચોપાઈ-સભા ભરીને બેઠા રાય; સૌ દોને પુછે છે ત્યાંય; ધનવંત શેઠ તે કોનું નામ. વશે આપ ઉજેણી ગામ, એક વજર કહે છે વાત, એ નામવશે છે સાત; એક કહે નવ કરશે રોસ. ધનવંત શેઠ તો છે કરાવરા. બીજો એક કહો વિચાર. મારી પાસે છે દશ આર; નવ તેરી ઉજેણી ગામ, ધનવંત શેઠ છે હજાર નામ નાત અડક કંઈ એધાણુ, શી છે પેર તેની પ્રમાણુ; સર્વ તણી વાતો સાંભળી, ના આવ્યો મનમાં એકે વળી આવ્યો એક જણ પ્રાત પાસ, કરબેડીને કીધી આશ માહારી પાસે ધનવંતો સાર. થયાં વરસ એકસો ને બાર; વ્રદ જરા જુરણ આંધળો માત્ર સ્થળ છે પાંગળો. દોહરા-ધન અલેખે તેહને. પેટ નથી કાંઈ તન, સેવાકારણ ધચ્છતો, પરણ્યા ઉપર મન. તેને કુણુ દે દિકરા. ધરડો વ્રદ કફર. દીપક વાવેલેકને કોણ પડે જઈ કુપ. સોળ વરસની બેટડી, શામકુંવર છે નામ, ભરબેજનમાં ભામની, રહે ઉજેણી ગામ. મહાસત્યવંતી સાધવિ, સતિતણા અવતાર; વરત કુંવારે આચરે, રૂપ તણો ભંડાર. માભાપ પરણવા કરે. એક ધરે નહિ મન; ધર સુત્ર માંડુ નહી બેઠો નહી નર જન, વિશ્વ આવીને વિનવે, તાયે ધરે નહી કાન; શું કરે હું છું બેખના; નહીતર જાગી રાન નરનું મુખ બેડિ નહી, નરશું ન કરે પ્રીત કુંવારીય-ધને રડે, રાયુ એણી રીત. પ્રાંતીને બહુ પ્રીછવી, વખાણુ કરીને વેદ શામ વચન

તમને છઠું મરી વાતે શો ખેદ. ન્યાયશાસ્ત્ર એક કહે, કુંવારી શીર પાપ; ખાપણુ સાથે તેહને, સતી તણે છે આપ. કુંવારી અખગા રહિ, મુકે પૃથ્વી પાપ; પ્રહાલ્યા એક એ ભરેનિત્ય પોકારે નાથ, ભક્તિ કરે ભરવારની; નીત નીત મં ગા સ્નાન પ્રદક્ષણ પૃથ્વી તણી, ડોંગે ડોંગે જાઠાન. શાસ્ત્ર નારીએ સાંભળ્યું; માહારે મન નહી બોમ; ત્રદ પુરૂષ મુજને મળે. ક્રીજે શુભ સંજેગ. સાક્ષાત જોગન છતિયું. મુખ કયું સઉ તાજ; તે વરી ધનવંત શેઠને, શેવા કરવા કાજ. ચંરણ તલાશે તેહના, પીરશે તે ભોજન; ભક્તિ કરે ભલી ખાતશું. માનની નિરખળ મન. અવિદ્યા એકે નહિ, સતિ શીરોમણ સાર; દરશન કરવા કારણે, આવે લોક અગર. આલુપણ આ દેશ-માં, દરશન દીવ્ય સરૂપ; એક ધનવંત તો એહ છે, માનો ભારે ભુપ, પોળને મેદિ પીંપળો, તેની રૂડી છાંય; ત્રીલુંધર તો તે થકી, તે ધનવંત તો ત્યાંય. મોપાઈ-વારૂ કહિ તે રહ્યા, તેનો બોલ રૂઢેમાં ધરો; શાને જોઉં છું બધું ગામ, થાશે માઈ એથી કામ. રાજા ઉઠી બેઠા થયા, સહુ સહુને ઢેમણે ગયા; પડી ધોર નીશા બહારે, જેવા સજ થયો તાહરે. વાળ્યો કાછડો ઘાટડો ધણી આલ્યો નિર ધોર ધર ધણી; સાંભળ્યું તું ધરતું એંધાણ, ત્યાં જઈ થેઠા ચનુર મુખણ. બેઠો બારણે સ્થાનક કરી, વીપરીત વેશ પોતાનો ધરી; અદ્રઘ વીધા આપે હોપ, નવ દેખે તે માનવી કાપ. જેવિ કહીતી તેવી સતી, ચરચા જુવે પ્રયત્નીપતી; કરે ભરવારની આપે શેવ, જેવી દયાણુ દેવી દેવ, કંથ કેરાં આહે છે ચંરણ, પછે આપ પહેડે છે ધરણ; દિન બે ચારેક બેયું રાય, ચિત્તમાં લાવે છે ચરચાય. એક દીવસ જુવે જેટલે, કોતક એક થયું તેટલે, મધરાત ગમ છે ધોર, એટલે એક ત્યાંહાં આળ્યો ચોર, પાડી ખાતર પેઠા ધરમહિ, બળેદિપક જેતજ ત્યાંહ; દીસે જોડો જે કુટડો, તેવો સીની દ્રષ્ટે પડ્યો. રક્ત ફેટો બાંધ્યો છે શીશ, ઘાટડી બીડી તે દીશ રૂડો કાછ પહેર્યો તે પાપ; એમનવંત છે તેની કાપ. જ્યાંહાં પોહોડતી ધરે નાર, આળ્યો તસ્કાર તેને ધર; તસ્કર તે નારીએ દિઠ, અમરતથી લાળ્યો તે મીઠ. રામા રૂઢેમાં તે કામ, તત્તજાયુ પ્રગટ્યો તેને કામ; અગ્નિ થકી બળે જેમ ધરત. મળી નાર તસ્કરથી તરત વિચાર તેના મનના થયો, જન્મારો મુજ એળે ગયો; ભ્રમ-ચોનહિ સંપુર્ણ બોગ વાત નહી સાંધ્યો જોમ. કંથ પ્રવાહ કાયા નવ અડ્યો, એ જન્મારો છુટી પડ્યો; એવો ધડ્યો મનમહિ ઘાટે, દીઠો તસ્કરનો છઠું કાઠ નીરખ્યું રૂપ તે તસ્કરતણું, હરખી નારી હડડે ધણું; ક્યમ આળ્યો છે અડધી રાત, સાચી કહે તું મુજને વાત, તારે તસ્કર ચિહ્નો વળી, દીપ્તિવારી ચીતે મળી. માહારે મન છે એટલો અર્થ આળ્યો ચોરવા ધરમાં ગર્વ શીર સાટે આળ્યો અહીં છું, પુછે છે તો સાંભળ તું; પાડે જુમ કે જોડે વાણ; મારો ખડખ કાઠાડું તુજ પ્રાણ. દોહરા-તણી તસ્કરને કહે તું પ્રીત અમથું બેડ, હેતે ધન આપું તુને, પહેલ-આડું મન કોડ. મુજ મન કરી સ્ત્રી, બોલવ વેરહની અણવિત્તે કહડી આવવો.

જે ગમે તે મામ. ત્યારે તરકર બોલીયે, માનની સંભાળ મરમ, દેખે કંથજ તાહરો
તે નહી માહરો ધરમાં લોપુ' લાજ એહની, જે નવ દેખે દ્રષ્ટ; એ સાનીધે દુજશું
રચું; તો થાઉં હું બ્રહ્મ. ચોપાઈ-કામની કહે કંથ મારે કું; ફરી ફરી શું કહે છે તું,
તપ્કર કહે મારો એહને, તો સંમ કરે તારી દેહને દીંચણુ મુક્રી પ્રાપ્ત તળે, અંગુઠો
દીધો જઈ ગળે; પલક એકમા નીકળ્યો પ્રાણ, જીવે વિક્રમ પીર મુખજી. હરખ ઉ-
ત્તર્યો બેઠને ઘણો, સંમ કર્યો પછે તરકર તણો; તેણે આપ્યું અદકુ ધન, અચરત
જેવાં કહ્યાં વચનનિત નિત તમે આવજોં સામગ્રિ બકુ લાવજો; ચોર કહાડી મુક્યો
આરણે. રક્યો રાયએવા કારણે, દિઠો તે તરકરને દ્રષ્ટ. મહિપતિ મનમાં પામ્યો કષ્ટ
પુની તરકર ત્રિજે ચોર, એને મારયાનો વહેવાર; મેહેલ્યુ ખડગ કરિને રીસ, છેદ્યુ
તે તરકરનું શિય; પડતાં ચીરા નાંખીતે ઠાર, સિંચે ઉઘાડ્યાં બાર, દિઠો બારણે
તપ્કર પડ્યો સિને મન અચરત અડ્યો; દિઠિ રાત અંધારિ ધોર; માર્યો ચોરી-
વાળે ઠોર. નારિયતથી મુક્રી મામ, મેંતો કુકુ ક્રીધું કામ- કંથની હત્યા માથે લિધ,
પાડિ બુમ પછે તે સીધ; અરે રાયના લોકજ બચ્યો મારી જનારને તેસાચો. મળ્યા
એકલા લાખેક લોક, શેઠ માર્યો તે પામ્યો શોક; પ્રથવીપતે એઈ છે પેર, આળ્યો
રાય પોતાને ધેર. દોહરા—પ્રાતાકાળ જ્યારે થયો, સીંચે વીચારયું મન; દાનપાત્ર
મળ્યા ઘણા, લુટાવી દિધું ધન; મેહેલમેહિને માળીયાં, વળી જે કણુ કોઠાર, ધરનાર
પણુ સરવે કર્યુ. અન વચ શણુગાર; આલ્યો ખેલ એ નમમાં, કાગઠ બાધે દેરા,
સતી થાયછે સાધવિ, જેમન વાળેવેશ. સતિથવાને નિસરી, સળ્યા સોળ શણુગાર;
ચોખા વેરે ચોહોદશા, અધિનિએ સ્વાર; વાળ વાંચે અતિ ધણાં, શરણાઈએ ચેહે
આટ, બેવા નમ બધું મળ્યું; જશ કહે ભારે ભાટ; માગણુ બચે માગવા. દસણુ
લેવા દેવ; નમે સંકુ લોક નમના; બહુ કરે છે સેવ. મળ્યા દુખિયા રોળીયાં; બચન
બુવનથી ધાય; નાહના મોટા નગરના, બુવતી બેવા બચ; ચાપા દે કુમકુમ તણા.
હિંદે અખીલ જુલાલ; જે જે બોલે મુખર્થક; ભરિ પુલનિ ચાળ. કોને કહે સુત આલ
શે. કોને કેહે જય આપસે, એમ મનાવે મન, લોક મળીને આવીયા; બચાં બેઠા છે
રાજ; સતિ થાય છે સાધવી. હુકમ દો માહાકાજ રાજ કહે મ્યાં છે સતિ. માહાર
મનપ્રસન; છડિ અસ્વારિ આશુ; કરવાને દરશન. તુલ કાંમ સતી કરે. દેહેવંદેકુપ;
ક્ષીપ્રા તરે આવશું. બેવા તેનું મુખ; મધાન રાથે સાંભળી. કામ કર્યાં તાજ, ગયા
મરણે મહીપતી. સતી બેવાને કાજ. મળીછે ત્યાંહ. બહુમેહનિ; થાય ઘણા કલોલ;
ચાપા દેતે હું શયિ; કરે છે કુમ કુમના શણ. રાખ્યા સહુને વેમજા, રાય આળ્યા તે
પાસ; પ્રમાણુ કરિને પ્રેમશું. દિધી તેણે આશ. રાજ કહે પ્રાણ વળો. બચે તમારે
ધેર; ખાંચો પાંચે પેટો જઈ. રમો રમો શુભ પેર. ચોપાઈ—બળ કરિ બોલિ નાર.
હુકમ આપ લાગે છે વાર; માહારે કંથને છેક પડે. દેવ, સતીને તે તો ત્રેડે; નિહુ તે

પ્રસન્ન થાઉં આપ, જે કોપુતો દઉં આપ; રીજુ તો આલે તુજ રાજ. કોપુ તો મુખ
 હોય તાજ, ડાહ્યાને શું કહ્યે કથી, તું સતી ઓળખતો નથી; માટે લાગ્ય તું મારે
 પામ; વરદાન ગમે તે માગ, દેહુકમ ખોટી થાઉં છું; સ્વર્ગ ભોવન આપે બહુ છું;
 પુખ્ત વીમાન ખોટી થાય છે, દેવ દરશન માહાર આહે છે. સત્યવાદી માટે સાંખીએ
 નીકર હવડાં ઊંધા નાંખીએ; કદાચ કોપ હમડામાં થરે; તો તુજને પ્રસન્ન કરે, સાંભ-
 લીયા તે સતિનો બોલ; દીકાં પુલ રાચે અતોલ. દોહરા—કહે વીકમ સાંભળ સતી,
 બહુ સધળો મરમ; કાલની સાંજનો, જેઉં તાહરાં કરમ; ફેગટ પુલ કરે ધણી, દેખે
 અધુ ગામ; બહુ મંદીર તાહરો; રાખી મનની મામ. અંગુઠો દીધો ગળે પ્રથમજ
 મારયો કથ, પછે જર વીધા રમી; તેજ વીચારો અંત, પછે તેને ધન આપીયું;
 કાહાડી મુકયો ખાર; તેને મારી નાંખીયા બધે તરકર જર તેં દીકા તરકર પડયો
 સાંભળી જ્યારે શીશ; ધરમાંથી બહુ છેદીયું, ધનવંતકેડ શીશ. પછે માલ લુટાવિયો
 સતી ધરાવ્યું નામ, ફેલ કરે છે ધણું દેખે બધુ ગામ, શીશ મુડણ તાહરે કરે,
 ચુલો ચોપડુ ત્યાંહાં; ખર વાહન કરી ફેરડું; બધા નયજ માંહ કાન મહોં. છેદાવશુ,
 છેદુ પોહાંચેથી હાથ; માડ માથેમોજડાં, જે બોલે મુજ સાથ. અધુરી ડટાડું બેટમાં,
 પંચ ઇલાળી નાર જીવ કડાડું તાળવે, દેખે સહુ સંસાર; માનની સમજ મન વીખે,
 સાચા સરવ એધાણુ; બાંધુએ સાથે બાકરી, કરે હસારય હાણુ. ચોપાઈ—તારે વળતી
 બોલી સતી, માહારાજ મુજો મહીપતિ; ફેલ કર્યાંતાં તે બહિયાં માહારા મનમાં
 પ્રમહિયાં. સારી પેરે બહિ મને, ધરી ફરી શું કહ્યે તને; કરવા દો મુજને એ
 આજ; લોક દેખતાં રાખો લાજ; ઝાઝુ ડહાપણુ નવ કીજીએ, નારીનો અંત નવ
 લીજીએ; ધેર ધેર નારી છે એહ, તેમાં રાખહો માં સંદેહ. સરવ જૈટમાં સધળી નાર,
 અંતર આણો માં લગાર. લાખે એક કોઈ નારી સારિ, કરોડવાર શું કહ્યે ફરિ.
 મુસ્તક માહારે ચરણે ધરો; માણસ દેખતાં મોહોટી કરો; સહુ સરખિ તે કેમ કહેવાય
 રાજ કહે કેમ સંદેહ જાય; નારિ કહે મિછો તે પેર, બધેયો કુંચી કદોયણુ ધેર. ત્યાં
 સંદેહ તમારો લાગશે કામ કરિ પગે લાગશે, રાચે તેતું માન્યું જત, જીનેબળવા
 દિધી તરત; રાખ્યો તે નારિનો ભાર વળ્યો રાય આપે દરબાર; રાખ્યા જશ સતિ
 તે થઈ મળિમેદની ને ધેર ગઈ; જમજ કરતાં મઈ છે રાત; રાચે વીચારયું રૂપા
 સાથ. કુંચીક દોયણુ રહે જ્યાં; મથોએકલોરારેત્યાં; અદસ્ય વીધાઆપેકરિ, રહ્યો કુંચી
 ના ધરમાં ફરિ; કુંચીના મનમાં અહુ જ્ઞાન, મહીપતને દિધાં બહુ માન, કપટ કાજ
 આવીયા છે તમે, ત સરવ બહુ અમો; રાખએયે બે બેડયા હાથ, બાલ્યોતે સામાને
 સાથ, મોહોટી વીધા કે માહાર, તે કેમ દ્રષ્ટ પડિ તાહરિ, પૃથ્વીમાં ન મિછે કોય, તે
 ધરણુ તજવા કેમ હોય; કુંચી કહે બહુ હું પેર, જ્ઞાનડંડ છે ચરે; ધેર ધેર આગળ
 આલે નહિ ચેર, ભુત પ્રેત કરે નહિ ચેર. ઘડિ એકમાં બધેકરે, કામ ચીતવ્યાં કોડે

કરે; આન્યા છે મારે દરબાર, મોકલ્યો ધનવંતશાની નાર પ્રથમ નારી નરને નમી તસ્કર સાથે રજે રમી, પછે તેણીયે માર્યો પતિ, સવારે થવા મઠ સતી; તે કડિતક સંબળાં તે રહ્યાં, કામની આગળ માંડી કહ્યાં સરખી નારી સરવે કહી, ત્યાંથી આનક તમને થઈ; તેણીએ પારખુ બેરા કાજ મોકલ્યા છે મહીપત મહારાજ, દોહરો-ત્યારે રાજ બોલીયો ખરી તમારી ખ્યાત; આગળથી તમે આગળી, વિગત કેરી વાત અદ્રશ્ય વિદ્યા કેમ આગળી, દીકા મારો દેહ; મહારા સમ સાચું કહો, પુણું એક સંદેહ; કદોયણ તવ જયરી. કહું એક તુજને બુજ; તપાસુ તણુ લોકને, એવી મહારી મુજ. પ્રતાપ ડંડ મુજ પાસ છે, તે ફલિત છે દેવ; તેથી જાણુ જરા છે મને સદા કરે છું સંવ રાજ કહે તું છે ભલી, પ્રથમ સંદેહ બાજુ; સ્ત્રીઓ સરવે એક છે તેની મોટી દાજ. દેખાડે તે પારખુ, માને માફ મન; સંદેહ ભાગો હમરો. આન્યા આણુ દન. વચન સાત પરીયા તણું, આપો મુજને હાથ; દેખો દારો અહીં, તે જાણુ તમ સાથ, વચન દિધું તે વીકમે, કુચી કરમાં આપ; બે કોષે કે ઉચરે શ્રી હત્યાદિક પાપ;

ચોપાઈ-કુંચી કહે સાંભળરે રાય, કૌતક બે મુજ મંદીર માંય; ધરમાં બેઠા આઓ પાન. એટલે ત્યાંહાં આન્યા પ્રધાન, સાંભળ કુંચી માહારી વાત, આજ રાણીએ કહાવી વાત; શ્રી હત્યાદિક ખાધા સમ, મોહોલ જાડો નહી કેમ; મનુસમાં ઘાલ્યો તે રાય. પ્રધાનને કીધો પશાય આપો બેસો સુખે રહો, કામ હોય તો મુજને કહો મહીપત કેરો મોહોલજ ન્યાંહ, મુજને મોકલ તાંહ; વડી રાણી જ વીકમ તણી, તે શું પ્રીત મહારે છે વણી; ભવાનો નવ પામુ લાગ મનુરા આગળથી ત્યાં માગ; મોકલ્યાં તેડાં વારજ સાત; મેળવવાની કરને વાત દોહરા-કહે કુંચી મનુરાપદ, આપ અસ્વારી થાઓ; કરો પ્રહાર તણુ ડંડના, સુખે મોહોલમાં જાઓ, તાણુ દીધું પેટીએ પોતે રાજ પાસ; પ્રધાન બેઠો ઉપરે, મોહોલે અદી; મનસા રીધાં બહુ માન, આસન બેસણુ પુરણ પાપ, આજ તાપ હહડાને ગયો સફળ જન્મરો અમારો થયો, દહાડી બેતીતી વાટ, આજ થકી ભાગ્યા ઉચાટ; પ્રધાન રાણી પાસે રહ્યો, પ્રિતેથી પ્રભા-તજ થયો; વનીતા કહે વેલા આવજે; વધાઈ આગળથી કહાવજે વચરે જઈ મનુ-સે ઠર્યો. પ્રહાર ડંડનો ઉપર કયો. આન્યા પ્રધાન કુંચીને ધર નીરખી રાજ્યે સઉ પેર. વાટ બેશે શ્રી વીકમરાય, એણું કહીને થયો વીધાય, નીકળ્યો નરપ ત્યાંથી તેહ. મન તણો ભાગ્યો સંદેહ, સતવાદી તે સાંખીરહ્યો, પ્રતિ ઊત્તરકોને નવ કહ્યો કુંચી કહે સાંભળરે રાજ. સફળ તારાં મન કાજ. પ્રતી ડંડ છે મારે ધેર. તુજ-ને આપુ પ્રીતે પેર, સ્ત્રીજ ડંડ જીતે જેઢને, પ્રતાપ ડંડ આપુ તેહને તણુ લોકમાં શોભા બેઠ, પંચડંડમાં વશી છે તેહ મારે મન હતું એક વ્રત, તે મેં તમને આપું વ્રત સંકળ દુઃખ દેહનાં વાગીઓ; પંચડંડ પુન્યે પામીઓ, દોહરા-માનજ દીધા

મહીપતે કહિ દમનીને વાત જાણી જરા પૃથ્વી તણે, વાધી છે જુગ ખ્યાત. વાધ્યાજ
જાણી જરા પૃથ્વી તણે, વાધી છે જુગ ખ્યાત, વાધ્યાજ જાણતના, ભારે કુતી ભીંત
કરી નાંખી કરકણ, આપે થયો નર્મીત, અખીલ રાજ તેણે કર્યું. અખીલત રાજ
તેણે કર્યું. અજાત રહયો નહીં કોય; શક આલ્યો જે શાસનમાં ભેતિક લખીયો જોય,
પંચકંઠ પ્રતાપથી, થયું ઈંદ્રને જાણ; કરામત બાધા કલ્પની, પામો એ પ્રમાણ.
ઉણપ એકે નવરહી. થયો ઈંદ્રવત તેહ; માનવ પથ ઠો મહીપતી, થયો દઈવરૂપ દેહ,
દઈવત ઈંદ્રાસન તણું ઈંદ્ર તણું આસન; મન રીઝીને મોકલ્યું, ભુપતને ભોવન, અ-
તરીકા વીમાન ઉતર્યું; શુભ સભા મધ્ય સાર; પાછળ જાડીત પુતળી; પુરણ વીસને
ભાર; સાક્ષાત મળ કંચન તણું, જડમાં રત્ન અમુલ; વરતુલ આકાર છે તેહનો.
જેહું કમળનું કુલ; ફરતું મળ બત્રીસતું, અમુલ્ય તેજ અપાર હાથ હાથ છેડે પુત;
ળી, શબ્દગાર સહીત તે સાર વાળું તેના હાથમાં, વસ્ત્ર વિવેક અંગ; શોભા કોણ
કહી શકે રાજેશ કોણ રંગ પંચકંઠ તેને જડયા, પુંઠળ શોભા પત્ર; સ્ફટીક મણી
હીરે જડયું. શીર સોહાવ્યું છત્ર. મહા પુન્યથી પામીયો; દેવને કુર્લંભ એહ. સ્વર્ગ
પુરીથી ઉતર્યું, શુભ આસન તો તેહ; અધીપત આસન ભોગવ્યું, બેઠો એ આશન;
પછે સ્વર્ગ રાજ ગયો. મહીપત પોતે મન ચાલીવાહન શક કર્યો સ્વર્ગ ગયો ભડ-
ભુપ. પૃથ્વીમાં આસન મયું. જેતું રૂઢ રૂપ. કહે પુતળી ભોજ મુણ, એલો થયો તે
રાય. તેવાં જે પ્રાક્રમ કરો, તો ધર સીદાસન પાય; વીક્રમ મહીમા સાંભળ, આણને
મન ભાવ, વ્યાધી શોક પીડે નહીં, સ્વપ્ને ના આવે તાવ, હરસીધ જોશીરપા કરેમહા
કાળેશ્વર નામ; ગાય શીખેને સાંભળે, નવનીધ ઉપર હામ; પરમારથે પ્રીતથી, ચાહી
સીકને શુર દાતા જનને હલ વીરો, નીરમુણજનને તુર; ચરીત્ર એ ચીતમાં ધર, કરે
પુન્ય મહાદાન, ચારે લોક મુખ ભોગવે; પરલોકે જશમન; એહું કહીને પુતળી,
આપે મહા આકાર; એહ કથા પુરણ થઈ, કહે કવિશામળદાસ; આતાવકતા સાંભળે
કહે કવિત કરજેડ; શામળમટ કહે બોલજે જયજય શ્રી રણજેડ.

વારતા ૬ ઠી. અબોલારાણીની.

ચીત્રાંગના નામની છઠી પુતળી બોલે છે તે વારતા રાજ ભોજ સાંભળે છે.

દાહરો-શ્રી સારદાને નમું, મહુપત લાગુ પાય; સીદાસન બનિશમાં; વરણક
વિક્રમ રાય. ચુકવ્યો ન્યાય ગોવાળીએ, થયું ભોજન બધું. તે હેડળથી મોડીયું;
સીદાસન પ્રમાણ. રત્નજડીત કંચનતણું; પ્રીતે એ નહીં પાર, તે પાછળ જાડી પુ-
તળી, પુરણ વીસને ભાર લાગ્યો. ભોજ સભા વીડે મળ્યા રાણાને રાય; ધન બ-
ધાવી ધર્મની એણે અંગ ન માય. ધેર ધેર વાળ વાળીયાં. જેમ વિવાહ હેમ
અંગ; તોડે તોરણ બોલીયાં, નવની શોભા રંગ. એલીશ પુરણ વીડીયાં; મળ્યા વિક્રમ

અનેક, સંદાસન બેઠાતણું, મુહુરત આવ્યું એક. દાન દીધાં કાંઈ વીધનાં, આસન બેસે જમ, માંમાં બોલી પુતળી, ચીત્રાંગના કહે તેમ. રખે બેસો રાપછ બેઠે મુખ ન થાય; એ સ્થાનક છે ઇદ્રનું. બેસે વીકમસય, પરકુખમજન મુખ કરણ, વીરજીત શુભ નામ; તે સરખો દાવા થયે, તે બેસે આ ઠામ, બોજ પમ ખેચી રહ્યો, બેડયા છે બે હાય, કહો અરિત વિક્રમ તણાં, મન મુકીમુજ સાથ. ચોપાઈ—ચીત્રાંગના તવ કહે વચન; સભા સમેત સંભળ રાજન. ઘડ ઉજેણી નયજ ખરૂં. તીર્થ મહદિવનું સ્થળ ભરૂં, રાજ કરે ત્યાં વિક્રમવીર, ગંગા સમ છે ક્ષીપ્રા નીર; શ્રી મહાકાળેશ્વરજે મહારાજ, શક્તિ હરસીંધ પુર કાંજ, ગામ ગાંધારવ મશાણજ માંક; વસે સીંધ ચો-રાશી તાંક; શીળવંત વરો લે સહુ ઠક, નહિ દુખ વ્યાધી કે શોક. જ્યાં વિક્રમની આણજ ફરે, ત્યાં દુખ તેનેશું કરે; બ્રાહ્મણ જે અહારે વર્ણુ, કરિ કયા નીત મુણે કણુ; લોક કરે છે શુભ કર્મ, કોમનો નવ છુપે મર્મ. છપો—સાત જોજન વિસ્તાર; તેર જોજન લંબાઈ, શોભા તેની સાર; દીસે છે રૂઢી ભાઈ, વસે ખાર અડીઆળ; બોળાં બોળ શોભે હારે; વર્ણુન થાય વિશેષ, એક એક ભુજવી વાર. જણે ફુલવાડીઓ બોલીઓ, રાજદાળ રમ મહેલ મણી; રામળ કહે શોભા બહુ ખતી, રૂઢી રાય વિ-ક્રમ તણી. લક્ષ બેતાળી મજ, સેજ સહિત તે ઝાલ, વીથ લાખ વડાંગ વાગે, તુમર ઝાલ ખાર લાખ સમર્થ, રથ અવનીએ ફરતા, પાંચ સહજ પ્રધાન; માન મન માંહે ધરતા; દશ સહજ દિવાન, ધન દીક્ષા દાયેક; નવ કોટી અસ્વાર છે, પંચ કોટી પાયેક. સોળસે સામંતવળી ધણો રસાલો એક અચેત મણિજે; પાંચ સહજ ભણે વેઠ બેઠ નહિ ભણિજે, બેચી સોળ હજાર, સાર અગમને ઝુઝા; પંડિત પાંચ હજાર, સાર અઘાંશ ઝુઝા શામળ કહે શોભા પરશુર, મહિમા સુરનાયક જશે; તે તો અજીત છે, વિર ધીર શોભે તસો.

ચોપાઈ—રૂપવંત રદિયાણુ ગામ, વીરજીત રાજનું નામ; રાજ ચલાવે રૂડિપેર સહુ પ્રખ મુખી છે ધેર. મધ્ય જબરે કેહેવાએ વાદ, ત્યાં ત'બોળીનું' એકહાટ ત્યાં છે વિક્રમ કેરો ચોક, પુખએ ભઠરવનો ગોખ, શુંદર ત'બોળિતું' શુભવાન; વકરા ફરે નીત વેચે પાન, મોટા જનથી શોધા કરે હોરે પાન વણાં તે ભારે, કેવળીયાં ઉજવળ ત'બોળ; જેવાં લે તેવાં ત'બોળ, સંક્યામળ થાયે જ્યાહરે, એક સિ આવે ત્યાહરે દુધન ત'બોળીનો હાર, નીત આપે તેને મોહાર; આપે મોહાર બીડાં લે મોઢાં સોંઢાં તે નવ કહે. એમ કરતાં વિત્યા કંઈકેકન, વિચારે ત'બોળી મન; છે રાણી કે કોઈની હાસે દ્રવ્ય ધણું દીસે છે પાસ; ખાવન જે એનો જમશે, તો દિસાળ મારો માગશે, મારે ભેડે એતું ધરનાર, એ કોણને કોની નાર, દટયા પહેલું તો સાંધીએ; સજે પાળ આપે આંધીએ, ઉપની વિંતા મનમાં વણિ બેઠે નારી એ કોણજ તણિ, તેડશે ગાર પોતાનો ગદ્દ, સંસેપે કહે સહુ મર્મ, બીડાં આપ્યા અસિ હાથ, મોહલો વીપ તે

નારી સાથ; અસી પુઠે પુઠે જ્યો, રમે તમે છતા ચાઓ; ઘર તેનું જોઈ આવજો, નામ ઠામ પુછી લાવજો, તે મુજ આગળ કહેજો કથી. બીજું કામ તો અહક નથી; બીડા વેળે નારી જાય, બ્રાહ્મણ તેની કેડે થાય, મુકયું ચઝિદું મુકી પોણ; મુકી હોટ દુકાનની ઓળ, મુકયું ઘડ દરવાજે ગામ, ગઈ મહારાજને તે ઠામ. અધાર વનછે મોહોટા પહાડ. તે દેખેને ધુજે હાડ; વાઘ સીંહ ભાલે તે માંદ, કોઈ ન જાય માનવ ત્યાંહ, જમણિ તરફ પર્વત મંબીર, ડાબી વહે ક્ષીપ્રાનાં નીર; નીશા ધોર અંધારી રાત, ત્યાંહાં નહીં છે માનવ જાત; નથી જાણતી નારી મર્મ, આગળ પોતે પાછળ બ્રહ્મ; કોનો ભય મન નથી આણતી પાછળ બ્રહ્મ નથી જાણતી; મોહોટા પહાડમાં એક ગફાય; ઊંચાડી પેડી તે મહિ. પછળ વિમ પણ પેશી ગયો, તેનો મર્મ સ્ત્રીએ નવ લહયો. યુદ્ધ દેખને તેહ ગઈ; પોતાને સ્થાનક જઈ રહી. વીપ્રેલીડા મોટા અરાસ જેવી શીવ તણી કમલાશ, જેવું હોયે ઇદ્રાસન, જેવું હોયે અશોક વન. ઘીડી વાડી પેલો ધણી, રેહોટ ઘેડો છે કનકજ તણી. ઠામ ઠામ વાગે મદંજ, રાગ આલપે નવલે રંજ. જ્યો રવી મંડળ ઉદીયોત, તેવી દીપક ઝમઝમ જોત, રહયો વિમ વિચારજ કરે. જ્યાંહ કનકની ઘેડો ફરે, સોજશે સરખી સાહેલડી, રમે રંજ વળજે બેલડી કેટલીક ભરવા આવી નીર, ફરે પુંદરી પહેરયાં ચીર, અખોલાની આણજ કરી, ઘેડ પોતાનો મેળે ફરી. અનેક કઉતક બીજા હોય; તેતો બ્રાહ્મણ દ્રષ્ટે જોય. ભરી નીર નારી ચાલીયો, તે બ્રાહ્મણ દ્રષ્ટે બાળીયો. તે તે નારીનો શોભા ધણિ, જાણે અપસરા ઈંદ્રજ તણી; વાટે જવા માંડી અજગીઓ, જઈ બ્રાહ્મણ તેને વળગીઓ. તમે જાઓ મુને સાથે લેઈ તમ સહુમાં અખોલા કેઈ. પાણી ભરતાં દીધિ આઃ તે અખોલા મને દેખાઃ, પામી અચરત દીધા બ્રહ્મ. ક્યાં લાગ્યું વળી આપ કર્મ, કેમ આવ્યા તે આપણું સંમ વાટે જતા વળગ્યું વંદ કહું વિપ્રને મહા રાજ; ખોલતા મન આણોને લાજ, અખોલા જુઓ આ ઘડી. નથી વાટમા તે પડી. અખો સહુકો તેની ઘાશ; કરે કામ રહુ તે પાસ, બ્રાહ્મણ માટે કહીએ પેર, જમ આવ્યા તેમ જાઓ ઘેર ઉદેકાળ થાશે જ્યારે, કાળામહે પડશે ત્યારે, તે અખોલા છે મહા સતી; પુરૂષ તણું મુખ ભેટી નથી; મુખ આગળ પડેલા ચાર. વરત આવ્ય રયું અપ્રમપાર; ચાર વાર ભોલવે જેહ, તે સંઘાતે કરે સ્નેહ, મન રીજે પોતે ખોલશે, ત્યારે આપ પડેલા ખોલશે, માટે હોરા જવાની હોય, તે ઇચ્છા નવ કરશે કાય. ન સમજયો બ્રાહ્મણ વીચાર, રોટી રાખી સમજી નાર, અખોલા દેખાડે મુને નીકર હત્યા આપુ તુને એવું સાંભળા ચીંતા યઈ. એક અખોલા પાસ મઈ આવ્યા છે બ્રાહ્મણ એક નથી જ્ઞાની માંદ રૂંદે વિવેક; અખોલા હુતો જોઈ નહીંતર પ્રાણ અમારો ખોડ, વીપ તણુ વચન સાંભીએ એને વ માળા મહે નાંખીએ. જાઓ નવરાવો કુંડ મોઝાર, અધુરો ભરી રણ બહાર, એમ મુણીને આપ્યાં ત્યાંવીપરહોરેાડી જ્યાંય

મહારાજ તમે કુંડમાં નાહો, પછી અબોલા પાસે જાઓ, સાંભળવામાં આવ્યું હેત, કુંડમાં પડયા વસસમેત, જળ મધે બુડયો જ્યાહરે. કાઢાડી બાહાર નાખ્યો ત્યાહરે; નેત્ર ઘઘાડી બેઈ વાડ, દીઠું તંબોળીનું હાટ. જે દીઠું તે સરવે ગયું સમણાની પેરે તે થયું; અંગે ત્યારે પડે જેમ ફાળ, તેમજ અંગે ઉડી ઝાળ. વળી નેત્ર ઉઘાડી બેય, દીઠું તે છે નહી કોય; ચોટું નમ્ર પોતાનું ગામ. જ્યાંદાથી ગયો આવ્યો તે ઠામ. પડયો પ્રલ્લીમાં જંપાપાત, ધોર અંધારી મધરાત, કરે રૂદન અતિસે બહુ, નવ હર-જ્યું હઠડું તે તણું, નહી જલુ હવે હું નેટ, એમ કહી હણે છે પેટ; તે સમે વીહમ મહારાજ, આવ્યો ગામની ચરચા કાજકાજ, રૂવે વીપ્રદેશીચરચો, તે સ્વર વિક્રમમને પડયો; આળોટે મુકે નીશાસ, રાય આવ્યો છે તેની પાસ; વીપ્રાંત આપ લીધો છે વેસ, માથું ઉઘાડું છુટા કેશ. કોલ ખડમ પોતાને હાથ, નથી દાસ પોતાની સાથ; બ્રાહ્મણ પાસે ઉભો રહયો અત્રત બોલ રાજાએ કહયો; કરબેડીને કહું છું મહારાજ. મુણીને ઉતર આપો આજ દોહરો-રૂદન કરો છો રાતમાં આળોટો છો ધરણ, કાચા કરો અજખામણિ, મન માગો છો મરણ કે મન કોણે લુટીયું, કે ગઈ પરણિ નાર; કે વઢાણ તુજ દુખીયું, કે કંઈ મહા વીટાર. કે વણચાકે કોઈ નડયો, કે કાંઈ વાંધો રોગ; કે ફરીફ તુજને નડે; પુત્ર મિત્ર વિજેમ. કોહો મન મુઠી યુજને; લેઉં દુખને પાર; સાચું હોય તે બોલજો, ફરીએ આપ વિચાર બેઈએ દુખ છે જેટલું, ફરીએ તેનો તોલ, પછે જઈએ વિકરમ મને, કહિએ જે બોલ. ઉજેણિમાં એ વસે, તુજને શી ચીંતાય; જે દુખ હોય તે કહો ભાગે વિકરમ રાય અન્ય દુખ ભાગી થકે. તેને તેણું વરત; પ્રભાતે જઈને કહો મુખ યઈ જશે. તરત. વચન રાયનું સાંભળી, બ્રાહ્મણે ધુણાવ્યું સીશ; આપ રૂંડે કોપે કરી, પ્રહાર કર્યા કવચીશ.

ચોપાઈ-રાયે ઝાલ્યો તેનો હાથ, દુખીએ બોલ્યો તેની સાથ; પડયો પોકાર છું માહરે; ભાઈ તું જ ભારગ તાહરે તું વિક્રમનું કરે વખાણ મુજ હેડે વાગેછે બાણ; વિક્રમ તો તુજને ગંધાય, ભારે દુખ એથી નહિ જાય, ભુખ્યો તરસ્યો કોઈક જાય, આટો આપી એશીંગલ થાય; કે વળી કોઈને આપે મન; જેમ તેમ ફરી મનાવે મન. માહાર દુખ છે સાગર ભર્યું તે તો માહારે હઠડે ધર્યું, સ્ત્રી વિરહે આવ્યો છું આજ તેણે પ્રાણ કંઈ છું તાજ. હવડે આ વખતે મરેશ, તુને સાચી વાત કરેશ; અંતકાળે સાચું બોલીએ, મોટે મનતણો પડેા બોલીએ. મારે હતો એક જજમાન દામસાં-ધીને દીધું માન; કોઈક નારી સાથે ગયો, તે મારગને નથી બોમીયો, તે નમ્ર મેલીને ગઈ. હું આવ્યો તે સાથે વહિતે પડી મંદીરમાં જેમ, તેની કેડે પેડે તેમ ત્યારંચના મેં દિડી નવી, કહિ ન શકે મોટા કવીજયો વાસ સીનું ગામ, અધીક એક અબોલા નામ. નથી ગયો હું તેની પાસ, મેં દિડી છે તેની ઘસ; દાચી છે એની પાસ એવી રાણિ હશે તેની દેવી. તેની સાથે ચીંડી ચાહ, ધુબોલા ધુજને દેખાડ; કહું મને તો

પુવારે નાહો, પછે અખેલા પાસે જઈએ સાચું માની બોલ સાંખીએ, મહાડી ચો-
દામાં નાંખીએ; તે વરદથી રહેવાતું નથી, તજી પ્રાણ મહારે સર્વથી એ તો સાચું
બોલ્યા અમે; કારણ સીધ કરોને તમે; પરવશ આર છે કે ચોર, લ'પટ ભતકરા
મીખોર કે પ્રાંછે કેઈ ગામજ તરૂં, પાકોતો ચત્રતું જુરૂં; નથી બીજે કોઈ ગામે સાજ,
વીકમતું ચાલે છે રાજ અમથી વાત કરો છે ઠાવી, વહાણું હવડાં બરો વહી;
ઓટી યઇ કારણ હારશે, કોઈ બંને કૂટી ખારશે, કરવું હોય તે કરોને કામ; અમે
પ્રાણ તજી આ કામ; મરવા હરખ મુજને છે ધણું, મોહોટું કુખ છે એ તણું દોહરા-
વિક્રમ કદે વિપ્રજ મુણે મુઠા કુખની પેર; એ દીકી તે કામની, આણિહિ તુજપેર.
પ્રતિજ્ઞા મન મહારે કરવું મહારે કામ મન વિશ્વાસ આણો તમે, વિકરમમારૂં નામ
ચોર લ'પટ જે કહો તે સર્વ મુજ પાસ; જે જેવા કપ્પો તમે; તે કરૂં તમદાસદુઃખરો
મુજને કર્યો, રખે પારો મન ચોક; તેતું કુખ હોયે મને, તો સુકરોક મુજ ફેક, આપું
અખેલા તુજને ત્યારે પીઠી નીર; વાચા હું ચુક નહિ, બંધે વિકરમ વીર ચોપાઈ—ત્યારે
બ્રાહ્મણ હરખ્યો ધણું, વચન સાંભળ્યું વિકરમતણું; પરકુખભંજનને ક્રોડરાય; બે
જન આવ્યા રાજસભાય. ત્યાં આવી બ્રાહ્મણને મુઠા, મોહોમાંથી માંડી મુઠા, જે નારીની
સાથે ગયા દિહી રચના મુખીયા થયા તે નારી દેખારો આજ, સધે રારશે તમારૂં
કાજ વાત કરતાં દિન વહી ગયો અણુ અસ્ત તે વેળા થયો ખડગ ખાંડુ કરમાં
ધરતું, વીપ્રસાયે પ્રયાણજ કરતું; કોની પામે ન ભાગ્યો ભરમ; ચાલ્યો મનમાં બણી
મરમ પેલા દિનની વેળા યઇ, રહ્યા ઉભા બન્ને જઈ નારી આવી લેવા પાન, ત્યારે
વીપ્રે શીધે સાન ઓ આ કહી દેખાડ્યો હાથ ચાલ્યો રાજ તેની સાથ. બ્રાહ્મણને
ક્રીલો વાયદો, નવ કહેશે કેને કાયદો; ચાલી બધ આગળ કામની, અંધારી નિશા
જામની; ગામ નગર નવ ખાળ્યા પાઠાડ. આવ્યા તે પર્વતની આડ ગઈ ગુફામાં નાર
અનુપ; તે પાછળથી પેઠો ભુપ; કહી તેની રચના બેઈ રહ્યો રાય મનમાં મોહી;
કરી રહે ગાઈ વખાણ, ન્યાય વીપ્ર તજતોતો પ્રાણ; આ રચનાકોઈ દેશે રચી,
ભરી નયણાં નરપતી; કામ બંધે વેકુંડ આપડું. ફરતું દિહું ત્યાં દાવડું; જઈ
હિમો રાય તેને તેડ, કનકતલી ફેરે છે વેહેડ; ચંપક વરણાં ચરણાં ચીર; આવી ના
સી ભરવા નીર આણુ દીધી અખેલા તણી; ફરતું દાવડું આપજ ભણી વગીના-
રાએ પાણી ભરતું. ને દેખી નારતું હેડુ ડરતું; તે સીએ દીકી રાજન થયો ઉલટ
ત મન; બેઠા છે જ્યાં રાણી મર્વ, ગઈ પાસે મહેલી સર્વ; રાણી જેવું તમારૂં રૂપ,
એથી અદ્ધા આવ્યો ભુપ નથી મુખથી તે બોલતો, આપ હેડથી ડોલતો મહો તો
સ્વાગત કીલએ, હેતે શું આસન દીલએ અમુલમ ત્યાં પથરાવ્યા ઘાટ બેસવા
મોંડ્યો સેના યાદ રાજ બેઠો આસન જઈ મુખથી વાળી વાળી કહી; નારી અ
ખેલા રાણી બેઠ. ક્યમ બેઠી છે વરમાલિક. કેડે વીકરમ આવ્યા છે ધેર, કરસભાઈ

રૂડી પેર; બાંધી બેઠી પડતા આજ, આબ્યાછું. છેડવા કાજ. સખીયા સહુ બેતાને
 મળે, પડેથી રાણી સાંભળે; નવ ઉજેણી તારું જર, અહીં આબ્યા તે માહરો જોર;
 સુધી વાત ચડી છે શીશ પગની ઝાળા લાગી શીશ. ચાર પોહોરતો વાલિ લેશ,
 પ્રભાતે કાળ શ્રદે દેશ; બાંધિ વાત તમારી હોય, ગરથ વણેરો રહી લે કોય, બળુછું
 સતવાદીરાય, જેમ આબ્યા તેમ પાછો જાય, હું નહિ બાચું માડ વત, વાહાણે કાળા
 ગરહે રહે તરત રાજ કહે સાંભળે સતી, તાહરો કોણ પીતાને પતી, વચન બોલ
 બોલે જોડલા, કાળાગરહ નાખ્યા ઠેલો; ત્યારે દાસી તેડી ગઈ, રાચને કાળામહમાં
 વીકમે જોયા તેનો કેર. દિદાદશપર તેર. મોટા હતા તે દુખના કર્ણ, વીકમ સામુ
 જોઈને હસ્યા, પરદુઃખભંજન તમે કહેવાઓ, અમને મુકાવિને જાઓ. રાજ કહે પત
 ચુકાવશું, અમે તમને મુકાવશું; હમ વચન નીકળીયા બહાર, આબ્યા પડતા કેરા
 હાર, જઈને બેઠા પાટ, રહે પડતા બાંધ્યા શા માટ. કાળા ગરેહમાં તું કેમ રાખ, સત્ય
 વાત મુખ આગળ લાખ, રાણીની બોલી સહવચી. માનો વીકમ વાતજ ખરી,
 મોહોટા છે અવ તિ ધણી શુણી હતપત અબોલા તણી, સુર્યપરવ હતુ એક
 હીશ, મળી જોગણીયા હરાવીય, ભદ્રકાળીનું સ્થાનક હતું, રોડ પરવ મંગળ થાતું;
 સહુ મળાઓ કુડે નાહાય શોભા નોતમ રૂડી થાય; જોગણીઓએ મનમાં ધરી, રમત
 રમતા પુતળીઓ કરી; કોઠએ પાંચ કોઠએ હરાબાર, સહુએ માંડ્યા તે પ્રકાર. સહુ
 થકી એક નાહાની ઘડી, એકજ તેમાં કીધી, વડી; રમત રમી ન્યારે ચાલીઓ, પુત-
 ળીઓ દ્રષ્ટે ધાલીઓ અમરત દ્રષ્ટે જોયું કરી, જડહતી તો ચેતન કરી, સોભાસ્થાનક
 કદી આપીએ, અહીંયાં સ્થીર કરી થાપીએ. રધુ દીધ કરી તે બે, સહુ શીરોમણિ
 કીધી તે બીજી સખી કરે સહુ સેવ, નહી આવે કા માનવદેવ. જે કા અહીંયાં આવી
 ચડે, તેનો કાળા ગરેહમાં પડે. એમ કરતા જીતે બે કોય, તો અમે વચ તેને હોય.
 વચમેવા વીધવીધ ગંદાર, આખ્યા બોમ અપ્રમપાર; કંઈ વરદાનને તે જોગણી ગયાં;
 તે હહાડે અમે અહીં રહ્યાં. રાણીએ આપ મનમાં ધરયું; અબોલા વરત તે આચરયું.
 પુરૂષ શંગ રાણી નવ કરે. સતગ્રત રાજ આચરે. પુરૂષનામ ન ઝાલે દાધ ન બોલે
 કે નરની સાથ; ભુલ્યો ચુક્યો આવે સોય, આગળથી ચેતાવી જાય. જાઓ પાછા
 આબ્યા ત્યાંહ. પડેકાળાગરહની માંહ; હોંશ કરી બોલાવવા ચડે, વાહાણમાં કા-
 ળાગરહે પડે. પડે હોડથી કાયરન રોક. તેમા શો અમારો વાંક. સંસેપે કહ્યા ઉપદેશ
 સાંભળજે વીકમ નરેશ. મન ગમે તે મારગલહો જે ગમે તો અહીંયાં રહો મનમાં
 કરી બુઓ વિચાર, એક રાત રહેશો આ હાર. જે રાણીને બોલાવશે, પડદા ચારે
 કરીબુઓ વિચાર. એક રાત રહેશો આ હાર. જે રાણીને બોલાવશે. પડદા ચારે
 બોલાવશે, તો પોહોચે તમારી આશ, ઠા આવી બેસે તમ પાસ, કરશે પ્રપચ અ-
 દકો બેઠ, તો રાણિ બોલશે નહિ વેઠ, નવ બોલે તમ સાથ. ત્યારેધરશે બેઠે દાધ
 જોઈ આબ્યા કાળાગરહ હસે, તેવી જાત તમારી ચરો, એવી સીએ વાણિ લણિ;
 એક ચીત વિશ્રમ મન ધરિ.

દોહરા-કહે (વકરમ સુણ માનવિ, સમજે તું મનમાં; નાદે કાંઈ છુટે નહી, હિ-
મત ધરી તનવાંદ, ગોઠવણી મનશું કરી, કૃષ્ણે એક વિચાર, મરખડ જે મનડા તણી,
તે રહી ધરોધર, રહેલું રાત માહરે અહીં, શીઠ દેખાડુ પીશ, વાહાણું વાએ તે ઘરો.
જે કરે જુગદીશ. અમને તો નિંદ્રા નહી સુણીએ નીત નીત તાન; કહ્યે રૂડી વા-
રતા ધરીએ હરીનું ધ્યાન, મળ્યો એકઠા માનવિ, ધન તમારી ખાત; ઇલાં આબ્યા
શું બળશું કાઢે કાંઈ નવલી વાત. તમ દાશી આગળ કહુ, તે નહી માહરો તોલ;
રાણી દેહું કારોડ, કહુ અલોપીક બોલ, ચોપાદ-કહે દાસી સાચું કહુ અમો, ઘેલા દીસા
રાજ તમા; એમ રાણી હુકારોદે, પ્રદા આરકેમ બાંધ્યા કહે કહે વાતરાણીને જઈ; રાજ
કહે તે સાંભળ સહી; કહેવડાવું રાણીને હું, થવાય એવી થાજે તું, હોયે તાહરી મા-
ની દીકરી, પ્રતીજ્ઞા પાળે એ કરો; વાત કર તે મનમાં લેય, પણ હું કરો તું નવ
દેશ, કાને ઝાલ શોભા છે તુને, તે હું કરો દેશે મુને મુને, કહી વાત રાજાએ જશી. ખડ-
ખડીને સહુએ હરી. અમો બળતા ચતુર સુભણ. કહી વાત એતો અબળ ધરી
ઝાલ જે હેમજ તણિ, તે વાત સાંભળસે ધણી. વીકમ હરખ્યા મનમાં ઘણું; ધરયું
દયા વૈજાતજ તણું; બેઠો ઝાલ ઉપર તે જઈ, ખખરકોને નવ થઈ. દોહરા-વીકમ
વાણી બોલીએ, સુણ રાણીને ઝાલ; કહુ વાત જે હું તને, મુજ હું કરો ઝાલ,
બોલી ઝાલ ધન વીર તું, પરદુખભજનહાર; સહોદરપરનારનો, પ્રાપ્ત અપ્રમખાર
રાણી મુરખ માહરી. ચીતા ચોર કહેવાય; તું ઈંદ્રનો, સહુ માનવનો દેવ; તે રાગી
નથી બળતી, નહીતો કરે તમ શેવ. પ્રયાગ મંજને ગોમતી, તે તણુ ક્ય લેશ; વાત
વાત કરે વિક્રમ ભલે; હું હું કરો દેશ. અચરત પામી નારસહુ, બોલી ઝાલ વચન.
હું ક્યાં સાંભળવાં રહુ, મુખ બોલે રાજન. ચોપાદ-અબોલા આરે સહુ નાર, બેઠા
છે સડિ ઠારોધર. જેમ હોય ચીત્રામણુ લખી, નેમ બેઠીએ જે સહુ સખી. રાણીની
બલ હુકારો દે. વારતા રાજ વીકરમ કહે. શ્રી મેલાપુરપાટણ ગામ, અંદ્રલેય
રાજનું નામ; વશે નગ્રમાં વરણુ અદાર, શોભા સઘળી ઠારોધર. પુન્યતણું સડિ
પાળે પર્વ, કર્મ અનુસરે વરતે સરવ. રાજ, ચાલે રૂડું કર્મ, પાળે મજ પોતે ધર્મ.
તે નગરમાં બાળક ચાર, એક પ્રાણણુ. વૈશ, ત્રીજે સોનાર. ચોથો સાળવી કેરી નાત.
ચારે મીત્ર તે જુજવી જાત, માંદામાંદે અઠકો નેહ, જીવ એકને જુજવી દેહ. ન કરે
ક્ષમ કુળ ધરની રીત રાત દીવસ તે સાંભળે પ્રાત. ઘડીએ એકઠા મળે. માખાપ
સહનાં રીસે બળે. પ્રાણણુને કહે મુરખ રહ્યો, સુતારને કહે ઘેલો ઘરો. સોનીને કહે
ખારો શું, સાળવિને ઘેર ખારે સહુ. કરે રીશ સડિનાં માખાપ, ચારે વળી વિચારયું.
આપ એકતે મળીયા ચારે જણા રહ્યા મુરખ કંઈ નહી બળ્યા, અણુસમજમાં
દીન વહી ગયા, શીખીએ વિદ્યા મોહોટા. થયા; એમ વિચારી કરે ઉપદેશ, જણ
ચારે જઈએ પરદેશ કાંઈએ ના જહુલું વેર, આપ્યા પંચ વિચારી પેર. વીશ જે

જનતો મેહેલ્યા ધામ. ત્યાંહાં દીડું એક ઉતમ ગામ. રાંધી જમીએ રહીએ રાત. ઉઠી બંધુ પ્રભાત, વીપ્ર રસોઈ ધામે ગયો, સોની અગ્નિ કણ્ણએક રહી હકીકત પોતાની કહી. હું બંતે સોનારી કહું; શીખશે ઘાટ તો રહું, હા ભાંધ સુખે રહે જમો, શીખો કામ અમ ધેરજ રહે. કરીય વાયદો આવિશ ઇહાં. મીત્ર જણુ ખેડા તણુ તીહાં. આવ્યો હસ્તો તેહ સોનાર, મનમાં હરખ્યો અપ્રમપાર.

દોહરો—રસોઈ કરી ચારે જમ્યા; પડી જ્યાહરે રાત; ત્યારે સોનીયે કહી, સહુ મીત્રને વાત. કહો તો હું અહીં રહું; શીખુ મુજ રોજગાર. કર્યો વાયદો ગામમાં, ઇહાં રહે સોનાર. ચોપાઈ—તણે હા કહી નીરધાર તે ગામમાં રહ્યો સોનાર; તણુ જણુ આલ્યા જટલે; એક નમ્ર આવ્યું તેટલે, ભોજનનો માંડ્યો વીચાર; ગયો ઈંધણા લેવા સુતાર, નાત બતતું દેતજ ભણ, વાંતજ કરતાં મનડું મળ્યું; રાખો મને આણીને પ્રીત; શીખવો કામ કુળની રીત; કષ્ટ લઈને આવ્યો ફરી મીત્ર પાસ તે વાતજ કરી.જે કહો તે યને ધર, અહીંયાં રહું તો વિદ્યા ભણું, વૈય નમ્ર તેનિ તીર, પંથ પળાયા બંને વિરઃઅહાર ભોજન આવાગયા; થાક્યા ચરણુ કુધાતુર થયા; કરી રસોઈ ભોજન કર્યું, કંપે પડવા મનડું ધર્યું. રાતવાસો રહેવાને ધેર, ગયા ભણા અણુસને ધેર, રહેલું રાત નીચા આળવી, તે ધરધણી બંતે આળવી.વાત કરતાં નાત જ મળી; ગયું એકએકનું મન મળી; માહારા કુળની વિદ્યા ભણું; વસ અમુલક અહીં રહી વણું, સુખી થઈને ત્રીજે રહ્યો; વિપ્ર પ્રભાતે પથે ગયો, વિય ભોજન ગયો જ્યાહરે, નર્મદા ઘીરી ત્યાહરે, મહા ઉન્નવળ છે તેનું નીર, વસતું દીડું તે તીર. ગયો ગામમાં કુધારથી, ભણતા દીકા વિદ્યારથી; તેનો સંમ પોતાને ગમ્યો, પંડીતને ચરણે નમ્યો; ચરણુ જઈને મીત્રજ કરી, વિપ્ર રહ્યો સ્થાનક ઠરી, નીત્ય સ્નાન નર્મદા કરે, હેતે ધ્યાન રૂઝમાં ધર; ગુરૂજના તલાંસે પાય, દીન હરે એમ દિન વહી ભય, ચારે ધેર વાલીકા કરે, ગુરૂજને ધરે જઈ પાણી ભરે; ગુરૂ પેટ કાંઈ બાળક નથી, વિદ્યારથી વહાલો સર્વથી, સેવા કરે નિત્ય અપરપાર; વરસ વિત્યાં છે ત્યાં તો ચાર; ગુરૂ એક દીન પ્રસન થયા, શીય ઉપર આણી છે દયા. વિદ્યા ભણીને સફળજ થાઓ, સુખે ગામ તમારા ભજ્યા; મોહોડો રવા જળ પ્રતાપ પામ્યો તેથી છુટ્યો પાપ; હવે મારા દેશે ભઉ; સર્વ કુટુંબને ભેધો થાઉં.

દોહરો—માગી શીખ ગુરૂ તણિ, પંથ પળ્યો દીજરાય; જ્યાં રહ્યો છે સાળવી ગયો તેજ ગામમાં જય. તેણે તેના ગુરૂ તણિ, વેગે લીધી શીખ; મળ્યો મીત્ર જઈ વૈશને, કામ પોમાતું કીધ. આલોભિત સ્વદેશમાં મળીએ માત પીતાય; હા કહીને સાથે થયો, લીધી ગુરૂ રત્નય, ચોપાઈ—તણે જણુ ગયા તે સાર; જ્યાં વસે મિત્ર સોનાર. તેને પણ સાથે તેડીઓ, પંથ મળી ચારે ખેડીયો, ધેર ગયાનો હરખજ ધણો, ગણે ન ભય મનમાં કે તણો; ચરણે વનમાં જઈને અડયા, દેશ ન મુજ ભુલા પડયા.

ભુલ્યા પડ્યા ને મુધજ ગઈ, નીશા ધાર અધારી થઈ; બુદ્ધિ વિચારી મન આપણી, તે સ્થાનક કાઢી તાપણી, આ સ્થાનકમાં રહીએ રાત, પથે થઈશું પ્રભાત; પહેર આરે જામે આર જણુ; બય નહિ અણે કોતણા. એક પહેર ત્રારા મામશું, વાસ ફરતી સહુ જાગશું; તણ જણુ મુતા તે ઠાર, પ્રથમ પહેર જાગ્યો મુતાર. એ જ મુ નિદ્રાવશ થશે, મહારો પહેર કેમ પેર જશે; સાધી વિધા લીધી મુતળી, કાષ્ટતણી કાઢી પુતળી, મુંદર હાથને મુંદર ચરણુ. મહેલી થઈને પાસે ધરણુ, ન્યારે પુતળી પુરણુ થઈ, નીશા પહેર એકજ ગઈ. વધરા મુતો જાગવી. જાગી પહેર નિશા જાગવી; દિલી પુતળી તેણે ઠાર, તેણે મન કર્યો વિચાર, પોતે હાઈ બુધજ ધરી, તે પ્રમાણે સાડી કરી; ચરણુ ચાળી પહેરાવીયાં, ભોમી ઉપર પધરાવીયાં, વસ્ત્ર પહેરાવ્યાં તેણે હામ, નીશા ગઈ જવ અડધિ જામ; પછે સોનીને જગાડીઆ, આપે જીવ મુખ પમાડીઆ. જણુ તણે તે મુખે મુવે. સોની બેઠો પુતળી જીવે; થઈ હશે વમેશે જાગવી. વસ્ત્ર પહેરાવ્યાં છે સાજવી. હવે હું પ્રાકમ કરું, વસ્ત્ર પ્રમાણે આભુપણુ ધરું. નેપુર વીંછવા અપાર, કરણે ઝાલને કોરે ઠાર, નહાનાં નહાનાં સરવ સેવાણુ, કરી આભુપણનાં એધાણુ. પુતળી બેઠી સજીને ઠાર. એટલે રાત રહી એક પહેર; મુતો સોની જાગ્યો પ્રહ્ન. મહારાજ કરો ખટ કરમ, જોગી બેઠો આસન અડી, એવે પુતળી દ્રષ્ટ પડી, તણે કરયું પોતાનું કામ; સહુથી મોઢોટું માઈ તામ. વીમા-શણુ મન કાઢી ધણી, સ્તુતી કીધી નરમહા તણિ; કુર વિધા સાધી મન ધીર, ભરી અંજળી પોતે તિર. ગાયત્રીનું સમરણુ કરયું, નીર લેઈ પુતળીપર ધરયું, પ્રતક્ષ દેવ પુત્ર મન ધરી, જાડપ તે ચેતન કરી. એમ કહી જાગ મુક્યું શીશ, જાગ્યા સહુને જાગ્યો હીશ, કાષ્ટ પુતી પેલી હતી; તેતો થઈ મનોહર સતિ. દીપવસ્ત્ર મુંદર સજીઆર રૂપ અલોકીક અપર પાર; આરે તેતો બેઈ રહ્યા, માહો માહો રાડે થયા. મુતાર કહે થઈ અમે, તેને કેમ લેશેજી તમે; પછે સાજવી બોલ્યો વાણુ, વસ્ત્ર પહેરાવ્યા મેં પ્રમાણુ, બની ચેસતી; જતને કરી, તે કેમ લે બીએ મુંદરી; સોની કહે મેં પ્રમાણુ, બની ચેસતી જતને કરી તે કેમ લે બીએ મુંદરી; સોની કહે કીધા શણગાર. તે કેમ થાય બીજાની નાર. જાલણુ કહે મેં સજીવન કરી; તે કેમ થાય મુજથી પરી. દેખી નારીને આરે વડયા, ન્યાય કરવા લોકમાં ગયા. કોની નારી થઈ સરવથી, તેતો હું જાણુતો નથી; આરે ઝાલ હું પુછું તુને, જાલણે તે કહે તું મુને. સાચુ બોલ જ મનમાં ગણુ, આણુ છે અબોલા તણી, તાર બોલ્યું જે મીઠ્યા ધરી; તો સનમાન રાણીનું જશે, જુદું બોલે આણે દીવ. તે તો ભાર રાણોને થીય.

દોહરા—ત્યારે ઝાલજ આચરી, ખેદ ન કરશે કોય; જેણે એ સજીવન કરી, તેની સ્ત્રી હોય; ત્યારે અબોલા કોપીઆ ધરણુ પછાડી ઝાલ; તું કહેવાઈ માહારી સાચો ઉમર આવ, મેતો અણુ તે કહી; કહેછે ઝાલ વચન, જે તમે જાણો તે કહે,

જેમ મુલે રાજન. સત્ય બલોને હોય નહી, મન થઈ એ આપ; તો સરવ નિષ્પળ થશે. પ્રાણહત્યાદીક પાપ. ત્યારે અબોલા બોલીયાં, જે કહ્યે સોનાર; બીજાં તે એક રહયા, સ્ત્રી તેની નીરધાર, ચોપાઈ-જેણે ધરી તેતો છેતાત, વજ કર્યાં તેતો થાય ખાત; આપ્યો જીવ તેતો ધધર કહયા, પલ્લુ કર્યું તે પુરય થયો. દોહરા—બલેનાર ની હોડ; પોહાર નિશાપેહેલી ગઈ. પેહેલી પડે છેડ. બીજે પડે પેહેલે પડે બોલીયો, અચરત પામી નાર; કહુ એક બીજા વાત; અહંકાર તજ અમયથી, વધે વચન મુજ સાથ. કહેતાસી મુખ રાયણ, વીકરમ અતુર મુબલુ; કાટી કપાય કરે તમે, બોલ નહી મુખવાણ વીકરમ કહે સહુ સાંભળો, નહી બોલ્યાતું કામ, બોલ હાર રાણી તણા, તાર મુંદર નામ વઈતાળ જઈ ચહયો હારમાં, બોલે મુખ રસાળ, ધન્ય દુખભંજન મુખ કરણ, ગંડે પ્રાણેષ પ્રતિપાળ; આશાના વિશ્રામ છે. નોધારા આધાર, સહેદાર પરનારનો, દુશમન જંગલ હાર, રાણીમાંતો શુદ્ધ નથી, નથી અકલ આદીશ, નહીતર બોલે તુજશું. પગે નમાવે સીશ.

ચોપાઈ—નાત તે વિકરમ રાજ ભણે, સહુકે બેઠા કાને મુલે; પોતાના મનમાં લે, કંઠે હાર ટુંકારેદે, રાજવતિ નમરી અતુપ, રાજસેન તેતો છે ભુપ; અન્ધ અજર-થ પાયક બહુ, સઘળી સમરથ પોતે સહુ; સઘળી લીલા છે ધરમુખ પેટ નહી પોતાને પુત્ર; સત્યવતી રાણિ સરદાર, સજ્જને મન હેતઅપાર અંતઃસ્ફુરે નીશદીન. પુત્ર નહિ આપ્યો ભગવંન, પછે આપ વીચાર્યું મન, મંદીર મુકી ચાલ્યો વન, મુક્યું ધરને સરવેરાજ, એક પુત્ર માગવા માજ; નિરભયથી ચાલ્યો તે ધીર, થયો બનહવી કેરી તીર; અંગાજળનો કાષી સંગ, માહા રૂદ્ર થાપેલું લાંગ; પુલકરી પુરા ખટમાસ આવી આપ તરૂંયા અવિનાશ; ઉઠરાય આપુ વરદાન, પ્રગટ થયો તારે સંતાન, નીતે શિવની પુબ્ધ કરે. ધ્યાનરૂઢેમાં તેતું ધરે. પામ્યો વરઆળ્યો છે ધેર, પુત્ર કરે શિવની બહુ પેન, હસ માસ થયા જેટલે પુત્ર પ્રગટ થયે તેટલે; વમડાળ્યા ત્યાં ટોલ નિશાન થઈ શોધેમ ઉદ્ધયો જાણ; અષ્ટદાન અધિક આપીયાં, બચીક કેરાં દુખ કાપીયાં; નીત્યે બાળક મોટા થાય શીવ પુજન નીત્ય ચાલ્યું બાય, પુત્રને વરસ થયાં છે બાર, રાગે મન કરયો વિચાર, કહ્યું પુત્ર મુલ્ય સારા તન, હવે કરતું નીત્ય પુજન; હું તો પ્રદ થયો સરવથી, માહાર મન સ્થીર રહેતું નથી તમ કારણ કરીએ છીએ અમે, આજથી આચરજેજી તમે; પીતા બોલ પુત્રને અમે; પ્રહાણા દેઈ ચરણે નમ્યો આજથી મારે કરડું કામ, કાણું નહીં મુક શીવ નામ, નામ, પ્રતિજ્ઞા પાળીએ સહી, નિત્ય શિવપુજન મુક નહિ, સેવ્યું કામ પુત્રને એક શિતળ થયો રાજનો દેહ.

દોહરા—શિતળ પુરનો સજ્જનો છાંવર તેતું નામ; તેનેકન્યા એક છે, રૂપાવં. તી નામ; તેહ તણો. વિવાહ કરયો, શિવદન રાય સંગાય; એજીવ મંગલહારતિ શોભા નવલી જાત પોતાને કર્યો પ્રતિ, બીજે સિત પ્રતાપ કન્યા પામ્યો પ્રદમન.

મનમાં હરખે આપ, વાળ બહુ વીધ વાળ્યાં, પરણી ઉઠયો પ્રીત, ઓછવ ત્યાંહાં અહકો થયો રાજ કુળની રીત, પંચ રાત પુરી થઇ, પાખ્યા જશ બહુ માન; કન્યા વળાવી સાસરે. વધાય કરી સહુ બન. ત્યારે બેશી ઓચર્યા; મુહુરત બેઠ બહુ પેર; માસ પુટે મુહુર્ત મળ્યું કન્યા બસે ઘેર. કાળ પરણી આવીયો, સકળ બન સમેત; કન્યા રહી ઘેર તાતને, અંતઃકરણથી હેત.

ચોપાઇ—ઘેર આવ્યા થયોએક માસ, મનમાં સ્ત્રી તેડ્યા આસ અવલેગ ગયો ગયોને મુક્ત થયું, તે રાણીને તેડુ મયું. રાજગૌર જે પોતાતણે, તેહને અધીકાર છે ધણે; ગૌર સંગાયે કન્યા વડે, સાંભળી દુઃખ ન રહે, વાત કહુ બેટી બે દાથ, હુતો નહી આણું તમ સાથ. રાય આપ તેડવા આવશે. તે માહારે કન ભાવશે, ત્યારે હું સાથે આવીશ, નહીતો રહુ પીતાને દેશ; રહીયે રાય એકલા આવજે; મીત્ર એક સાથે નહી લાવશે કાય; સુણી વચન તે બ્રાહ્મણ વળ્યો. આવને રાજને મળ્યો, ત્યાં કરી હતી વાત બેટી. માંડી વાત રહી તેટલી; સાંભળી કારણ મન બણીયું, તે દુઃખ હેડે આણીયું; પ્રધાન કરે છે એક તન. તેશું આટ મળ્યું છે મન; છવ થકી વાહાલો છે ધણું નગી ભાંત ફિલમાં તે તણું.

દોહરા—એક રથ હતો તે બેટીયો, બેઠ રથમાં તેહ; નહિ કોઇ ત્રીજે સારથી, એવો મીશું તેહ, માગી શીખ તે સંચર્યા, તનમાં અતી ઉલ્લાહ; બે બેજન બ્યારે ગયા, દિલે શીવ પ્રસાદ, મુંઢર દેશ શીવનું સમીપ શેરાવર નીર; તેમાં કમળ ખીલ્યાં ધણું, આવ્યો તેને તીર; રાખી રથ તે ઉતર્યા, કરચું સ્નાન નિત્ય કર્મ; મુંડયો કમળ હેતે કરી. જે શીવ પુજે ધર્મ; પ્રધાન રહ્યો તે વાટમાં ગયો દેરામાં રાય, કરી પુજ પરીબ્રહ્મની, અરધાંગે ઉમીયાવ; પંચાગ્રત જળ ધારણ, કુમકુમ વ્યવન તેલ કમળ પુષ્પ આગળ ધર્યા. કીધી છે રંગ રેલ. નૈવેદ્ય અમરત આરતી, ધુપ દીપ પુજન; એક ચીતે સ્તુતી કરી. હરખે તે રાજન; એક કમળ વડાવીએ, તો લક્ષ પુજ ચાય. રાણીને તેડી આવશું તો કરશું કમળ પુજાય. ચોપાઇ—કમળ પુજની બાધા કરી રાજ રથમાં આવ્યો કરી, તે વાત ન રહી અન્યાય ઇચ્છ રાખે તે મનમાંહે. વળી મીત્ર સાથે તેડીયો. અણુદેવ અસ્તાંગત થયો; સસરા મામે બેહુએ ગયા; સગાં મેળાપી મેળા થયા; નગ્રમાંહે કરાવ્યું બણુ. હરખે વગડાવ્યા નીશાન, પ્રધાન સહોદર સાથે થયા, બભાત બણી સામા ગયા, મળી માન દીધાં બહુ પેર પધરાવ્યા પોતાને ઘેર; ઉત્તમમેવા અમરત પાઇ, રસોઇ બગીચે ખટહસ શાક. નીત્ય નવાં આરો જે અંન; આનંદ વીતોહ રમે રાજન; નહી નવાણે રમવા બય, મનમાં ઉલટ અહકો થાય, આજ કર્તામાં સહી, પક્ષ તણુ એમ કર્તા મધ; કરો ઉતાવળ બશું અમે, વાહાય દિને અમને તમે.

દોહરા—સાસરવાસો સજ કરયો; રાણુમારી તે નાર. પ્રધાને રથ બેટીયો સુણુ

ન લાગી વાર, અન્ધપાસ નહી સારથી, નહી સહાય કે શરણ; આઠ્યા ત્યારે બે હતો; વળતાં થયા છે ત્રણ ચોપાઈ-પ્રધાને પરણી લીધા ત્યાંય, સ્ત્રી ભરવાર મેઠાં રથ માંદ; ખેડી રથ આવે ઝેટલે, શીવસ્થાનક દીઠું તેડલે. સરેવર પાળેરાખ્યો રથ, ઉતરયાં હેઠાં બંને સમરથ સરેવરજળ ઠેકાણે થયાં, કમળ હતોતે સુકઠ ગયાં; તવ રથે કર્યો વીચાર, રહ્યો શીવપુજનનો ભારદેવ રણ તેનું બહુ પાપ, નહિ પામે તે દે શ્રાપ. તેત્રીશ કરોડ દેવનેને નડે, કરોડ વરસ તે નરક પડે. તેથી મોહોડું રણ તે બ્રહ્મ બોલે સુકેત કેર કરમ; આણ્યું કરોડ જે ભોગીયો, સાત અવતાર સુધી રાગીઆ અપુત્રવંત હરીદ્રી હોય, પીત્રી રણનું મોટું દુખ, તે પ્રાણિ પામે નહી મુખ. દોહરા-રાએ મન વીખાસીડે. કેવરણ મહામુલ્ય; તે અવનિ છુટાતણું, કરી વિચારિશુભ; સ્ત્રી પ્રધાનનેત્યાં રથાં, ગયો રાય શીવ પાસ; પ્રણામ કર્યો મહાકરને મન આણી ઉલ્લાસ, મહારાજ કમળ સુકઠ ગયાં આઠ્યાં નહી મુજ હાથ વચન કહ્યુંતે પાલણું; જે બેઠ્યા તમસાથ મુખનું નામકમળ છે, મુખ કમળ જે શીશ; તે અરપુહું તુજને, માનિ લ્યો ભુમદીરા કાઢાડી ખડગ કોટે ધરયું, પાળ્યું પોતે વ્રત; થયો ઓધોગલ હઠને; શીશ સમરપ્યું તરત ચોપાઈ-આપ હાથે મસ્તક છેકડ્યું, શીવ સાનીધ જઈ બેઠીઉં વહી ગઈ ધડી બે ચાર, પ્રધાનને મન કર્યો વિચાર. હજી કેમ ન આઠ્યા રાજ, જેઉં ખબર લાડું હું આજ, કયા સુધી જેઉં હું વાટ સીચના આઠ્યા ચા માંડ.

દોહરા-વિચાર મનમાંલે કરી, રાણી મુઝાં સ્થાન, મસ્ત થઈ રાજ પડ્યો ત્યાં આઠ્યા પ્રધાન. દીઠું મસ્તક સાથે પડ્યો આશુ થયો ઉત્પાત; કોણ શતર આવી મળ્યો; કોણે કાપી વાટ શું કરે કોને કહું કેમ જાઉં મુજદેશ; બોલ સહુ લોકો તણા તે દુખ કેમ ખમેશ. રાણી હમણાં જાગશે, ઉપજશે બહુ દાઝ; કેહેશે એને મારીઆ મુજને લેવા મજ; એક વાતે નહી છુટકો, નહી જાળ્યાનું કામ; છેદુ મસ્તક હાથથી મુઝી મનના હામ.

ચોપાઈ-પડ્યો પ્રધાન તે શીવને ઘાટ; રાણિ રહી જીવે છે વાટ; જેડ વાટ ઉચા-ટજ થયા, બેઉ જણ બેસી કેમ રહ્યા; એમ વિખાસી ચીંતા થઈ સ્ત્રી જેવા મારે ગઈ, બંને પડેલા દિઠા વ્રથ; રાણી મનમાં પામી કથ, કોણે માર્યા તે કેમ પડ્યા, કોણુ દુ-ખમન તેને નડ્યા; લોક વાત કરે બહુ સુખી મેઢણાં દેશે માહારિ સખિ કેહેશે કોઈ શું પ્રિતજ કરી મારી નંખાઠ્યાં છેતરી; એમ બોલશે સહુએ આજ, બેડી માહારે માંથે ગાળ. ડયાં જાઉં હવે શું કર, છેદુ શીશ એ સાથે મર; એમ કહીને છેડે શીશ, પ્રગટ થઈને બોલે ધરા.

દોહરા-સ્ત્રીએ હાથે ધરયું મુઝાં મનની માન, સ્તુતિ કરી સુલપાણી ધર્યું હે-તથી ધ્યાન, પ્રાણુ તણુ હું માહારો; તે મન ધરજે આપ વણુ વાંઠે મરણું પડે, તે શીવ તુજને પાપ. ચોપાઈ-એમ કહી જેણું પાડે તન, ધશે આપવીચારયું મન; મુજ

યાને પાછા વાળશું; એમ કરે ચીંતા નહીં, લગ્ન વેળા થઇ તેટલી; તમને મન હર ખજ થાય. જાણે પરણિયું કન્યાય; કન્યા નહાવા બેઠી આપ, ખાળમાંથી નીકળી ચે સાપ, પુરવ જન્મના વહેરે વસીતામે નાર અંશુકે ડસી, મુખથી ન બોલી શકે વાણ, સવ ગયા સ્ત્રીના પ્રાણ; સગાંસહોદર આબ્યાં લોક, એછવ મટીને થઇ ગયે શોક. સહુ આવીને ઢાળે જુએ, તે તો તેના હેતને રૂએ; માત પીતાને અદકી પ્રિત કરી મનુશાચારની રિત, તણે જાનમા જણજ થયું, કન્યા રૂપી રતનજ અયું, સહોદર શેઠાતુર થયા, સગને ખાંધીને લઇ ગયા, અગ્ની દામ દેહે બ્યાહરે, તણ વર આ બ્યા ત્યાહરે, હાંડામાં ઉપન્યો વધરામ, રાજ રીધ કીધી સહુ ત્યાગ, પોત પોતાના મનમાં લકયું, માંડ કોઇ આગળ નવ કહ્યું; એકે મનમાં ધારયું વસ્ત, ગાંઠે ખાંધ્યા તેને અસ્ત બીજે વીચારયું રૂપાસાથ, જળ મુકું સ્ત્રીને હાથ. અડસઠ તિરથ ફરી શું અમે, તેનું ફળ ભોગવજે તમે. ત્રીજ પુદ્ધ એની આવરિ, ચીંતા તણી રજ બેગી ફરી; કયું એકડું અસ્તી સમેત, એવું કન્યા ઉપર હેત; ફરી મહુલી બેઠા ત્યાંહ, ફરીનું ધ્યાન ધરે મનમાંહ. રમણનું ફળ તુજને હોય. તારા જીવને આણુંદ હોય, જાન તો સરવે પાછી વર્ણી, વર તણ રહ્યા અર્હાં મળી. એક અસ્તી કાશી લઇ ગયો, બીજે તે ઠેકાણે રહયો; ત્રીજે અડસઠ તિરથ કાજ; ગયા તણ જણમુકી રાજ; ગયો કાશીએ તેજ વીચરે. બીજે તિરથ કરો ફરે; અણવાણે પગ જાતિનો વેશ, હશે માસે દક્ષિણ દેશ મર્યાનદાળ થયો બ્યાહરે, ક્રુપા પુરણ થઇ ત્યાહરે આપ વિચારે મનમાં પેર, ગયો એક સતીને ઘેર, બીક્ષાનેદેહી કહ્યું જ બાર, આશીરવાદ દિધો તે ઠાર. બેસો મહારાજ બીક્ષા લીજીએ, શીઘ્ર પાક અમે લીજીએ. પાક કરવા બેઠી જે સર્તા, ધત લેવા ગયો તેનો પતી ક્રુપાવંત બેઠો પગ ધોઈ, ધરની ચરમા સરવે બેઠ, હતુ ખાળજ પોતા તણું, તે રૂદન કરે છે ધણું, દોહરા-વીપત પાઠી ઠાર આકળી, રંજડે ધણું ખાળ, નાંખ્યું ચુલાને વાગે, અગ્ની બહુઝળ. ચાપાઈ-ત જ-તિએ દીકું દ્રષ્ટ, મનમાં પાચ્યો બહકુ કહ, એ હત્યારી છે પાપણી, ખાળક વધ કીધો સાપણી, એ ઘેર ભોજન કેમ લીજીએ, ખાળહત્યા મુસ્તક લીજીએ; એમ વીચારી પાછો વળ્યો, ઘરનો સ્વામી સામે મળ્યો; ભુખ્યા તમે જાઓ શામાટ, તેનો મુજને બહુ ઉચાટ, અતિથી જ ભુખ્યો, જાથ, તો ત્રત ભંગ અમાર કહેવાય જ્યક આવે માન દીધ. તેનો પીત્રી પાંડ ન લીધ. નીત્ય રૂધીરના પામે આહાર તેની હત્યાનો શીર ભાર; માટે ઘેર આવો મહારાજ, હથો બીક્ષ રાખો મુજ લાજ; પુરવ પુન્યે આ બ્યા આજ, કેમ અઓ કરીને ત્યાજ. દોહરા-ત્યારે જતિ બોલીધો, કેમ લઉ તુજ આહાર; ખાળકની હત્યા કરી, પાપણી તાહારી નાર.

ચોપાઈ-મહારાજ રખે કુખ એનું ધરો, ચાલો શીઘ્ર ઘેર પાછા ફરો; મુજમા તે વીધા છે ધણી; પોથી ત્રત સજીવન તણી. તે ખાળક જીવાડ અમે. ત્યારે બીક્ષા લેજો

તમે! એવી વાત કરી બહુ પેર, બંને જણા આવ્યા તે ઘેર.

દોહરા-કાઢાલીઝર ચુલે થકી, કરથો આલીધેક વરત; ભણિમંત્ર જળસીંચી
યુ, બાળક જીવ્યો તરત, અચરત હિંતું અતિ ઘણું, આજુઠ અઠકો થાય; પ્રદક્ષણ
પોતે કરી, લાગ્યો તેને પાય, એ મંત્ર આપો મુજને, તોરીએ મુજ મન; ત્યાર પછે
હવે માહરે લેલું જળને અન, મંત્ર હતો તે સીખવ્યો; કરીને હેત વીશો જ ભાઈ
તુજથી જીવશે; મસ્તક માનવ એક.

ચોપાઈ-હેતે શું ધીધું બોળત માન્યું આપે બેડિતું મન; વાગ્યો પાછો વીધા
લાવીઓ, સી બાળીતી ત્યાં આવીયો મઠી ઘાલી બેઠો છે જ્યાં; અટલે બીજે
આવ્યો ત્યાં; થયુ વરસ પુરે જ્યાહરે, નાંખી અસતિ આવ્યો તાહરે; ત્રણે જણ ત્યા
એકઠા થયા, માંહેમાંહે તે ચોલજ કહ્યા દોહરા-બેઠોતો સ્થાતક કરી સાચવ્યા બણે
અસ્ત, બીજે તેની પાસથી માગી લીધા અસ્ત, મંત્ર ભણી જળ છાટીયું, કણુન
લાગા વાર, ઉઠીને બેઠી થઈ, સુંદર હતી જે નાર.

ચોપાઈ-એક કહે નાકયો ડું ગંગ તેથી સજીવન થયું છે અંગ, એક કહે મેં
વીધા કરી, તેણે જીતી એ સુંદરી એક કહે હું બેસી રહ્યો; સાચવ્યાથી એ
અરથજ સર્થો, તે ત્રણે વઢીયા તે કાર, કહે નેપુર એ ડોની નાર, સાચું કહે નહિ
જે આ દીધ, કન્યાવધ રાણીને સીશ; બે તું જુડે બોલે ધણું, વ્રતભંગ રાણી
જીતણું, ત્યારે નેપુર કહે મુણ રાય, કન્યા તો વિધાની થાય; જે મરત સજીવન
વિધા ભણી, તે નારી જીવ તે તણી.

દોહરા-નેપુર કારી નાંખીયું, કરથા કડા સાત લાજ લગાડે તું મને, કહે છે
જુહી વાત મેં અણ્યું તે મેં કહ્યું. મહારે મહેડે વાણ; તમે જાણો તે કહેા નહી,
તો ઇશ્વર કેરો આણ. અસ્તી નીખ્યા તે સુત થયો જીવ આપ્યો તે તાત, જે બેઠો
તે વર થયો, એતો સાચી વાત, મન હરખ્યું સહુકો તણું, મુઠી મનની હોડ; રાણી-
ને રાજ્ય કહે, ત્રીજે પડો છોડ; ચોપાઈ-પડો ત્રીજે છોડ્યો ડોર રહી
બમની એકજ પોહોર; રાજ્ય કહે કહું એક વાત, કોણ હુંકરો દેખાત. વધતાળ
ત્યાંથી ઉઠીયો તેમાં આવીયો ધન વાંકમ ચતુર મુખણ; અબોલા છે આપ અજણ,
પુરણ પુન્યજ ધીધાં હોય, હેત કરી તમ સાચું જોય, વરત સડિયનું એજો મયું, તમ
દરશન એને નવ થયું; જે ડાહી થાશે આપ, તોતો એનાં ટળીયાં પાપ રાજ્ય કહે
તાહરે શું જશે, દરીને ગમશે તેલું થશે; ધરવા દો માંડી આંખજો વાત કશું તે તો
સાંભળો. મરત દેશ મુરેશ્વર મામ, સુંદરપાળ રાજનું નાન; વરણ અઢાર ત્યાં
તો વસંત, આપો આપ કુળ કામ કરંત એક શુદ્ર કેરો છે તન; છે અપંગ નહિ
લેઅન; નીરબાગી તે નાહાનો બાળ, થયો માત પીતાને કાળ. કાકાને ઘેર તેલ ઉછેર,
દુખે પાપે પેટજ ભરે; તેના ધરની પાસે છેક, રહેતો શુદ્ર પાંડેશી એક. તે નીરબા-

ગીતે નહિ ચરણ જનક જતુની પામ્યા મરણ જેણે જાત તેને વેર જમે; તેમી ધરણિ અદક હમે; દુખે દુખિયા મળીયા બેઠે, એકે એકની આગળ કહે ભાઈ આપણે અદક દુખ; નથી વેડાતી ભાટે ભુખ; આપ બેતા ભુખ વેશ, નહિતી જાએ બેલ પ્રદેશ. હીરાય નહિ તે મોટું કદ આપે ના હિંદુ દ્રવ્ય; અંધ કહે ઉપાડું હું. જે માગે દખાઈ તું, એમ વીચારી તેનાં સુખ સાંજણે શીવી છાની ગુચ; પન રણવાને પ્રદેશ ગયા, તે તો ખતે પવે પ્રત્યા ઉપાડી આંધ્યા આંધળો, મારમ આથો મુકેમામ એક બીજી લહે, નીશ પડે તોડાં તારો રહે, એમ કરતાં પુરવમાં અથ, તે સ્થાનકે અચરન થાય.

દોહરો-તે નગરનો રાજ્યો તેને કન્યા સાર, રૂપવંતી રત્ના સમી, તેમાં જોઈ અપાર; લાંબા મસ દુષ્ટા વીસે તે દીસે વીઠાળ; તેને કાપણે મહી રહી કુંવારી બાળ. તે સંયે ખન વિચારે, મેળવી વરણ અલાર; કળસે જાણેને હામણી તેમે પરણે નાર. જેવા ઉભો આંધળો થામળો ખંધ વીચાળ કરતી આંત્રી હંરતની; જેને કરે વરમાળ દાલા જમણા મુકાયા શહુ દોહ તે દિશ, પાસે બે પેલા રહયા, કળશ ટાળ્યો તે શીશ રાય વાચાં ચુકયો નહિ, જે બોલ્યા તે મુખ કન્યા પરણાવે એહતુ દુખ ભોગવે કે સુખ; યથાયાગ ચોરી રચી પરણાવે તે સંગ મંગળ વર-ત્યાં આંધળો; અપંગ અઘો છે અંગ, રહેવા આશ્રમ આપીયો; ભરીયા કણકોઠાર; આવ પીયો ખુશી રહો, રહો જાને આ કાર.

ચોપાઈ-પાંગળે પ્રીત નારીશુ કરી; અપને મારવા છેતરી, જે ખટપટ કરીએ જે તાજ, પછે આપણે ભાગવો રાજ; બરી નાગના કદમ કરી; મુકયું ચુકે માદળ ભરી. ઉઘળી પાતાં મરશે અંધ, આપણ બે કરશુ આણું, આપણ બે જણાંબી બેઠ. ત્રીજે કા નવ બણે બેઠ અંધ કહે માગુ તુજ કને રાગી ભુખ કાંઈ અપામને વારે કહીને બેશી રહયા, લાગી છુપી તે ચાકુળ થયાં હળવે ચુકા પાસે બેઠે, એ બે જણથી આગળ બાઉ; મોઢાં ઉઘાડ્યું જેટલે જેટરી જાળ ઉઘી તેટલે દાદરા-ઉઘી જાળ તે જેહરની, જ્યુ આંધળો માંદ; તેમ પાળ શરી ગયાં, થયા દખતો ત્યાં, જુવે ત્યાં અને નહી, રીડે ત્યાંતો જેહર, એ બે જણ કરે કરી, મુજ મરણની વેર, સૌસ કરી ત્યાંથી ધરયા; કાંઈ ચરણ તે વાર; કન્યા ઉપર અપરયા, પ્રદાહ કરયા બે આંધળું ટયા પગે પગાં તણાટળી ખેડે હતિ જેહમસ તુરયા નારી તણે વાંધો સિ જે દેહ દહાવ ગતિ અનેરડી, છળી શકે નહી કામ. આરંભી અમરશ રહે એમ આરંભ્યું દોય; અંધે કામ અદક કર્યુ; ચો હતિ ખેડે શીશ અંધળાં મેવળું વ્યુ; જેહમ મેવળું મીશ; ચોપાઈ-મંગળે જણની ખેડે મણ, તે તણને શાખા યજ્ઞપ્રીતિ જાએ આચર્યાં ખને માંદો મંદિ કરયા કણ સિદ્ધો કલે વીચાર એતો સમી કાની વાચાં શુ; એહ તો જેહ આપ; સી વધે શીશીને પામ કંકરુ જેહ વિધાસ્યુ કરી; સિદ્ધો ખતે માંદાં

મહા વરસિદ્ધિથી આંખળો આંખળ આપ, નિધી તેની વડા છે નાર, અગ્નિથી મન નહીં આં-
ખીડ, કંઈક તેના ખાંખાં ખાંખાં ખાંખાં ખાંખાં તું જ તેમી ને જાનું છું હું પકડું
કહે કહો, બાણી તમે, ખાંખાં ખાંખાં તે ત કહે કહીરા, રાજેસમ
દિધ તુજ રીય હોદરા-યથા અથ તે આંખળો, પગ થયો અસ્થાય, વાદન તેને
આંખ, ઉપર તેની નાથ, સતી સંત્ય થોળો તમા, મહિ તેમાં કયા થોડ, છત્રો હું
સહ દેખતા, એથો પછો છોડ, અહાંસર જલમે ખોલીઓ, આવી બેડી પાયા, હું દા
રી તમા છત્રીયા, મુલ ખરદી દાસ, થોળો-છત્રી આંખ અથોલા દીસ, આવી આપ
તમાવ્યુ રીય અમને આજી દોછમે, જે કહેને અમા કીલજ મુજ અમોલા બહિ
ધરા, આપ હેતથી મુજમે વરા રાજ કહે સાંભળે સતી, તાદાર માંદરે કારજ મથી,
પ્રાણને તુજને આપવી, પુન્ય કંઈક તું જાપવી; આંખ સાથે તમે એ થોડ બેડા
આંખળો જુવે વાદ વચન આપ દેધમાં પદ, પ્રતીક્ષા પાળી સોજ કહે નાહની બહે-
નને સાંધુ રાજ, પોતે કામ કર્યો તે તાજ; પાયા અમોલા તેનું નામ, પંદડ આર
માંડ્યા તે કામ, પોતે હતી તેમ રાખી તેક, સદાસતીનો આ છે દેહ; બધી પડેલા રા-
જ સજ પર વળાવ્યા મુજ ગર્વ તે સહુકો દીધિ આશીશ છે રાય તે કોડ પચીસ
રત્ન જીત રાજામાં રથે ભયો વચને મેવા ગર્વ, બીજ અમુલ્ય અપ્રમપાર, ખા
તાં ન ખુરે ભદાર, પચ દસ પોતાની સાહેલ, પોતા સાથે રમવા ખેલ; સહીયે સાથેને
દીધ, ઉજળા તરફ રથ ખેડીયા, નીચા પાદાર લાધી ધીર; ઉજળા આંખાવી કમવરિ;
દાહરા-પંડા વજાવ્યા પુર વીજે, રથો મદા આંખ વરમ; પરથો ગ્રેય ધણા
ત્યાંકા; રાય આંખ્યા જંગ થોર આંખાવી હુમની લખી આંખ્યાં વીસ ગામ, એવો
વીકરમ જીવતી કયા પંચાયા કામ, આપ સરખો તેને કર્યો, રાખ્યો પોતા પાશ,
ખાનખાન મુખ રીજતુ, બેગથી લીલ વીસાસ, એવો તે કાતા થયો કર્યા ધણાં
પરકાણ; મહા પાપ પ્રસિ કરે, લેતાં વિક્રમ નામ રામ કયા રસ અતી ભલામોક્ષદા-
યક પવીત તે ખરાખર જાણુએ વિક્રમ રાય ચરીત મુલે રીખેને સાંભળે, બલે
બલે જે ગયે દરીદ્ર ભય તેડનાં, પ્રાથક્ષીત પ્રસે થાયે દમરણ વિક્રમનું કરે મહા
દોગ દુષ્ણ ભય, સદાય તે મુખી રહે, મન વંછીત ફળ થાય પર કારજ જે કો કરે,
એવો થાય કાતા તે સોદાસન બેસાસે, ધન તેનો અવતાર વિરમ મહિમા સાંભળી
જે કોઈ કરશે દાન; આ લોકે બરા ઉપજે, પરવેકે ધણુ માન, એવું કહીને પુતળી,
આપે ગઈ આંકારા; એક કયા પુરણ થઈ કહે કવી જામળાદસ.

વારતા ૭ મી નાપીકની.

રાજાના નામની સારંગી પુતળી બેઠે છે તે વારતા રાજા બોજ સંભળે છે.

શ્રી, પ્રણેશના નામ: આપાદ-પ્રથમ ચારદા કહે પ્રણામ, મુજ મુખમાં રયો રૂડી

વાણ; ગાડું હેતે વિક્રમ ચરીત્ર સાંભળશે ત થશે પર્વત ઉગ્રેણી નચીનો ભુપ, જેતું કંદ્રપ સરણું રૂપ; તેહ તણું સીંદાસન સારે લાગ્યા ભોજ ન લાગી વાર, દેખતામાં દુષ્ણ જાય, માહુરત લીધું રૂડુ રાય; આજીવ મંજળ ઠામે ઠામ, એવા મળીયું ગાધુ ગામ; ધ્યાન ઈશ્વરનું મનમાં વરે, બેઠવાની ઇચ્છા કરે.

દોહરા-ભોજ સીંદાસન પગ ધરે, એમ સમુરત લાગ; બોલી સ્યામા પુતળી. રાય માં ધરશે પાગ આ સીંદાસન દેવતું, ઈંદ્ર રાયનું સાર; તેણે વીક્રમ લાવીયા, માક્રમ અપ્રમપાર ત સરણે માક્રમી, તે બેસવાને થોગ, અવર બીજે કોઇ બેસાસે, કહે વાધે બહુ રોગ, સુણ ભોજ કહે પુતળી, વીક્રમ મહીમા જેહ યથારથ મુજને કહેા, સુણ કાન ધરી તેહ સ્યામાકહે સુણ રાયજી પાંચે પ્રાક્ષીત જાય; જાન જીવથી સાંભળે, કોટી પુન્ય થાય, ચોપાડ-ભોજ પ્રતે સ્યામા કહે વાત, રહેા સાંભળવાજેડી હાથ; નમ્ર ઉગ્રેણી અહભુત ધણી, શું કહુ શોખા તેહજ તણી; નવતેરી નચીએ અ નુપ રાજ કરે ત્યાં વીક્રમ ભુપ; કર્મવત સહુ બધા લોક; નડી કોને વ્યાધી કે શોક, પાળે ધર્મ રૂડો આચાર, સહુ સત્યે આસે સંસાર; વાજ પંચ રાજ નીશાન, નગર ઉઠશે જેમ ભાણ. ફરે છત રાજને શીય, જને પ્રસન્ન ઉમીયાપત ઇશ એટલે ત્યાં આબ્યા એક શીય તેની પાસે છે નવનીધ; માથે છે ગોરખનો હાથ, તેનું નામ માણેક મણીનાથ કાન ફોડા મુદ્ર છે કાન શિંગી શેડી પર્મ નીધાન બગવાં વજ્ર કંથા ધરી અંગ શિષ્ય ગુરૂ કો છે નહી સંગ, કોઇક સમે ત્યાં આવી અડ્યો વિક્રમ રાયને દ્રષ્ટે પડ્યો સભા સમેત ઉડ્યા રાજન ગોસાઇનું કરવા પુજનસમા આપ ગયા છે રાય, કરી હંડવત લાગ્યા પાય. સીધ આપ સીંદાસન ફરે રાજપોને અમક કરે ખાન પાન મેવા પકવાન. લવિંગ સોપારો એલચી પાન કરી ખીજમત પોતે રાજન, માણેકનાથનું માન્યું મન; રહ્યા પડ્યા દીવસ સાત; અરથ જામની ગઈ છે રાત; એક નાથને બીજે રાય, ત્રીજે નાપીક આપે પાય; કરે ગુરૂ બેઠા બે ત્યાંહ, નાપીક બેઠા લે મન માંય.

દોહરા-માણેકનામ કહે રાયજી, વહાણમાં જશું પંથ; કાંઈક માગ તું મુજકને જે ઇચ્છા હોય ચંત, ભક્તિ ભડી કરી માહારો; હું આશિંગલ થાઉ; વળી કોઇક દીન આવશું. કાલ સવારે જાઉં વિક્રમે સ્તુતિ કરી, તમે ઇશ્વરનું રૂપ; પ્રતાપનમરો છે મને, કહે વિક્રમ ભુપ ઉભુપ એક માહારે નથી, શીશ તમારો હાથ; એમ કહેતાં પ્રસન્ન થયા, સીધ માણેક મણીનાથ નાપીકને કહાડી મુક્યો. રહ્યા એકલાનંત્ર; પર-કાયા પ્રવેશનો, રાયને આપ્યો મંત્ર; કળેવર સુનું દેખીયે, એવાં જીવ ન હોય; સંગ કરે યાય જીવતું, મરમ ન જાણે કોય રાજરીધ ધરમુત્ર છે; હુસ્તી પોડા ધન; એહ મંત્ર શીખવો, માટે રીઝું મન, વળી કાક દન આવશું. ફરતા તોરે ગામ; ઇચ્છાહશે તે આપશું, બેઠા એણે ઠામ. ફરે વાત નીસા ગડ; ઉગ્રે દીનકર ભાણ; માગી શીખ

પરવરિયા; પંથે સીધું સુખજી, ચોપાઇ-મંત્ર આપી તે સીધજ ગયા, રાયના મનોરથ પુરા થયા; નાપીકને ઘડાડ્યો તો બાહાર, તેણે મનમાં કર્યો વીચાર. સીધે તેમને આપ્યું હશે; તેથી સુખીઆ તે થશે; તે વસ્તુ મેં દિધી નહિ. હવે રહુ તો જીવું નહીં. તેનું દુખ તે દલમાં ધરે, ન ખાય નીંદ્રા નવ કરે; કંઈકુ લેઇને બેઠો જાણુ. જમ ખુડયાં હોય સાતે વાહાણુ, કાંઈ જાણુ કે કાહાકુ જીવ, કાંઈ જાણુ ઉપાસુ રાવ; એકે કામની ના સુજી પેર; દુદી ખાટ પડ્યો છે પેર, સી છોકરાં સઉ દુખ ધરે, શું થારો શું થારો કરે; તેનું દુખ ન જાણે કોય, હણે હંધકુ મો વાળી રાય; બાંજે દીન ગઈ મધરાત, રાજ કરે રાણિશું વાત; ખાન પાનને કરે વિવાહ, નાપીકનો સાંભળ્યો સાહ ઉતરી પલંગમાંથી પોતે મર્યો, એક ચીત રાજ તે થયો. દીશા વરન નીવાળી જાય. દુખી ભરયું રૂવે છે કોય, ધીક રાજ સીદ્ધ માહારું સુખ, માહારા દેશમાં કયમ હોય દુખ; જાણ્યું ખડમ ફેરા શીર કરી, ઉતર્યો હેઠો આપે ધરી; સ્વર સાંભળી ગયા છે ત્યાંય, નાપીક પેર રૂવે છે જ્યાંય; બહાર જઈ સાંભળવા રવા, સીએ બોલ નાપીકને કહ્યા; કેમ મગડ્યો છે તમને શોક, અરધી રાત સાંભળાયો લોક, આનંદુ દુઃખ પડ્યું છે કયમ. સત્ય કહો દીનના સમ કાલ રાયને પેર છું ગયો, ત્યાંતો એક તમા સો થયો, ગુસાંઈ ચેલો ગોરખ તણો તેને નેહ રાજશું ધણો; તેણે મારગ રાજને કહ્યું, હું ત્યાં બેઠો છાને લહુ, મને કહાડીને માણ્યું હશે; કોણ જાણે તેથી શું થશે; તેથી મુજને આવ્યા ખાર, તેનો મુજને પડીયો ભાર, સીધે આપ્યું તેહું લઈ, નીકર એને હન્યા દેઉં; મારે મરહું પડે છે આપ, તેતો રાજને શીર પાપ. માહારો જીવ વણુ ખુરે જશે. રાજનું શું સાર થશે; એને ધન છે અહકું ધણું; વળી લીધું તે જોગી તણું; એવો એ લોભી અપાર, તે વેળા કહાડ્યો મુને બહાર. આસના વાસના સીએ કરી, સમજળ્યો બહુ હેતજ ધરી. અહક પાંસરી એવી જાત. સી ભરવાર છીધી વાત, એક એક આગળ માંડી કહ્યા, તે તો બહારથી રાચે લહી, સાંભળી તે નાપીકની પેર, આવ્યો રાય પોતાને પેર, યયું મહાદાહાણું બગાડે. રાજે નાપીક તેડ્યો તાહરે ગયા રોજક માળીને મુક, નાપીકને કહે હવે ટાંકિ; નાજીતેરે છે તુને. તે માટે માકલીઆ મુને દોહરા-નારી કહે છે નાવને; સાંજે કહેતીતી વાત; તે ખખર થઈ રાયને, કરશે તાહરી વાત. નાપીક કહે મરી રહ્યો, નિચ જાત અજાણુ; રાજ શું મને છુટશે, લેશે માહારા પ્રાણુ. એમ વિચારી આવીયો. રાજે દીધી આશ, ખાન દેઈ બ્રાહ્મણીયા, તેડ્યો પોતા પાસ. ધીક ન આણિય મન કરી, ધરજીવે સીદ્ધ તેહું તુને આપવા તેડીયો ન મનમાં છે તેહું, તાહરે મન છે ચોરતો, વીહવળ છે તુજ મન; જાણે રાયને આપીયું, સીધે અહકુ ધન. નહીં દામ આપ્યો મુને, ન કરીય તેની આશ, વિદ્યા એક આપી મુને, માને દ્રઢ વીધાસ. તે નથી તાહરા કરમની, તાહારે જોઈએ ગરમ. માગે તેહું આપીએ; એટલો તાહારે અરથ, ધન લેઈ આનંદ કરો, મઠાવી મનનો શોક; મન

મંદીર પહોરો, કુળ ના ધરણો કૌઠ.

ચોપાઇ-રાજ આગળ નાપીક કહે, કરજોડીને ઉઘો રહે; ધન લેઈ હું તો શું કરું, સાચુ કે કોઈ આગળ ધરું. જે માહારા મનનું કુળ કાપ, મંત્રસીધનો મુજને આપ. જોરખનાથનો ચેલો સીધ. તેણે અમુલ્ય તમને દીધ. તેની વીંધા મંત્રનો જોડ, તે આપે તો પોહોયે કોડ; માહારા મનનો મેલ ન જાય, મંત્ર આપા તે સુખીઓ ધાય. રાય કહે ધેલો તુજ નામ; મંત્ર ના આવે તારે કામ; કોડક મંત્ર લેઈશ માહારા અરથ સરથે નહી તાહરો. કહે નાપીક નહી આપો રાય, તો માહારે નવ ધરવી કાય. મારી દેહના પ્રાણ ન ધરું હંશ્વર આણુ જે નીરવે મરું.

દોહરા-વીક્રમ રાયે વીચારયું, તે નાપીક એકાંત, મંત્ર હતો તે શીખયો, ભાગી મનની જ્ઞાંત, રખે કોઈને શીખવો, એમ કર્યો ઉપદેશ; સીધ મંત્ર નાપીક થયો, પ-રકાયા પ્રવેશ. ચોપાઇ-નાપીકને મન ઉત્તર ધણું; શીખ્યો મંત્ર મહાસીધ તણું, વી-ક્રમરાય શીકારે અડ્યો; પ્રમીયાસજન શું રમવા ગયો; આપે પ્રમીયા રમવા કાજ; નહિ પમ ધરવાની જાગ; વાજે દુઃહબી મહા ધનધોર; વળી નાક નીચાને ઠોર, જળ હળ જણું ઉમતો ભાણુ, તેમ સોલો વીક્રમ શું જાણુ; પાંચ કરોડની પોશાક અંમ, નવ કરોડનો મુગટ સંધ; બાણુ કરોડ આણુપણુ ધરયાં; રતન અમુલ્ય દિરે જડયાં. નવ લક્ષ નવ કરોડ તો તુરી, પીલા પંચ કરોડ ખાખરી; રવી ત્રિખ આકરે છત્ર; સ-રવનું ચીત છે એકત્ર. કનક પુષ્પ વેરતો જાય; જાલીક જરા અનરો ગાય. નાહના મેહા સહુ જન કોય, ચઢી મેહલે સહુ નારિ જોય; એ રીતે ચઢીયો શીકાર, આવ્યા નમ્રથી અંતે ખાર; સત મારજને ધરયાં ત્યાં જઈ; સેન્યા ત્યતો ઉભી રહી; દશ મર-હણાં નાકાં તો જાય, રાજ તેની કોટ ધાય; નાહો એક ખાડો મરૂંડો; ને પુઠે રાજ એકલો; પગલાં પુઠે નાપીક જાય, તે નવ જાણુ પોતે રાય; એક જોજન નવ આવે થયું સરહરતો સહુ પાણુ રણું, મરમ ધાપી જઈ હોડો પડ્યો; વીક્રમ જઈ પાછળ થી અડ્યો; રાજજી જવ સાધે બાણુ; હર્યા હરણના આપે પ્રાણુ; અરૂપ રાજજી જાય, મનુષ્ય નામ ઠીકું નહી કોય; વીચાર કર્યો આપે મન માય, સીધ વચન સાંભ રીયું તાંહ. ખરો મંત્ર તે કયમ જાણીએ, જોઈએ મરમ સાથે નાણીએ; પોડા થકી ઉતર્યો નરેશ. મરમના દેહમાં કર્યા પ્રવેશ; મરમલો તે જવતો થયો, એટલે ત્યાંતો નાપીક ગયો, પડ્યો ઠીકો રાજનો રહે; તેને કુધે ઉડ્યા મેહ. થયું રાય પૃથ્વી પરદેશ નાપીકે રાયમાં કર્યો પ્રવેશ; તેમાં કાણુન લાગીવાર, થયો વેગે પોતે અરવાર રાજ મંત્ર ખરો ભાંખીયો, વિક્રમરૂપ ધરી આવીયો; ભુવેતો કાયા જવતી યદ્ય, બેઠો અશ્વ ઉપર જઈ; વીક્રમ કહે છે હાથનાં કરયાં, તેતો મહારે મુસ્તક પડયાં; નાપીકે જાણ્યો મરમ રાય, કાઠાડી ખડગ તે ઉપર ધાય. કાઠાડું ભાવક પ્રાણુ લીજીએ. મુખે રાજ અમે ઠીજીએ; વીક્રમે જાણ્યું લેઈ પ્રાણુ, નાહો પ્રગલ્ભો વીર મુન્દલ; સેન્યા સહુ.

આવીને મળી રાજ પેઠા સહુમાં બળી બાંડો મરમ છે તેનું લાભ, મારે તેને આપું
 માન. એવો ખાર હઈડે લાવીએ, મરમલો હાથ મારે ન આવીયો; રાજ મનમાં આણે
 મર્વ. ધેર આવ્યા રાજ સાથે સર્વ કર્યું નાપીક કરે કર્મ; કોને લાગે નહિ, મર્મ, અઃ
 નમીરાય બુદ્ધારજ છે. છત્ર અમુલ્ય માથે ફરે, રાયસો દેહ રાયનો શણગાર, રાયનાં
 વસ્ત્ર રાયનો તોખાર; ઉલટ ભેર હરખો તે મન, એવું છે તેનું જોખન; નારયો વધા-
 ને વીકમવીર; છાંટે ગુલાબ ભરીને નીર. મુક્તાફળની થાળો ભરે, ભરી ખોળલા
 મુસ્તક ધરે; રત્ન કનક તે ભાત અમુલ્ય વેવારીયા વધાવે ફુલ; એમ હરખનો આપે
 જાય, વડી રાણીના મોહોલજ માંય; સ્થિત સડિ વદાયજ થાય, રાજ આપે મોહો-
 લમાં જાય. આજ્ઞા માગી વળ્યો પ્રધાન; જાઓ પધારે ક્રીધી સાન; એક દાશીદહ-
 વડતી જાય. મોહોલ પધારે વિક્રમ રાય, રાણીયે સમરાવી વાટ; પથરાવ્યા કનકના
 પાટ; વેરયા પુષ્પ પાખળ ચોપાસ. એકે કરતુરી લીલવિલાસ; કનક ઝારી કરમાં
 ધરી. મુક્તાફળની થાળજ ભરી; વધાવા રાણી સાંચરે. ને આમળ સખીયો પરવરે;
 રાણી તો છે ચક્ર મોબર. બીજી સખીઓ એકે હબર. દેહ રાયની નાપીક પ્રાણ,
 નહીં બુધ તેનામાં જાય; રાણી છે સત્યવંતી સખી, તેમાં એક અપીધા મુખી, તેણે
 આવી કર્યો બુદ્ધાર. રાય જણ્યું માહારી નાર. કરે કાલો તે કામની તણે; ને
 હપર નેહ આણ્યો ઘણું; સકળ સ્ત્રીમાં વાદાવી તું, હેતે મોહોલે આવ્યો છું; બીજી
 નારી જોઈને રહિ, તે નારી તો ઝાંખી થઈ; શું એ રાય બોલે છે રાજ, એના મનમાં
 ન આવે લાજ, પડે રાણી બુવે દ્રષ્ટ, આપે મનમાં પાગી કષ્ટ, કાંઈ ચેટક રાજને
 થયું. ડાહ્યાવ જોયું તે કયાં મયું; હેડી મેહેડી મોતીની થાળ, તવ હવે નેણાં
 હવાસ; તેણે રૂપને તેવો રંગ બીજી આતુરી બીજે ઢંગ; રાય બોલે પલંગે જઈ.
 સ્ત્રી આધી ઉબી રહી; રાયે આપવા માંડ્યાં પાન, હેતે દેખાડે બહુ માન, સ્ત્રી કહે
 કાલકહિ છે વાત, મુને સાંભળાવો સાક્ષાત; કાલ આપણે કર્યું ભોજન તેતો કહો.
 મુજને રાજન, નાપીક બુધ છોણું શું કહે હહી મુખ સામુ જોઈ રહે; રાણીમાં
 લક્ષણ ખત્રીસ હઈડામાં રાખી છે રીશ આ ઓરડે આવો એકાંત, કહુ વાત ભાગુ
 મન ભાંત; રાજ મથો છે ઓરડે વળી, રાણીયે દીધી સાંકળી, વાદાયામાં પુછ્યું
 પ્રધાન. ત્યારે દ્રષ્ટું ઝાઝા માન, રાખ્યો નજરખંધિમાં તેડ. મનમાં ઉપન્યો બહુ
 સદેહ. માતાકાળ થયો જ્યારે, પ્રધાનને તેડ્યો, તાહરે, છાની એક વાત ક્રીધીગુજ
 એડિ જણે વીચારી બુદ્ધ; એ દુખ કોને નવ કહેવાય, રૂપ ભેતાં આવે છે રાય. લક્ષણે
 ભેતાં મુખે જણાય. બીજું પારખું તે શું થાય. રામશા—નીરવીના બે નીપજો, પાપે
 પેદા થાય; તેને જવલો છતસે, તે અમને કહે. રાય, જવાબ દુકાળ—રામશા રાંગ
 સંહીત બે જનમીઓ, જોખનપણે તે જાય; જોખન ફીટા વદ થયો, શી રીતે કહે.
 રાય જવાબ ચંદ્ર—રામશા—હાથ પમ મુખ નારીમાં, સાથે પંચ પળાય; અન ઉકલ

ખાએ નહી, તે અમને કહો રાય. જવાબ છાંયડો શમશા—ખાએ ત્યારે દશ મજ, બેળનમાં ઝખાય; અંન ઉદક ખાએ નહી, તે અમને કહો રાય, જવાબ, છાયા, શમશા—નારી બને ઉજળી, મુખ નાપીકને તેણુ; અંન ઉદક નીંદ્રા નહી, મુખ ન બોલે વેણ. જવાબ. કાંચળી શમશા—નરથી નારી નીપજ જેથી બોગે નાર; પ્રથમ બેઠેએ તેહને, એને શીર ભરથાર, જવાબ કાજળ ચમશા. નવે પ્રથમાં મુખ્ય જે, તેનો સદોહર હોય તેનો નામ છે, તે મુજ પાસે બેય. જવાબ. ચાંદલો, સમશા મુખ્ય માંડળ પુરેશો તણુ. દુશમન મળે જેહ; નાર; વડે નર બહીચે, અમ આગળ કહો તેહ. જવાબ મુછ શમશા—વદન ચામને ઝઉર વરણ, અમીઝરેતો આપ; તેના સંગ થકી મટે. શોકાનુરને પાપ. જવાબ. પાન. શમશા—સર વાદનની નીપજે નારી કશકે પ્યાર; તે નર નારીને કહે, જેતું ભાગ્ય અપાર, જવાબ. સુડલો શમશા સીંધુ મુત્તા પીતા સતનતામશ જે કહેવાય; તે પ્રસન્ન અમને સદા. મન વિચારે રાય, જવાબ, કામ, ચમશા—ગીરી મુત વાદન તાસકી. પુજ્યો સ્વામી હોય; તે વાલમ મુજને જીવથી ચોર ન દુજ કાય, જવાબ શીપ. સમશા—હેમ મુતાતપ સીર રહે, તાકો ચાહે રંગ; તાકી હોયે ભારજ, હુવે દોનુહે સંગ. જવાબ; અંમા શમશા—જેને દેહ ખઈ યોગ ને; તે ઉપમા જે મુખ; તાસ પતીયું પ્રિતકી, ભાગે જેથી બુખ. જવાબ. શીવ. શમશા—પોસ માહામા અમલ છે, તેને નામે નામ; તેના ચોરને મા-રીએ, માહારે તેનું કામ; જવાબ સીત. શમશા—વાયુ ભક્ષ અરીત ચદળ. શ્રી તાતજ જેહ; વખાણુ ધરયાં રહયા વિશે, માદારે તેણું નેહ, જવાબ; રામ. શમશા—વેરી મારે જીવતા તે અઢકી છે ખ્યાત; તેનો મારણ મુજ મળે, તેનો કહુ મન વાત; જવાબ રામ, લક્ષમણ શમશા—પગ પેટમાં વરો, તેને નામે નામ; તેનો ધારણ મુજ મળે, અંતે તેનું કામ. જવાબ રામ. ચોપાળ—રાણીએ શમશા કહી, નાપીકે એકે નહી લહી; વિક્રમ ઉત્તર દે સર્વથી, શકે જીવ રાજનો નથી, રૂપરંગ રાજ તણે. તેનો સંદેહ મનમાં ધણો, વળી પુછયાં બીજા એધાણુ, શું બળે નાપીક અજાણુ, છાનાં ઘટયાં સાટયાં જેહ, પુછી પેર નાપીકને નેહ; એકે વાને ના આગ્યો પાર મનમાં આણ્યો માર. આપણો રાજ તે નવ હોય, શીદ લુહું મનાવો મોય; રાણી પ્રધાનને દ્રઢ વિશ્વાસ; ન હોય રાજ મુકી આય, એતો વાત એટલેથી રહી નાહો નાહો દરણ તે થી ગત થઈ, હેડામાં ને સઘળું લહે. વાચા નહી કાઈ આગળ કહે દાહાડો રાત ને વનમાં ફેરવન તરફ આવે તે ચરે, જેથો અઝાપે ખોયું રાજ, નાપીક ઉપર અઢકી દાજ. ઇંદ આમીથો શું કરે તહી, એક વાને આણ્યું નહિ.

દોહરા—નાપીક રાખ્યો ચોરડે મરજ ફેર નીત્ય વન, એકે દાવ ફાવે નહી, શેરણુ વાગી મન. ચોપાળ—એમ કરતાં એક પક્ષજ ગયું, તે દહાડે એક કડિતક થયું, એક ચોપટ બીજી ચોપટી; એ બે બેઠાં છે લટપટી, એટલે સીંચાણુ દીધી સાટ, કીધી

પોપટ ઉપર ચોટ ઝડપી પોપટ ઉડી ગયો, પોપટીતેલો કામે રહ્યો રહ્યો. એકલો પોપટ ત્યાંહ,લાગી ફટકી તો મનમાં,મહા ભય લાગ્યો મનમાં જાણુ મયાપોપટના ત્યાં પ્રાણ મરમ કરતો તો આણી કષ્ટ, એટલે પોપટ દીઠા દ્રષ્ટ, રાધે મનમાં કર્યો વીચાર મરમથી રૂંધો પોપટ અવતાર; એવો મનમાં ઘડ્યો ઉપદેશ, પોપટનામાં કર્યો પ્રવેશ આવી પાંખને વાચા થઇ. રાધ કહે હશે ચીંતા મઇ, અમ દેહતો વનમાં રહ્યો, રાજ પોપટ ઊડી ગયો; ફરતે ફરતે આવ્યો ત્યાં, ઉજોણી પોતાનું જ્યાં; ત્યાં દિલમર સમું છે શોક, દીઠા પ્રધાનને પુરના લોક, પ્રધાન આપ એકલો થયો, પોપટ તેની પાસે ગયો; બેઠો તેની પાસે જઇ છાની વાત વીતિ તે કહી;એ વાત મનમાં રાખજે, વડી રાણી આમળ દાખજે; વીકમ રાજ તેનો અમો. મન વીશે સમજી હ્યો તમો; મણીનાથે મંત્રજ આલીથો, ને નાપીક દ્રષ્ટે ઘાલીથો; તેથી પ્રમટયું એને દુખ, શીખવ્યો મંત્ર કરયું મેં સુખ, તે ઉપર તો દીન વહી ગયા, આપણ સાથ શીઠરે ગયા, હું વાલ્યો આમળ એકલો, ત્યાંથી મેં માર્યો મરમલો સાચો; જુઠો મંત્ર ઉપદેશ, મરમ કાયામાં કર્યો પ્રવેશ, નાપીક ત્યાં આવ્યો ને વડી, માદારી કાયા દીઠી પડી,તે કાયામાં પેલી ગયો, રાજ ઘડ અસ્વારજ થયો; મુને ને મારવા ઉડીઆ; હું ત્યાંથી નાશી છુટીઓ, દુખે વનમાં પામ્યો કષ્ટ પોપટ મજા દીઠો દ્રષ્ટ, મરમથી કાયા મેં પરહરી; પોપટમાં પ્રવેશજ કરો, ઉડી આવ્યો હું તમ પામ, જે તમને હોય વીંધાસ, તે વાતની પ્રતીક્ષા લેઉ. જે કહેા ને નીરાન દેઉ; પ્રધાને રાણી આમળ કહયું, અન્યું સાચું તે બનેએ કહયું, પોપટને તો આંધો રહે; અમરત વચન રાણીજી વડે, રાજ મન ઓછું આણુરી, નાપીક જે વહાલો જાણુશે. એના મનમાં રહેશે દાઝ, એ ભોગવ્યું હશે રાજ; પાથે નમી બેડી બે દાથ, પોપટને કહી સઘળી વાત.

દોહરો-રાજજી મન જાણુને, આણી ઠઠ વીંધાસ;જાણુયો છે મેં એહને ત્યારે આવ્યો મુજ પાસ; રૂપરંગ તો તમ તણુ. મુરખ એના એન; તે દહાડ મેં પ રખ્યો, બુદ્ધિનીય તે નેન.ઘાલી મેલ્યો અરહે;જાત તમારી માટ, ખાચ અંનમેશી રહે મોટ મન ઉચાટ તમે કહ્યો ત્યારે કહ્યો નાપીક એનુ નામ;જે કરજાં હોય તે કહે; નેના કરિએ કામ,પુછી વાત પદતરે પુછ્યા બહુ એવાણુ વીંધાસ ન આવ્યો મુખને, છે તે છેક અજાણુ; જે કહેા તે અમો ઓચરં, નાપીક અર્ધીથી જાય; તમે પ્રવેશો નેહમાં તો મુજને સુજ થાય.

ચોપાઈ-પોપટ કહે સાંભળ પ્રધાન, વાત ન ધરશો ત્રીજે કાન નહી નીસરે હકયું ચડે, તો આપણને વીપતી પડે,હું કહું તે કરો એક રીત, એક સંગાથે જોડા પ્રીત; મુરખ તે ભોળવાયો જશે. તેથી કામ આપણું થશે, લાવો મરનક એક એને પાસ, કહીયે અમને નહી વીંધાસ,પરકાયા પરવેશજ કરો,તો તુ વીકરમ રાજ ખરે

તો તેને ઉપજશે નેહ. લોભે તમશે માહારિ દેહ. પરમાર્થે તે જ્યાહરે માહરી દેહમાં આજી તોહરે; એટલો પ્રથમ કરો મરમ ઇશ્વર સખે આપણો ધરમ, હવતાં દુષ માહારી દેહને, કરમ બેરાવર છે એહને રાણીને પ્રધાનજ થેહ; આપ મન બાગ્યે સદેહ. દોહરા—ધરમાં એક ઘેટા હોતો ડસીઓ સાપે તરત, સાંભે માંભે જીવતો, કાણુમાં પાંચો મરત. રાણી આવી તહાં થઈ, ઓરડે ઘાલ્યો બુપ; પ્રજ્ઞમ કરે તેને નમી, દેખી વીકરમનું રૂપ; સદેહ ભાગ્યે મન તણો ટાળો અમારી દાઝ; વિકરમનું આ તા પારખું. બેસાડ તમ રાજ; જ તું કહે તે હું કરું, દાન કહે છે કામ; દુષ દેહે ફોકટ મુને; વીકરમ માહાર નામ, રાણી કહે મેં યોગજ્યા, રાય તમારા વેય, એક દેખાડો પારખું; પરધયા પ્રવેશ; તો મન માને માહાર પોહોચે મનની આશ; પછે છત્ર ધરાવીયે ભોગજી લીલ લીલાસ. એક દેખાડો પારખું તે આંબે [વિશ્વાસ; નાપીક કહે મુને તે અમુ], મનમાં મોટી આશ ચોપાઈ—રાખને તે કાઢાલ્યો બાહાર, રાણી પ્રધાન પોપટ તે ડાર; મુવેલો ગેટા બોલો કર્યો, હેને રાજ આગળ ધર્યો; નાપીક અજાયુ ઓછી છે જાત ચતુરાની થી જાણે વાત, રાયે શરીરથી તણ એ દેહાં ઘેટામાં કર્યો પ્રવેશ, રાયના દેહથી નાપીક થયો ઘેટા ઉડી બેઠો થયો દોહરા—પોપટમાંથી નીકર્યો. વીકરમ વીર મુજબ; પાંચે મળીને આવીયો આપ રૂંદમાં પાણુ. નીંદોસ કર્યાં હું બીતણુ, વાગ્યા તાલ પ્રદંગ; ઓછવ અઠોઠા ત્યાં મયો રાજ રીતમાં રંગ.

ચોપાઈ—પોપટ ફીટી રાજ થયો, નાપીક તો ઘેટામાં ગયો; અનેક પ્રકારે ક્રીધી કરમ, આખર સત્ય રહેછે ધરમ, જઈએ બે અરણવ પેલાટ, આખર કરતવે લેલાટ; કપરે અરથ ન આવે રેખ; થાય વિધાતા લખીયા લેખ; નાપીક સવળુ કરવા ગયો, મનુષ્ય ફીટીયે ઘેટા થયો, રાયે તે બંધાણો બાહાર, પાય પાખિ નીરાવે આર, રાયરાણે છે હેતજ ધણું, નહિ વેહેર મનમાં તેહ તણું, ઘેટાને મલ સળળુ જ્ઞાન, નહી મુખ બેઠાય નીરવાણુ, કરમવંત તે રાજ થયો, ઉંઠમસ્ત ઘેટો યદનો રહ્યો, એમ કરતાં અયા બહુ દન, રાજ નીતીએ કરે રાજન; એ વાત એટલેથી રહી, કઉતક વાત અહીં એક યદ, દોહરા—દેવ દેવ બાહણુ રસી પશ્ચિમ કરો વાસ, શ્રી ભરથારને પુત્ર એક એ ત્રણે હરીના ઘસ; વરસ સોળનો સુત થયો, પાસે નહી કાઈ ધન; ક્રીધી વિવાહ તેહનો; પરણાવ્યાનું મન.

ચોપાઈ—વેવાઈ કહે કરો વિવાય, નિકર કોહોને નાયના કહે વીવા થાએ ફેક, હા કેહતા નહી યદસારેક દિ'મતથી નીરધારી લખન. નીરધારનું તે કરવા જજ; વેવાઈને મોલાવ્યા પેર. પછી ધરની સાંભળી પેર; જ્ઞાંકા બુવે ત્યાં સુનો કામ; કેમ થાય વીવાહનું કામ; મનમાં હોંશતો અકાંથી થાય, ધન લીના સરવે એળે બાંધ. બુરે સી ભરથારને પુત્ર, એહકું છે આપણું વર સુન, દેહ કેનું નમ કીલ્યે,

હરિદ્ર ભાર માથે લીલભે-દુગ્ધ સાગરમાં ત્રણે પડયાં માહા દુખમાં તે તે રડવાયા,
એક વાત તે સુજે નહિ, કોનિ પાસ જઇ એકઠી; સી કહે સાંભળેરે કંથ, જે આથે
જીજ્ઞેષી પંથ, વિક્રમરાય સતવાદી જેઠ કહેછે પરદુખ ભંજન તેક; જે પ્રાણાય પતિ
પાળજી ધીર, કાને સાંભળ્યો વિક્રમ વિર; આપણે જઇએ તેની પાસ, જે ઇશ્વર પો-
હોવાયે આરા. આપણે તે કાંઈ દ્રવ્ય લાવશું. નીકર ઘેર પાછા આવશું, એવા મન
માં કર્યો વિચાર, પંથ જવા થયા તઈયાર; ત્રણ પ્રાણાય નારીને તન, ચાલ્યાં તે
વીચારી મન; એક ગામ મુકે બીજું લહે, નીરા પડે ત્યાંહાં. વાસો રહે. એક દીવસ
તો જુલા પડયા, વન ભયાનકમાં જઇને ચડયા; દેશ ન સુજે એકે વાત. ત્યારે મનમાં
થયો ઉચ્ચાટ. રોહરો-એટલે ત્યાં આવીયો, શારદુલ તે રોર; મુછ પુછ ઉભાં કરી, લી-
ધા ત્રણે ઘેર ધિકત દાદ માહા કરકદી, ધરી મનમાં બહુ રોધ, ચારી ચોટ સુત ઉપરે
મા બાપ કરે બહુ રોધ, અરે હું પ્રાણાય પ્રાણાયી; તું ક્ષત્રી અવતાર; માર અમને
બે વૃધને, મુઠા માહારો બાળ. બાળકત્યા તુજ બેસશે, બુઝ્યો વીચારી મન; પછે
કામ એવું કરે, લવાડો મુજ તન તે ઊપર દુટી પડયો, હાંપાં કરે માહા રોધ; જ્ઞા-
નજ આવ્યું વાધને એને મારે કોક. મેલી વાધ નારી ગયો, બાળક પડીયો ધરણ;
તે કંડકે મરી ગયો, વનમાં પામ્યો મર્ણુ; બોલાવ્યા બોલે નહી, લાકકવાયો બાળ, ક-
હ્યાંત કરે દેહને હણે, બણે આવ્યો કાળ જ્ઞાન વીચારયું પંડીતે, રહન કરે શું થાય;
પૃથ્વીપર પેદા થયું; તેનો નીરચે જાય. છાપો-કોઈ કહે કરડયો નામ, કોઈ કહે ઝડપી
ઝાલ્યો; કોઈ કહે હરણે હરણે; કોઈ કહે હડકવા હાલ્યો; કોઈ કહે અગ્નિમાં બળ્યો
કોઈ કહે ઝાડેથી પડ્યો કોઈ કહે વંતર હુવો, શામળ કહે વાત મહેવાતથી, જેમ
તેમ મોતે મુઝ્યા. ચોપાઈ-એવું જ્ઞાન વીચારયું શર્મ; સીને સમજાવ્યો મર્મ; હવે એની
વણસે કાય. તેનો કાંઈ કરીએ જીપાય. બાળકને ઝાળીમાં ધરી, સી ભરથાર બે કાંધે
કરિ; રોત્ત કળત્ર તે આવીયાં, લીપ્તિ તિરે લાવીયાં, સી ભરથાર ધરે છે શેક
એવા મળ્યા ઝાઝા લોક તે લોકને પુછયું નામ, હો બાઈયો આ ધીયું ગ્રમ; મા-
ળવ મુખ ઊજેણી ગામ; કર્ણલાશ જેવું પવીત્ર પામ. વીક્રમરાય દાતાર તે બાળ. સહે
હર પરનારી તણે, મહા પવીત્ર સતવાહિ હોય. જેને દેશ નહી દુખીયો કાય. પ્રાણાયે
શુષ્કી છે ખાત, સી પ્રત્યે બોલ્યો વાત, જઈ ગામમાં રાજ ઘેર, કરે કાષ્ટ સીતાની
પેર. લાણ મત રામગી ધીર. આપણુ બે હોમીયે શરિર જીવ અહીંમાં તે વામીએ
સાવનાં દરચન તે પામીયે, સી બાળકની પાસે રહી, તેહોલા આવજે સ્વામી જઈ.

રોહરા-ગયો વિષ્ણુ તે ગામમાં, રાજસભા હલુર, બેઠો રાય વીક્રમ જ્યાં, સકળ
સભા ભરપુર, હાસ સીત અય અતુર; છત કરે છે શીર, તે સનમુખ જોઈ રાયને
વીરે કહી આશીર્થ; રાજા જી હસમરમી. વીરને લાગ્યો પાય, હું રોવકને દીલએ,
મુજ જેની આજ્ઞા. આ ચાલે આ-દુખ ભરયા, નયણે કંકાહો નીર, કંકો બેસી જઈ

શાંસતા પુછે વીકમચીર, ન રહે હંધડુ વીમનું, વાત કેમ કેહેવાય; કલાવાલા કરગરે
 પોતે વીકમરાય. બ્રાહ્મણ કહે છે રાખને, હું માગુ તે આપ; ન કરો ખોટી મુજને, વ-
 ચન સ્થિર તે થાપ. ચોપાધ-ત્રણ શકત ભરાવો કાષ્ટ, તે મોકલો ક્ષીમાને પાટ; જવ
 તલ હોમ પંચાલ અત અત, એક શકત મોકલાવો તત્ર. એખનવંત પડયો છે પુત્ર. કાળે
 લાગ્યું છે ધરત્રુત્ર. સ્ત્રી જ્યાં જુવે છે વાટ, માહારા મનમાં બહુ ઉચાટ; રાજ કહે
 સાંભળ માહારાજ, ત્રણ શકતનું શું છે દાજ. હવન હોમને અત શું કરો, એવડાં કા-
 ષ્ટ લેઈ ક્યાં ધરે; બ્રાહ્મણ કહે છે હું ખોટી ઘાઉં. ક્ષીમા તીર હું ભઉં; સાંભ-
 ણવા ઇચ્છા હોય, તો મારી સ્ત્રી પાસે જાય કષ્ટ સામગ્રી સરવે ભરી, બ્રાહ્મણ આ-
 લ્યો આગળ કરી, ઈશ્વરનો દરયો અંબાર. મળ્યા લોક અપરમપાર; રાજ ઉડી બેઠા
 થયા, અડી સ્વારે આપે મયા, પંદર લાક જ્યાં પાયક નળે, બીજી સેન્ય સંખ્યા કુણ
 કળે; બ્રાહ્મણ ચીંતા કરે છે જ્યાંદ, માહારાજ વીકમ આંખા ત્યાંદ. કોંદા બાઈ જો-
 ગમાયા સતી. વીતક કહો હું પ્રયવી પતિ. ક્યાં રહેને ક્યાં તમો જાઓ. કોટો વાત
 કુખીયા કેમ થાઓ. વાટે વીધત એવડો શો હવો, વણુ દુખે કુંવર કેમ મુઓ. હવ
 ન હોમને કાઢી ધણી, શું કરશે કે પ્રયવી ધણી, મળ્યા લોક અંબારે વરણ મુત મ-
 સ્તક પડયો છે ધરણ તે નારી મનદુરદ કરી, વીકમશું વાણી આચરી; દેસવાડુ દસ
 જામાં ગામ, વિજેપાળ રાજનું નામ; ત્યાં રહેતા નિરંજન શું મન, દીપા અંગાને એ
 કજ તન જશ પ્રતિષ્ઠા મહારો ધણી, નીચા મલ્યો એ પુત્રજ તણી; આંખું ખરચ
 ઘેર વંડા વશેક, નાંખી ધરમાં દમડી એક. ગુરણ કરતાં તણે મળી, એટલે પ્રારતિ
 તારી સંજળી, જે જાય તેને દે માન, મન ગમતાં આપે છે દાન વ્રદ એટલે તો
 નવ અનાય, સ્ત્રીએ જાણ્યું કેમ જવાય. નાનો બાળ એકલો કેમ રહે, કેમજ
 દેહે દુખ કેમ સહે. એતું વીચારયું તણે જણે. ધેરથી નીકળ્યાં કળે ધણે. દુખે
 પાપે આંખ્યા અહીં. આંખ્યા વાય મોઢોટો વન માંદો, તે વાયે તો ચેદજ કરી
 ફટકે પુત્ર ગયો છે મરી, બ્રાહ્મણ બ્રાહ્મણ અમે મુખ કહયો, નાઠો વાય અલોપજ
 થયો; ક્ષીમા ત્રડ તીરજ છે આજ, આંખ્યા દેવ સાધનને કાજ. વણુ વોકે દેહ પાડી
 ન જાય. આત્માની એ રે હત્યાય; સ્ત્રીતા અગનનો હોમજ કરે હોમું દેહ ખંને જણ
 મરે; નરમેધનું પુન્યજ થશે, જીવ અમારો સ્વરણે જશે. તણે બળશું એકજ સ્ત્રીતા
 થ. સમા ઘણીત સાંભળજે રાય. મોયા માહ અમને નહી કશી, એવી વાત અમારે
 મન વશી જાઓ નગમાં કરો તમ રાજ, અમે કરીએ અમારે કાજ મહગદ કંડે વચ-
 નજ બણ્યું, આપ હાવે હકડું બહુ હણ્યું સાં જરથાર કરે વિજાય, તે યહુ નીરખે
 આપો આપ અરે નારી નાપોતી આશ, કરે રૂઢન મુકી વિશ્વાસ, તે બ્રાહ્મણનું મુખડું
 જોઈ, સેહેરની વરણ અંબારે રોઈ તાસ તાસ કરે સહુલોક, તમ બધામાં પડીયો શોક
 નાના મોટા રૂઢન કરે, અરથ એક કોથી નવ રહે; રૂઢન કરે હાથી ધોડતા, રૂઢે

મધાન પંડિત બેડલા. બાળક વહ ન ધાવે ખીર. થંભુ' સીખા કેર નીર; પશુપક્ષી નથી લેતું તરણ, રૂંદન કરે વનચર જે હરણ. પક્ષીકા ચારે નવ ચરે શું શું કરું રૂંદે- માં ધરે; મુખ ન ધાલે જળ કે અન; રાજતું શેઠાતર મનદોહરા—ધીક અવતાર વિ- ક્રમ કહે. દુખભંજન કેહેવાઉં; એજીવજે ઉમરે હું કેસે પેર બઉ વીનય કરોને વી નહું, જે તે બે પેર બય, નીકરહું ચોથો બળું એકજ ચીતા માંહ પાસે આવીને પગે નમ્યે દિનજેઠ બેડયાહથ રખે કોપ માતા કરે, હું બોલુ તમ સાથ. આબુ' જવ્ય મરણે, મરત્યુ પામ્યો બાળ; તમે બને રહે જવતા. આવો મારે હવાર. કોહાર છુટા- હું એ નીમીનના નીરગમુ બાધુ રાજ; કૃતારપણ સમરથ કરું, તાહારા મુતને કાજ. મુવા ન થાય જવતા, જે નવખડેરી બેડ. લખી મથો શીરતાર કો માથે મો- હોટી ખોડ. મારે ગામને ગાંદરે, તમે જેપોડે તન; સાગે લાજતેનો મુને, એમકહેરાજન.

ચોપાઠ—સ્રી કહે દુખીયા થાઓ મોહોલ તમારે રાજ બઓ, કહેા તે અદિથી પાછા વળુ બીજે દેશ જહને મરું પશ્ચિમ દેશ ઉગે ભાણ, પુત્ર વના ધરું જે પ્રાણુ ક- હું તે કરોધ ધરું, હવડાં બળનાં કોપજ કરું; કરોધે નહી ગણું હું પાપ, તુજને દેવો પડશે શ્રાપ. રાજ કહે સાંભળતું માન, તાહારા ગમની કહું એક વાત સરપ કરડે કે વીખથી મરાય, માદા બીકે જોના જીવ જાપ; તેમાં પ્રાણુ કંઈ પેસી રહે, તે કાહયોજ વીરસો લહે. થાંચ પોહોર સુધી નો જીવજ હશે, જે બાળીશતો હત્યા ધરો, આજની રાત રાખો થીર મન, બાગ્ય હશે તો ઉઠે તન; એટલું કહ્યું કરો માહારું; કરમ કરે વાહાણે તાહરું અમરત વચન રાખી નેહ, વરશે અમરત વચને મેહ, બીક તણિ મુરછા છુટશે, મહારે ભાગ્યે તે ઉડસે; આસનાચાસના અકડી કરી, રાથે સતોખો મું હરી આપ મુખપાલમાં નાંખ્યો બાળ. રાજ પેર આગ્યા તનકાળી; જાણણુ જાણણિ બેસી રહયાં મઉ માયુસ ઠેાણે થયા. દોહરા—પાર નીશા બ્યારે ગઈ, તેડયો વિર અજીવ; આક્યો રાય મરાણુમાં; મનમાં ન આણી પ્રીત અંદન પુરપ કુમ કુમ થણુ પુલ બહુ વિધ વીધ; કરી જ્વેત આપે રહયો, જ્યાં સાચી હરસીધ, પર્યું બ્યાન એ ક ચીતશું, આવી આપ સ્વરૂપ; પ્રહક્ષણા હંડવત કરી; પાય નમ્યો તે ભુપ. માતા પુ જન તાહરું, માની લેજે આજ; મહારે જે સંકટ પડયું, તેની રાખો લાજ; વ્રત ભં ગ મહાર થશે, તજવો પડશે દેહ; કેઈ પેર થશે છુટકા, મુજન કહેા મા તેહ; લાજ રૂ પ મહારે તમેા; મહારે તું આધાર, પરદુખ ભંજન તે તમેા, હું તાહરો પ્રતીહાર. ચોપાઠ—પ્રસન થયા આપ હરસીધ, રાયને આપી એક મુવા ન ખુવે કોપ, નીર મુવે વીધાત્મ હેાય, હું કહું તે કરો એક પેર; નાપીક પેટો તાહરે પેર, તેને મન છે સઘણુ જ્ઞાન તે પાસે જઈ માગો માન અજીવજે નાપીકનો વેશ; બાળે પ રાખા પ્રવેશ; પેટાની દેહથી સરે. પ્રવેશ વીખને અંગે કરે ઉઠી બેઠા બાળક થાય, અ દિમા વધશે તામે રાય; એક સાંભસી પાગે નમ્યો થયો ઉલટને બાજતે ગમ્યો; હર ખમેર મોહોલે આવીયો, પેટાને છોડી લાવીયો; અરતમ વિષ પડયોછે જ્યા પેટા ઉભે

આવી ત્યાં;રાજાએ ક્રીધા ઉપદેશ વીઠા સલામાં કરેા પ્રવેશ અવાચક કરી બાંધ્યા તુને, કયા આવી તુજ ઉપર મુને; ખાઓ પીએને આણુંદ કરેા વીઠ મયામાં જીવજ ધરેા નાપીઠ મહા હરામી વણું. વચનરાયનું સાંભળ્યું કરણ;આજ પડી દીસે છે મરજ,આજ મુને કરેછે અરજ,એને કહે હું તોનહી જાઉં;હું બેઠો તરણા ખડ ખાઉ, મોહો મરદીને આપવી રીસ,પછે આપે કદોળ્યું શીશ;અર્થાત રાજાએ કર્યું,પણ તેને હાઉં નવધર્યું. દોહરા-ભેટી પરણાવું માહારિ, કરે જમઇ તે નામ ત્રાંબા પત્ર લખી આપીએ;આપુ બીજા વીસ ગામ; કંડ વજર તુને મહારેા કહ્યું માને આ દીસ, નહિ તર હાયે ખડમશુ, છેડ તાહરું શીશ;બેમાં સાડ જે ગમે તે કરેા ઉપદેશ;છેડ મરતક મન ધરેા કે કરેા કાયા પ્રવેશ આગલા ને વળી પાછલા લાંબા લેહુ જે વાણુ તે વાચા અમેા ક્રીજાએ આણુ ગુરૂની આણુ,નાપીઠ મન ચેતિ મથો. હવે લગાડુ વાર, રાજ સીધ કન્યામઠ,સીખ તણેા સંસ્કાર સુરજ ઉગે સજ થયો,મેલ્યો ઘેટાનો વેશ;માણેક નાચનામંત્રથી કર્યો વિપ્રમા પ્રવેશ;બીજા કોઇ અણે નહી. ને જામ રાજાન,અલ પુત્ર થેછે થયેા હરખ્યું રાજાતું મન નમે વાજાં મડમડયા થયું નમ્રમાં જાણે બ્રાહ્મણને મુરછા વળી. હરખે ઉગીયો બાણુ વધાર્ધ મઠ માખાપને મટીયાં મનનાં કષ્ટ અમ્રત હવેા આણુંદશું;જીવતોદ્ધો દ્રષ્ટ જય જય શબ્દ સમળે થયેા, સીતળ સહુની દેહ-નમ્રમાંથી દુખ મયું જેમ હાદુર લક્ષમાં મેહ;આ બરથાર આશીરા વદે. શુ કહીયે તને તાત, અમેા અજાણે બળતાં પુત્ર અમુલખ જાત બીજું દુખ લાગતું તુને પ્રહ-હત્યા સીર થાત કોટી કલ્યાણુ તાહરું થબે પ્રસન હરસીદ માત.ચોપાઇ-રાજાએ ધેર મટપ રચ્યો આણુંદ આછવ અઢકો મચ્યો; નમર બાધે તોરણે, વીઠ ત્રપ્ત કન્યા મરણે;બ્રાહ્મણની તેડાવી નાતદેશે દેશ થઈ વીક્ષાત પરરાણીની પુત્રી દતિ,મહા મનોહર રૂપે સતિ તે પ્રહણુને દાધું જાન,સમાં સદોહર ને બહુ માન સદાગ્રત સામગ્રી ધણિ ધજા બાંધાવી ધરમજ તણિ, નમર,અધે ક્રીડું ભોજન, ફેલ્યો રંગ ત્યાંદાં બહુ જન ન્યાંહ વાત.વીક્રમ મનવસી,વખાણે ઓપમા તેણી કશી વીવાહ ક્રીધો રાજાની રીત,જાન આપે ધરીને પ્રીત;સોંપ્યા સમરથ તે બંધાર;હસ્તિ ધોડાની કીધી લાહાર એક જગાધને બીજે પ્રહજીવેા તેતું બોલ્યું કરર સરવ દેશમાં જ છે મુખી ખાન પાનમાં ક્રીધો મુખી આપી સમરથ ઉજેણી ઘણી, પુત્રી વળાવી પોતાતણી; નવા મોહોજ પોતાને વાસ, વજર કરીને રાખ્યા પાસ, પેહેલો વીવાહ ક્રીધો તેા જેહ, બીજા કન્યા પરણાવી તેહ; જેવી પુરની ઇચ્છા પુર, તને હરી હાજર હાતુર પુન્યે મદ પીડા નવ કરે. પુન્યથી દુઃખન પાછો ફરે; પુને પેટી ઠમતેર તરે, પુને ક્રીરતી વિસ્તરે,પુનથા નહી રાજાને કંડ,પુન્યથી હારે હરામી કંક,પુન્યે ચેટક લાવે નહી અંક;પુન્ય સાપડે રૂપે સંગ પુન્યે પુત્ર પુન્યે પરીવાર,પુન્યે હોય સહુજની નાર,વીક્રમે અમમાંકામજ ધર્યું.પુન્ય પ્રતાપે સરવે સરકું પુન્યે રાજ-સભા સમન્માન આ લેકે પરલેકે માન્યતે ભાર કર્યો રહ્યું.પુન્ય, તેથી રહ્યું નહી કંઈ. પુન્ય.

દોહરા—સુણો બોજ કહે પુતળી, એવો વિક્રમરાય; તેનો મહીમા સાંભળે પાંચે પાતિક
જય હરસીધ તો કીરપા કરે મતવાંચિત સજ્જ સાથ, આય શીખેને સાંભળે રેવા જળમાં
નાય; પરઃમીવીકમ થયો, સુણો બોજ તે કરણ; અછતઅભેડીઆ થયા તે આપે અચરણ
શરણ એમ કહીને પુતળી, આપે ગઢ આકાશ એક ક્યા પુરણ થઈ કહે કવિ ચામળદાસ,
જ્ઞાતા વક્તા સથળતા કહે કવો કરનેડ; ચામળભટ કહે બોલને જયજય શ્રીરણહોડ,

વારતા ૮ મી ધનવંતશેઠની.

લક્ષમણા નામની પુતી બોલે છે તે વારતા રાજ બોજ સાંભળે છે,
શ્રી ગણેશાય નમઃદોહરા—ખેડો બોજ સભા ભરિ તેડયો વીંધ શુભ વાણ; કહું
રત શુભ આપો મુને, બેતીશ બેઠ પુરાણ, પુણ્ય નક્ષત્ર પુરણ તિથી, બેગ સીધ
ગુરુવાર; ધન લગતે મુહુરત શુભે, અમરત ચોધડીઉં સાર. બધુ નગર બોજન કહે
વાંચે તાલ સદગ મળી અલેખે મેદની રાજસ રૂડા રંગ. ગંગોદક મારજન કરી,
આશન બેસે બેમ; માં માં કહિને લક્ષમણા તે વેળા બોલી તેમ, બોજરાજ મહા
મહીપતિ, રખે ધરાણ પાય; એ સંહાસન ઈંદ્રનું બસે વિક્રમરાય, સત્ય માધવ
દુખ હરણ કહું કર્મનીધી ધામ, તે શરખાં પ્રાકમ કરે, યેશે એણે કામ કહે બોજ
સુણ પુતળિ, સુણ કામ કહું તેહ. વીક્રમ મહીમા સાંભળું, ધરૂ રૂદેશુ સ્નેહ, ચોપાઈ-
કહે પુતળી સાંભળે રાય, કહું વાકમ કેરા મહીમાય; નવતેરી બોજન વીસ્તાર. ન-
ગર અનોપમ સવળું સાર, ઘેર ઘેર પુજા પરમેશ્વર તણી, અનેક શોભા ખીલે ધણી.
સઉને નારાયણશુ નેહ, માગ્યા વરણે છે શુભ મેહ, રૂળે વનરપતી બાર અહાર નહી
વ્યાધીનો બાર લગાર; બેજે અભ્યાસ કરે બહુ જતી, પતીવ્રતા વ્રત પાળે સતી વીક્રમ-
સેનની વરતે આણ; કહું મુખ નવ બોલે વાણ; જામ્ય નીરમુખ કાઠ ન જાય; માગણુનો
મનોરથ થાય. હરી કયા સહુ સુણે કરણ, લખેશરી વસે લક્ષવરણ; કોટી ધવજ વસે છે
અમી, વાહાણુવટી મોટા અધીપતી સવાલક્ષ અગ્નિ દોમીયા; પાંચ ધર લક્ષ પુટની ત્રીયા
દેવ સ્તુતી કરે વેદીઆ બ્રાહ્મણ શાસ્ત્રતણા ભેદિયા; ભલા ભલા વળે બહુ ભાત, પી-
ગળ તણો ભણે નીત પાઠ, અધીક લોક તાંહાં આવે અરથ, આપે રાય ધણેરો અરથ;
સહુનો બોલ મનમાંકી મણે; ના અક્ષર મુખે નવ ભણે; એક દીવસ બેઠા છે સાથ,
વીચાર કરે આપે મન માંહ. એકાંતે તેડયો પ્રધાન, મહીપતે દીધાં ઝાઝાં માન; તેડયે
ભંડારીને ઘેર, હું પુછું તે કેહેની પેર, ખાલ સંખ્યા હોયે દ્રવ્ય, તે કહે મુજને સરવ;
તેનો પાર હું મનમાં લહું, પછે ઉતર ઘટે તે દેડ.

દોહરા—કહે ભંડારી ભાવણ, સાંભળ રાચજી યુધ્ધતમ ઘેર સમરથ અતી ધણી
અષ્ટ શીધ નવનીધ; જ્યે પસે પુન છે, બેને ચીવનો સાથ; હરસીધ હાજર બેઠને; તેને
નવનીધ હાય ઉભા રૂપી છે અહિપતી મેદર રૂપ છે મોહમતરૂપી જ સત્ય છે તેને શાન્તી
મોટા, મહારાજ સરજા છે મહીપતિ, કાલ શીધ મુખ પાજ, તાંહાં ચીંતામણી વક્ષ છે,

ધનતે કોણજ માત્ર અહરનીશ કર ઉપર આખે આપ કોહો એક કામચેતુ તે દુજની તેમાં નહી સદેહ ચોપાઈ-જ્યાર મુખી છે ન્પુન્યનું કામ ત્યાર મુખી ભર્યો છે કામ એવા ખોલ ભંડારીએ કહ્યા તેરાજીએ મનમાં લક્ષ્યાધન સંચે દીશે નહીં ઘણું, માહારે કામ તે ધનજ તણું દુખીઓ આવી માગે યથ, તે સરે કેમ મરારો અર્થ દુખભંજન વર્તજ જશે, ત્યારે મહારી શી મતી થશે; કહેવો પડશે મુખધી નાકાર, તેથી મરણનું સંસાર જીવ્યો જેણે પુન્ય આચર્યું જેણે સાધન કર્યું જીવ્યો જેણે જરા વીસ્તર્યો જીવ્યો જેણે જે ધન નીસ્તરે જીવ્યો જેણે સાચે કકથો, જીવ્યો જેણે હરી રસ લહ્યો, મનુશા દેહ જીવ્યાનું મુખ ટાળે દુખીઆનું દુખ ભાગે જે હોય યથ દ્રવ્ય વિના સરે અર્થ ઇષ્ટ ઉરવશી આનુ ધન ત્યારે મહાર માને મન; વડા વજરને સાંપુ રાજ, તે વેળા કરું રાઉ તાજ મુજ નહીં કો સાધેવળી પંથે આપ્યા અવની ધણિ; અકળાતધર્યું છે અંગ ઇષ્ટ આગીઓરાજની સંગરાશીર ઘાટી વાળી કર્ણી, આલ્યો ગામ મુશી રણુ ધરી ખડગકોલાં કરમાં ધરી; હેડે હસીદ આરાધન કરી; મહાઅરણ્યવગથો જ્યાહરે, શીવદેરૂં દીઠુ ત્યારે, પશુપંખી નહીં કામાનવોનહીં જસ કીનર દાનવી તેમાં છે ચીંતામણી લાંગકર્યો રાયે તેનો જ ન સંગેવનણું કીધું કર થયો પ્રસન; આસન વાળુ મન ઠઠ કરી, બેઠો ધ્યાન રાંજીનું ધરી, જીતી નીંદા ઉઠકને અન, વશ કીધુ પોતાનું મન, એમગયા દીવસદશવીસ, નોયે પ્રસન ધ્યાનહીં ઇય; અરણ્ય અંગેડેડે કર્યો, એક માસ એમ કરતાં ગયો; ઉઘા મરણને દેહુ શીય, બપ જ્યે મુખે જુગદીય, તથુ પક્ષ એમ કરતાં ગયા, શીવને મન આવી નહિ દયા; સદાસંચે જેવાને મન, જેડ્યે કેવો છે રાજન દોહરા-રાયે મન વીચારીયું, મનશા શીવે ભય; આ કળીયુગ છે કારમો, ભયવીણ પ્રીત ન હોય. અભખંધ અહમાં કરે, નાસે દેખી વાઘ; માટે પ્રગટ દેખાડીએ, અળીયાના થે ભામ સો વરસ બેઠાં સાંધીએ, ઇશ્વર ન ધરે કણુ; દેહ કપીના દુખથી મોહ્યો જીવને મરણુ. આજસ મરડી ઉઠ્યો, તજ્યો મનનો શોક આપુદત્યા એહને સ્તુતી કરવી શક. નોલીકમને સાધીશું, પ્રકાશ કરી નસ જાલ; પ્રથમ શીવ પુજન કર, પછે કરે દેહ કાર. નસ છેદી ચરણ તણિ; આલી શોણિત ધાર. પાઠ સ્નોતરીવજ તણે, શીમે શુખ ઉચ્ચાર સવાધડી તક સેવીશે, દક્ષણ ચરણનો એક; પછે વામ પગ છેદિશે, કાંધી વાર વશેક. વારો દક્ષણ કરતણો, પ્રથક પ્રથક નસ છેહ; આલી ધાર શોણિત તણી, પ્રીત કાંઈ નહિ બેઠ કોડે કમળ પુલ કર, સમરપવા માંડ્યું શીશ, પ્રસન થઈ પ્રગટ થયાં, દુખ નીવારણુ ઇશ. આ માટે તું દેહ તજ, જેખ સંગાથે જગ; તુજને હું પ્રસન થયો, મન વાંછિત ફળ માગ, ધર્યો વેશ અખંધુતનો. આજ્યા; નીરમળ નાથ, શરીરશું સાજે કર્યો, માથે મુકયો હાથ. ચોપાઈ-પુરણ દુઃખ પ્રગટ્યું શું તુને, તે મન મુકીને કોહોને મુને; મહારાજ કષ્ટતો આહાર કાપ દ્રવ્ય અનરમળ મુજને આપ આહારે દુઃખ ભંજનનું વરત, સંકટ. ભાગે તમે જે તરત, આહારે મન તો ઢું દાતા

ભારે અખુટ આપો ભંડાર; ત્યારે કહે તું સાંભળ વિર, સખે હઠડા માંહે ધીર; દ-
ક્ષીણ સાગર કેરો ખેટ, જા રાજા તેમાં તું ઠેક; અખયુત ચેલો ત્યાં ધ્યાનજ ધરે, ધીર
કેરે તે કંચન કરે; કદમ છાંય કલ્પીતું વન, ત્યાં આપે જાજે રાજન; તેને મન છે
અદકુ જ્ઞાન, દેખતામાં દે તુજને માન. આપશે શુભ સ્તુતી કરી, રહેશે મન તમારું
કરી; તેને ઓળખ્યાતું એધાણ; તેજ ઉઠવળ ઉઠશે ભાણ, કામ ધેનુ ખાંધી છે પાસ
નીત ફોળે વન ખારે માસ; તેજશીવનો પ્રસાદ; તાંહા રહેછે આશી હતાદ. જાએ
પધારો તેણી વાટ, જાળવજે વસમો છે ઘાટ. હાય માહારો તારે શીર હેલ્ય; તુજને
જાલ શકે ન કોય, જેમ કહી અલોપજ થયા, ક્રીધીછે રાજને મયા. કરી પારણું
આલ્થો પંથ, બીક ન આણે કોઈનીયંત; દક્ષીણ સાગર લીધો વાટ, આંચો એક
વાડીનો ઘાટ. લાગી તરસ સારૂ છે તીર. પેઠા રાય પીવાને નીર; જોગણી ચાર રમે
છે ત્યાંય ચોપટ દાવ માંડ્યો છે જ્યાંહ; રાજ જઈ ત્યાં ઉભો રહ્યો, જોગણીએ ત્યાં
ખોસજ કદયા; ખાઈ આવો અમારે કાજ, ભાગી છે ક્રુધાની દાઝ વહેચીને ચારેજણ
ખાઈશું આજ અમે સુખીયાં ઘઈશું; વીકમ કહે નાશી નદિ જાઉં. તમ ચારેના
ગુણજ ગાઉં, એટલું કરવા ગ્યાંચો કામ, નિકર શીઠ બોલું આ કામ. એવી વીકમે
વાળી ભણી, દશી ખડ ખડ ચારે જોગણી; કાંઈ પારણુ દેખાડા મુને, તો સાચી રવી
જણુ મુને; રમો દાવ સો ટકાવો જોડ; હાર જીતની પરડો હોડ. ચાર જોગણી મુકો
મામ પ્રથમ કહે ભાઈ તાર નામ, કુણુ નાત કુણુ તાહારો દેશ, કયમ આંચો કયાં
જોશ પ્રદેશ, નગર ઉજોણી જોડ અનુપ, શીવ સેવક હું વીકમ ભુપ પરદુખભજન
કાજ હું કરે, દુટ સગાયે આયુષ ધર; ધરવા બેઠો શીવનું ક્યાન, મનસા સીધે હીધુ
માન; માહારો મનમાં હું તો અરય, જે કહું જે આપો ગરય; ત્યારે મુજને ક્રીધી કયા
વચન એક કહીને ગયા; સાગર ખેટ અખયુતજ પાસ, જાએ તમે તાંહાં પોહોચે
આશ; જાતો હું તો એણે કામ આંચો છું હું આણે કામ; તમે જે કહે તે કીજો, એ
આ તન તો હાજર કીજો. દોહરા—ચારે બોલી જોગણી, બસે બોલ્યો તું જ ત
જે અણબોલ્યો રહે તું, તો તને અમે ખાત, તું શેવક દરસીધો, અમે તેની દાસ;
ભલે પધારશે વિર તું, ખિને અમારી પાસ. સાગર ત્રટ છે વંગળા, ખટ મહીનાની
વાટ, પાળે પાળે કયમ જોશ, વસમો તેનો ઘાટ. ઉઠણુ આપુ પાવડી, પંદરો રાજ
પાય; મંત્ર લખો મન સોદ્ધનો, તો સાગર ખેટ જાએ, ત્યાંથી અંધ તાહારો સરે, પુ-
રણુ થાયે કાન; નેત્ર મીચીને મંત્રજ કારમો, તે પ્રતાપ ઉમીયાપરા, ચોખા—ચડી પા-
વડી મંત્રજ ભણ્યો, વીશ્વાસ રાખ્યો ધર તમે; મીચ્યાં નેત્ર રાયે જ્યાં રે, સાગર
ખેટ દીડો તાહારે. દીડી તેડ શીવ કેર વન; એ બધાને હરખ્યો રાજન પેડા આપે દેહ
રામાંય, અખયુત આપ બેઠોછે ત્યાંહ; નચે ચરણુ ગ્રહણુ કરી અગ્ર મુને વાણીઓ
ચરી; શીવના મોકલ્યા તમે અખીયા, તમે મહારે મન ભાવીયા, છાયડે બેસી સુખી-

યા રહો, કામ હોય તે મુજને કહો, પધારયા છે અહીં નરેશ; પવાંજ ક્રાંતિ બાધે દેશ. સહુથી મોહાદું તાકાઈ કરમ, જોણે પાળ્યા છે બહુ ધરમ; માત તાત ધન તાકા રે વેશ, ધન ઉજોણી માળવ દેશ.

હોદરા-કહે વીક્રમ મહારાજ છે, દેવતણા અપીદિવ; એવછી ઉપમાશી કરો કર તમારી સેવ. હું આહારી છું અનનો, ગરજતણે વરા હોય; હું જાણું છું મુજ સમેદ નહીં અપરાધી કાય; આજ ધણુ પાવન થયો, થયુ દીવ્ય હરશન; અવતાર સફળ માહારો થયો, એમ કહે રાજન. મહારાજ મહીમા તણો, મન વાંચિછત ફળ આપ; પ્રફુલ્લજન નામ છે; તેનો સ્થીર કરી થાપ, ખરચુ બણો ખુટે નહીં તેરો હોય ભં-દાર; તે લેવા હું તમ કને, આવ્યો છું આધાર, પર ઇપારે ખરચવા, રાખવા ત્રત-તું નામ; હું તો મારે પેટીઓ, શેર એક અનતું કામ.

ચોપાઇ-એવી વીક્રમે વાણી કહી, તેનો સીધે મનમાં લહી; વીચાર કર્યો પોતાને મન, અખુટ આપુ એને ધન. આપ મુકામાં જઇ આવીયા, એક વસ્તુ રૂડી લાવીયા. આપી રાય વીક્રમને હાથ, બોલ્યો સીધ રાબની સાથ. તાજમતુર છે એતું નામ; આથી જશે તમારું કામ, સીધખુધીએ પારો મરે, તેથી કામ સહુતાં સરે કનકલતા નામજ છે વળી, જો બુદ્ધી છે આ કળી; અમુલ વસ્તુ તે લીલએ, હું કહું તેમ કનક કીલએ છપન તોલા હોય કથીર, ધરતી બુદ્ધી કર નિર; તાપ અડયાથી કંચન થશે દ્રવ્યરૂપી હરીદ્રજ જશે. નવ કોટી ટકા તેણે સજા, દાર ફરકે તેને ધન. છપન કરોડ ટકા ધેર વાહ, ગેળી ભુંગળ વાજે નાહ; એથી અહકુ ધન જે ધેર. તેને તબરક લાગે ધેર, કે મરેકે ઘેલો થાય, ધન તેતો અલેખે જાય. છપન કરોડ ટકા જે હામ, નગર ભંડાર થારો તે હામ, અલપ આયુરા અહકો ગોઠવે, કોડ મુધી માણસ ભોગવે, લે વસ્તુ તું હાથજ હોડ. થારો ટકા છપન કરોડ; તેણું તારૂં દુઃખ ભાગશે, દેવતાઈ વાળું વાગશે, આઠ પહોર થારો આરતિ, બ્રહ્મ નવ જાણે ભારથી ધન ફરકે બહારજ માત; જુગતે થશે વીખ્યાત એક કોલ આપોજી મુને, સારી શીક્ષા દેઉછું તુને; ઝાઝે રોગ મરતુ શુલ, ઝાઝે લોભ તે પાપનું સજા ઝાઝે મુજ હોય કળ હાથ, ઝાઝી વીધા હરિદ્રજ જાણુ; ઝાઝે રૂપે ખાંપણ હોય, ઝાઝે વેપારે દેવાળુ જાય, ઝાઝા વેહેરે માથુ જાય, ઝાઝી પ્રીતે રાડજ થાય; ઝાઝી ટાંઢે હેમજ પડે, ઝાઝી અસી કલંકજ ચડે.

ચોપાઇ-જે જાણ્યાતું હોય કામ, ફરીના આવીશ આ હામ; ફરે દ્રવ્યનો લોભજ કર નીરચે વણખુટે મરે, તે વાતનું વચનજ દે, બુદ્ધી સાચે લે દે બ્રહ્મ વીક્રમ નરેશ ન કર તારે પુર પ્રવેશ કાને સાંભળી જે ખ્યાત, નથી લોભ કાંઈ માહારિ જાત, એ ઘેટીનું કહો એધાણુ, તો જાણું સાચા સીદ જાણુ. ઉપર પ્રશ્ની આકારાજ તણે, પુરવે જન્મને સંચે મળે; એ એધાણુ કહુ હું અમો, નીરચે સાચુ માનજે તમે; ગોરખ કરો છે તે આપ; મહે તેમે અજાણુ થાય. છપો-કુલે તે મારય વીસે; કુલે

તે વાટે વાટે કુલ તે વસ્તી સેહેર, કુલે તે જાળને વાટે; કુલે દીન દીન દાન લેક.
કુલે ને જાત અરે, રેખે છે દ્રષ્ટ અનેક, તેના મહ તખાસે, મહીમા સહે મહાવેવજ્ય,
કહે કોય સીપ સુબલધીયે; ગુણ આવીયો ગોરખ વકી, કહે પુન્યે પ્રમાણીયો.

દોહરા—સીદ્ધ સતીપે જોડયા કાય, આપી વસ્ત તે લીધી શાયરાયે જઈને મા
ગી શીખ નવ આણી કાંઈ મનમાં બીક ચઢી પાવડી મીઝ્યા નેત્ર બણેયા મંત્ર અક્ષ
ર શુભ ફેર કર્યું સ્મરણ ચીવતું બ્યાહરે ક્ષીપ્રા તટ દિહો તાહરે, નમ્ર મરે થયું છે
બલ્ય વધાવ્યો વીક્રમ પ્રમાણ; તે સમીપે આવ્યો પ્રધાન મળી ભેટી દીધાં બહુ માન
નીરજોસનને બળીયા ધાય, નમ્ર મરે તે ભુપતી બાપ, એવા મળીયાં માણસ ધણાં નેક
પુષ્પ તે ક'અનતણા. મળ ઉપર અઢકરીપ્રોત માનની મંજળ માએ ગીત; લક્ષપતી
એવા આવીયા. વધાવા મોતિ લાવીયા. કસ્તુરીના ઉંડે બેઠેક ગુલાબ અરમન કેસ
મેઠેક; અનેક શોભા બહુ વીસ્તરી મયા મોહાલ માંહેતે ફરિ આનંદવીનોદ વિતી રા-
ત, અશ્વેષાદય જગ્યો પ્રભાત; ગંજોદકથી મારજન કર્યું, ખટકર્મ પુન્યજ આચર્યું
પુષ્પકાર હતો તે દીમ, ચોનકાર તેડયા દરવિશ; છાની તે શી કીધી ગુજ પોતે, બહુ
આપી મુજ છપન તોલામાં પારતી. કરે ક'અન એ પૃથ્વીપતિ પડાવે દકા તેહજ તેના
દહા; આઠ કોટી થાય બ્યારે, રજ બહાર ફરતિ તાહરે, તેમ તેન રાજને કિસક થાય કામ
સવાયાં આઠ્યાં બ્ય, એમ કરતાં થયા ખટમાસ, તે દહાડે પોતી મન આરા છપન કરો-
ડની સંખ્યા થઈવસ્તુ હતિ તે ખુદી મઠ ભંડાર પુરા ભરયા બહારે, વાગી ભુગળ જે-
થી તાહરે હરખ્યું ધણું રાજતું મન; અનમળ દીકું છે તે ધન મુખ લીલા મહીપત
મન વશિ નવ રહિ નુન્ય મનમાં કવિ નીરમે થયો તે પોતે રાય કચ્છર પ્રતાપે ગઈ
ચીંતાય સરવ થકી મોહોરેન સર્વ અર્થ સરે સીવ જાન.

છાપો—ધન માતને તાત ધન છે જ્ઞાત ભણાઈ; ધન ભુપ ધન શીધ, ધન કુમાળને
ચતુરાઈ ધન ધીરજ ધન તેજ, ધન આહર આધારી, ધન વિદ્યા ધનવાહ; ધન જ-
શ છે દાતારી, ધન સ્વર્ગ ધન દેવતા, ધન સકળ જોલે કો ફળે; જાનમાન ધન
મહીમા કહે શામળ કચ્છર મળે. ચોપાઈ—એણું બહુ આનંદ પામીયો, દળીદ્રતણું તે
દૂખ વામીયો; એ વાત વીક્રમ ઘેર રહી; કહિતક એક જોતામા વઠ.

દોહરા—નગર ઉજળી અવનવી, શોભાનો નહી પાર; વસે અસંખ્ય મેદની, નવ-
તેરી વિસ્તાર; લખસેરી કોટશરી સહસ્રશરિ લાખ કરોડ એવા અણ મણ
ધનપતિ વહાણવટીની બેઠ, ઉત્તમ દશા ઉજળે નગર, વસે શેઠ ધનપાણ; છપન કરોડ
ભંડાર છે, ગીને અગણિત માત્ર ભુગળ વાજે બારણે ગ્રામ જેગીનાદ અહોરાત થાય
આરતી, મુર વાજીનો સાક. ધન ફરે અટારિએ, રંમ જુલુરા સાત; ધનપતી ધન-
પાણ છે વિશ્વ ભયે વિખ્યાલ ઉજળે નગર કિલ્લહયા શ્રીમત રા શુભ નામ; તેને
સખરધ તેડલી રહે છે એકજ ગામ ભુગળ વાજે ભોંકરે, શેષા કૂડી સજ આંડે પોરે

અરતી કરે બારીએ કંજ ધીમંતલાને ધનપણ વેહેપારી જુગ બેડ; સોના કેરા વાવટા ટકા છપન કરાડ એક એક ને પ્રીછે નહી, અને સાંભળે નામ; એકે દશા વસે છે એકજ આગ હરીયા પારે આવીયો, અરીક વહેપારી એક; તે પાસે એક રત્ન છે, બીજી વસ્તુ અનેક. તેણે રત્ન ચઢે ધરયું. જે ચીંતામણી નામ; કહેા બાઇ કીમત કરો, તેજ દો મુજ દામ. સહુ મળીને આંકણુ; મળ્યા શ્રીમતી બેડ; રત્ન માલ છે તેટલો, ટકા છપન કરાડ લેવાને મન સહુ કરે; પણ નહી એટલો ગરથ; સદ્ગ જાયે પાછા વળી, ન સરે કોનો અરથ શ્રીમંત શેઠ તન બોલીયો, આલ વેહેપારી સાથ; તે સ્થાનક ઉભો રહ્યો, લીધું રત્ન તે દ્વાથ. તેને પુછે પ્રીતશુ, ધનપતી ધનપણું એનું નામ તે શું હશે, લીધો અમુલક માલ કહેા શેઠ તમા ક્યાંવસો, કહેા તમા નામ; સાચુ બોલો સર્વાચાર, રહેાછો ડાણુ આમ, ચોપાર્થ-શ્રીમંત કહે હું હરીના દાસ. વસુ વેહેપારી એકજ વાસ; ગરીબ વાણીયો વણજ કર, જેમ તેમ કરી પેટજ ભર. નામ તમારૂં અમને કહેા, તમે અહીંયાં કુણુ સ્થાનક રહેા, પુછેાછો તો મુણુને તમે. સડિના પગની રજ તે અમેા ધનપાણ ઉતરકુણુ જહ. તમ શેવક હુનોધું તેડ. એક એકને સંભળાવું નામ, દીઠા તારે દીધું માન, વળગ્યા બેલડીએબહુ પેર. આગ્યાશ્રીમંત-શાને ધેર. બેધ સમરથ શ્રીમંત તણી, હરખ્યો ધનપાણ તે ધરી, કરથો વિદાય, લીધું રત્ન તે દ્રવ્ય પસાય, ધનપાણ શ્રીમંત બેઠો એકાંત. મન તણી બાગી છે આંત. આપણને બેને વાધી પ્રીત. તેની કાંઈક કરીએ રીત, સરખુ ધન સરખાં ધરમુજ; મહારી પુત્રી તાહારો પુત્ર, તે બેનો વિવાહ થીજ્યે, લાખેણો લાવે લીજ્યે; તે વા-ત બેતા મનમાં ગમી, શોક ગયો રૂઠેનો સમી.

દાહરા-શ્રીમ તશાની દીકરી, ધનવંતના પુત્ર કહેવાય; વેહેવ્યા પાનને સહી કર્યો, વેગે તે વિવાય. સજન સદોહર હરખીયા, થયું નાતમાં બાણુ; દ્રવ્ય અતીશે ખરચીયા, ખીત કરી પ્રમાણ.

ચોપાર્થ-મળ્યા સરખે સરખાં ધર, કન્યાડી રૂઠે વર; દીન ઉપર દીન વહીને જાય, આનંદ અઠકો સહુને થાય. વરસ બે ચારેક આલ્યા વહી, દેવતણિ ગત અવળી થઈ; ધનપાણ શેઠજે વ્યાધિ ધણિ, દશા થેડી રાહુ તણી નટી પનોતી દેડામાંક, ગુરૂ ખારમે બેડે રાહ. અંતર દશા બેઠો શની. ઠળીદ્ર આવી ધેર ધણિ, અપણ લક્ષ્મી જવા થઈ, તે રાખી કોની નવ રહી; રોગી હતા તે રોગે મુવા. વાકાણુ પરડી પુરે ગયા; કણુ કોઠારે આગ લાગીયા, લેહેણું હતું તે ધર બાગીયા; વિમા હતા તે વાંકા વહા, મીત્ર હતા તે દુશ્મન થયા. પરમુલક બાંધ્યોનો માલ; પડવા દેવાળે તેજ દલાલ કાંઈક માલ તોં છુટી લીધ. રહિ નવસમી કાંઈ ધરમારિધ, સગાં સહુ બેઘ થઈ સાલ; મુલક બખાનો એવો આલ.

દોહર-આપણું હારે આવ, સામરમાં એમ કુર; બનાર તેમજ જશે, કામળ
જાણે કપુર આવે અબલસુએ તરે. નારીએળીમાં નાર. બનાર તે એમ જશે જુ-
લમી સાધે પીર. ધનવંત ન કરીશ આરથો પુત્રવંત નવ અહંકાર; ધન જોબન મુત
કારમું, બતાં કેટલી વાર. ચોપાઈ-દ્રવ્યે તણે કરે અહંકાર, નહી પંડીત મોટો ગુ-
નાર; સમુદ્ર લેહેરે આવેને બચ, તેવી ગતિ લક્ષ્મીની થાય. નવ રહે રાખી એકજ
ઘડી. તેની તો ચીંતા છે વડી; તેડી ન આવે કહાડી ન બચ, એવી ચપળ લક્ષ્મી
કહેવાય. તે વાણુયાની સી અત યથ, લક્ષ્મી હતી તે સર્વે ગઈ નીરધન યથ જો
ધનપાળ, ગયો સર્વ ખલ્લો માલ; મુખ પાત બાદજ ગયા, બંધાર હતા તે ખાલી
થયા; થયા વહાણ વાણુતર ગજ, ગઈ જેમી ફરકતી ધ્વજ, નાદ મુગળ અસોપજ
ચયુ, જુગળ ઠેકાણે દરદજ રહયું; ગયું રૂપ રંગને સહુ તેજ ગયું સહોદર કેર હેત
ગયું દાસ્યાપણ શુદ્ધને સાન, ગયું છે રાજદારનું માન; સહેલો હતું તો. ઘત થયો
ધનનો કાળ છાપો-અત વિના જેમ અંન, મન વિનાની માયા, વિદ્યાહિંગો વિષ.
રાજ ગયે જેમ રાયા; છવ વિના જેમ દહ, મેહે ગરગે જશે લક્ષ વાર શામળ કહે,
માયા વીના માનવ કરો.

ચોપાઈ-એવી વાત તેની વિસ્તરી, શું કહું વારે વારે ફરી, શ્રીવંતશેઠ ને ખળ-
રજ યથ, ધનપાળની લક્ષ્મી ગઈ; ગયો ધનપાળ ઉઠી પરદેશ. પુત્ર સી તો એબન
વેશ પુત્ર ઉપાડે બાલ ભાર; વેચે ઘેર બેઠી તે નાર. દુખે પાપ પેટજ ભરે, કાળ
ખેપના એમજ કરે; લક્ષ્મીને વશ વને લોક, વીવા તેનો કીધો ફેક. તે તો
વાત વીમાશે પડી, વર્ષે તેરમું આવ્યું અડી; પશ્ચિમ કુણે બળેશા
શેઠ. તે પાણ લક્ષપતિ છે નેટ તેને પુત્ર રતનશા નામ; વીવાદનો માં
ડયો જમ. ફેલ્યો છે ઉછવ ખડુ રંમ, કનક તણા પરાયવ્યા પાટ. જડીવ હેમના
ઘડીયા ધાટ; તોરણ ભાંધ્યા છે બારણે, ખ-એ દામ વિના ધારણે; નાચે અપસરા
અપરંખપાર, યુદ્ધીજન જશ બોલે શુભસાર. નિરગેશને દુઃદબી તણા; શોભાની
નહી એકે મણા. દરખ ઘણે સૌ હોડે ધરે, અધુ નય ત્યાં બોજન કરે; બેર મરદંબ
જુગળ ધોંધાટ, પામ્યા સાણુ આરણુ ભાટ.

દોહરા-નમ બોજન કરાવીયે, એમ વિમાશે રાજન; તે દહાડે શ્રીવંત શેઠના
ઘેર વિવાદનો દન, રાજ્યે તેડ્યા વેપારીઆ. પંડીત સહુ પ્રધાન, મોહોટા મોહોટા
સરવને; તેડી દીધાં માન. માહારે ઘેર બોજન કરો; કેંડે નોતરા આજ; એટલો જશ
આપો મુને, રાખો માહારી લાજ, રાજ તે મોટે કહે, ફરી વચન વીચાર; આપ આ
ખડી નાતે સહુ; જમે વરણ અહાર. દાંડવી સહુએ દરખીયા, દરખો રાય મુખણ;

શ્રીવંત શેઠ તેણે સમે,રાયને ક્યારી પ્રજામ વિવાહ પારે ઘેર છે, ધુત્તી પરણે કાલ; નમઝધુ ભોજન કરે, આજ્ઞા એવી આલ, પકવાન કરાવ્યાં પુરણુ અમો, તે તાકરે પ્રતાપ; તમ સહિત સહુકો જમો, આજ્ઞા અધીપત આપ.

ચોપાઈ-શેઠ વાત કહી શીર નખી,તે માજનને મન મગી; સહુમળી વીચારી પેર,પેદેસે દીવસે રાખને ઘેર બીજે દીવસ શ્રીમંત મહાજન; નમ બધુ કરશે ભોજન; દીધાં નોતરાં સહુકો મગી,સહુને પેટમાં સાકર ભળી મેવા મીઠાઈને બત્રીસ પાક અમ્રત અન્ન વીધવિધના શાક વીધ આદે સહુ જુગીવી બલત,કરે ભોજન વધારે ખ્યાત જેમ ઘેર વિવાહ હોય, તે દહારે દુખીઓ નહી કોય;ઉદે અસ્ત વાય ચારે પોદાર, કરે ભોજન સહુ કોય દાર. સાદસ સહુને મનવા શોક,કેશ વખાણુ જળ્યા એક; કવી કહે જળ્યા કરે હજાર, તોએ વખાણુ પ્રિયુ નહિ પાર; જામ નીશા ગઈ છે જ્યારે, સકળ લોક જમ્યા તાકરે; પરવારી પ્રજા ગઈ ઘેર વિકાં આપ વિચારી પેર; એમ કરતાં ગઈ મધરાત. રાયે વીચારયું રૂહીયા માથ; જેડિં ગમતી ચરચા આજ, પછે કરે ભોજનતું કાજ; જેહ આજ યા વેઠે ભુખ,કોને દેહ હીસમાં છે દુખ. કો ભુખ્યો કે તરસ્યો હશે મહારા વરતમાં ભંગજ થશે; જેડિં ચરચા બધી રાત, પછે ભોજન કર્યું પ્રભાત.

દોહરો-સજ્જ થઈ રાખ સંચરયો, નીત્યે ચરચા કાજ;અદ્રષ્ટ વીણા એચરે, સુખ સેજ્યા કરી તાજ. મેહેલી શેરી પુર પરાં કુંચી ચાવરી એક;ધાટ મેહેલી શેઠેર નીર ખ્યું, ખુણા ખોચરા ગોખ.

ચોપાઈ-વીર ધીર માહા વીકમરાય. જેરો બેનો આર્ધા બય; કરી ભોજન સુતા સહુ લોક. સહુને સુખ કોને નહિ લોક પાગલી રતે જથ્થ નર ત્યાંહ, ધનવંત શેઠ ઘર જ્યાંહ, મા દીકરો રૂવે છે ધણુ; મંભારી સુખ પોતાતણુ,તેબેજણે એવું આદરયું વીખ ખાઇને નીચે મગ;આપણે ઘેર વીવાહજ કર્યો તે નો અરથ એક નવ સરથો, કન્યા પરણે બીજે કામ; આપણા કુળતું ખોયું નામ;પ્રદેશ જયો તારો બાપ. માહા દુખીયા બે આપો આપ. પ્રથમ લાગી જે માહારે પાય. તે કન્યા બીજે ઘેર જાય; ધરમાં આવતી થઈ વહુ, નાન નગર જાણે છે સહુ તે દુખ નો કેવ હાડે ધર; પીક છે રને નીરચે મર; અત્યારે તેનો બોલ્યો તન, મરવા ઉપર મહાર મન;કું નીકળુતું નગરમાં વળી લોક દેખાડે છે આંગળી;કોટી વજનો એક કુમાર, પેટ માટે ઉપાડ ભાર, આવો લખેશરી કહીને હસ, તે દુખ મારા મનમાં વસે, એવી તે કરણી શી કરી. તાહારી કન્યા બીજે વરી બોલે મેહેલા વિપરીત વાણુ તે દુખે મુજ કાકાહુ માણુ;મા તુજને હું કહું છું કથી. લોકમાં રહેવાતુ નથી જળ્યાથી જાતુડે મત્ત,મેહેલી, લા-

જને કહ્યું તરત; વળ ઘોળી બે જણ પીછાએ, દેહ ત્યાગ આપણુ કીડાએ, માદીકરે વાતો બે કરી, એકમીતે રાખે મન ધરી, ઘોળી વીજ પીએ ન્યાહરે, બોલ્યો વીર બાહર તાહરે. રખે ભાઈ તજે તું પ્રાણ, ઉઘાડ બાર સાંભળ એક વાણુ, અખો તો બને છું રાંક નહી અમારો કાંઈ વાંક નથી અમારી ગોઠે મરથ નહી સરે અહીયાથી અર્થ; માટે બીજે મંદીર જાઓ, આવે હાથ તો મુખીયા થાઓ; સાચુ રાજ વીક્રમ-તું હોય, તુજને મારિનાંજે કોય મા દીકરો દુખીઆ છું બેથ, ન રાખે તેતો સંદેહ; રાજ દુખમંજન કહેવાય. શા માટે તું દુખી થાય; છાતી તેની ફાટી જાય, દુખ સાંભળનાં માહરી કાય, મુજ દુખે સાગર શુકરો, મેરૂ પરવત તે ડોલરો; લીલાં ઝાડ તે મુગ્રી જાય, પશુ મુખે તો તરૂણ ન ખાય, માટે શાને ખોટી થાઓ, જે કામે આવ્યા ત્યાં જાઓ દુખ સાંભળુ શું નાહાલજ થશે, મુખ મરડી નાશી જશે.

દોહરો—વિક્રમસેન વાળી વડે રાખો હાંડે ધીર; ચેર લંપટ હુતો નહી, અમે-છું વીક્રમ વીર; તાહાર દુખ મનડા તણું, કેહે વિસ્તારી વાત. સાગર દુખ શું પ્રમટ છે કરતાં દેહની વાત તે દુખ મુજ આગળ કહો નવ રાખે મન ખેડ, પાંચ પાપ તોજ ઉપર, જે રાખે મન બેડ. તે દુખ હું ભાગુ નહી તો, મુજને સમ એક; તે વાત્યા મુકું અંખા, તો કુટી થાએ દહ. મેહેલ લાજ મનડા થઈ ટાળ દુખનો થેક, તે દુખ હું ભાગુ નહી, તો વરત થાએ ફેક.

ઓપાઈ—મા દીકરો ને રાજ નવ, સવંગા વાત સાંભળી કરણ; ધનપાળકેડું જાણે નામ, છપા કોટી જેને ચેર હામ; બાહાર વજલ સાને ગાજતી, જે મી નાહ બુંગળ વાજતી, દેશ પ્રદેસે કે.દી વાહાણુ, સંભળનાં જાએ મુજ પ્રાણુ રીધ બીઠ ધર સુ-ન લાડકવાંચો એકજ પુત્ર જીવનશા અમારી બેડ. તેને ટકા છપન કરેડ, તેને ધીર છે એક કન્યાગ, માહત પુત્રશું કર્યો વાંવાહ. વાત કરતાં વીત્યાં વરસ બાર, એવે બીજે થયો વિચાર. ધન મહારાતો સરવે ગયું હાથે આલ્યું તે નવ રહ્યું સાજુ વજ્રજ અંગ, લગુ સદોહર ન રહ્યું સંગ; પડી વેળા અનાયજ તણી, બીજે ગામ જાઈ બેઠો ધગી; દુરાચારી ઇંજલ લોક તેને વીવા કીધો ફેક, કાલ પરભરી બીજે ધર, સાંભળ મહીપતી દુખની પેર; સવારે જમસે બધુ ગામ. ઓઘવ મંગળ ક. તોડામ; બેથી પ્રાણ તણુ સરવથી કાળને દોખતો દેતા નથી; દીજે દોષ માહાત્મા રનન, મરીએ છ દુખની શરમને; મનમાં નથી બીજે ગાંબળો, એકું દુખ માહાત સાંભળો. દોહરા—તને લોક રાતરના હાંડ રાખો હામ; તે કન્યા આવ્યુ તુને, તે કહે બે વીક્રમ નામ. સામ દામ બેઠે કરી, પરણાવું મુજ તન; સમ દવાઈ સત્ય કહું, અત્યારે લેશું અંન.

ચોપાઇ-તેનું મન તો મન્યવીધો, મહિપતતો મોહાલે આવીધો; પ્રાતઃાળ વચોછે નેટ, તેડયા માન દેઇ શ્રીમંત શૈલ, મળીયા મેહાજન બાવન બહુ, આવ્યા રાજ સ-ભામાં સહુ; સભા કરી દીધાં માન. પ્રીતે આપ્યાં ફેફળ પાન. આજ અમરે વીવાહ કામ. કેમ તેડાવ્યા આણે કામ; ત્યારે રાજ પુછે મર્મ, તમે આલો અધરમ કે ધરમ ધરમ અધરમ તથા ગુણ જાઓ, પછે સઉકા મંદીર જાઓ; સત્યવાદી જે સત્ય સુશો, તો હાથે ધર્મ સુશો; વેહેવારીયા કહે છે સઉ વાત, જુઠું નહીં બોલું વીખ્યાત, જુઠું કાને ખસે નવ વસું જુઠી વાત દેખી નવ હસું; બોલ્યું અબોલ્યું હું નવ કરું, જુઠું સાવે હું નવ કરું રાજ કહે લખો તે લેખ જુઠું બોલો મેખાનમેખ; કુંડ જુઠું બોલો આ દીશ, તો શે ટંડ તમરે શીશ આ બલે જુઠું બોલું અમો, તો શુનેગાર કરજે તમો; તેને મોઢે કરાવ્યા ન્યાય. એવો પ્રપંચી પોને રાય.

દોહરા-તાહારા ઉઠરની બેટડી. તેનો વીવાહ ક્રીધનાત સભા સહુ કેખતાં; વા-ત કરીતી સીધ-લાડ્યાં મોટયાંને જખ્યો, આવ્યા એક એક ધર; બીજ કામ પ્રણાવ-શો, તેની તે શી પેર સહુકા તેમાં સાખીયા, વરણ અદારે લોક, બીજ કામ તેનો વ-ર; એક ઠાકપણ તે ફેક; તેનું કારણ કોહો મુને. આપ વીચારી મત, પૃથ્વી રસ કે-મ પાકશે, એતો શામ અસત્ય.

ચોપાઇ-શ્રીવંત કહે સાંભળો વાણ, રાજજી છે ચતુર મુજણ; કુળ કુટુંબનો શોછે અર્થ, પ્રથમ મેં જોયોતો અર્થ. મન વીવાહની ઇચ્છા ધરી, અર્થ જોઈ આપી દીકરી. જેને સાત ધન ઉડતી, ગેબી નાહ બુંગળ વાગતી, છપનપર બુંગળ જેઢને, કન્યા દીધીતી તેઢને; મુજથી અઢકા મનમાં ધર્યો, તે વેળા મેં તિરાહકર્યો, એને વધો ઇશ્વરનો કોપ. દ્રવ્ય બાધાનો લોપ; મેં જોયું તું તે તો મયું, ત્યારે શાનુ સગ-પણ રહ્યું. કરતો નથી હું નો અન્યાય, બીજ કામ કેડે કન્યાય.

દોહરા-રાજ કહે ધન કારમુ, આવે આજ જય કાલ; વેહેવાર રાખે જે તાહરો, તો પેહેલાને કન્યા આલ. એનો અર્થ કેહો કન્યા ગયો; મન વીચારી જોય; આજ એને શું નીપન્યું. તે કાલ આપણને હોવ.-ચોપાઇ-રામ રાવણ સરખા જેહ, લકષ્મી સહી-ત ન ગયા તેહ, લેહરનીર અસંખી છાંય. તેમ લકષ્મી નીત આવે જાય; અર્થ તાહારા ધરમાં છે જણ, આપ જોડા નહીં થાયે હાણ. વેહેવારીયો કેહે સાંભળ રાય, બેટી મોટી કુળ હોવાય-અસત્ય આચરવા માંડ્યું તમો; હવે દેશ નહિ રહિયે અમો; કોડ વાત શું કહીયે કથી, એને કન્યા દેવાં નથી દોહરા-મહીપતે મન વિચારયું, સત્યકહું એ મર્મ; એનો વાંક નવ કહાડીએ, એ બોલ છે અધર્મ, બિઠમસેન વાણી વઢે, તાહારા મુખનો ન્યાય; તુજને જાવે તે કર, પરણાવું કન્યાય; તુજને દુઃખ દેવું નહીં, નિસ્યે

કરજી મમ, તે બેથે તો તે યજ્ઞી, આપુ સવાથે દામ. માદા ક્યે ધન લાવિયે, પર-
શ્વિપત માદા ધન સર્વ આપુ તેદને, આપ ચત્રાત્રું મન.

ચોપાઈ—પોઠ ભરાવિ ટકા તણિ. મોકલી દીધી તેણિ ધણી; ધનપાળશા કેરે ધર-
ભાર, મોકલ્યો તે માલ અમપાર. કર્ષી પાછો શ્રીમંતની બેઠ, ટકા આપ્યા છપન
કરોડ; જ્યાં પધાર્યાં લક્ષ્મી બાઈ. ત્યારે સર્વ થઈ સમાઈ. હણહણતા તોરીને ગજ,
અડારીએ ફરેડે વેજ. સપળી સમરધ રહી મણા, વાગે નાદ ત્યાં ભુંગણ તણા. જેમ
તારા મંડળમાં ચંદ્ર, સુરજ દેવમાં સોમે ઈંદ્ર; એમ તતસણુ વાધું તેજ; ઉપન્યું
સહુને અમકુ હેત. સમરાળ્યા મોહોડા જે મેહોલ, તે આગળ બીજા સહુ સેહેલ; શ્રીવંત
શેઠ વિક્રમ કહે, કન્યા આપ મુખેથી રહે; ન્યાય બોલ તેને મન વરયે; શ્રીવંત શેઠ
હમકામાં હસ્યો. દળદર જ્યારે નાશી ગયું, જેમ પાછું હતું તેમ થયું; વીરમને તો હર-
ખ ન માય, રાજશ્રી મંડપ રચાય, બેસી રહ્યો તો બીજા ગામ, ધનપાળશેઠ તેડ્યો
તે દામ, આમતા સ્વામતા ધીધી ધણ, દિધા માન ઉજેણી ધણિ; નમ બધુ હરખજ
ધરે; બોજન તે મન બાવતાં કરે લક્ષ્મી વડે તે હરખજ કોય, તેમાં શું કહેજી સોય
જે વાત વિક્રમ મન વશી, તે તણી છપ્યા તે કરી.

દોહરા—સેન જે વિક્રમ રાયતું, તે વરધાડા માંહ; વ્રજપતી લેખાવીયા, આનંદ
અંગ ન માય. તે વર ગજ ઉપર ચડ્યો, ચાલ્યો ચડિતા માંહ; વર આગળ યદ્દ નીસ
ર્યો, બીજે વર રહેતો તાંહ ચોપાઈ—બીજને હતો ઉલટ ધણે, મુખ્યો સાર વર-
ધાડા તણો, પેલા વરને ઝિંકા દ્રઢ, તે વર મનમાં પામ્યો કદ. મહારી કન્યા વરશે
એક, હતો માદારિ પાડું દેવ; ગળે ફાંસો ધરમાં બાંડીયો, તેને માત્રાપે ઝાલીયો, થઈ
બુમારવ માદા પોદાર, ગયા લોક સહુ બેવા કાર; વીરમસેનને ત્યાં થયું જાણ, આ-
વ્યો તતસણુ તે પ્રમાણુ રાજ કહે એતું શું દુખ. હથિર એની ભાગે બુખ; ત્યારે વ-
ળીકતો બોલ્યો વાળુ; સાંભળ રાજ ચતુર મુજણુ. માદારિ કન્યા પરગે એક, તે
માટે તણુ છું દેહ; સોમને શું મોહો દખાડશું, તે માટે મરજી હું; રાજ કહે તું સાંભળ
ધીર, હું તુજને પરણાવું વીર; પ્રધાનની પુત્રી છે એક. તુજને પરણવું નેહ; વડા
વજરને તેડ્યો પાસ અતિશે દીધી રાબામાં આશા દોહરા—તદારિ છે જે બેટડી; પ્રેમ-
દા રૂપ નીધાન; તે માગી મુજ આપીએ, હું કેઉ કન્યાદાન વરને પોતે પ્રીછવ્યા. નેડી
વરને સાથ; હાથી પર ષેસારંગો; આપ્યું થીરજ હાથ; નીરાળા જાજ મડગે, દેલ્યો
છે બહુ રંગ; જેવો શેઠ શ્રીવંત ધર, તેવો શોભા સંમ. એક વરનો જઈ ઉતર્યો,
ન્યાં ધર શ્રીવંત શેઠ, બીજે વરતો ત્યાંહાં ગયો, રાજદારે ઠેક. રાએ પગ પખાળીઆ
દીધુ કન્યાદાન, પરડ્યો પુત્રી પ્રધાનની, પામ્યો સનમાન.

ચોપાઈ—રાયે આપ્યું ઉપર ધન, બીજ વરજી મન્યું મન; પરડ્યો ધનપાળ શે-

હોતો પુત્ર, આપ્યું રાજ્યએ ધરસુત્ર, એવો રાજ બારે ભુષ;એમાં ઈંદ્ર સર્વપુરુષ, જેને નામ જાએ પાપ. સમરે જાએ સરવે તાપ, નીચનીએ ત્યાં પામે ધન, સ્ત્રી વંચા તે પામે તન; સુરખ જન વિવા પામશે; દંદરોગી કુખ વામશે; પાપી પણ યાએ પવિત્ર, શુભ પ્રકારે શુભે ચરિત્ર. દુર રહે તે કોનળ યાય, વારિ પુન્યને પાતક જાય; એવું સાંભળી આપે દાન. આ લોકે પરલોકે માન, માટે કરવે સહુકો પુન્ય, એથી રહુ નથી કાંઈ અન્ય. દોહરા—કહે પુતળી બોજ સુખ વિક્રમનો મહિમાય એવાં જે પ્રાક્રમ પડે, તે મરે સિંહાસન પાય; એમ કહીને પુતળી, આપે ગઈ આકાશ; એક કથા પુણ્ય થઈ, કહે કવી સામળદાસ એતા વક્તા સાંભળેા કહે કવિતા કરજે; શામળબટ કહે બોલજે યજ્ઞય શ્રી રણુછાંડ.

વાગતા ૧, મી હંસની.

કામાક્ષી નામની નવમી પુતળી બોલે છે તે વાગતા રાજ બોજ સાંભળે છે.

શ્રી ગણેશાય નમઃ દોહરા—આરાધુ મણપતને, ચરણે રાણું મન; આનંદ થયો મન ભોજને લીધું શુભ લખ. બટક ભેરવ પ્રત્યક્ષ છે, તેનોધારાં આધાર, જે કહેવાયે તમ તણેા, મરે તેહની સાર. ભંતિષ તેહી પુછીયું; આપો સુરત દાન; માંહાસન પુખ કરી, કહ્યું બેસવા મન; સિંહાસનને નીરખીઉ મન મગન; કીરપા કરે મરાવીર તું, જે ભણિ તુજ તન. મળી એવા સહુ મેદની, અણદસ સહુ વરણ, અવાજ યાય કુંભી તણેા, પડયું ન સુણે કરણ, ભાજે પ્રદક્ષણ કરી, આસન બેસે જેમ, માં મા કહીને પુતળી. બોલી કામાક્ષી તેમ. સિંહાસન વિકરમ તણું, પચડત અલેદ, પરદુ-ખભંજણ સુખ કરણ, વાચા પાળે વેદ, તે સરખો દાતા થશે, ઉદાર ચિત મદા મન; પરકથા પ્રાક્રમ કરે, તે બેસે આરાન; ભોજ કહે સુણ પુતળી, વિક્રમ મહિમા જેહ; તે સાંભળવો મુજને, દુધે તણ્યા મેહ. બોલી કામાક્ષી પુતળી સુણ બોજ મન આપ મન વાંછીત પામે સદી. બેદિ ન શકે પાપ.

ચોપાઈ—વીક્રમરાજ દરખે ધણું, સંધન્ય સુંદારયું પોતાતણું; મયા વાડીએ રમવા મજ, રંગ મોહોલ કીધોછે તાજ, ભાર અદાળ ફળયું છે વન, બેઠને દરખયું મન; કમળ સુંદર્યાદાયેકરીવેણી પુષ્પને છાખજમરી; સ્નાનકરયું અવનીધણી, શેવાકરીયંભુલ તણી. કરિઆરતી લાગ્યાપાય, પ્રસન થયોછેબોળોરાય; પરીનિષા અસવારી કરી, મામ આવવા બુધજ ધરી; વાજે છે નીરધોશ નિશાણ, નવ રથબે દુશમનના પ્રાણ, સુખ જાણે સરદનો ચંદ્ર, જેવા રાય અવનવો ઈંદ્ર; મરે જશ ચારણને ભાટ, સેન્યા આલી આવી તે વાટ, કીમા તદ આન્યા જેટલે. મોટા પ્રમદીલા તેટલે, સેન્યા સહુવળા-વી ધેર, રાય મરગીયાની માંડી પેર, હું એકલો જામલ સોય, પુટે જન આંચો નહી

કે.ય.ભરી ફળ નાંદો વન; અમ પુઠે બંધ વિક્રમ રાજન. રમી શીકાર રાય પાછો ફર્યો, આપ શોક રાનમાંથી ટળ્યો; કષ્ટથી એક દીકા વારમાં બેઠો છે માળે હાઠમાં ઉભો ઉભો ગોકુળ ફેરવે, હાડિ હુડા હોરો કરે. નારો જનાવર દોઢસ બંધ, તેતો દ્રષ્ટ દીકું નય. એ પંખીને અદાદી છુપ, એનું તે કાણુ બાણે દુખ એની મનમાં વ્યા લાવીયો, પોતાને મંદીર આવીયો; અધાનને ત્યાંહા કણાં વચન, રણમાં જઈ ભરાવો અંન, અંનના કોદાર ક્રીધાં ધણા, ધાટ કરાવ્યા પાણી તણા, જેના જેવો બેઠએ અદાર, હામ ક્રીધ અંબાર; દેશ દેશને ઘટે ઘાટ, પર્યો મંદાવી ચોંદા વાટ; નીર પીએ ને દાણા ખાય, સહુ જનાવર મુખીયા થાય; મનુશ કીર્તિ તે પેહેલી હતી, પંખીમાં પછે થઇ છતી; ધન વીક્રમ મહારાજ, તુલવીના કુણુ કરે પગાજ, એવા વાતો પંખી કરે, આનંદ વિનોદ વનમાં ચરે, માન સરોવર છેજ જ્યાંદ, પંખી હંસ વહેછે તાંદ, પાછળ પાળ સ્ટીક તણી, તે સરોવરની શોભા ચણી સાક્ષાત અજ્ઞાન તેમાં ભરયુ, મહાપુરુશ માનુ ભાવે કરયુ; વસ અમત ફળ હોય તે, મહીમા બાણે નહી કોય, કમળ પુલે છે લક્ષ પંખી. જે દીકિ હરે આંખડી, તેહ સરોવર રહે છે હંસ, પંખી પણ દેવતાનો અંશ. મુરજ કાં તી મણી શોભે, ન્યાં મોતી તણે વસો મેહ; તે હંસતો મોતી ચરે રવર્ષમાં આવા મન કરે.

દોહરા—હંસોવાક્ષી પુતળાં, પવિત્ર જેની જાત. તેણે કાને સાંભળી, વીક્રમ જાતની વાત. દાતા છે પૃથ્વી વિષે, હરે ઘણાં પરકામ; વાચ્યા અવીચળ તે ખરે, પરદુખબળ નામ. ચાલો જુદાંએ જુદાં જેઠાંએ વકરમરાય; દાતાનું મુખ દીકડે, કોટી જગન ફળ થાય. બેઠએ કેણું નમ છે, રેવો છે તે ભુપ; જેણું કાને સાંભળ્યું, તેણું જોઈએ રૂપ ચોપાઈ—હંસ મન વીંધાસજ મુખી, ચાલ્યાસહુ ઉજેણી ભણી; આવ્યાસમીપ ઉજેણી મામ. દીકી શોભા હામે હામ, તદા વિક્રમ કેરા મેહેલ, તે આગળ ધ્રસન સેહેલ; સતરૂં પીયું ધરયુ છે ધન, ત્યાં વીધન નવ લોપે અન; બીજે થયો હોય વિક્રમ પપે, જેતીશ શાસનમાં શક કેમ લખે. હંસે શોભા દીકી ધણી, ધક્કે વક્રેવાય ઘટ લંકા તણી; જેતેજેતો આવ્યા તાંદ. મહારાજ બેઠ છે જ્યાંદ, કોટી રવી ઉદયો છે જેમ, અકસ્માત અજવાળું થયું તેમ; રાજાએ હયુ નરખીયું, હંસ હમડુ હરખીયું. મન સફળ મહારો અવતાર, આ પંખી આવ્યા મુજ દાર, કંડવત કરી નમાનું શીશ, ધન વેળા ધન આ દિશ, ચુણુ જાતને શું તમ નામ, સેવકને દીજે કાંઈ નામ; જમો છો શું મુખવાસ, આવડુ રૂપ તમારી પાસ. મુજ રાંક ઉપર દરણા કરી, હુંદર ભજ્યેમ ફરી ફરી; બેઠ્યાં હંસતો એમ વચન. સાંભળએ રાજન વીક્રમ છાપો—માનસરોવરતીર; નિર અમરત તે ભરીયાં, ફરેમ લતાની જાળ, પાળરવાદીનાં દરિયાં, નહિ દીસ નહી

રાત, ભેતકાર તે ઉપધાતિ; સહુની ઉજવણ દેહ, મેહ વરસે તાંકાં મોટી, ત્યાં નાહો નિત દેવ, શેવા કરે નીત્ય હરીહરની; બોમ્બી કંચન વરણ છે બાણે શોભા સ્વરમની.

ચોપાઇ-વચન સાંભળ્યું હતે મળ્યું, હંડડુ હરખ્યું વિક્રમ તણું; બહે પંથારયાં મોહાઈતાં ભાગ્ય, પ્રહસાણ દેખ લાગ્યો પામ; રહો પરણા માહારે ઘેર, કદ શેવા હું રૂઢી પેર. દોહરા-તાહારે હંસજ બોલીયા, અમારે મોતીનો આહાર; ને અમુકખ નવ તમ વાંશે; કયમ રહીએ આ ઘર, રાત્રીએ મોતી મંગાવીયાં, ચેરાગ્યા ચોપાસ, ચરી હંસ મુખીયા થયા, પે.હોચિ મનની આશ દુધ પાણી કરયાં એકઠાં, મુકયાં હંસંદળુર; દુધ દુધ પ્રાસી મયા પાણી રાખ્યું ફર, ત્રાયા તોરી કવીતર, નવરસ ચતુર અનેક; ખાર વાર કરે અંતર્યુ, હંસ ચતુર છે એક.

ચોપાઇ-રાખ્ય કવસ આઠ તે માર, મન વંછી ૧ મોતીના આહાર; થયા વદાય આશા લીધ, હંસે પંથ કર્યો છે સીધ. કહેજે અમસરખુ કંઈ કમ, અનોછું તમારે નામ રાત્રીનો સભામાં ગયા, હંસ દેવનો વદાયજ થયા; દીનપરદીન તે વાતજ યદ્ય, દીરતી સ્વરગ પાતાળે ગઈ. સુરનાયક જે ઈંદ્રતું નામ, પડ્યું જગન તણું તેણે કામ; મળ્યા સહજ અદારી રૂપી અમદ વરીષ્ટ દુર્વાશા મુખી; દેવ મળ્યા છે તેવીશ કરોડ, જમ વરણને અગ્નિ બેડ, અદ કુળ પર્વત નવ કુળ નાગ, સાત સમુદ્ર લેવાને ભાગ; નવશે નવાણું સરીતા મળ્યાં, અકલક તીરથ આવી મળ્યાં; નક્ષત્ર ચક્ર તારાને રવી, ચક્રાદીકની શોભા હવી, ઘણા વિરતવનેચીવ મહારાજ મળ્યા જગન આરંભાવુ કાજ, અદ ભેરવ મળ્યા મહાવીર; ચોપડ જેમ યુદ્ધી બહી તિર, શોખો સરાગ્રાઈ સાર, બીજાં વાત્ર અમમપાર, મુર્ખીજન જશ બોલે વાત. એક એકની વખાણે વાત; સાંભળજે સુરપત રાજન, તાહારે બેઠ્યાં હંસ વચન; ત્રણ લોકમાં નવ અવાર; ચીકરને ઉજખીપતસાર.

દોહરા-અનેક રાય આગળ થયા, સહજ લક્ષ કઈ કરોડ; નથી ઠીક નથી સાંભળ્યા વિક્રમ કેરી બેડ. શુરનાયક શોભા ધણી, આછવ મંગળ ચંચ; વીકમ મહીમ આગળ, કો નાવે પ્રસંગ પ્રાણ આપે પરકારણે, પરદુળ ભંજન હેજ; એવો વીકમ એક છે, તેથી મધરતુ તેજ. મુણ તે સુરપત કોપીયો, ચરી ઘણેરી રીયા; પમળી ઝાલા પગદી, જઈને બેઠી રીઠ, હંસ બહુ જે ચતુર છે પણ સહુથી એક અજમ; જ્યાંકાં બેડા છે સુરપત કેમ કરે મનુશ વખાણ. દીધા મળા એક હંસ તે, પોતે સુરપત રાય; ચીકરમને બહુ ખોરા, નેમને મુઠાવી બાય. એમ કહીને ઘોઢમાં જડયા; પુડળ મેહેલ્યા રખવાળ; કહે વીકમ મુઠાવશે, કે આગ્યો તારો દાળ.

ચોપાઇ-જગન પુરા જ્યારે થયા, સહુ સહુને ઠેકાણે ગયા; હંસ પડયા કાળાચક્ર જઈ, જઈ ખબર માનસોરોવરે થઈ સાચી ભેતી હતી વાટ, સાંભળતામાં થયો ઉચ્ચ-

કે આગળ કહીયે જઈ દુખ; કેમ આપણને થાયે મુખ; કોને જઈને કહીયે પેર, હંસ આપણે આવે ધેર, વીચાર મળી સહુ બુધ, માન દેઈ તેડયો એક દત, વીકરમ પાસે જઈને રહેા; હઠીકવ આપણી જઈ કહેા; ક્રીરતિ રૂપી કરી તમ તણી, કોપ્યો, ઈંદ્ર-સનનો ધણી; તેનો અમને અહકુ નડયા, હંસદેહ માળા મહ પડયા; આદ્યો દુત તે વાણિ લાઢી. વીક્રમ આગળ આવી કહી; રાજાએ ઈર્ધાં જહુ માન. વસ આભુરાણુ પાન. દોહરા—રદો મંદીર તમે માહરે, મટાડે મનમાં શોક; મુકાલું નહી હંચને; તો તીર્થ ત્રવ થાએ કોક, દુત કહે રાજ મુણે બશે એના પ્રાણ; શોધ મુકાલો તેહને, તો હીજે તમને લાહાણ. વીક્રમ કહે રદો સાંસતા; રાખો હમડે ધીર, જ્યારે હંસતે છુટસે ત્યારે હશું નીર; શેવક શી હરસીધ તણે; પાસે વીક્રમરાય, હંસ મુકાલો કારણે; પોતે તતખર થાય, દેઈ વચન તે રાખીયો, મનમાં ધડીયો ઘાટ; રાજ રીધ સર્વ નીરમમી જવા વસમી વાટ. ચોપાઇ—મજરથ ઘોડા મર્થ બંડાર, મેહેલુ કણું ન લાગી વાર; પ્રધાને તો મુખે ઘાટ, આદ્યો વસમી ઠેરી વાટ, મનમાં રાખી છે ગહાધિર, તેડયો આગીયો સાથે વીર, પ્રધાનને સવળ દેહતું મુખ, નીંદ્ર પથ તડકો મે બુખ; કિંવાડું અંગ અલગાણ પ વડે પોતાની કાય; મુખ જપે હસીહરતું નામ; સરોતા તડ આપું એક મામ.

દોહરા—સખવતિ નગરીજ છે, પાંવત્ર પશિમ દેવ; શેવરમધિતારાણ્યો, એખત ધાળેવરા; કરણ સંનાદતાર છે કામ સમાને રૂપ-હરીચંદ્ર સરખો સતરાહીયો, ધર્મ સરખો તે વાપ. ચોપાઇ—તેના કેશમાં વીક્રમ મયો. વણીક વાસ જઈ વાયો રહેયો; હાના ધળાં અંધી માન, આણી આગળ મુખ્યાં પાન, કામ મજાઅમને ઢીલએ, જે જેઇએ તે માંગી લીલએ, ખાટ તળાઇ જેઇએ જેહ, હાગર આણી કીધું તેહ, ત્યારે વીક્રમ બોલ્યા વાણ, સાંભળ બાઈ ચતુર મુજાણ; રી કમાઇ તારે ઢાટ, આવકુ ખરથ કરે શા માટ, પંથીને આપે છે લાહાણ, શું તારો ધેર આવે વાહાણ; આથ શકિતની તુજને આણ. જે સાચી નવ બોલે વાણ; તેહનો મુજને આપો પાગ, સહુને કયાંથી આપો આહાર. દોહરા—ત્યારે તેનો બોલીએ; સાંભળ પંથી વેશ, દ્રઢ વિશ્વાસ આણો તમે, હું સાચુ બોલેશ; મહારા નમરનો રાજાએ સેલરમાંધાતા નામ; સદા-વરત છે તેહને, કોહાર ડાખે કામ; જેને ધેર વાશે રહે જે કો પંથી જન, આગતા રવાગતા તે કરે, પણ ખરચે રાયનું ધન; બુખ્યો તરચે રહે નહી, જે આવે નવમાં આપ ધેર અનંત ભરાવીયાં એવો રાયનો પ્રતાપ. ઢોલીયા તળાઇયો મોહડાં, ખાન પાન શુભપેર; પ્રતાપ, સર્વ રાજતણે. તે છે ગાહારે ધેર.

ચોપાઇ—વીક્રમે વીચારી પેર, જેઉ આજ અરથા એને ધેર, ગદાત્રત આપે સર્વ, રાજ કયાંથી ખર્ચે દ્રવ્ય, રાજાએ સંતોષમું તેનું મન, મેં હવડાં કીધું ભોજન, રહે શું મોહણ તાહરે ઢાટ; શેષું મીતે અમારી વાટ; વણીક તે ધેરજ મયો, વીક્રમતે ને

સ્થાનક રહયો;અરથ નીશા ગઈ જ્યાહરે, સકળ લોક સુતા ત્યહારે;ત્યારે ઉઠયા વી-
ક્રમ વીર બાંધી કાછ થયો મહુ ધિર;ખડખ પોતે ધરીયું હાથ, વિર આગીયો પોતાને
સાથ. નીશા ચરચા જોવા નિગ્રહાર, ગયો સેવરનો જ્યાંહ, દનખાર. અદ્યદિ વિદ્યા મ-
નમાં ધરી; જુએ રંગ મોહાલનેવ ભરી ચડયો ઉંચી અટારી જ્યાંહ, સેવરમાંવાતા
પોદયા તાંહ, વીક્રમ ત્યાંમાં પોતે જોટલે. સેવરસાચ ઉઠયો તેટલે, ઉઠી જાખમાં પુખ્ત;
જા ભરી કુમકુમ અસન હેને કરી; પુરુષચંદન મેવાડળ આહાર. ચાલ્યો ક્ષણ ન
લાગી વાર. ઉતર્યો આગીએથી જમ, પુઠે વીક્રમ ચાલ્યા તેમ, જમ જોમ સેવર
આધા પગ ધરે, પુઠે વીક્રમ પરીયાણ કરે; મુકયું ગામ ધર પાળ પ્રકાર, આગ્યો
નગરી તે બાહાર: આગળ પાછળ ચાલ્યા બંધ, તે નવ બળે સેવરાય; નથી પાસે
કોઈ બીજો સહાય; આપે મહા અરણ્યમાં બંધ; સેવર ગયો મગરની ટીર, પુઠે
બંધ છે વીક્રમ વીર, જઈ સાગરમાં રનાનજ કરું ધ્યાન ચંડીનું મનમાં ધરયું;
કરી નિષક ભત વિશાળ, શીંદુર ટીલ કર્યું છે ભાસ; ચાલ્યો કંઈ કરેણા હાર, રતુતી
હીધી છે અપ્રમપાર, શેવરે આરાધના કીધી ધણિ; આવી ત્યાં ચોસઠ જોગણી; કાન
હાથ વસા ને ચરણ; કેને કોટ નાશીકને કરણ; વસી જોગણી ઠારાહાર, રૂપાર માંસ
તણી છે આહાર; રૂધીર ચુસી સરવે રણ, તે વીક્રમ રાખ્યે કણ, નીપન્યું તે જોઈ
સધળી વરત સેવર દેહમા રહ્યાં છે અસ્ત. પુર્ણ સંતુષ થયાં તે દેવ પછે પ્રસન થયાં
તતખેવ. દોહરો— કરી અસ્તજ એકાં, ઉપર ઢાંકયું ચીર: અમરત શુભ અંજન
કરયું. ઉપર સીંચ્યું નીર, તે રાખ બેઠા થયો, વળી જોડયા બે હાથ; પ્રહસણ પોત
કરી, બોલ્યો જોગણી સાથ વરસાહ વરસ્યો ત્યાં હુનનો ક્ષણ ન લાગી વાર; એક
ઘડી વધી થઈ, હુનજ અપ્રમપાર. જોગણી અલોપજ થયાં. તે વેળા તે દિશ, બાંધી
શેવરે માંકડી, આપ ચડાવી શીથ, નગર બળી તે આવયો, માથે છે બહુ ભાર; તે
અરચા વીક્રમે જોઈ, કોઈ ન બળે પાર, ધન નાખ્યું ભંડારમાં, દુખ સહયુ નીજ
જાત; એમ કરતાં નીશા ગઈ અરણ્ય ઉઠીયો પ્રભાત.

ચોપાઈ—કરયું રનાન દાન ભોજન, પડી રાત વીક્રમે ને દન: વીક્રમ કહેનિશ ચ-
રચા જોઉ. મહારા મનનો સંદેહ જોઉ. રાત અરથ ગઈ જ્યાહરે, નિગ્રજ્યો છે સેવર
તાહરે; પેહેલે દિવસે કાંધું જોટલું, બીજે દિવસ વિન્યું તેટલું, તે વિક્રમે મન રાખી
યું, રાખનું કારણ પરખીયું, શેવરરાબ પછે આગ્યો ઘેર, વીક્રમે વીચારી પેર. સ-
દાત્રત કરે છે જહ, ધણું કષ્ટ વેઠે છે દેહ; વેઠે નીંદ્રા તજ સુખ જીવ જાતાં પામે છે
દુખ; પરદુખભંજન હું કહેવાઉ, સુખ કીધા પાખી કેમ જાઉ ધીઠું તે જણાવું મ-
રમ, એ વાતે નહી મારો ધરમ; સુખ કર એને શરીર. તાહરે સુખ પીડું હું નિર;
ન કરું સુખતો ઠહાડું પ્રાણ, કરી પ્રતીક્ષા મનમાં બંધ. મનમાં લાગ્યો દારણ્ય ઝુર;
જોટલે મેર પોતો શીશુર વીક્રમ હાંડે મનજા ધરે, દ્વિમત મેહેલે અર્થ ન સરે; પુલ

સામગ્રી પોતે ભરી, પહેલે દિવસ દિહી તે કરી ચીરી ત્વચા પોતા તણી.નેમાં ભરી મીઠાઈ ધાણ, ચરણ ઉદર વાંશીને હાથ. ભરયા બેઠેક કરતુરી સાથ, પોત પોતાને હાથે કરી. અંત અંગમાં સાકર ભરી, બીલ મેવા અપ્રમપાર, લીધા અન્ન અદકા આહાર; પુષ્પ મુગધ તંબોળને ધુપ ભરી ધાળ આહ્યા તે ભુપ.

દોહરા-રાત સેવર નથી જાણતો; જે વીકરમ ચર્ચા જ્ઞેય; વીક્રમ એક મનમાં લહે, અન્ય ન જાણે ક્રય, ચોપાઈ-રાત પોહાર તે આહ્યા વીર મનમા રાખી અદકી ધિર, જ્યાં ધિવર પેહેલે દીન થયા, તાંડાં જઈ વિક્રમ હમો રહ્યો. સેવરે પ્રીધતુ જટલું, જઈ વિક્રમે પ્રીધું નેરલું; એટલે તાંડાં આવી જોગણી, સાળ ભોગ તણિ ભોગણી. દોહરા-લીધા ભોગ નીવેદનનો; પછે થયું છે મન; સહુ મળીને એકઠી; ભણ કર્યો રાજન, આવો સ્વાદ અન્ન તણી, વિવિધ ભોમ વિલાસ ધન ધન તું રાયજ, પ્રસન્ન થઈ તતકાળ; અસ્ત થયા તાંડાં એકઠા, ઉપર સીંચું નિર, અન્ન ઘટે જ્ઞેયું ત્યાં, ઉકર્યો વિક્રમવિર; પ્રદક્ષણા પોતે કરી, નમીને લગ્યો પાય. પ્રસન્ન થઈ સર્વ જોગણી, વરદાન કહું કાંઈ માગ; માગ કહું માગ તું, પ્રસન્ન થઈ આજ; જે માગે તે આપુ હું, સીંધા તાહારાં. કાજ.

ચોપાઈ-ત્યારે તે જોલ્યો રાજન, માગુ દો મુજને વચન; ત્યાં તો માગું હું આજ, જે મારા મનમાં છે કાજ; એવું વચન જોલ્યો તે સાથ, વચન દેવિયે આપ્યું હાથ.

દોહરા-જે વરદાન આપુ તુને સારો મારજ સર્વ; દેહ ભણ્યું કરયા ચિના, આ પો એટલું ડ્રવ્ય, હું તો વિક્રમ રાણ્યો, નથી મહાર ગામ, મુજ ઉપર દયા કરો, કરો સેવરનું કામ. ચીનામણી એક આપીઓ. નિત કરજે પુજન; ધાતજ કરવી નવ પટે પામીશ એટલું પત. કહિયે આજથી આવીશમાં, ભોગવ લીજ વિલાસ; ધિર બેઠા મણી પુજજે, ધન પામીશ ભારે માસ.

ચોપાઈ-પછે જોગણી જોલ્યાં વાણુ સાંભળ વિક્રમ ચતુર મુજબ; આપજે શેવક ને મણી. રાખી ચીંતા તેહજ તણી. પરજણુ તું છે રાજન તેણે સંતોષ્યું મુજ મન; તેનું હેત ઉપન્યું છે મને, માંદ વંઃન એક આપું તને, તે આપુ તુને હેતે કરી; ધિર જઈ આપજે મુંદરી; આજા અમુલક જેહુ એક, આપુ તેજને કરી વિરોધ; મણિ સેવર માંધાતાને આપજે, મહા સંકટનેનું કાપજે, હેતે કાલ આપી છે અમો. તેનો ધિર લઈ જજે તમો સોદાવજે રાણીને કાન, સદા રહેશે જોગનવાન, જ્યાંડાં લગે કાલ તણો હરો જોગ, નહી જરા વ્યાધિને રોગ. પ્રથમ વસ્તુ તે પામીયા, સકળ દુઃખ દેહનું વામીયો; પ્રદક્ષણા દઈ નમાવ્યું શીશ, જોગણીયે દીધી આશીશ, માગી શીખ થયો વીહાય, સેવરના નમ્ર બણી બચ; નીકટ નમ્ર બણી તે વળ્યો, શેવરમાંધાતાને મળ્યો; પુરણ અરધિ મઈ છે રાત. યશુ પંખી નહી માનવી જાત; છેક સમર્પિ આજ્ઞે ત્યાંહ, વીકરમે કાલી તેની બાંહ. દોહરા-મધરાતે તું નીસરયો, શું ધાર્યું છે

કાજ; એકલા કેમ પથે પડે, વીઠ સેવરતું રાજ. પરવાર છે તમે કે તથા શું નામ છે જોરડો કહે અરવોટ રમો, કહે સમે છે ચોર. માન મુકી મુજને કહો, જે મેં પુછી વાણ; સાચું કહો જો નહી તમે તો ઇશ્વરની આણ, સેવર ઉભો સાબળી, મુકી દે મુજ હાથ. માહરે દુખે નીસરયો, કેમ કહેવાય વાત. તું હોડે છે વાટમાં મારે ઉતાવળુ કામ; રાત કરે છે આવડી, ભાઈ તાહરે શું નામ, વીકમ કહે છે નહી કહો, મયમ પુછું હું આજ; પ્રીત અમશું કર્યા વીના નહી સરે તુજ કાજ.

ચોપાઈ-સેવર કહે સાંભળો વીર, રાખો રીયા માંહે ધીર; મધરાતે જો દુખીઓ થાડી, પેટને અરથે હુ તો જાઉં. મહાર કુખ છે સાગર ભરયું, બીજે ન જાણે દઈકું ધરયું; નીમળ્યો છું હું મહારે અર્થ કાંઈ આશા લેવાને અરથ. વણકામે ન જાવ્યે કાચ આ રૂં વિચારી જોય; મહારે તો વેળા જાય છે, વાર ઘણી મુજને થાય છે.

દોહરા-વીકમ કહે હું શીખડું, સુખીઆની પેર; કહયું કરે અમારું જાઓ તમારે ધેર. રાતે રણશો જેટલું, તેટલું અમારે પાસ; સેવર થયો છે આખો, ભાઈ તુજથી હું નીરાશ. શેવર કહે છે મુખથી, તું કરે ખરે પરાક્રમ; ઉજોણીપતરાજીયો, વીકરમ તાહરું નામ. ત્યારે તો વીકરમ દરયો, સાચી બોલી વાણ જેતું નામ કહયું તમે. મુજને જાણ, તમને તો હમે ઓખ્યા, સેવરમાં વાતા નામ; કુખ તાહરું નીરખીયું, મોટે કરે તમ કામ. મણી છોડીને આપીયો, આખી અહકુ દેત; જેતાં આનંદ ઉપન્યો; જલસવીરનું તેજ. કરો પુજન જઈ અહતુ સરે તમારો અર્થ. કુખ શરીર વેઠ્યા વીના, પાસો મનવાંછીત અરથ; રાતે જાડું નવ પડે, નવ શીર લેવા માર. એક મળીને પુજતાં, યારો દ્રવ્ય અપાર; સેવર કહે કયમ માનીએ, તેતું શું એપીયું; એ કારણ તમે કયમ લણું, સાચી કહેાને વાણ. ચોપાઈ વીકમ કહે કાંઈ કારણ કય; મારે નીકળડું સાચું પય; તારા નગરમાં વાસો રહયો, વણીકને ધેર સુખીઓ થયો. સદામન સાંભળયું તમતણું, મનડુ દરખ્યું મહારે ઘણું. પછે તમારી ચરચા જેઈ, તે નવ જાણે બીજે કોઈ જોગણીને સમર પી દેહ, કુંતણો ત્યાં વરસેા મેદ; તેને માથે લીધો ભર, આંખ્યા રાજસમાને કાર; મેતે મહારી દ્રષ, ઘણું કુખ વેઠો કષ્ટ. તમારા પેહેલો થયો હું આજ; તમે કરતા તે કીધું કાજ પ્રસન્ન થયાં તે મુજને માત, તે સાનીયમે જોડ્યા હાથ; મુજને કહે વરદાન માગ, આજથી તાહરું કળ્યુ બાગ્ય.

દોહરા-ત્યારે મે તો માગીયું, વીચારીને મન, સેવર ધેર બેઠો રહે, પામે એટલું ધન. ત્યારે આ મણી આપીયો, સાધ કહે લઈ જાઓ. લઈ આપે સેવરને તેમી સુખીયા થાઓ, ઝાત જોડુ મને આપીયું, સોહાવો સીને કાન, જરાસેમ ન્યાપે નહિ, નીત નીત જોગતવાન. ચોપાઈ-તે મોટે આ મણી લીલયે, પ્રવેશ પુર માંહે કીલજે; શેવર રાયને ઉપનિદાશ, દ્રઢ કરી માંખે વીચાર.

દોહરા-સેવર મનમાં દરખીએ, જે જાણુ આંખ ધેર, આજના સ્વચ્છતા કીધી વાણી

પુત્ર બહુ વીધ વીધ પેર. ચોપાઈ-માખી શીખ તે રાજ વંશી, ચોતારને પથે તે પાથો; સેવર રાય કર્યું તે ઠોર, તેના કહેવાય પહેલો પેહોર એક પેહોર. કરણનો કહેવાય, બીજો સેવર માંધાતા રાય; માંડ્યું સદાવ્રત ધારે ધાટ, ધરમ તણી ચંત્રાની વાન; માહા પુન્યવંત કળબુગ વીખે, નહીં કે સેવરમાંધાતા પગે-સેવરની વાત ઇલાંથી રહી, વીકરમની પછે શીખત થઈ; હંસ મુખવાની ઇચ્છાય વીક્રમ પંથે આલ્યો જાપ, શીતલવંતી નગરીમા ગયો, મળપતિ ઘેર વાસો રહ્યો; સી ભરથાર પ્રદ્ધ ધરમુત્ર, એક જોખનવંત છે પુત્ર, દીવસ પાછલો ધરીકા ચાર. તે સમે રાજ ગયો તે ઠાર.

દોહરા-ફદન કરે છે અતિ ઘણું, હમ્મે ન રહી ધીર, તે વીક્રમે સાંભળ્યું મનમાં કયો વીચાર. કારે બાઈ તું કાંઈએ આગોટો ખાધ ખાઓ; શા માટે હમ્મડુ હજો, રાતાં તાતાં થાઓ. રાખી ધીરજ વાચા કેહો, સાચી કેહોને વાણ, આવડું કુખ શા થી ધરો; શી થઈ તમને હાણ.

ચોપાઈ-ત્યારે તે તો થોલી નાર સાંભળ બાઈ તું એક વીચાર; મદારા નગરમાં છે રાજન, તેને પેટ નોહોતું ફરજન. ઉપાસના જોગણી કરી. તેને પેટે આવી કીકરી; બાર વરસની થઈ તે જોગ, તેને ઉઠર વાંધ્યા રોગ, તેની આજ્ઞા દીધી રાય, નીતે અંક માણસને, ખાય વારા ફરતી ઘેર ઘર, જોઈએ માનવી રૂઢી પેર. ધરડાતુ તો નવ લે નાર, જોખનવંત તણું છે કામ લાટકવાયો મારો તન આજે જીવવાનો છેદન, માટેફદન કશું અમો, પુછ્યું તો સાંભળજે તમો, હવે હમારા સુખડાં ગયાં; ઘરડે ઘડપણ વાંઝીયાં થયાં પુત્ર તણીતો થારો હાણ, અમે બં ઇલાં તજશું પ્રાણ.

દોહરા-તેણું કુખ તે સાંભળા, બોલ્યો વીક્રમ રાય; પુત્ર તમારો જીવશે, કુખના ધરસો કાય. સાટે તમારા પુત્રને, જણું અમો તે કામ; સુખલીલા તમે જોગવાં, કે નવ લે તમ નામ. ત્યારે દુખીઓ બોલીઓ, મન વીચારી આપ; લોકો દે મેહેણાં મને, મને, પંથી મરાંઓ સાપ. ચોપાઈ-રાજ કહે ચીંતા પરહાર, મેહેલી દે મનને આંજળો; એમાં તે શું કારજ કશું, તમ સાટે અમે ત્યાં જશું; એટલે નીશા ઘડી ચારજ ગઈ, તહાં જીવાની વેળા થઈ; ગયો રાય માગીને શીખ, મનમાં ન આજી કોની બીક. ગયો દરબાર અટારી જયાંક, અચ્છી પોહોડી દીડી ત્યાંક; વરસ તેરમા જોખન રૂપ, દેખી વિરમે પામ્યો ભુપ કાંતિ રૂપ કનક જોહની, બત્રાસ લક્ષણ ગુણુ તેહની. એવિ દિડી તેતો નાર, તવ રાજ્યે કર્યો વીચાર; ભર નીંદ્રામાં તે કામની, પહેલી પોહોર ગઈ જામની; જાઉં હાણ આવેજે આંક, મનુષ્યને ખાય છે કયાંક; તારી પોદીતી તે ઠાર, ત્યાંક વચ્ચો કર્યો અંબાર; તે સેજ ઉપર જઈ ધર, વજ્ર તણું એક માણસ કર્યું પગે તે દીપક મુકીયો, તે પાછળ પોતે ફુંકીયો, વાળ્યો કાછડો સુજ તે કરી બેઠો ખડખ ઉઘાડુ ધરી; ગઈ રાત અરધી ન્યાર, નીસરયો ઉઠરમાંથી સાપ; ન દીકું માણસ નીસરયો બહાર, રાજ્યે દિઠું તે ઠાર; આ પાથી તે માણસ હણે

એનો દોસ મનમાં કોણ ગણે મુઠ્યું ખડમ કર્યા બે ભાગ, વીકરમે વધ કર્યો તે નામ; ક્ષેષ કટકા બાધી માંડી, સીરા વાળી મુઠ્યી. એટલે વળતિ બગી નાર, જેનું રૂપ છે અપરપાર. પેટ માઢેથી વ્યાધી મધ, તારે કુંવરી સાથ થઈ; વારો ભરવા આવીયો, તેણે કઢાડ્યો રોગ. બેઠો છે તે રાજવી, મુખે કર સંજેમ; પીતા માતા હરખ્યાં થણું, ઉત્તર અંમ અપાર, ધસીને બેવા આવીયો કુંભાર કેરે ધરપાર.

ચોપાઈ- તે રાજ વિદ્યમ ગમ્યો, પ્રથમણા દઈ પંથે નમ્યો; મહારી ઉતારી છે બાહુ ગાગ, તમને પરણાડું હું બાળ. સાંસો મનમાં નવ કીછ્યે, તે કન્યા તમે કીછ્યે; થયો હરખને પુલ્યો રંગ, રાજ્યે થેર માંડ્યો જંગ, પેહેલે દીન તો ગામજ બોજન, બીજે દિવસ લગ્નનો દીન; તરીયા તોરણ બાંધ્યાં બારણે ઓછવ મંજળ તે કારણે, વીદ્યમ આળ્યા પ્રજપત થેર. માંડી વાત કહું સહિ પેર; તમ પ્રતાપે વ્યાધી કણી, પ્રણવશે પુત્રી તે તણી. તમ થેરથી અપારો જન, રાજ આપણને દેશે માન; અધું સોંપસે મુજને રાજ, સરયાં આપણ મનમાં કાજ. દોહરા-એકું તેણે સાંભળું, તેણે દુખીયાં ધેરણ; સાસના વાસના ચેતના બણે પામ્યા મરણ. બણે વાણજ જુડીયું, એમ તણે પડ્યાં કે બણે કોઇએ છુટીયાં લીલા ચારે ભાગ; રાજ અચરત પામીયા, હરખ થયો ચીતમન; હેત આવે મુજ ઉપરે, બીજ નજણે મરમ. ચોપાઈ- લાગ્યો ચાર પગે લળા લળી, એટલે સહુની મુરછા વળી કોઢો તમને કેમ આવી લેહર, કાઢો મુજ ઉપર આણો મેહર. તે સાચુ ન કોઢો બે મુને, બી હત્યાદીક પાતિક તુને.

દોહરા-તારે દુખીયાં બોલીયાં, ભાગ્ય મુજ સદેહમે મોકલ્યો ભાઈ તુજને, મોટું જાન તો એક; કાલે તું પેલા થયો, ધરમાં અમારૂં કાજ; બે તું થેર નાવતો પામત હું રાજ; તમે મયા; તે હું જતે, પાણત કન્યા રૂપ; ભોગવત રાજ આ ગામતું, થઈ જસત એમ ભુપ. અમે ભત થેર રાયને. ટાળત તણી રોમતમે થેર પરણિ આવી-આ, અમ દર્મના ભોગ; વીદ્યમ કહે કાં દુખ ધરો; કાં બેલે અન્યાય, સોંપુ રાજ એ નમતું, પરણાડું કન્યાય, દુખીયા માનો નહી, ન કરે કોઈ પરકામ; તેવો નર તો એક છે, વાંદ્ય ઉગેણી ગામ.

ચોપાઈ-તમે કોઢોતો તેહજ હશે, કામ તમારૂં નિરખે થશે; અમરત સરખી તે તો વાચ, ત્યારે મંચું દ્રઢ ને સાચ, વાત; કરતાં દુખડું મયું; વીતિ રાતને વાહાણું થયું, લગ્ન તણી માંડી તે પેર તેડુ આવ્યું પ્રજપત ધેર, કાલ વારો હતો જેહનો, આજ અરથ અમને તેહનો. રાજ્યે ત્યાંથી મોકલ્યો, વર થેરો આવે એકલો. વીકરમે વિચારયું મુજ પાસે તેડ્યો પ્રજપત પુત્ર, પેતાના પહેરાવ્યા કણપાર. વા-હ્યો ઘરે મુકતા ફળ હાર. એને ધેર લગ્ન થયો ધરે, રૂપ કાજ મુજ પાસે કરે, અચારે

કરમ બેરાવર થયું, કરે પ હતું તે નાશી મયું; તે કાથીયે વરતો ચડે, નિશાન ગાળે
ને અરજી, વિવાહ તો શો વિસ્તાર, રીતભાતને કુળ આવ્યાર; તે પુરૂષે કન્યા વસી.
થયું મુખ આંતરડી ઠરી, તે સસરાની ભાગી દારૂ, ને નમતું સોંપું રાજ.

ઢાઢરા-રાજ લીલા ને ભોગની, મુખ પાખો તે ચંત; કુળ તેનું ભાગીયું
વીક્રમ પળીયા પંચ.

ચે.પાક-એક મુકી દેશ બીએ લહે, નીશા પડે તાંહાં વાસો રહે, હઠડા માંહે હ-
રીનું ધ્યાન; હરસીધ તણું છે મન; આરમ વિષે એક આવ્યુ વન, તાંહાં નહીં એ-
માનવિ જન, દીકું દેર સાક્ષાત; મુરતિ તેમાં અંબે માત; અદક્ષણું રહ્યું ત્યાં કરી,
ભાવ ભગત શું પુલ કરી; એટલે નીશા પડી છે તાંહ. રહ્યા વાસો તે દેશ માંહ.
અરધ નીશા તો ન્યારે ગઈ, તે સ્થાનક એક રચના થઈ; એક ખુણે પોહોડયો રા-
જન. આવે એક દિહું વિમાન. તે દેરામાં એક ગુફાય, વીમાન પાંધરું આક્યું બંધ.
તે રાજ બેઠતે રહ્યો. પાછળથી તે સાથે અયો; ધરયું ધ્યાન રહે વધતાજ. વીમાન
મયું એવે પાતાળ; મયું નામપતીની પાસ, રાજા ધંદ કહે છે ભગ; તમને તેડે આ-
પવા ભાગ, મળ્યા છે જેમ આપતી વાય; કેન લોક માંધરવને દાય, તમને તેડવા
આવીયો; કડોની રૂડી લાવીયો, માટે સઉ થાઓ તર્યાર, વીમાન પર થાઓ અસ્વાર.

ઢાઢરા-નાગપતી તવ બોલીયો, સંભળ દેવ વચન; માહારે તો માહા દુઃખ છે
ગયો અમારો તન. વાડી તંબોળની, તાંહાં નીત રમવા બંધ, તે રમીને આવે નહિ
તાહારે મુકળે આરા; આવો હિરો તંબોળમાં. કે કોઇએ શ્રીશી ધાત, તે ચપો મુકી
પડયો, તેને દિવસ થયા છે સાત. તેનો શોક હઠડા વિષે માહા દુઃખીઓ મન;
પુત્ર વીએગે કરી અમે, તમું નીંદ્રાને અન, જનન વીશે નહીં આવીયો. કે ઢાઢરા તે
ફાંક. સુત આવેથી મુખ થયે; ગયાથી થયે શોક; ત્યારે વિકરમ ચેતિયો, મન વિ-
આરયું આપ. જે સરપ મેં મારીયો; તેનો તે આ બાપ; પ્રમાણ કરયો પ્રગટ થઈ; પામ
નમાન્યું શોશ મુખ આગળ કટકા ધરા, રખે કરે તમે રિશ ઉગ્રજી પત રાજ્યો,
વિકરમ માહાર નામ; માહી મત મને ઉડેલી, કુડું કીધું કામ. પુરણ વાત માંડી કહિ
નીપળ્યું બેટલું કરમ; સાચુ હું જો બોલીયો, ધર્મર વાહાલું ધરમ. નામપતિ ધણું
હરખીયા રિજ્યુ પોતાનું મન, ભલે લાવ્યો તું કકડા, હવડાં જવાડું તન, આખિ
અમરત સીંચીયું, ફાણુ ન લાગી વાર. આગસ મરડી ઉડેયો નામળનો જે બાળ;
આનંદ દેલ્યો અતિ ધણો, શોભા મેલમ થાય; પંદર વરસની પદમની, ધેર હુતીક
ન્યાય પરજાવી રાજ વિરને, થયો ધણો ધોંવાડ; આલો વિમાને બેસીએ લીજે સ્વ-
ર્ગ વાટ, નરપતિ વિમાને ચડયો; સાથે વિકરમસય; અધ પોહોડા ધંદ્રામને બંધા છે
દેવ સંભાળ. ત્યાં ચીવ કરોડ મળ્યા દેવતા; નહીં પર્વતને નામ; વરૂણાય અગ્નિ જેમ

લે પોતાનો ભાગ; સભાએ સીંદાસને બોલા ઇંદ્ર આસન, તેણે વિદ્યમ જાળખ્યો, માત વિચારી મન. એ માનવી કેમ આવીયો, તેને સદેહ થય. એક પારખુ એકતું, કેવો છે એ રાય. છાપ ભરી તાંદાં હારની, તે આપી વિદ્યરમ હાય; લેઇ પહોંચાડો સરવને, એમ બોલ્યો તે સાથ, રણે વિસારો કાપને, રણે વધારો આજ, એવામાં એ સુકરી; નહી રહે તારી લાજ. વિદ્યમ વિભાસી ઉઠ્યો, લીધું દરસીયતુ નામ, ટાળો સંકટ મહારં રાજો મહારં માન. ધ્યાન ધર્યું વૈતાળનું, ફાણ ન લાગી વાર; પ્રથમ આરોધ્યો ઇંદ્રને મુક્તફળનો હાર. માંડ્યો એક એક આપવા, કાઢી થાય જવ યાળ; તવ દરિ લેઇ ઉમેરતો. વિર વૈતાળ; કોઇએ ભરમ બળ્યો નહિ, પોહોતા હાર વિશેક; પ્રથમ કર્યો જઇ ઇંદ્રને, વધ્યો હાર ત્યાં એક. સુરપતી ચરણે મુઠીયો, હરખ્યો મુર મહાનાજ; વિકરમ કંઠ આરોપીયો, પ્રભુએ રાખી લાજ, માગ માગ માગ કહે સુરપતિ, જે મન ઈચ્છા હોય; તુ છે પુત્ર મહારો, ખેદ ન કરીશ કાય.

ચોપાઇ-તન વીકરમે ભેડ્યા હાય; ચરણે નચ્યો ઇંદ્રાણી સાથ, હું પુત્ર તમારો સદિ, કંઈ મેટ એક તમને અહી; ઝાલ પેઢી મુઠી સાર, એમાં ગુણ છે અપ્રમ પાર. એ ઝાલ સોદાવે કાન, જોખન સદાયે રહેશે વાણ; હરખ્યાં ઇંદ્રાણી સુરપત જેઠ, શાલ ભેઇ મુખ પાર્યો તેઠ, માગ માગ કહેછે તે મુખ, જે વાતે છે તમને સુખ.

દોહરા-પરો નમિ વિકરમ કહે, હું શેવક તમ અંધ; જે વરદાન આપોમુને, તે મુદ્રાદિ હય. હેત કરી છોડીયા, આપો અમુલક હાર; માન દઇ બોલાવિયા, ફાણું નવ લાગી વાર, કુંડળ પોતાના ઠરણનાં, આરોધ્યાં વિકરમ કાન; તેજ વધ્યું ત્રીક્ષા-કમાં ચરણ આકારે વાન પછે જગન પુરણ થયો, સહુકો યથા વદાય; વિમાન એક દેવતા સહુ સ્થાનક તે જાય, હંશે હારજ આપીયો, વિક્રમરાયને ભેટ; તેઇ પધારો નમમાં, દુઃખ સમસે સહિ નેટ.

ચોપાઇ-માગી શીખને વીક્રમ વજ્યા; નાગપત્નીને સાથે પાજ્યા; આવ્યા ધેર જે નાગજ તણે, હંસ મુકાવ્યા કળે ષણે, નાગજ કન્યા સાથે લીધ; પંથ કરવા માંડ્યો છે સાધ; પોતાના ઘરમાં થાપીયું, પુષ્પ એક નાગે આપીયું; રોપજો જઇ વાડીમાં ઝાડ, સોભા નડિતમ થશે તે ઝાર. દોહરા-કન્યા લેઇ ધેર આવી ન, વાગ્યાં દોલ નીશાન જેવા ઇંદાસન અવનવો જેવો ઉઠીયો ભાણ. મઇ વધાઇ ઉઝીડીમાં આવ્યા મહિપત માહારાજ; પ્રધાન પડિત સામા મયા કરવા રૂડાં કાજ; મોતીએ રાય વધાવિયા. રંજ મોહાલ અવાસ, ચાર રત્નો લાવીયા પહોતી મનની આશ.

ચોપાઇ-એક કુંડળને ખીએ હાર, ત્રીલું પુષ્પને ચોવી નાર, એ વરણ અદર નીરખીયું, સહુકેતુ મન હરખીયું આવ્યા રાંબ મુખીયા થયા વ્યાધી રોજ તે સહુના મયા; છે નમમાં મુણક એક, કામ સમાન છે રૂપ વશેક; તેને ધેર બેસો એક અંર તેથી, મનમાં કર્યો વિચાર; જે તુજ સાથે સત્વી પ્રીત તો હું કંઈ

કહુ તે કરો એક રાત; રાજા દાર લાવ્યો હંસજ તણો, તે ઉપર અને પ્રેમજ ધણો; તે લાવો જતન કરી પેર, તો આવો અમારે પેર; નહિ આવશે અમ મંદિર વળી, આજથી પ્રીતી આપણે ટળી; વિક્રમનો ભેતા હું દાર, તો હું સળળો પામું ભાર; સ્ત્રીનો પ્રલે કેમ ધરું, કાટ બક્ષ નરીને મરું; તેણે ચેતવી એવી વાણ, તજુ પ્રાણ કહિ ગયો મશાણ.

દોહરા—તે નમ્ર એક વાણીઓ, તેને છે એક બાળ, લગ્ન સમીપે આવિયોતેદિન વિવાહ કાલ; તેણે હડ લીધી ધણિ, નવ સમજે તે સાન; રાજા કુંડળ લાવિયા, તે સોહાવા મહારે કાન, તે આવે તો છવીયે, વાધે રૂપ અનુપ, નહિતો દેહ દમણાં તજુ, જઈ પડુ જળ કુપ; માત તાત ધણું વલવલે, રોતો ન રહે તન; પરજ્યા ઉપર મન નહિ, મરવા ઉપર મન. નમ્રમાં ક્ષત્રી એક છે; બાંધે શુળ હથીયાર, ચાંદે પાવે પલંગપર, સનમુળ ઉભી નાર; મુછે હાથ તે ધાલીયો, સ્ત્રીએ કહ્યું એ ધુળ. પાણિ મુછનું તાહરે ખરૂં, જે લાવે વીકરમનું પૂલ; વારૂ કહી તે નિસરયો, મનમાં વિચારી વાણ, વિકરમ વારી તાકતાં, નિરસે બાંધે પ્રાણ, જાઉં ઉઠી પ્રદેશો, દુષ્ણ વેડે કે મુખ, એ રાંડથી દારીયો, નવદેખારુ મુખ ચોપાઈ—એક બ્રાહ્મણકેરી નાર, વિધવા છે પણ એક કુમાર, લડકવાયો તેનો તન, નિતનીત રાખે અદક મન, રાજા વીકરમ લાવ્યો નાર, તે મારે મન પ્રેમ અપાર સ્ત્રી પરણુ અતુર મુલણ; નહીતર છાંડુ માદરા પ્રાણ, દ્રઢ વાચા સત વાચા ધરૂં, નાવે સ્ત્રી તો નીચે મરૂં. વીચાર કરયો તેની માવડી, કયમ વેઠુ વ્યાધી આવડી, રાત અરધી ગઈ બ્યાહરે, સકળ લોક સુતા તાહરે; રાજદાર એવી બ્રાહ્મણી, મહા દુઃખ દેશે હયામણી, ગળામાં ફાંસોધાલીયો, રાજાએ દ્રઢ બાળીયો બાંધી ગણે તે ફાંસી ખાય, તે સમયે ઉઠ્યો વીકરમરાય.

દોહરા—બાદ વાળી ધાટી, કસીને બાંધ્યા કાછ; ખડગ ઉઘારુ કર ધરયું, મહા ભયાનક લાછ. રચના જેવા નિસર્યો, વીક્રમ ધાર્યું મન; ફાંસી લે છે બ્રાહ્મણી, ત્યાંહાં આવ્યો રાજન. બ્રહ્મણી કે શીકોતરી, કે તું વ્યંતરી નામ; કહેશું દુઃખતુજને પડયું, પ્રાણ તજે આ કામ, મારગ જતનું તાહરે, તુજથી આવીવાજ; હત્યાઆ પુ રાયને, તુજને શી છે દાજ.

ચોપાઈ—પગ ખેંચી ઝિભો રહયો, માતા તે કારણમુજ; કહો સાચી મુજનેકહોને વાણે, આ વેળાની તુજને આણ. માંદારેછે પુત્રજ એક, પ્રાણધી વાહાલોમુજવશેક; રાજા જે રાણી લાવીયો, મારો મુત જેવા આવીયો; તેને વાચ્યુ મોહનું બાણ, વહાણમાં તે તજશે પ્રાણ, ત્યાર પહેલી હું તો મરૂં, તુજ સાથે બોલીશ પાધરૂ; રાજા વીકરમ ઝાલી હાથ, અમરત વચન બોલ્યા છે સાથ; બાઈચીતા તજેને તમો, તેતો રાજા વિકરમ અમો, જઈ સતોખો તમારો બાળ, આપો રાણીપ્રાણસકાળ સંતોખી

વળી તે નાર. રાજ આલ્યો નમર મોજર; આગળરાયઆલ્યો જ્યારે, ક્ષત્રી પંથે દીઠા તાહરે, રાત સમે નિસર્યે કેમ આજ, શું ધારે છે મનમાંકાજ, સાચું બોલે ન કડે રીસ, નહીતર હવડાં છેડુ શીરા. ક્ષત્રી બોલ્યો સાચી વાણ, તુને ગમેતો લે ભાઈ પ્રાણ; અમો સ્ત્રીના મહેણા માટ રજાણું પડશે બાટે ધાટ, સ્ત્રીએ માચું વિકરમનુ કૃલ, તેતે દુખ મુજને મહા મુલ. સાંભળી વાત તેના દુઃખતણિ, મન હરખ્યોઉજે-ણી ધણી, આપ્યું પુષ્પ મનાવ્યું મન, ઘેર વળાવ્યો પંથીજન.

દોહરા—વિકરમ રાજ એકલો, નિશ ચર્યા તે જય; વહતો દીઠા વાણીયો, ત્યાં ટકી ઉભો રાય, ચોપાઈ—કહો ભાઈઓ વડો શા માટ, અરધી રાતે શા ઉચાટ; બે મોહોટા એક નાહનો તન, શું દુખ છે પુછે રાજન, શાથી બાળક નાહારી જય, શાની એને મન ઇચ્છાય. દોહરા—માત તાત તે બોલીયાં, ઇચ્છામોધિમાન; કું કળ જે વિકરમ તણાં, તે જોઈયેછે કાન. માટે એ નથી પરણતો, તજે પોતાના પ્રાણ; હું શ મોટી છે એહને; સાંભળ ભાઈ તું વાણ. અસ્વાગત તે તેની કરી, દીધી તેને ધીર; કુંડળ કાઢાડી આપીયાં, એવો વિકરમ વીર; મન મનાવ્યું તેહનું ભાવ્યું તેનું દુઃખ, વળી રાય પંથે વળ્યો, કરવા જનને મુખ.

ચોપાઈ—આલ્યો રાય ચતુર મુજણ, મારગમાં આવ્યું મશાણ; ત્યાંહા જુવે તો દીઠો જર, દેહ તજ્યાનો કરે વીચાર, કાષ્ટ અગ્નિ ત્યાં એહડાં કરિ, ચીતાપુંડળ પ્રહ-ક્ષણ કુરી, કઠીતક જુએ હે રાજન, કર્યું તેણે બળવાનું મન. રેહરે ભાઈ કરીશન ધાત, તાહરા દુખની કહે ભાઈ વાત, ખડું ન કહો મુજને આપ આ તાહારીહત્યાનું પાપ. દોહરા—ત્યારે દુખીયોબોલીઓ, માહાર દુખ અપાર, માહારે હું શ હઈએ ધણી, જોઈએ રાજનો હાર. તે ગુણકાને આપવો, તેને પાડી હોટ, તે આશા નોહોતીઅમ-તણી, રહ્યા છે મનમાં કોટ. માટે દેહ કહિ મરે, તેમાં નહિ સદેહ, સમ હીધા માટે સાંભળો, મોહોટું દુઃખ છે તેહ. હાર અમુલ આપીયો, પલક ન લાગી વાર; મન મનાવિ મોકલ્યો, ગયો મંદિર તે જર.

ચોપાઈ—માત:કાળ થયા જોટલે, રાજ આવ્યો તેટલે; રાજ સસા બેઠો રાજન, તેડાવ્યો બ્રાહ્મણનો તન. કુમ કુમ ચંદન અરચ્યા પાય, હાશીદાન કર્યું તે રાય. ઉપર આપ્યા લક્ષ પસાય, કીધી નવડી અતી શોભાય. નવા મહોલ મુખ્યા ભંડાર. વસ્ત્ર સામગ્રી કણ કોહાર. એવો તે વિકરમ હાતાર. મુખ કરણ દુખ ભંજન હાર.

દોહરા—ચરીત્ર એનું સાંભળી, દાતા આપે દાણકાયર તો માને નહિ, સામતો છડે પ્રાણ. જુડાને જુડુ વસે. મુરોને મન સુર. હરિજનને હેત નિપજો. નીરગુણ જ-નને તુર. વીકરમ મહિમા સાંભળે, નિરધન પામે ધન. મુરખ વિધા પામશે. વંજા પામે તન. દળીદ્ર દુઃખ વ્યાપે નહિ રોગ. સંપ સહોદરમાં ધણું. માટે પુત્રમંત્ર વીજોગ.

એવું સાંભળી હેતથી, કરે પુન્ય મહાદાન; કૃણ દરશન રેવા તણું, નાહો ગંગારનાન.
નથી થયો અવની વીખે, સતવાદિ રાજન; એવા જે રાજ થશે, તે બેસે આસન.
મુખે બેસો રાયજી, દાતા એવા થાય; પરાક્રમ એવાં ન કરો તો નવ ધરશે પાય.
એમ કહીને પુતળી, આપે ગમ્યા આકાશ; એહ કથા પુરણ થઈ, કહે કવી શામળદાસ.
ચાતાવક્રા સમજતા, કહે કવીતા કરન્નેડ; શામળભટકહે બોલબે, જયજયશ્રીરણછોડ.

સચિત્ર કોકશાસ્ત્ર	૦-૧૦-૦	પંચીકરણુચુચ્ચતી	૧-૮-૦
ન્યુ ખુખસુરતગાયનમાળા	ભાગવત મોટું સચિત્ર કી. ૧-૦-૦	શુદ્ધ કાવ્ય દોહન ૧ થી ૫ ભાગ	કી. ૧-૮-૦
મોટી ન્યુ ખુખસુરત ગાયન-	માર ભાગ સચિત્ર ૧-૧૨-૦	તુલસી કૃત રામાયણ	(સચિત્ર) ૧-૦-૦
માળા	સચિત્ર ૦-૧૦-૦	છેલની વારતા	૦-૧૨-૦
વિજયા વિજય	સચિત્ર ૦-૧-૦	સંત સમાજ બજનાવલી	સાચત્ર કી. ૧-૮-૦
સુદામાજી	સચિત્ર ૦-૧-૦	બીરબલ બાદશાહ	મોટું પાકું કી. ૧-૮-૦
દયાનીદેવી	સચિત્ર કી. ૧-૮-૦	“શોભના”	સચિત્ર ૦-૧-૦
લવંગ કુમારી	ભાગ ૧-૨ સચિત્ર દરેકના ૦-૮-૦	પંચરત્ન ગીતા	૧-૧૨-૦
નળદમયંતી	સચિત્ર ૦-૧૦-૦		
વિવર્ધનદં છવન	સચિત્ર ૩-૪-૦		

ઉપરનાં તમામ પુસ્તકો તથા બીજા દરેક પુસ્તક
મળવાનું સ્થળ:—

બુકસેલર રણુછોડલાલ મોતીલાલ શાહ

વીઘીરોડ—અમદાવાદ.

ખુનીની બોપરી ...	... ૦-૮-૦	રાજભાષા (કોંગ્રેસ સંલેલાકથી	
વિષનો વરસાદ ...	... ૦-૮-૦	શીખવાનું સાધન કી. ૦-૮-૦	
પાપનું પડીકું ...	... ૦-૮-૦	સચિત્ર કોકશાસ્ત્ર ... કી. ૧-૮-૦	
જગતનો જાદુગર ...	... ૦-૮-૦	હુન્નર પ્રકાશ ... કી. ૨-૦-૦	
સવારીની શોધમાં ...	... ૦-૮-૦	રેસીક ધોળ પદ ... કી. ૧-૪-૦	
ડોકર કે દેવ ...	... ૦-૮-૦	સુદા બહોતેરી ... કી. ૨-૦-૦	
કપડાંની ...	... ૦-૧-૦	શુદ્ધ કાવ્ય તોલન ૧ થી ૫ ભાગ કી. ૨-૦-૦	
બોલી મુઠકું ...	... ૦-૪-૦	ગીરધર કૃત રામાયણ ... કી. ૩-૦-૦	
સોળ વરસની સતી ...	... ૦-૮-૦	તુલસી કૃત રામાયણ ... કી. ૧-૦-૦	
મેના શેઠાણી ...	... ૦-૧-૦	પેસા કેમ કમાવા ? (વ્યાપારી	
સતિ તેજબા ...	... ૦-૧-૦	તાલીમ રીખવનાર સર્વોત્તમ	
બરાસ કસ્તુરી ...	... ૦-૮-૦	પુસ્તક) કી. ૧-૮-૦	
ગજરામાર ...	... ૦-૮-૦	સ્વામી દયાનંદનું ઇવન ચરિત્ર કી. ૨-૦-૦	
સંદેશ અને સાવલોગા ...	... ૦-૮-૦	નઝીર ... કી. ૧-૦-૦	
ગુલબકાવલી ...	... ૦-૮-૦	પંચીકરણ ... કી. ૨-૦-૦	
બનીસ પુતળીમાંની વાતો ભાગ		મોટી ગાયનભાષા બાર ભાગ કી. ૦-૧૨-૦	
૧ થી ૬૨ ભાગ દરેકના ...	... ૦-૮-૦	” ” આઠ ભાગ કી. ૦-૮-૦	
બપોર ભુતાવળી ...	... ૦-૧-૦	” ” છ ભાગ કી. ૦-૪-૦	
હીરકીવ કે દેવ ? ...	... ૦-૮-૦	મહાભારત વલ્લભ વ્યાસનું કી. ૧-૦-૦	
ભજનસાગર ...	... ૦-૮-૦	વિવેકાનંદનું ઇવન ચરિત્ર	
ભજન ભંડાર ...	... ૦-૮-૦	સચિત્ર કી. ૨-૪-૦	
કૃષ્ણ મુદામા સચિત્ર ...	... ૦-૧-૦	સ્વામી રામતીર્થનું ઇવન ચરિત્ર ૨-૮-૦	

પુસ્તકો વેચનાર વ્યાપારીઓને સુચના.

હાલમાં અમોએ સારાં, સસ્તાં અને સચિત્ર પુસ્તકો બહાર પાડ્યાં છે. નવાં નવાં સચિત્ર તેજદાર પુસ્તકો બહાર પડતાં જાય છે. આપ આપનું નામ નોંધાવશે તો છપાતાં નવાં પુસ્તકો જાણવામાં સહીશું.

ગામેગામ એજન્ટ જોઈએ છે.

તમે બીજે વ્યાપાર કરતા હો તેની સાથે વીસ પચીસ રૂપિયાના અમરનાં સારાં સસ્તાં ને સચિત્ર પુસ્તકો રાખશો તો હંકી મુડીમાં થણે સારો નફો મેળવી શકશો.

ઉપરનાં તમામ પુસ્તકો તથા બીજાં દરેક પુસ્તક મળવાનું સ્થળ.

શુકસેલર રજુછોડલાલ મોતીલાલ શાહ.

રીચીરા-અમદાવાદ.

વાંચો
સચિત્ર સતી સીતા. કી. ૦-૧૦-૦

સચિત્ર (વાંચો) સચિત્ર ઇત્યાદિ કી. ૦-૧-૦

સચિત્ર (વાંચો) સચિત્ર ઇત્યાદિ કી. ૦-૧-૦

સચિત્ર (વાંચો) સચિત્ર ઇત્યાદિ કી. ૦-૧-૦

બુકસેલર રજીસ્ટ્રાર ઇત્યાદિ, રીવિરોડ—અમદાવાદ.

આ બુક સુવંશ્રીમાં મીન્ડીંગ ફેમમાં મુદ્રિત થઈ ચૂકેલી છે. અમદાવાદ—અમદાવાદ.

